Bundel - Commissie Ruimte 2022-2026 van 19 juni 2024

Agenda bijlagen

Agenda_Commissie Ruimte_19 juni 2024

1 Opening en vaststellen agenda

2 Z/24/1209586 Kadernota 2025-2028

De raad wordt voorgesteld:
1. in te stemmen met de inhoud en de voorstellen zoals deze zijn opgenomen in de Kadernota 2025-2028;
2. de Kadernota 2025-2028 vast te stellen;
3. in de Meerjarenbegroting 2025-2028 met voorstellen te komen om het jaar 2025 structureel en reëel sluitend te maken;
4. in lijn met het raadsvoorstel "strategiebepaling voor een gezonde toekomst" bij de begroting 2025-2028 in afstemming met de raad een voorstel te doen met taakstellingen per programma om de begrotingsjaren 2026-2028 reëel en structureel sluitend te maken.
Portefeuillehouder: Arthur Boone
Nb.
Zie ook bijgevoegd document behandeladvies voor de raadsvergadering van 3 juli a.s. inclusief de procesafspraken ten aanzien van het indienen van technische vragen.

Raadsvoorstel en -besluit 1209586 Kadernota 2025-2028
Behandelschema Kadernota 2025-2028
Bijlage 1. 1212658 Kadernota 2025-2028
Behandeladvies Kadernota 2025-2028 incl. proces technische vragen
RIB 2024-434 Rapport strategiebepaling gezonde toekomst_Geanonimiseerd
RIB 2024-442 Meicirculaire 2024
240611 Tussentijdse cijfers (monitor) Sociaal Domein

3 Rondvraag

De leden van de commissie kunnen vragen stellen aan de portefeuillehouders.

4 Sluiting

Agenda Commissie Ruimte 19 juni 2024

Tijd	19:30 uur
Locatie	Raadzaal
Voorzitter	J.W.H. Winters

1	**Opening en vaststellen agenda**
2	**Z/24/1209586 Kadernota 2025-2028** De raad wordt voorgesteld: 1. in te stemmen met de inhoud en de voorstellen zoals deze zijn opgenomen in de Kadernota 2025-2028; 2. de Kadernota 2025-2028 vast te stellen; 3. in de Meerjarenbegroting 2025-2028 met voorstellen te komen om het jaar 2025 structureel en reëel sluitend te maken; 4. in lijn met het raadsvoorstel "strategiebepaling voor een gezonde toekomst" bij de begroting 2025-2028 in afstemming met de raad een voorstel te doen met taakstellingen per programma om de begrotingsjaren 2026-2028 reëel en structureel sluitend te maken. Portefeuillehouder: Arthur Boone
3	**Rondvraag** De leden van de commissie kunnen vragen stellen aan de portefeuillehouders.
4	**Sluiting**

Zevenaar, 21 mei 2024
Namens de Agendacommissie,
Ellen Hondelink-Rinsma, commissiegriffier

Z085BFD3284

GEMEENTE ZEVENAAR

Raadsvoorstel

onderwerp	Kadernota 2025-2028
zaaknummer	Z/24/471324
documentnummer	INT/24/1209586
portefeuillehouder	Arthur Boone
portefeuille	Financiën

1. Samenvatting

Wij bieden u de kadernota 2025-2028 ter vaststelling aan. De kadernota heeft een financieel meerjarenbeeld dat in alle jaren een fors structureel tekort laat zien. Op basis van de toezichtvoorschriften van de provincie moet in de begroting óf het jaar 2025 óf het laatste jaar 2028 structureel en reëel sluitend zijn. Wij concluderen dat de nu voorliggende kadernota hier niet aan voldoet. Hierbij moeten we aantekenen dat de effecten van de meicirculaire (Algemene Uitkering uit het gemeentefonds) niet zijn opgenomen, aangezien de meicirculaire later uitkomt. Dit geeft de nodige onzekerheid over de te verwachten inkomsten vanuit het Rijk. Wij hebben aan onderzoeksbureau BMC gevraagd om een rapport op te stellen voor de strategiebepaling voor een gezonde toekomst ter ondersteuning van de bezuinigingsmaatregelen die wij in de volgende kadernota 2026 – 2029 aan u voor zullen leggen.

2. Raadsvoorstel

Wij stellen u voor om:

1. in te stemmen met de inhoud en de voorstellen zoals deze zijn opgenomen in de kadernota 2025-2028;
2. de kadernota 2025-2028 vast te stellen;
3. in de meerjarenbegroting 2025-2028 met voorstellen te komen om het jaar 2025 structureel en reëel sluitend te maken;
4. in lijn met het raadsvoorstel "strategiebepaling voor een gezonde toekomst" bij de begroting 2025-2028 in afstemming met de raad een voorstel te doen met taakstellingen per programma om de begrotingsjaren 2026 – 2028 reëel en structureel sluitend te maken.

3. Waarom naar de raad

Op grond van artikel 189 van de Gemeentewet heeft de raad het budgetrecht. Daarnaast is in onze financiële verordening opgenomen dat het college de raad jaarlijks een kadernota aanbiedt. In de kadernota staan, indien de financiële situatie het toe laat, voorstellen voor nieuw beleid, de financiële kaders voor het volgende jaar en de meerjarenraming.

4. Doelstelling en beoogd resultaat

Met de kadernota brengen we het beleid en de daaruit voortvloeiende financiële effecten in beeld. Hiermee schetsen we de kaders voor de meerjarenbegroting 2025 en volgende jaren.

5. Argumenten en alternatieven

Argumenten

1.1 Integraal afwegingsmoment
In de kadernota staan alle beleidsmatige en financiële kaders in onderlinge samenhang. Dat maakt een integrale afweging mogelijk. De kadernota bevat naast autonome ontwikkelingen ook, in beperkte mate, voorstellen van actualisatie van bestaand beleid.

1.2 De financiële uitgangspunten voor de meerjarenbegroting 2025-2028
Om de komende meerjarenbegroting op te kunnen stellen, zijn kaders en financieel-technische uitgangspunten nodig. Dit zijn bijvoorbeeld uitgangspunten voor de trendmatige aanpassing, het rentepercentage voor investeringen en de loonontwikkeling.

1.3 Er is geen ruimte voor nieuw beleid
We vinden het niet verantwoord om in deze periode nieuwe voorstellen in te dienen. Als gevolg van de begrotingstekorten en het zorgelijke financieel perspectief hebben we geen voorstellen voor nieuw beleid opgenomen. Het nu opvoeren van nieuwe voorstellen maakt het bedrag van de taakstellende bezuiniging hoger.

1.4 Ontwikkelingen in de dienstverlening en bedrijfsvoering zetten we in gang door intern prioriteiten stellen.
In deze kadernota is het noodzakelijk om capaciteit en expertise toe te kennen voor diverse ontwikkelingen in dienstverlening en bedrijfsvoering. We noemen de intensivering van informatiemanagement, functioneel specialisten ICT, projectleiding Rhederlaagse Meren en de doorontwikkeling van de organisatie. Gelet op de begrotingstekorten en de hieruit voorkomende urgentie achten wij het niet verantwoord om deze formatie op dit moment aan te vragen en als extra begrotingspost op te nemen. Daarom stellen we voor om deze ontwikkelingen door te zetten door binnen onze bedrijfsvoering te kijken naar het aanpassen van planningen van bestaande projecten en ontwikkelingen, prioriteiten daarvan anders te leggen en zo nodig bestaande ambities bij te stellen. De uitvoering van wettelijke taken continueren we. Door deze keuzes te maken willen we stapeling van taken voorkomen. Mogelijke vertragingen brengen we in beeld via de reguliere P&C documenten.

1.5 Voorstellen naar aanleiding van de ontwikkelingen in het sociaal domein volgen in de meerjarenbegroting 2025-2028.
Het sociaal domein staat voor een aantal grote uitdagingen. Bekend zijn de signalen over de kwaliteit van de zorg, maar ook de financiële houdbaarheid en de personele capaciteit baren zorgen. Hiervoor zijn op landelijk niveau diverse maatregelen bedacht die regionaal en lokaal uitgewerkt moeten worden. Een rode draad in al deze maatregelen is de cruciale rol van sterke lokale teams en een sterke sociale basis. Die bestaat met name uit voorzieningen die bevorderen dat inwoners elkaar meer gaan ontmoeten, meer oog voor elkaar hebben en gezond leven, bewegen, en vitaliteit bevorderen. Deze elementen komen dan ook allemaal terug in de nieuwe visie op het sociaal domein. Alleen op deze manier zullen we in staat zijn om de genoemde uitdagingen van oplossingen te voorzien en ondersteuning en zorg op het vereiste niveau te krijgen en tegelijkertijd financieel houdbaar en praktisch uitvoerbaar te houden. Vanwege de samenhang tussen alle genoemde plannen, programma's en agenda's zullen we in de meerjarenbegroting 2025 – en daarna ook nog in de kadernota 2026 - concrete voorstellen aan uw raad doen. Voorstellen waarvan wij overtuigd zijn dat die in onderlinge samenhang het meest bijdragen aan wat in onze gemeente nodig is en

die tevens bijdragen aan het terugdringen van het uitgavenniveau. Wij zullen deze voorstellen voorzien van een set indicatoren aan de hand waarvan u samen met ons de effectiviteit ervan kunt blijven volgen.

2.1 De kadernota 2025-2028 laat een financieel meerjarenbeeld zien met in alle jaren een fors structureel tekort.
Op basis van de toezichtvoorschriften van de provincie moet óf het jaar 2025 óf het laatste jaar 2028 structureel en reëel sluitend zijn. Wij concluderen dat de nu voorliggende kadernota hier niet aan voldoet. Wij presenteren een verontrustend meerjarenbeeld met een zorgelijk financieel perspectief. Voor een uitgebreide toelichting op de financiële ontwikkelingen verwijzen wij u naar pagina 104 , onderdeel financieel meerjarenbeeld. U treft hier een totaaloverzicht aan van alle mutaties.

2.2 De effecten van de meicirculaire zijn nog niet verwerkt
In deze kadernota zijn de effecten van de meicirculaire 2024 (algemene uitkering uit het gemeentefonds) niet opgenomen, aangezien de meicirculaire eind mei uitkomt. Dit geeft de nodige onzekerheid over de te verwachten inkomsten vanuit het Rijk. Op basis van de voorjaarsnota van het Rijk is de huidige verwachting voor 2025 dat het gemeentefonds eenmalig lager wordt vastgesteld, voor onze gemeente gaat het om een bedrag van € 1,6 miljoen nadelig. Deze eenmalige korting brengt ons in extra problemen. Uit deze voorjaarsnota blijkt ook dat de opschalingskorting vanaf 2026 definitief vervalt. Voor de gemeente Zevenaar gaat dit vanaf 2026 om een bedrag van structureel € 1,6 miljoen voordelig. Het verwachte voordeel weegt echter bij lange na niet op tegen de huidige begrotingstekorten.

Wij informeren u over de gehele meicirculaire met een RIB. De uitkomsten van de meicirculaire 2024 verwerken wij via de 2e voortgangsrapportage 2024 in het meerjarenbeeld.

2.3 Onzekerheden vanuit het Rijk en externe invloeden op gemeentelijke begroting
De impact van externe ontwikkelingen op onze organisatie is opvallend. Overheden, en gemeenten in het bijzonder, staan voor grote maatschappelijke opgaven. Of het nu gaat om armoedebestrijding en jeugdzorg, de energietransitie, klimaatmaatregelen of de fysieke leefomgeving; in de gemeentelijke uitvoering komt het samen. Dit alles in een tijdsgewricht van verlies van vertrouwen in overheden en een toenemende groep mensen waarvan hun bestaanszekerheid onder druk staat. De inflatie blijft een onzekere factor, evenals de energieprijzen en kosten voor het levensonderhoud. Ook andere externe factoren dragen bij aan dit gevoel van onzekerheid. Denk hierbij aan ontwikkelingen rond de energietransitie, de oorlog in Oekraïne en de vluchtelingenstroom, de krapte op de arbeidsmarkt waardoor dienstverlening steeds vaker onder druk komt te staan. Daarbij komt de onzekerheid over de plannen van het nieuwe kabinet.

3.1 In de meerjarenbegroting 2025-2028 het jaar 2025 sluitend aanbieden
De zorgtarieven in het sociaal domein in combinatie met andere tegenvallers leiden ook al in 2025 tot een begrotingstekort van € 2 miljoen. Het verslechterde begrotingssaldo van 2025 betekent dat we op korte termijn maatregelen moeten treffen om in november dit jaar minimaal het jaar 2025 van de meerjarenbegroting 2025-2028 sluitend te krijgen.

3.2 Een taakstellende bezuiniging met maatregelen is noodzakelijk om 2025 sluitend te krijgen.
De urgentie en noodzaak is bijzonder hoog. We komen in de meerjarenbegroting 2025-2028 met een pakket aan maatregelen en voorstellen tot ombuigingen om het jaar 2025 structureel en reëel sluitend te krijgen.

4.1 Strategiebepaling voor 2026 en verder: taakstellingen en uitwerken van voorstellen.
Uit de kadernota 2024-2027 bleek een structureel begrotingstekort. Vervolgens vonden wij het van belang om te anticiperen op de financiële situatie vanaf 2026. Gezien deze onzekerheid, in het bijzonder vanuit het Rijk, hebben we een 'strategiebepaling voor een gezonde toekomst' opgesteld waarin we verschillende momenten hebben geformuleerd waarop we de benodigde maatregelen kunnen treffen, zodat we ook op de lange termijn een structureel sluitende begroting kunnen presenteren. U heeft gekozen voor het uitgangspunt van gedeeltelijke compensatie van het Rijk (optie 2), dus we treffen in de (volgende) kadernota 2026-2029 maatregelen.

Voor het structureel en reëel sluitend maken van de begroting zijn maatregelen nodig die nadrukkelijk de dienstverlening en het voorzieningenniveau zullen raken. Het gaat om een traject met een lange doorlooptijd en grote complexiteit. Wij hebben aan onderzoeksbureau BMC gevraagd om een onderzoeksrapport op te stellen. Dit rapport moet leiden tot meer inzicht in de beïnvloedbaarheid van de begroting en een vergelijking met andere soortgelijke gemeenten (benchmark). U ontvangt ruim voor de behandeling van de kadernota dit rapport separaat door middel van een RIB.

4.2 De taakstelling per programma stemmen wij af met de raad.
De inzichten die het rapport ons geeft, zullen wij vertalen naar realistische en haalbare taakstellingen per programma voor de kadernota 2026-2029. Dit alles in overleg en afstemming met de raad. Wij willen op basis van het rapport bij de behandeling van de begroting 2025-2028 met een voorstel bij u komen. Wij gaan op basis van uw besluitvorming de taakstellingen uitwerken in concrete voorstellen en maatregelen en zullen deze ter besluitvorming bij de kadernota 2026-2029 aan u voorleggen. Definitieve besluitvorming kan plaatsvinden bij de meerjarenbegroting 2026-2029.
Bij het invullen van de opdracht voor 2025 worden de inzichten uit het rapport gebruikt.

Alternatieven
N.v.t.

6. Hoe gaan we dat bereiken en is evaluatie nodig?
De kadernota is het eerste document in de planning & control-cyclus. De kadernota is bedoeld voor de integrale afweging en borduurt voort op de 1e voortgangsrapportage die u op 29 mei heeft behandeld. De keuzes in deze kadernota worden verwerkt in de begroting 2025-2028. Bij de begroting kijken we of aanpassing noodzakelijk is. Daarna monitoren we de uitvoering via de documenten in de P&C-cyclus en stellen deze waar nodig bij.

7. Klimaat en duurzaamheid
n.v.t.

8. Communicatie
De kadernota 2024-2027 wordt digitaal ter beschikking gesteld via de portal / website: https://zevenaar.pcportal.nl/. Onze tool voor de planning & control documenten is webbased. Dit heeft als nadeel dat in de PDF-versie teksten bij herhaling voor kunnen komen.

9. Kosten, baten en dekking
Hieronder brengen wij het bijgestelde begrotingsresultaat 2024-2027 in beeld. Het verloop van het saldo is als volgt:

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Primitieve begroting 2024-2027	3.352	-4.266	-5.841	-6.162
1e Voortgangsrapportage 2024	-5.071	-5.438	-4.126	-3.182
Stand tot de kadernota	**-1.719**	**-9.703**	**-9.967**	**-9.344**
1. Autonome ontwikkelingen	-322	-344	-336	-501
2. Actualisatie bestaand beleid	128	169	108	43
Totaal mutaties kadernota	**-193**	**-175**	**-228**	**-458**
Saldo na kadernota	**-1.912**	**-9.879**	**-10.195**	**-9.802**
Waarvan incidenteel	-26	-210	68	0
Structureel begrotingssaldo na kadernota	**-1.938**	**-10.089**	**-10.127**	**-9.802**

Het saldo in de primitieve begroting 2024-2027 was € 3.352.000 positief. Na de begroting 2024-2027 is de 1e voortgangsrapportage 2024 vastgesteld met een negatief effect van € 5.071.000. De mutaties die volgen uit de kadernota 2025-2028 komen in 2025 uit op een nadeel van € 193.000. Dit leidt tot een nieuw negatief begrotingssaldo voor 2025 van € 1.912.000. De jaren daarna loopt het negatieve saldo verder op, naar afgerond 10 miljoen.

In het meerjarensaldo in deze kadernota zitten zowel incidentele als structurele baten en lasten. Het structurele begrotingssaldo presenteren we in de meerjarenbegroting 2025-2028, die u later ontvangt. Als we daar de uitsplitsing maken tussen de incidentele- en structurele baten en lasten heeft dat in de meerjarenbegroting in 2025 een negatief effect op het (structurele) meerjarensaldo.

In het hoofdstuk 'Financiële hoofdlijnen' in de kadernota geven wij op hoofdlijnen inzicht in het verloop van de begroting en de actuele financiële ontwikkelingen. Voor een totaaloverzicht van alle voorgestelde financiële mutaties verwijzen wij u graag naar het hoofdstuk 'Financieel meerjarenbeeld'.

10. Bijlagen
De volgende bijlagen horen bij dit voorstel:

Volgorde	Documentnummer	Naam
1.	INT/24/1212658	kadernota 2025-2028

Burgemeester en wethouders van Zevenaar

De secretaris	De burgemeester
Danielle Jansen	Lucien van Riswijk

Raadsbesluit

onderwerp	Raadsvoorstel Kadernota 2025-2028
zaaknummer	Z/24/471324
documentnummer	INT/24/1209586

De raad van de gemeente Zevenaar;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van Zevenaar:

Gelet op artikel 189 van de Gemeentewet;

besluit:

1. in te stemmen met de inhoud en de voorstellen zoals deze zijn opgenomen in de kadernota 2025-2028;
2. de kadernota 2025-2028 vast te stellen;
3. in de meerjarenbegroting 2025-2028 met voorstellen te komen om het jaar 2025 structureel en reëel sluitend te maken;
4. in lijn met het raadsvoorstel "strategiebepaling voor een gezonde toekomst" bij de begroting 2025-2028 in afstemming met de raad een voorstel te doen met taakstellingen per programma om de begrotingsjaren 2026 – 2028 reëel en structureel sluitend te maken.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Zevenaar,
gehouden op 3 juli 2024.

De griffier	De burgemeester
C.M. Steenbergen	L.J.E.M. van Riswijk

Behandelschema Kadernota 2025-2028

Commissie Samenleving – 18 juni 2024

Programma's

4. Onderwijs
5. Sport, cultuur en recreatie

** alleen de alinea's die betrekking hebben op sport en cultuur komen in deze commissiebehandeling aan de orde*

6. Sociaal domein
7. Volksgezondheid en duurzaamheid

** alleen de alinea's die betrekking hebben op volksgezondheid komen in deze commissiebehandeling aan de orde*

Commissie Ruimte – 19 juni 2024

Programma's

2. Verkeer, vervoer en waterstaat
7. Volksgezondheid en duurzaamheid

** alleen de alinea's die betrekking hebben op duurzaamheid komen in deze commissiebehandeling aan de orde*

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Commissie Middelen – 20 juni 2024

Programma's

0. Bestuur en ondersteuning
1. Veiligheid
3. Economie
5. Sport, cultuur en recreatie

**alleen de alinea's die betrekking hebben op recreatie komen in deze commissiebehandeling aan de orde*

Financiën

Autorisatie
Kaders en uitgangspunten
Overzicht van baten en lasten
Financieel meerjarenbeeld

Bijlagen

Overzicht niet gehonoreerde voorstellen

Kadernota

2025-2028

24-05-2024

GEMEENTE ZEVENAAR

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave **2**

Algemeen **3**
Voorwoord 3
Hoofdlijnen 4

Programma's **11**
0. Bestuur en ondersteuning 12
1. Veiligheid 29
2. Verkeer, vervoer en waterstaat 36
3. Economie 43
4. Onderwijs 50
5. Sport, cultuur en recreatie 56
6. Sociaal domein 66
7. Volksgezondheid en duurzaamheid 79
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing 88

Financiën **95**
Autorisatie 95
Kaders en uitgangspunten 97
Overzicht van baten en lasten 99
Financieel meerjarenbeeld 101

Bijlagen **110**
Overzicht niet gehonoreerde voorstellen 111

ALGEMEEN

VOORWOORD

Inleiding

Hierbij bieden wij u de kadernota 2025-2028 van de gemeente Zevenaar ter besluitvorming aan.

De kadernota markeert de jaarlijkse start van de gemeentelijke planning- en controlcyclus (P&C-cyclus). Daarbij stelt u de beleidsmatige en financiële kaders vast waar binnen de meerjarenbegroting 2025-2028 voor het nieuwe jaar uitgewerkt wordt. Dit doen wij door zo goed mogelijk inzichtelijk te maken wat onze verwachtingen zijn voor de komende jaren.

Planning / verdere procedure

Het behandelschema ziet er als volgt uit:

- Commissiebehandeling 18, 19 en 20 juni 2024
- Raadsvergadering 3 juli 2024

Wij bieden u deze kadernota ter besluitvorming aan.

HOOFDLIJNEN

BESTUURLIJKE HOOFDLIJNEN

De behandeling van de kadernota 2025-2028 (hierna: kadernota) is het moment waarop nieuwe beleidsvoorstellen integraal kunnen worden afgewogen. Met deze kadernota leggen we de basis voor de meerjarenbegroting 2025-2028.

De financiële situatie zoals weergegeven in de 1e voortgangsrapportage 2024 vormt het vertrekpunt voor deze kadernota. De ontwikkelingen in deze kadernota leiden tot een aanzienlijk structureel nadelig begrotingssaldo. Provinciaal toezicht vereist dat óf het jaar 2025 óf het jaar 2028 structureel en reëel sluitend is, wat voor deze kadernota niet het geval is.

We blijven ons onvermoeid inspannen om de ambities uit het coalitieakkoord en het collegeprogramma te realiseren. Hoewel de voortgang hiervan grotendeels op schema ligt, worden de benodigde middelen steeds schaarser. De krapte op de arbeidsmarkt blijft de uitvoeringskracht en dienstverlening van gemeenten onder druk zetten. Tegelijkertijd neemt de financiële druk op gemeenten steeds verder toe, zoals ook in deze kadernota te zien is.

De veranderingen in de financieringssystematiek van de algemene uitkering, aanhoudende inflatie en de stijgingen van lonen, (zorg)tarieven en energiekosten voeren de druk steeds verder op. Hoewel inmiddels duidelijk is dat de opschalingskorting binnen het gemeentefonds niet doorgaat, biedt dit helaas onvoldoende verlichting.

Compensatie van het Rijk via de algemene Uitkering blijft van essentieel belang, hoewel het twijfelachtig is of hieraan zal worden voldaan. De meicirculaire 2024 zal hier meer duidelijkheid over geven. Daarnaast wachten we af hoe de formatie van een nieuw kabinet en het hieruit volgende regeerakkoord zal uitvallen voor gemeenten. Net als de VNG en vele andere gemeenten luiden ook wij de noodklok. Gezien de grote uitdagingen waar gemeenten voor staan zoals de energietransitie, de woningcrisis, huisvesting van statushouders en Oekraïense vluchtelingen en de veranderingen en tariefstijgingen in het sociaal domein, zijn realistische en toereikende middelen een absolute noodzaak.

Dit laat onverlet dat we ons als gemeente zullen moeten voorbereiden op onvoldoende financiële tegemoetkoming. Daarom zijn we begonnen met een strategiebepaling om een gezonde financiële toekomst voor de gemeente te waarborgen. De resultaten van dit onderzoek zullen richting geven bij de moeilijke financiële beslissingen die we zullen moeten nemen. Om 2025 sluitend te krijgen en de bezuinigingsopgave van 2026 en verder het hoofd te bieden, zijn ombuigingsmaatregelen onvermijdelijk.

FINANCIËLE HOOFDLIJNEN

Inleiding

Deze kadernota is het eerste document in de planning & control-cyclus voor het samenstellen van de meerjarenbegroting 2025-2028. De kadernota is bedoeld voor de integrale afweging. In dit hoofdstuk presenteren wij het financieel meerjarenbeeld op hoofdlijnen en geven wij globaal inzicht in de ontwikkeling van ons weerstandsvermogen. Bij de meerjarenbegroting 2025-2028 werken wij dit verder uit in de paragraaf weerstandsvermogen en risicomanagement.

De kadernota borduurt voort op de 1e voortgangsrapportage die u op 29 mei heeft behandeld. Voor een uitgebreide toelichting op de financiële ontwikkelingen verwijzen wij u naar de programma's en naar het hoofdstuk financiën. Hierbij zijn alle effecten boven de € 25.000 in beeld gebracht.

Hieronder geven wij een financieel totaaloverzicht. Daarna presenteren wij de mutaties met een financiële omvang groter dan € 100.000.

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Primitieve begroting 2024-2027	3.352	-4.266	-5.841	-6.162
1e Voortgangsrapportage 2024	-5.071	-5.438	-4.126	-3.182
Stand tot de kadernota	**-1.719**	**-9.703**	**-9.967**	**-9.344**
1. Autonome ontwikkelingen	-322	-344	-336	-501
2. Actualisatie bestaand beleid	128	169	108	43
Totaal mutaties kadernota	**-193**	**-175**	**-228**	**-458**
Saldo na kadernota	**-1.912**	**-9.879**	**-10.195**	**-9.802**
Waarvan incidenteel	-26	-210	68	0
Structureel begrotingssaldo na kadernota	**-1.938**	**-10.089**	**-10.127**	**-9.802**

STRUCTUREEL EN REËEL EVENWICHT

De kadernota laat een financieel meerjarenbeeld zien dat in alle jaren op een fors tekort uit komt. Op basis van de toezichtvoorschriften van de provincie moet óf het jaar 2025 óf het laatste jaar 2028 structureel en reëel sluitend zijn. Wij concluderen dat de nu voorliggende kadernota hier niet aan voldoet.
Op grond van de voorschriften (BBV) dienen wij inzichtelijk te maken of er in de meerjarenraming sprake is van een structureel evenwicht. Hiervoor is inzicht in de incidentele baten en lasten nodig. Incidentele baten beïnvloeden het structurele begrotingssaldo in 2025 en 2026 negatief. Incidentele lasten beïnvloeden het structurele begrotingssaldo in 2027 positief. Door het saldo van de incidentele baten en lasten te betrekken bij het financieel meerjarenbeeld ontstaat een beter inzicht in het structurele evenwicht van onze begroting.

Meicirculaire

In deze kadernota zijn de effecten van de meicirculaire 2024 (algemene uitkering uit het gemeentefonds) niet opgenomen, aangezien de meicirculaire eind mei uitkomt. Dit geeft de nodige onzekerheid over de te verwachten inkomsten vanuit het Rijk. Op basis van de voorjaarsnota van het Rijk is de huidige verwachting voor 2025 dat het gemeentefonds eenmalig lager wordt vastgesteld. Voor onze gemeente gaat het om een bedrag van € 1,6 miljoen nadelig. Deze eenmalige korting brengt ons in extra problemen. Uit deze voorjaarsnota blijkt ook dat de opschalingskorting vanaf 2026 definitief vervalt. Voor de gemeente Zevenaar gaat dit vanaf 2026 om een bedrag van structureel € 1,6 miljoen voordelig. Het verwachte voordeel weegt echter bij lange na niet op tegen de huidige begrotingstekorten.

Toelichting financieel meerjarenbeeld op hoofdlijnen

Het saldo in de primitieve begroting 2024-2027 was in het jaar 2025 nog € 3.352.000 positief. De 1e voortgangsrapportage 2024 is vastgesteld met een negatief effect van € 5.071.000. De mutaties die volgen uit de kadernota 2025-2028 komen in 2025 uit op een nadeel van € 193.000. Dit leidt tot een nieuw negatief begrotingssaldo voor 2025 van € 1.912.000. De jaren daarna loopt het negatieve saldo fors verder op, vanaf 2026 naar een structureel tekort van afgerond € 10 miljoen.

Bij de autonome ontwikkelingen zien we mutaties bij (grote) gemeenschappelijke regelingen. Bij de actualisatie van bestaand beleid is de doorontwikkeling en versterking van de RID een opvallende. Op het moment van schrijven zijn de uitkomsten van de meicirculaire 2024 nog onzeker. Landelijk is de inschatting dat het rijksbudget voor de gemeenten niet toereikend is en daarmee hebben de gestegen lasten een negatieve impact op de ontwikkeling van het begrotingssaldo. De zogenoemde ravijnjaren van de algemene uitkering vanaf 2026 hebben een enorme doorwerking. Dit geldt ook voor de forse structurele tariefwijzigingen voor zorgproducten (WMO en jeugd) waarvan de raming in de 1e voortgangsrapportage is opgenomen.

In de meerjarenbegroting 2025-2028 het jaar 2025 sluitend aanbieden

De zorgtarieven in het sociaal domein in combinatie met andere tegenvallers leiden ook al in 2025 tot een begrotingstekort van € 1,9 miljoen. Het verslechterde begrotingssaldo van 2025 betekent dat we op korte termijn maatregelen moeten treffen om in november dit jaar minimaal het jaar 2025 van de meerjarenbegroting 2025-2028 sluitend te krijgen. Een taakstellende bezuiniging met maatregelen is noodzakelijk om 2025 sluitend te krijgen.
We komen in de meerjarenbegroting 2025-2028 met een pakket aan bezuinigingsmaatregelen en voorstellen tot ombuigingen om het jaar 2025 structureel en reëel sluitend te krijgen. De urgentie en noodzaak is bijzonder hoog.

Strategiebepaling voor 2026 en verder

Uit de kadernota 2024-2027 bleek een structureel begrotingstekort. Vervolgens vonden wij het van belang om te anticiperen op de financiële situatie vanaf 2026. Gezien deze onzekerheid, in het bijzonder vanuit het Rijk, hebben we een 'strategiebepaling voor een gezonde toekomst' opgesteld waarin we verschillende momenten hebben geformuleerd waarop we de benodigde maatregelen kunnen treffen, zodat we ook op de lange termijn een structureel sluitende begroting kunnen presenteren. U heeft gekozen voor het uitgangspunt van gedeeltelijke compensatie van het Rijk, dus we treffen in de (volgende) kadernota 2026-2029 maatregelen.

Voor het structureel en reëel sluitend maken van de begroting zijn maatregelen nodig die nadrukkelijk de dienstverlening en het voorzieningenniveau zullen raken. Het gaat om een traject met een lange doorlooptijd en grote complexiteit. Wij hebben aan onderzoeksbureau BMC gevraagd om een onderzoeksrapport op te stellen. Dit rapport moet leiden tot meer inzicht in de beïnvloedbaarheid van de begroting en een vergelijking met andere soortgelijke gemeenten (benchmark). U ontvangt dit rapport separaat door middel van een RIB .
De inzichten die het rapport ons geeft moeten wij vertalen naar realistische en haalbare taakstellingen per programma voor de kadernota 2026-2029. Dit alles in overleg en afstemming met de raad. Wij willen op basis van het rapport bij de behandeling van de begroting 2025-2028 met een voorstel bij u komen. Wij gaan op basis van uw besluitvorming de taakstellingen uitwerken in concrete voorstellen en maatregelen en zullen deze ter besluitvorming bij de kadernota 2026-2029 aan u voorleggen. Definitieve besluitvorming kan plaatsvinden bij de meerjarenbegroting 2026-2029. Bij het invullen van de opdracht voor 2025 worden de inzichten uit het rapport gebruikt.

Overzicht van de mutaties boven de € 100.000

Hieronder vindt u een overzicht van de mutaties met een budgettair effect op de begroting van meer dan € 100.000.

Bedragen x € 1.000

Mutatie omschrijving	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Overzicht van de mutaties >= € 100.000				
1. Autonome ontwikkelingen	-112	-99	-81	-244
Bijdrage BVO DRAN en overige kosten doelgroepenvervoer	260 V	280 V	307 V	212 V
Bijdrage BVO DRAN en overige kosten leerlingenvervoer	-36 N	-44 N	-52 N	-120 N
Bijdrage GR Samenwerking de Liemers SDL - RSD	-347 N	-347 N	-347 N	-347 N
Bijdrage GR VGGM Volksgezondheid en Jeugdgezondheidszorg (JGZ)	-125 N	-125 N	-125 N	-125 N
Bijdrage MGR sociaal domein Centraal Gelderland/modules WSP, WgSW en Inburgering	-200 N	-200 N	-200 N	-200 N
Verwachte compensatie loon- en prijsstijgingen gemeenschappelijke regelingen	337 V	337 V	337 V	337 V
2. Actualisatie bestaand beleid	342	284	236	186
Budgetmutatie zorgkosten Wmo en Jeugd	1.265 V	1.265 V	1.265 V	1.265 V
Doorontwikkeling en versterking RID	-731 N	-789 N	-837 N	-887 N
Versterken openbaar bibliotheekwerk en borging volwasseneneducatie	-192 N	-192 N	-192 N	-192 N

(V = Voordeel; N = Nadeel)

Toelichting op de mutaties boven de € 100.000

Hieronder vindt u een overzicht van de mutaties met een budgettair effect op de begroting van meer dan € 100.000. Het genoemde bedrag komt overeen met de mutatie in 2025.

1. Autonome ontwikkelingen

Bijdrage BVO DRAN en overige kosten doelgroepenvervoer 260.000 V

De bijdrage aan de BVO DRAN wordt aangepast aan de meerjarenbegroting 2025-2028 van de BVO DRAN. In totaal dalen de kosten hierdoor in alle jaren (van € 281.000 in 2025 tot € 233.000 in 2028). De daling wordt verklaard door de aanbesteding van het Wmo-vervoer, door een daling van het vervoer eind 2023 (vervoer Wmo, dagbesteding en jeugd) en een daling van de NEA-index (index vervoerskosten).

Bijdrage BVO DRAN en overige kosten leerlingenvervoer 36.000 N

De bijdrage aan de BVO DRAN wordt aangepast aan de meerjarenbegroting 2025-2028 van de BVO DRAN. De bijdrage daalt door een daling van het leerlingenvervoer via de BVO DRAN en een daling van de NEA-index (index vervoerskosten). Daarnaast verwachten wij dat de stijging van het vervoer in natura uit de 2e VGR 2023 structureel is. Hierdoor stijgen deze kosten met € 60.000. Deze stijging komt door 'verplaatsing' van het leerlingenvervoer via de BVO DRAN naar bekostiging van het leerlingenvervoer via openbaar vervoer en door de aanhoudende stijging van het aantal leerlingen in het leerlingenvervoer.

Bijdrage GR Samenwerking de Liemers SDL - RSD 347.000 N

De bijdrage is bijgesteld waarbij rekening is gehouden met de gewijzigde begroting 2024. Hierin zijn de aanpassingen verwerkt van de reële stijging van de personeelskosten en overige kosten die hoger zijn uitgevallen t.o.v. de vastgestelde meerjarenbegroting 2024-2027 van de GR (nadeel € 140.000). Voor de prijsstijgingen (indexeringen) voor het jaar 2025 is de bijstelling gebaseerd op de septembercirculaire 2023 (nadeel € 193.000). De overige kostenstijging is veroorzaakt door de gewijzigde kostenverdeling, waardoor het aandeel van Zevenaar is gestegen van 52,01% naar 52,17% en mutaties in de dienstverleningsovereenkomst (nadeel € 14.000). Totaal nadeel € 347.000.

Bijdrage GR VGGM Volksgezondheid en Jeugdgezondheidszorg (JGZ) 125.000 N

De bijdragen is aangepast conform de geactualiseerde (concept) begroting 2025 van de GR. Daarbij is rekening gehouden met de verwachte loon- en prijsontwikkelingen, (jeugd)inwoneraantallen, de voorstellen voor versterking van de GGD taken en de organisatieversterking om de GGD meer toekomstbestendig te maken. Hierdoor stijgt de bijdrage voor 2025 in totaal met € 125.000.

Bijdrage MGR sociaal domein Centraal Gelderland/modules WSP, WgSW en Inburgering 200.000 N

De bijdragen voor de modules WSP, WgSW, Contractmanagement Inburgeringstrajecten, inkoop en beheer zijn geïndexeerd op basis van de septembercirculaire 2023. Bij de module WgSW is rekening gehouden met de herverdeling op basis van het aantal arbeidsjaren per oktober 2023 en in de module WSP is rekening gehouden met aangepaste dienstverleningsovereenkomst a.g.v. de toevoeging van de submodule SROI (Social Return on Investment). Bij de module inkoop is naast de indexering ook de stijging in verband met de versterking van de operationele aansturing en strategische positie voor verbetering van het inkoopbeleid begrepen (€ 26.600). De totale kostenstijging voor de modules bedraagt afgerond € 200.000.

Verwachte compensatie loon- en prijsstijgingen gemeenschappelijke regelingen 337.000 V

In de kadernota zijn de bijdragen aan de gemeenschappelijke regelingen geraamd inclusief de loon- en prijsstijgingen voor het jaar 2025. In de gemeentebegroting wordt de compensatie pas na de meicirculaire in de begroting verwerkt. Hierdoor ontstaat nu in de kadernota een te negatief beeld. Daarom ramen wij in een stelpost de verwachte compensatie (voordeel) voor lonen en prijzen van de gemeenschappelijke regelingen voor een bedrag van € 337.000.

2. Actualisatie bestaand beleid

Budgetmutatie zorgkosten Wmo en Jeugd 1.265.000 V

Bij de 1e voortgangsrapportage 2024 zijn de ramingen voor de zorgkosten aangepast in verband met de forse structurele tariefstijgingen. Dit naar aanleiding van het onderzoek naar reële kostprijzen. Bij de jaarrekening is gebleken dat de zorgkosten over 2023 lager zijn uitgevallen. Wanneer we rekening houden met deze definitieve cijfers over 2023 dan kunnen de ramingen naar beneden worden bijgesteld. Per saldo een effect van € 1.265.000 vanaf 2025. Het effect voor 2024 zal worden meegenomen in de 2e voortgangsrapportage 2024.

Doorontwikkeling en versterking RID 731.000 N

De I&A-visie- en strategie 2023-2025 "Beter samen" is vastgesteld. Hierbij heeft uw raad gekozen voor de minimale variant. Bij de Kadernota 2026-2029 valt het besluit of het wenselijk en financieel haalbaar is om over te stappen op de optimale of groeivariant. Om goed en veilig ten dienste te kunnen staan van onze inwoners en bedrijven willen de drie Liemerse gemeenten de komende jaren de digitalisering en innovatieve technologie bij kunnen benen. Door deze kwaliteitsimpuls kan de RID zich hoognodig ontwikkelen tot een moderne uitvoeringspartner op ICT-gebied.

Versterken openbaar bibliotheekwerk en borging volwasseneneducatie 192.000 N

Vanaf 2025 zijn gemeenten wettelijk verplicht om te zorgen voor een volwaardige, toekomstgerichte openbare bibliotheek. Om de wettelijke taken van de bibliotheek uit te kunnen voeren is een verhoging van het bedrag per inwoner (naar € 21,00) nodig waardoor de Wsob (Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen) taken vanaf 2025 uitgevoerd kunnen worden én het aanbod aan volwasseneducatie met cultureel, maatschappelijk en sociaal belang, geborgd kan worden binnen de bibliotheek.

WEERSTANDSVERMOGEN

Inleiding
In de kadernota is een actualisatie van het weerstandsvermogen opgenomen.

Benodigde weerstandscapaciteit
Op basis van een actuele inventarisatie van risico's is de benodigde weerstandscapaciteit herberekend. De benodigde weerstandscapaciteit is iets gestegen van € 10 miljoen in de meerjarenbegroting 2024-2027 naar een huidige stand van € 10,9 miljoen, voornamelijk door enkele nieuw toegevoegde risico's.

Beschikbare weerstandscapaciteit
De beschikbare weerstandscapaciteit zit in het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve. Het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve van onze gemeente is per 31 december 2023 € 11,9 miljoen. Dit is een forse daling van de algemene reserve, met als oorzaak de verwachte negatieve begrotingsresultaten in de jaren 2024 tot en met 2028.

Weerstandsratio
De ratio geeft de volgende uitkomst:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{11.942.000}{10.850.000} = 1{,}1$$

Deze uitkomst van het weerstandsvermogen kan als voldoende worden gekenmerkt. Dit betekent dat de financiële risico's nog steeds zijn afgedekt, echter ten opzichte van de ratio in de begroting laat deze nu een verdere daling zien van 2,3 naar 1,1. De ratio moet minimaal 1,0 zijn.

PROGRAMMA'S

0. BESTUUR EN ONDERSTEUNING

ALGEMEEN

Omschrijving
Dit programma gaat over de beleidsvelden bestuur, gemeentelijke organisatie, dienstverlening en belastingen.

Wat willen we?
Wij stellen in ons handelen goede dienstverlening aan onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties centraal. We willen meer gebruik maken van digitalisering om dienstverlening te verbeteren en zetten daarbij ook in op het versimpelen en digitaal toegankelijk maken van onze dienstverlening. We nemen onze inwoners serieus en betrekken hen actief bij het maken van ons beleid en de uitvoering.

Door vanuit respect, gelijkwaardigheid en transparantie te denken en te doen, zorgen we voor een goede basis voor de organisatie van morgen. We werken daarom ook aan strategisch personeelsbeleid.

De financiën van onze gemeente zijn op orde en dat willen we zo houden.

Ontwikkelingen
Ontwikkelingen dienstverlening & bedrijfsvoering
In deze kadernota is het noodzakelijk om capaciteit en expertise toe te kennen voor diverse ontwikkelingen in dienstverlening en bedrijfsvoering. We noemen de intensivering van informatiemanagement, functioneel specialisten ICT, projectleiding Rhederlaagse Meren en de doorontwikkeling van de organisatie. Gelet op de begrotingstekorten en de hieruit voorkomende urgentie achten wij het niet verantwoord om deze formatie op dit moment aan te vragen en als extra begrotingspost op te nemen. Daarom stellen we voor om deze ontwikkelingen door te zetten door binnen de bedrijfsvoering te kijken naar het aanpassen van planningen van bestaande projecten en ontwikkelingen, prioriteiten daarvan anders te leggen en zo nodig bestaande ambities bij te stellen. De uitvoering van wettelijke taken continueren we. Door deze keuzes te maken willen we stapeling van taken voorkomen. Mogelijke vertragingen brengen we in beeld.

Organisatieontwikkeling
De komende jaren bouwen we verder aan een robuuste en wendbare organisatie. De vele opgaven die op ons afkomen zoals de energietransitie, klimaatadaptatie, omgevingswet, schaarste woningen, digitalisering samenleving en veranderingen in het sociale domein leiden tot grote veranderopgaven. De organisatieontwikkeling is nodig om de sturing, beheersing en verantwoording op termijn effectiever en efficiënter te maken en te werken aan meer strategische slagkracht. We werken aan de uitdagingen vanuit drie niveaus, namelijk op: domein-, team- en medewerkerniveau. Hiermee bouwen we samen verder aan een robuuste organisatie, waarbij eventuele toekomstige nieuwe of uit te besteden taken (voortkomend uit veranderende opgaven, politieke of organisatorische overwegingen) eenvoudig in of buiten de domeinen gepositioneerd kunnen worden. Wij zijn daarom van mening dat de nieuwe hoofdstructuur een positief effect heeft op het adaptieve vermogen van de organisatie, en daarmee de toekomstbestendigheid van de gemeente Zevenaar als organisatie. Met het vernieuwde management en de plaatsing van medewerkers gaan we een nieuwe fase van de organisatieontwikkeling in. De domeinplannen en de transitieplannen zijn hierbij ondersteunend en zorgen voor een geleidelijke overgang naar reguliere bedrijfsvoering. De domeinmanagers krijgen de opdracht om met de medewerkers de detailinrichting van het domein verder vorm te geven.

Wet Arbeid en Zorg (WAZO)
De WAZO is een wet waarin het recht op verschillende verlofsoorten geregeld is, zoals zwangerschapsverlof, ouderschapsverlof en zorgverlof.
De afgelopen jaren is de WAZO fors uitgebreid en met name op het terrein van verloven rond kinderen. We noemen geboorteverlof voor vaders, ouderschapsverlof en zorgverlof. Steeds meer van onze medewerkers kunnen daardoor, meer dan voorheen, een beroep op de Wet Arbeid en Zorg (WAZO) doen. Met de druk op de zorgsector neemt ook de druk op de mantelzorg toe en daarmee de behoefte aan zorgverlof. Met ontwikkelingen in de demografische opbouw van ons personeelsbestand, verjonging en vergrijzing, merken

wij ook de gevolgen van de ontwikkelingen op het terrein van de WAZO . Medewerkers ervaren weliswaar een betere werk-privébalans, maar deze regelingen hebben tegelijkertijd ook gevolgen voor de beschikbare productieve uren. We zijn nog niet zo ver dat we dit financieel kunnen vertalen en verwachten later, op basis van de domeinplannen en de aangepaste productieve uren, met een extra budgetaanvraag bij u terug te komen.

Toekomstbestendige regionale ICT dienst
Als samenleving willen en kunnen we steeds meer met ICT. In het bijzonder door de mogelijkheden en het gemak die technologieën ons in het dagelijks leven bieden. Deze digitale realiteit roept ook tal van vragen op en brengt verantwoordelijkheden met zich mee. Als lokale overheid dicht bij onze inwoners en bedrijven wordt van ons verwacht dat we onze ICT goed op orde hebben om inwoners van dienst te zijn, efficiënt te werken en maatschappelijke vraagstukken mede door digitalisering op te lossen.
In 2022 hebben de Liemerse gemeenten de ICT-samenwerking bij het Regionaal ICT en Inkoop Dienstencentrum (RID) De Liemers onder de loep genomen. Daarbij zijn verschillende scenario's in beeld gebracht. Uiteindelijk is begin 2023 gekozen om de samenwerking voort te zetten en te intensiveren. We concludeerden ook dat de ICT-samenwerking vooral kosten-gedreven is en dat er te weinig in de samenwerking is geïnvesteerd om deze voldoende te laten renderen en de kwetsbaarheid te verminderen. Op dat moment is er niet voor gekozen om een inhaalslag te maken in de vorm van structurele ophoging van ICT-budgetten. Op basis van een I&A visie en -strategie is in beeld gebracht welke veranderingen er bij de RID en de gemeenten moeten plaatsvinden om een robuuste en toekomstbestendige ICT-samenwerking te krijgen en te houden.

Cloudgang van applicaties
Bij cloud computing worden de servers, software en/of data buitenshuis bewaard en beheerd. We realiseren hiermee een kwaliteitsverbetering op gebied van informatiebeveiliging, het beheer van de software en de continuïteit. Daarentegen hebben we ook geen keuze. Leveranciers bieden applicaties veelal alleen nog maar aan via de cloud. Steeds meer toepassingen van software worden tegenwoordig afgenomen als een dienst. Een bekend voorbeeld hiervan is SaaS (software as a Service), waarbij applicaties als dienst worden aangeboden. De transitie naar de cloud is onomkeerbaar. We kiezen er in Zevenaar voor de transitie naar de cloud op een natuurlijk moment te realiseren. Bijvoorbeeld bij het aflopen van een contract, een leverancier die stopt met ondersteuning van de huidige applicatie of wanneer er mogelijkheden zijn om te besparen. Hiermee spreiden we de kostenontwikkeling, het capaciteitsbeslag op de organisatie en kunnen we leren van eerdere cloud migraties. De komende tijd verwachten we cloudtransities bij applicaties van Centric, Stratech (schuldhulpverlening) en dienstverleningssoftware.

Professionalisering Inkoop
Zevenaar gaat de inkoopfunctie professionaliseren met als doel beter in control te komen op het complexe inkoopproces. Met name het waarmaken van de ambities en opgaven in het collegeprogramma (duurzaamheid, social return en regionale inkoop) en het rechtmatig/doelmatig aanbesteden maakt het uitdagend goed grip te houden op het inkoopproces. Dit gaan we doen door de inkoop dichterbij te organiseren.
Wij verwachten dat eind 2024 de ontvlechting van inkoop bij de SDL is uitgevoerd. Wij maken in juli 2024 een start met invoeren van het gecoördineerd inkoopbesturingsmodel. Hierbij zijn de domeinen zelf verantwoordelijk voor inkoop en contractmanagement, waardoor inhoudelijke kennis geborgd is in het primaire proces. Dit doet recht aan de expertise van de vakmensen. Wel vindt centrale coördinatie plaats, met begeleiding en ondersteuning vanuit centraal niveau.

Turmac kantoorgebouw
De gemeente Zevenaar is een klantgerichte organisatie waarin het bereiken van resultaten voor onze inwoners, bedrijven en instellingen centraal staat. De ambtelijke organisatie legt de nadruk op samenwerken, vanuit de wetenschap dat we samen meer resultaten boeken. Het kantoor wordt meer een plek waar medewerkers elkaar ontmoeten, overleggen, samenwerken en elkaar coachen. Het overgrote deel van het personeel is gehuisvest in het kantoorgedeelte en in de hal van de Turmac Cultuurfabriek. We werken in het kantoor aan de hand van een flexibel werkconcept. Door de groei van het personeel de afgelopen jaren naar ruim 350 fte ervaren we een spanning met het aantal beschikbare werkplekken. Naast andere interventies zoals optimaal gebruik van vergader- en projectruimten, zullen we in het gebouw werkplekken gaan toevoegen.

Beleidskaders

- Besturingsfilosofie
- Dienstverleningsvisie 2018-2022
- Inkoop- en aanbestedingsbeleid 2017 Liemerse gemeenten en SDL
- Collegeprogramma 2022-2026 (2022)
- Financiële verordening (artikel 212 Gemeentewet) 2023
- Verordening controle financieel beheer en organisatie (artikel 213 Gemeentewet) 2023
- Nota Verbonden partijen
- Nota reserves en voorzieningen 2018
- Nota activerings- en afschrijvingsbeleid 2022
- Beleidsnota risicomanagement en weerstandsvermogen 2023
- Nota garantiebeleid 2023
- Normen- en toetsingskader 2023
- Verordening Rekenkamer 2023
- Verordening op de raadscommissies (3e wijziging, 2023)
- Datastrategie 2023-2025
- I&A-visie en -strategie 2023-2025 "Beter samen"

WAT WILLEN WE?

0. Bestuur en ondersteuning

Wij stellen in ons handelen goede dienstverlening aan onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties centraal. We willen meer gebruik maken van digitalisering om dienstverlening te verbeteren en zetten daarbij ook in op het versimpelen en digitaal toegankelijk maken van onze dienstverlening. We nemen onze inwoners serieus en betrekken hen actief bij het maken van ons beleid en de uitvoering.

Door vanuit respect, gelijkwaardigheid en transparantie te denken en te doen, zorgen we voor een goede basis voor de organisatie van morgen. We werken daarom ook aan strategisch personeelsbeleid.

De financiën van onze gemeente zijn op orde en dat willen we zo houden.

WAT DOEN WE?

Overzicht resultaten	
0.1.1 Wij stellen een nieuw dienstverleningsbeleid op	2023-2024
0.1.2 Wij breiden onze online dienstverlening uit	2022-2026
0.1.3 Wij communiceren in begrijpelijke taal	2022e.v.
0.1.4 Wij maken onze processen klantgerichter	2024-2026
0.2.1 Wij coördineren participatie	2023-2024
0.3.1 Wij werken aan verbetering van de (organisatie)cultuur	Doorlopend
0.4.1 Wij verbeteren onze interne beheersing	Doorlopend
0.4.2 Wij herijken het inkoopbeleid en positioneren de inkoopfunctie	2023-2024
0.4.3 Wij groeien verder als aantrekkelijke werkgever	2022-2026
0.4.4 Wij voeren een strategisch personeelsbeleid	2023-2024

0.4.5 Wij herijken de bestuurlijke opdracht aan RID de Liemers 2022-2023
0.4.6 Wij verbeteren onze datahuishouding en datagedreven werken in Zevenaar 2022-2026
0.4.7 Wij verbeteren het functioneel beheer in de informatievoorziening 2022-2025
0.4.8 Wij verbeteren van het (digitaal) documentenbeheer 2022-2025
0.4.9 Wij voeren de Wet open overheid (Woo) uit 2022-2027
0.4.10 Wij herijken het Integraal Accommodatiebeleid 2020-2040 2025-2026
0.5.1 Wij voeren de planning- en controlcyclus uit 2022-2026
0.5.2 We herijken de lokale belastingen 2023-2026

0.1 Verbeteren van de dienstverlening aan inwoners, bedrijven en instellingen

0.1.1 Wij stellen een nieuw dienstverleningsbeleid op 2023-2024

Iedereen binnen onze gemeente is verantwoordelijk voor een goede dienstverlening aan inwoners en ondernemers. We stellen een dienstverleningsbeleidsplan op. Hierin formuleren we onze ambities, (meetbare) doelen en daarbij horende resultaten zodat we de komende jaren onze dienstverlening steeds verder verbeteren. We voeren om de drie jaar een burgerpeiling uit om de tevredenheid van inwoners over onze gemeentelijke dienstverlening te meten. De uitkomsten van deze burgerpeiling nemen we mee in het opstellen en evalueren van het dienstverleningsbeleid.

0.1.2 Wij breiden onze online dienstverlening uit 2022-2026

Inwoners kunnen zoveel mogelijk zaken digitaal en online regelen. Betrouwbaarheid en veiligheid staan daarbij voorop. We ondersteunen inwoners die minder digitaal vaardig zijn bij hun aanvraag. Persoonlijk contact blijft mogelijk. We bouwen digitale formulieren die waar nodig in te vullen zijn met DigiD, e-Herkenning of e-IDas. We implementeren de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer. Deze wet geeft inwoners het recht om hun zaken met de gemeente digitaal te regelen.

0.1.3 Wij communiceren in begrijpelijke taal 2022-e.v.

Dat alle inwoners onze brieven, e-mails en de informatie op onze websites kunnen begrijpen vinden wij belangrijk. Documenten die online gedeeld worden zijn begrijpelijk geschreven. We trainen medewerkers hierin wanneer ze in dienst komen. We zorgen ervoor dat iedereen, ook bezoekers met een beperking, onze websites goed kunnen gebruiken omdat deze voldoen aan de meest recente richtlijnen voor digitale toegankelijkheid.

0.1.4 Wij maken onze processen klantgerichter 2024-2026

Contact met de gemeente is prettig, open en duidelijk. We denken in oplossingen en vragen inwoners met ons mee te denken. We verplaatsen ons in de inwoner door 'klantreizen' te maken. In een klantreis interviewen we inwoners over hoe zij de contactmomenten met de gemeente hebben ervaren. We gebruiken de ervaringen van inwoners om onze werkprocessen klantgerichter in te richten.

0.2 Stimuleren van betrokkenheid van inwoners, ondernemers en instellingen

0.2.1 Wij coördineren participatie 2023-2024

Participatie gaat over op welke manieren inwoners mogen meedenken en meepraten over onderwerpen en beleid in de gemeente. Participatie is een belangrijk thema voor onze bestuursperiode. Participatie is een rode draad in het coalitieakkoord en in dit collegeprogramma, maar ook onderwerp op de raadsagenda. In verschillende resultaten in dit collegeprogramma is participatie concreet benoemd, onder andere bij energietransitie (7.2.1), ruimtelijke plannen en wonen (8.2.3), invoering van de omgevingswet (8.2.2) en openbare ruimte (5.6.5 en 8.2.3).
Wij brengen de verschillende initiatieven op het gebied van participatie samen in een uniforme werkwijze door hiervoor een programma participatie in te richten. We stellen hiervoor een toolbox samen. De middelen en methodes uit deze toolbox helpen medewerkers en inwoners om op een effectieve manier participatie in te zetten. We stellen een tijdelijke programmamanager aan om dit te realiseren.

0.3 Optimaliseren van bestuurlijk ambtelijk samenspel

0.3.1 Wij werken aan verbetering van de (organisatie)cultuur — Doorlopend

Het verbeteren van de bestuurlijke en ambtelijke werk- en omgangsvormen richt zich op verschillende dimensies. In de eerste plaats raakt dit het functioneren van de raad zelf. Daarnaast gaat het om de betrekkingen tussen het college en de raad. Verder is er het samenspel tussen het bestuur en de ambtelijke organisatie en tenslotte het samenspel met de samenleving. Van belang is dat men op een respectvolle manier met elkaar omgaat met ruimte voor eenieders mening en standpunt. Het debat wordt op een goede en toegankelijke manier gevoerd, het besluitvormingsproces is helder en duidelijk en men gunt elkaar een succes.

Raad en college moeten vanuit een duidelijke taakverdeling werken met een heldere rolverdeling in termen van opdrachtgever- en opdrachtnemersrol. Het college ondersteunt de raad bij het nemen van uitvoerbare besluiten en voert deze besluiten uit. Rolzuiverheid, verantwoording, evalueren en leren moeten structureel onderdeel zijn van het samenspel tussen raad en college.

De ambtelijke organisatie ondersteunt het college (en de raad) vanuit een integrale werkwijze en fungeert als antennefunctie voor het bestuur. Zij informeert het bestuur over belangrijke opgaven en urgente ontwikkelingen in de samenleving. In de doorontwikkeling van de ambtelijke organisatie hebben we de uitdaging om onze organisatie hierop nog beter in te richten en onze medewerkers daarvoor de goede uitrusting te geven.

Voor een goed samenspel met de samenleving is het van belang om samen op te trekken en zuiver te zijn over rolverdeling, taken en verantwoordelijkheden. Rond concrete maatschappelijke opgaven organiseren we samenwerking en bundelen we de krachten. Participatie vormt een rode draad in de aanpak van de ambities uit dit collegeprogramma.

Het verbeteren van de bestuurlijke en ambtelijke werk- en omgangsvormen is een proces van lange adem. Een allesomvattende aanpak is er eigenlijk niet. De bereidheid om te willen veranderen en het inzicht in de mogelijkheden en kansen om elkaar te versterken en te helpen, zijn de eerste stappen naar een verbeterde samenwerking. In de raadagenda wordt de verdere aanpak uitgewerkt.

0.4 Verbeteren van de bedrijfsvoering (betere sturing en beheersing van processen) als ondersteuning aan het realiseren van taken en doelen van de gemeente

0.4.1 Wij verbeteren onze interne beheersing — Doorlopend

Een goede interne beheersing is de basis voor een transparante en betrouwbare gemeente, die zijn doelstelling weet te realiseren en verantwoord omgaat met de middelen die zij beheert. We willen een (digitaal) toegankelijke, betrouwbare organisatie zijn waarbij veiligheid en zorg voor onze inwoners voorop staat. Om dit te kunnen realiseren moet de interne beheersing van onze bedrijfsvoeringsprocessen op orde zijn.

Wij zijn verantwoordelijk voor het in kaart brengen van de risico's en moeten daar adequate maatregelen voor inrichten. Hiervoor is concernbreed aandacht, ook waar het gaat om de beschikbare capaciteit om de uitvoering van de bestuurlijke ambities te realiseren vanuit alle domeinen (fysiek, sociaal en bedrijfsvoering). Dit is een belangrijke randvoorwaarde voor het behalen van de doelen in het coalitieakkoord en dit collegeprogramma.

Wij leggen verantwoording af aan de raad over de kwaliteit van de interne beheersing in de paragraaf bedrijfsvoering van de documenten uit de planning en controlcyclus. Daar gaan we in op de kwaliteit van de interne beheersing met specifieke aandacht voor onderwerpen als rechtmatigheid, privacy en informatieveiligheid. Met name ook de verwachte toename van het aantal cyberincidenten de komende jaren, vereist dat cybersecurity integraal onderdeel moet zijn binnen onze processen. We blijven dan ook investeren in het veilig inrichten van onze bedrijfsvoeringsprocessen en zorgen voor bewustwording bij onze medewerkers.

Ter ondersteuning hiervan starten we met de doorontwikkeling van meetlatten en (beleids)indicatoren om de effectiviteit van beleid beter te kunnen meten.

0.4.2 Wij herijken het inkoopbeleid en positioneren de inkoopfunctie — 2023-2024

Om de lokale economie te stimuleren, zetten we in op het gebruik van lokale producten. Dit geldt ook voor lokale diensten. In verband met de complexiteit van inkoop en aanbesteding en de toenemende aandacht vanuit rechtmatigheid is het noodzakelijk om voor dit onderwerp vol aandacht te hebben. Dit thema – en ook social return en duurzaamheid - komt nadrukkelijk aan bod bij het herijken van ons inkoopbeleid. Tevens positioneren we de inkoopfunctie zodanig dat deze past bij de huidige ambitie van de organisatie en het bestuur.

0.4.3 Wij groeien verder als aantrekkelijke werkgever — 2022-2026

Er is sprake van een aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt. We willen ook nu in staat blijven om (nieuwe) medewerkers aan te trekken, te boeien, te binden en te behouden. We vinden het belangrijk dat alle medewerkers volledig zichzelf kunnen zijn, dat iedereen erbij hoort en dat iedereen dat ook zo voelt. Daarin geven we zelf het goede voorbeeld.

Wij nemen maatregelen die zijn gericht op het faciliteren van groei in de professionele en persoonlijke ontwikkeling van onze medewerkers. Daarnaast richten we ons op het kunnen bieden van moderne marktconforme arbeidsvoorwaardelijke ontwikkelingen en aandacht voor diversiteit en inclusiviteit. Deze maatregelen vragen om een meer centrale aanpak.

We investeren in centrale regievoering op werving en selectie, het opleiden en begeleiden van medewerkers en de aanpassing van de arbeidsvoorwaarden. Dit heeft een tweeledig doel. Allereerst richten we ons op ontwikkeling en behoud van onze huidige medewerkers. Daarnaast willen we ook een gezonde instroom in ons personeelsbestand. We zien landelijk dat medewerkers steeds meer betekenisvol werk zoeken. Als gemeente kunnen we dit gezien onze maatschappelijke taak zeker bieden.

Door de krapte op de arbeidsmarkt is het aantrekken van ervaren senior medewerkers steeds uitdagender. We willen door het inzetten van traineeships, stages en ontwikkelfuncties als werkgever aantrekkelijker worden voor de jongere generatie. We investeren daarbij in opleiding en begeleiding van deze doelgroep naar senior medewerkers.

0.4.4 Wij voeren een strategisch personeelsbeleid 2023-2024

Het uitgangspunt hierbij is dat er aansluiting is op de visie en missie van de organisatie. Het doel van het strategisch personeelsbeleid is om ondersteunend te zijn aan het realiseren van doelstellingen (beleidsmatig en organisatorisch) door adequate inzet van personeel en organisatie. Het stapsgewijs toewerken naar een vernieuwd strategisch personeelsbeleid stelt ons in staat om in te spelen op veranderingen in de toekomst. Na de herindeling in 2018 zijn we vooral bezig geweest met consolideren en de basis van de organisatie op orde brengen. We willen nu meer gaan kijken naar veranderingen in de samenleving, maatschappelijke opgaven, nieuwe taken en de arbeidsmarkt. We brengen op basis daarvan kansen en uitdagingen in beeld.

Door dit anticiperend inzicht kunnen we tijdig interventies in gang zetten om de organisatie wendbaar te houden. Bijvoorbeeld door:

- Arbeidsmarktcommunicatie.
- Doorontwikkeling van de Zevenaar Academie.
- Beleid voor duurzame inzetbaarheid.
- Verhogen van digitale vaardigheden.
- Datagedreven werken.
- Digitalisering, automatisering en robotisering.
- Aanpassing van arbeidsvoorwaarden.
- Aansluiting beschikbare formatie t.o.v. uitvoeringsvraag borgen (m.n. binnen fysiek en sociaal domein).

Een onderdeel van het strategisch personeelsbeleid is het opmaken van een strategische personeelsplanning. Op basis van de opgedane inzichten inventariseren we welke competenties noodzakelijk zijn om de doelstellingen en ambities van bestuur en organisatie te realiseren. We brengen kwantitatief en kwalitatief in beeld wat de huidige situatie is en waar we naar toe willen groeien. Wij houden daarbij rekening met de te verwachten competenties als gevolg van de ambities zoals deze in het coalitieakkoord zijn opgenomen. Wij sturen op het (verplicht) ontwikkelen en bijhouden van (dienstverlenings)competenties, schriftelijke en mondelinge communicatie en vakinhoudelijke kennis en competenties.

0.4.5 Wij herijken de bestuurlijke opdracht aan RID de Liemers 2022-2023

We leven in een informatiesamenleving. Dit zien we onder meer aan de razendsnelle ontwikkeling van ICT. Om deze ontwikkeling bij te kunnen houden, moeten we in staat zijn om snel en flexibel te handelen. Hiervoor hebben we informatiekundige kennis in eigen huis nodig, maar ook partners om ons heen die mee kunnen gaan in de veranderende vraag.

RID de Liemers is een belangrijke partner als uitvoeringsorganisatie. In Liemers verband stellen we een toekomstvisie voor RID de Liemers op. Hierin wordt ook duidelijk of de RID robuust genoeg is om de toekomst met vertrouwen tegemoet te zien. In het uitwerken van de opdracht betrekken we medewerkers, directie, gemeentesecretarissen en bestuurders van de verschillende organisaties.

0.4.6 Wij verbeteren onze datahuishouding en datagedreven werken in Zevenaar 2022-2026

Het tempo van de digitale transitie is ook binnen onze organisatie de laatste tijd versneld. We willen daarmee meer en beter inspelen op digitale ontwikkelingen in de maatschappij en economie. Als meest nabije overheid hebben we de zorg voor inwoners die zich minder of niet redden in dit digitale tijdperk. Daarnaast zijn we scherp op privacy en informatieveiligheid. Dit is het fundament voor onze kijk op het gebied van digitalisering. We willen de veranderkracht van digitalisering verder te benutten.

Het ontwikkelen van een datastrategie is een prioriteit. In deze strategie worden onder andere datamanagement, governance, beveiliging en bewustwording (bijvoorbeeld rondom het werken met algoritmen) aangestipt. We werken toe naar het kunnen analyseren van trends met data om vooruit te kunnen kijken. Daarvoor moet eerst de basis op orde zijn. Die basis wordt gelegd in deze collegeperiode. We voeren diverse experimenten uit. Bij succesvolle resultaten rollen we deze verder uit.

Aan het einde van de collegeperiode is het goed kunnen analyseren van data ter beoordeling van beleid steeds vaker een dagelijkse gang van zaken. Het verbreedt onze kennis uit en over onze omgeving.
We halen data uit onze systemen en tonen deze in verschillende dashboards. Bijvoorbeeld op het gebied van

bereikbaarheid, wachttijden en doorlooptijden van onze dienstverlening. Het dashboard maakt zichtbaar waar we met de dienstverlening staan en waar verbeterkansen liggen. Op basis hiervan stellen we doelen voor verdere verbetering.

0.4.7 Wij verbeteren het functioneel beheer in de informatievoorziening 2022-2025

Inwoners moeten zoveel mogelijk zaken digitaal, online kunnen regelen. Betrouwbaarheid en veiligheid staan daarbij voorop. Voor wie dit lastig is, blijft persoonlijk contact mogelijk.
Digitalisering van onze dienstverlening en een efficiënt werkende gemeente vragen om goed georganiseerde informatievoorziening. Maar informatievoorziening is meer dan dat, want het is ook een randvoorwaarde voor het behalen van maatschappelijke doelen. De realisatie van de digitale transformatie van de gemeente Zevenaar gaat gepaard met een goede centraal georganiseerde informatievoorziening op het gebied van het functioneel beheer van de gemeentelijke applicaties.

0.4.8 Wij verbeteren van het (digitaal) documentenbeheer 2022-2025

Onze manier van werken willen we blijven verbeteren. Belangrijk element daarbij is dat we goed zorg hebben voor de (digitale) documenten die we in huis hebben. We werken systematisch aan het verder op orde en in control brengen van het (digitaal) informatiebeheer. Dit doen we tijdens deze bestuursperiode op basis van een informatiebeheerplan (2023) en met een kwaliteitssysteem informatiebeheer. Belangrijk onderdeel is de zorg voor informatie in vakapplicaties. Daarnaast bereiden we ons voor en sluiten we aan op een e-depot, waarin het opslaan van informatie en het garanderen van de houdbaarheid van deze digitale informatie voor langere tijd is ingericht.

0.4.9 Wij voeren de Wet open overheid (Woo) uit 2022-2027

Een open cultuur vinden wij belangrijk, we willen duidelijk zijn in wat we doen en waarom.

De invoering van de Wet open overheid faciliteert dit:

- We voeren een analyse uit om te bepalen wat de impact is van de Woo op de gehele organisatie.
- We stellen een strategie op voor het uitvoeren van de Woo, waarin onder andere ambitieniveau, communicatiewijze (intern en extern) en participatie aan bod komen.
- Wij voeren actieve openbaarmaking in (het online publiceren van minstens de 11 aangewezen informatiecategorieën: wet- en regelgeving, organisatiegegevens, raadsstukken, bestuursstukken, stukken van adviescolleges, convenanten, jaarplannen en -verslagen, Wob/Woo-verzoeken, onderzoeken, beschikkingen, klachten). Hierbij houden we de landelijke planning aan.

De aanpak richt zich daarnaast op de gemeentelijke systemen (o.a. aanschaf van software), cultuur (o.a. trainen medewerkers) en het op orde brengen van de informatiehuishouding (o.a. vastleggen van meta-gegevens bij te bewaren documenten).

0.4.10 Wij herijken het Integraal Accommodatiebeleid 2020-2040 2025-2026

De raad heeft eind 2020 het Integraal Accommodatieplan (IAP) voor gemeentelijk vastgoed vastgesteld. Dit is een strategisch plan dat aangeeft welke gemeentelijke accommodaties wij willen behouden en welke wij op termijn willen afstoten. Ook geeft het plan aan voor welke maatschappelijke doelgroepen wij in principe huisvesting aanbieden en voor welke functies. De beleidskaders worden elke vier jaar opnieuw onder de loep genomen om rekeningen te kunnen houden met actuele ontwikkelingen en inzichten. Specifieke aandachtspunten bij de herijking van het IAP zijn verduurzaming en het beoordelen of leegstaande gemeentelijke panden een nieuwe functie kunnen krijgen in de buurt, wijk of het dorp bij voorkeur in combinatie met wonen.

0.5 Zorgen voor een betrouwbare en een houdbare financiële huishouding

0.5.1 Wij voeren de planning- en controlcyclus uit 2022-2026

In ons financieel beleid is het uitgangspunt: een structureel en reëel sluitende (meerjaren)begroting en voldoende weerstandsvermogen. Wij geven uitvoering aan de planning- en controlcyclus (P&C-cyclus) door het opstellen van een kadernota, begroting, voortgangsrapportages en jaarstukken. De beschikbare middelen zijn integraal afgewogen bij de kadernota en de begroting. We blijven de P&C-cyclus doorontwikkelen.

0.5.2 We herijken de lokale belastingen 2023-2026

De lokale lasten voor inwoners, ondernemers en verenigingen houden wij zo laag mogelijk. De lokale belastingen vormen een belangrijk deel (grofweg 20%) van de inkomsten van de gemeente. In de wet staat aangegeven welke belastingen een gemeente mag heffen. De gemeenteraad besluit tot het invoeren, wijzigen of afschaffen van belastingen. We groeien mee met de landelijke impulsen met betrekking tot sociaal invorderen en de basisregistraties WOZ en BAG.

De komende periode zetten we in op het volgende:

- Een modern en actueel lokaal belastinginstrumentarium.
- Afschaffen van de hondenbelasting.
- Afschaffen van de vermakelijkheidsretributie als een bijdrage voor gebruikmaking van gemeentelijke voorzieningen door grote commerciële evenementen is geborgd.
- Wijzigen van het tarief van de precariobelasting op terrassen naar het niveau van belastingjaar 2019.
- Bij bestemmingsheffingen en retributies heffen wij in principe 100% kostendekkende tarieven (m.u.v. de marktgelden en lijkbezorgingsrechten).
- Alhoewel de toeristenbelasting een algemene belasting is, zetten wij deze inkomsten in voor recreatie en toerisme.
- Onze basisregistraties WOZ en BAG voldoen aan de landelijk complexer wordende kwaliteitseisen; dat ook met het oog op de Samenhangende objectenregistratie (SOR) die ingevoerd gaat worden.
- Wij hebben een sociaal invorderingsbeleid met ruimte voor maatwerk.
- Moderniseren van onze digitale belastingbalie. Zo kunnen onze inwoners op een gebruiksvriendelijke manier belastingzaken raadplegen en regelen.

VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2025	Begroting 2028
Apparaatskosten (in € per inwoner)					
				882,00	882,00

De beleidsindicatoren van dit programma (apparaatskosten, bezetting, externe inhuur, formatie en overhead) zijn niet opgenomen op waarstaatjegemeente.nl. Daarom zijn niet alle waardes gevuld.
De apparaatskosten zijn becijferd door een totaaltelling van salarissen, inhuur, P&O, Huisvesting, Intern Beheer en I&A. De toename zit in hogere salaris- en inhuurlasten. Wordt uitgedrukt in € per inwoner.

Bezetting (aantal Fte per 1.000 inwoners)					
				7,50	7,50

De huidige bezetting bedraagt 339 fte, uitgedrukt per 1.000 inwoners is dat 7,53. De bezetting met eigen medewerkers is de afgelopen jaren toegenomen. Dit houdt verband met uitbreiding van de formatie gehonoreerd in eerdere meerjarenbegrotingen.

Externe inhuur (kosten in % totale loonsom en inhuur externen)					
				30,00	25,00

Het gaat hier om de totale inhuur als % van de loonsom. De inhuur is inclusief inhuur ten laste van projecten, grex, investeringen en inclusief inhuur wegens ziekte. De externe inhuur is als gevolg van inhuur op projecten en vacatures in de reguliere formatie hoger dan ons streefcijfer. In de huidige krappe arbeidsmarkt is het lastig om personeel aan te trekken. Om het werk toch gedaan te krijgen, zijn we genoodzaakt externe inhuur in te zetten. De verhouding tussen externe inhuur en de inzet van eigen medewerkers loopt verder uiteen. Dit leidt tot een hoog percentage.

Formatie (aantal Fte per 1.000 inwoners)					
				8,30	8,30

De vastgestelde formatie per 01-01-2024 is 373 fte. Dit is inclusief nieuw toegekende formatie voor de uitvoering van het collegeprogramma 2022-2026. In deze indicator wordt de formatie uitgerekend per 1.000 inwoners. Afhankelijk van veranderingen en ontwikkelingen in het takenpakket van gemeenten in de nabije toekomst kan deze indicator wijzigen.

Overhead (in % van totale lasten)					
				11,50	11,50

Het totaal van de loonkosten, kosten van ICT, P&O, facilitaire zaken, huisvesting en overige overhead wordt uitgedrukt in een % van de totale lasten.
De berekening van overhead sluit aan bij het taakveld 0.4 overhead.
Gelet op diverse organisatorische en externe ontwikkelingen zoals datasturing en organisatieontwikkeling zien wij een stijging van de overhead. Dit betreft ook de kosten van informatisering & automatisering, gehonoreerde uitbreiding van formatie en inhuur van teammanagement.

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2025
Gemeenschappelijke regeling		
Samenwerking De Liemers	Samenwerking De Liemers is een samenwerkingsverband van Liemerse gemeenten op gebied van ICT, inkoop en werk en inkomen.	7.691
Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg	Het Streekarchivariaat heeft als doel het beheren van de archiefbescheiden van de deelnemende gemeenten conform de Archiefwet 1995.	185
Euregio Rijn-Waal	De Euregio Rijn-Waal heeft als belangrijkste doel de grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van economie en maatschappij te verbeteren en te intensiveren. De Euregio Rijn-Waal brengt partners bij elkaar om gezamenlijke initiatieven te starten en zo gebruik te maken van synergie-effecten.	13
Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is de opvolger van de regio Arnhem-Nijmegen en is op 1 januari 2021 van start gegaan. De regio staat voor de uitdaging hoe om te gaan met groei van wonen, werken en mobiliteit, zodat wij een balans kunnen vinden tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit.	426
Vennootschap		
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank financiert sinds 1914 de publieke sector. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.	0
Alliander N.V.	De primaire taak van Alliander is het onderhouden en beheren van de elektriciteits- en gas(distributie)netten in het verzorgingsgebied. Deze taken zijn wettelijk bepaald omdat de maatschappij sterk afhankelijk is van een betrouwbare aanvoer van (duurzame) energie.	0
Vitens N.V.	Waarborgen van de kwaliteit en levering van drinkwater.	0
Leisurelands B.V.	Het doel is het publiekstoegankelijk houden van recreatievoorzieningen en -plassen. Het recreatiegebied Rhederlaag is ondergebracht in Leisurelands BV. Bij het deelnemen aan een verbonden partij staat de vraag centraal of dit de meest geëigende vorm is om de doelstelling van de gemeente (het publieke belang) te realiseren. De gemeente ziet de instandhouding van recreatieplassen als een publiek belang. Het aandeelhouderschap in Leisurelands BV is een middel om invloed te houden op het realiseren van en het laagdrempelig toegankelijk houden van recreatieplassen in Zevenaar en omgeving.	0

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
BATEN				
Baten tot de kadernota	**119.704**	**112.499**	**112.638**	**112.955**
Mutaties baten kadernota				
1. Autonome ontwikkelingen	**0**	**337**	**337**	**337**
Aanpassingen aan het middenspannings- en laagspanningsnet	188	0	0	0
Verwachte compensatie loon- en prijsstijgingen gemeenschappelijke regelingen	337	337	337	337
Totaal mutaties baten kadernota	**525**	**337**	**337**	**337**
Totaal baten na de kadernota	**120.229**	112.836	**112.975**	**113.292**
LASTEN				
Lasten tot de kadernota	**29.037**	**29.023**	**28.735**	**28.287**
Mutaties lasten kadernota				
1. Autonome ontwikkelingen	**282**	**126**	**136**	**136**
Aanpassingen aan het middenspannings- en laagspanningsnet	257	69	69	69
Bijdrage Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	4	4	4	4
Bijdrage ODRA - Bijstelling bijdrage omgevingsdienst Arnhem-Nijmegen	21	21	21	21
Uitbreiding van 27 naar 29 raadsleden	0	32	42	42
2. Actualisatie bestaand beleid	**910**	**852**	**900**	**950**
Cloudgang gemeentelijke applicaties	76	50	50	50
Doorontwikkeling en versterking RID	731	789	837	887
Functieboek griffie	8	8	8	8
Inkoop-/aanbestedingsexpertise/-ondersteuning HRM-systeem	95	0	0	0
Werkplekken Turmac Kantoorgebouw	0	5	5	5
Totaal mutaties lasten kadernota	**1.192**	**978**	**1.036**	**1.086**
Totaal lasten na de kadernota	**30.229**	**30.001**	**29.772**	**29.373**
Saldo voor bestemming	**90.000**	**82.835**	**83.203**	**83.918**

Mutaties reserves

ONTTREKKINGEN

Onttrekkingen tot de kadernota	404	452	452	452

Onttrekkingen kadernota

Totaal onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	404	452	452	452

TOEVOEGINGEN

Toevoegingen reserves tot de kadernota	0	0	0	0

Onttrekkingen kadernota

Totaal toevoegingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	0	0	0	0
Totaal mutaties reserves	404	452	452	452
Saldo na bestemming	90.404	83.286	83.655	84.370

TOELICHTING FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
1. Autonome ontwikkelingen				
Aanpassingen aan het middenspannings- en laagspanningsnet	-69	-69	-69	-69

Zoals in programma 2 bij ontwikkelingen is aangegeven moeten er grote aanpassingen gedaan worden aan het middenspannings- en laagspanningsnet om aan de toekomstige vraag te kunnen voldoen. De werkzaamheden worden per buurt opgepakt. Om deze aanpassingen vanuit gemeente Zevenaar mogelijk te maken is drie fte extra formatie nodig: 1 fte projectleider, 1 fte toezichthouder en 1 fte diverse functies juristen en beleid. De 1 fte toezichthouder (€ 69.000) ramen we structureel. Deze kosten dekken wij uit de ontvangen leges en vergoedingen voor graafwerkzaamheden. De overige 2 fte ramen wij alleen voor 2025 en dekken wij uit de tijdelijke rijksgelden voor klimaat- en energiebeleid. In 2025 gaan wij kijken of de inschatting van 3 FTE in de praktijk een juiste inschatting is en of vanaf 2026 rijksmiddelen beschikbaar zijn of komen om deze kosten alsnog uit te kunnen dekken. Wij komen hierover in 2025 met een nieuw voorstel.

Bijdrage Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	-4	-4	-4	-4

De bijdrage per inwoner 2025 voor het regiobureau en de vijf opgaven bedraagt € 9,01. Dit is een stijging van € 0,46 ten opzichte van begroting 2024-2027. Oorzaken zijn o.a. de inflatie en de stijging van de cao-lonen. Daarnaast beïnvloedt de onzekerheid rondom cofinanciering de hoogte van de inwonerbijdrage. De bijdrage voor de regionale energie strategie 2023-2030 (RES) dekken wij net als vorig jaar uit de middelen van de specifieke uitkering "Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid". De bijdrage voor the economic board (TEB) bedraagt € 1,04 per inwoner. Een stijging van € 0,04 ten opzichte van de begroting 2024. De afspraak over de bijdrage aan TEB loopt tot en met 2025. In totaal een structureel nadeel van in totaal € 22.000 (programma 0 € 4.000 nadelig, programma 2 € 400 nadelig, programma 3 € 6.000 voordelig, programma 5 € 12.000 nadelig, programma 7 € 2.000 nadelig en programma 8 € 9.000 nadelig).

Bijdrage ODRA - Bijstelling bijdrage omgevingsdienst Arnhem-Nijmegen	**-21**	**-21**	**-21**	**-21**

De begroting 2025 van de gemeenschappelijke regeling omgevingsdienst Arnhem-Nijmegen (ODRA) laat een hogere bijdrage voor de basistaken zien van € 31.000. Deze verhoging is grotendeels het gevolg van de indexering van het uurtarief met 5% in 2025, volumestijging is geminimaliseerd. Door de invoering van de Omgevingswet heeft ODRA drie aanvullende posten opgenomen in haar begroting die wij dekken uit het reeds eerder beschikbaar gestelde budget voor structurele effecten Omgevingswet. Het gaat om € 13.000 aan structurele kosten Omgevingswet voor aansluiting op landelijke voorzieningen en het digitaal stelsel omgevingswet (DSO), om € 19.000 voor aanvullende werkzaamheden voor ernstige bodemsaneringen. Deze taak is door het Rijk van de provincie overgedragen aan de gemeente, echter zonder middelen en om € 27.000 voor uitbreiding regionale samenwerking milieubeleid. Overeenkomstig de doelstellingen vanuit de Omgevingswet en nog eens bevestigd in de adviezen van de Commissie Van Aartsen (i.h.k. van de robuustheid van OD's) moeten omgevingsdiensten integraal betrokken zijn bij het opstellen van milieunormen in het omgevingsplan. Omgevingsdiensten moeten een inhoudelijk advies geven over de milieunormering evenals een uitvoeringstoets. Dit vraagt om meer uitvoeringsgeoriënteerde betrokkenheid aan de voorkant van de beleidscyclus die ook niet stopt bij de gemeentegrenzen. Rekening houdend met de aanvullende taken die ODRA voor ons uitvoert is er een structureel nadeel vanaf 2025 van in totaal € 35.000 (programma 0 € 21.000 nadelig, programma 1 € 300 nadelig, programma 7 € 71.000 nadelig, programma 8 € 57.000 voordelig).

Uitbreiding van 27 naar 29 raadsleden	**0**	**-32**	**-42**	**-42**

Het aantal raadsleden is afhankelijk van het aantal inwoners. Hiervoor zijn gemeenten ingedeeld in inwonersklassen. Na de gemeenteraadsverkiezingen in 2026 gaan we van 27 naar 29 raadsleden. Dat betekent een hogere vergoeding aan raadsleden. In 2026 een bedrag van € 32.000 en vanaf 2027 structureel € 42.000.

Verwachte compensatie loon- en prijsstijgingen gemeenschappelijke regelingen	**337**	**337**	**337**	**337**

In de kadernota zijn de bijdragen aan de gemeenschappelijke regelingen geraamd inclusief de loon- en prijsstijgingen voor het jaar 2025. In de gemeentebegroting wordt deze compensatie pas na de meicirculaire in de begroting verwerkt. Hierdoor ontstaat nu in de kadernota een te negatief beeld. Daarom ramen wij nu in een stelpost de verwachte compensatie voor lonen en prijzen van de gemeenschappelijke regelingen. De compensatie voor loon- en prijsstijgingen in de algemene uitkering en de eigen belastinginkomsten voor de gemeenschappelijke regelingen in deze kadernota ramen wij op € 337.000.
Samenvattend betekent dit dat de stijging van de bijdragen aan de gemeenschappelijke regelingen van € 800.000 voor een bedrag van € 337.000 wordt gecompenseerd.

2. Actualisatie bestaand beleid

Cloudgang gemeentelijke applicaties	**-76**	**-50**	**-50**	**-50**

Steeds meer toepassingen van software worden afgenomen als een dienst. We kiezen er in Zevenaar voor de transitie naar de cloud op een natuurlijk moment te realiseren. De komende tijd verwachten we cloudtransities bij applicaties van Centric, Stratech schuldhulpverlening en dienstverleningssoftware. We ramen eenmalig in 2025 € 26.000 en structureel € 50.000.

Doorontwikkeling en versterking RID	**-731**	**-789**	**-837**	**-887**

De I&A-visie- en strategie 2023-2025 "Beter samen" is vastgesteld. Hierbij heeft uw raad gekozen voor de minimale variant. Bij de kadernota 2026-2029 valt het besluit of het wenselijk en financieel haalbaar is om over te stappen op de optimale of groeivariant.
Om goed en veilig ten dienste te kunnen staan van onze inwoners en bedrijven willen de drie Liemerse gemeenten de komende jaren de digitalisering en innovatieve technologie bij kunnen benen. Door deze kwaliteitsimpuls kan de RID zich hoognodig ontwikkelen tot een moderne uitvoeringspartner op ICT-gebied.

Functieboek griffie	**-8**	**-8**	**-8**	**-8**

Vanwege een verwachte aankomende wetswijziging en de werving van een nieuwe griffier is besloten om het functieboek van de griffie aan te passen. Dat wil concreet zeggen dat de functie van de nieuwe griffier ingeschaald gaat worden in schaal 14. De huidige inschaling is schaal 13. Dit betekent een structurele verhoging van € 8.000.

Inkoop-/aanbestedingsexpertise/-ondersteuning HRM-systeem	**-95**	**0**	**0**	**0**

Het personeelsinformatiesysteem moet op basis van de waardeomvang en de aanbestedingsregels Europees worden aanbesteed. Bij het aanbestedingstraject van het nieuwe HRM-systeem ramen wij nu ook de (inhuur)kosten van procesbegeleiding en expertise. Deze schatten wij in op eenmalig € 25.000. Voor de implementatie inclusief de kosten van schaduwdraaien ramen we eenmalig € 70.000.

Verbeterplan doelgroepenvervoer	**0**	**0**	**0**	**0**

In de raad van 27 maart 2024 is het verbeterplan doelgroepenvervoer vastgesteld. In de 1e voortgangsrapportage hebben wij de kosten van het verbeterplan in 2024 geraamd. In deze kadernota ramen wij de kosten die daarmee vanaf 2025 zijn gemoeid; voor uitvoering van het verbeterplan structureel een vervoersconsulent Wmo (€ 60.000) en voor maatregelen voorliggende voorzieningen (€ 65.000). De vervoersconsulent ramen wij op programma 6. De maatregelen voorliggende voorzieningen op programma 4 (leerlingenvervoer).
Wij ramen op dit moment een besparing in op de vervoerskosten, gelijk aan de opgenomen kosten. Hiermee wordt de aanpassing budgettair neutraal.

Werkplekken Turmac Kantoorgebouw	**0**	**-5**	**-5**	**-5**

Door de groei van het personeel de afgelopen jaren naar ruim 350 fte neemt de druk op het aantal beschikbare werkplekken toe. Naast een aantal andere interventies, zien we kans om in het gebouw 14 werkplekken toe te voegen. Hierbij hoort een investeringsbedrag van € 50.000 en een jaarlijkse afschrijvingslast van € 5.000.

Totaal mutaties	**-667**	**-641**	**-699**	**-749**

1. VEILIGHEID

ALGEMEEN

Omschrijving
Dit programma gaat over brandweerzorg, crisisbeheersing en integrale veiligheid.

Wat willen we?
We zetten ons in voor een veilige en leefbare samenleving. Samen met onze inwoners werken we aan een omgeving waarin iedereen zich veilig voelt. Thuis, op straat, in het dorp of de stad én in het buitengebied.

Ontwikkelingen
Veiligheidsagenda
De kaders vanuit Veiligheid zijn vastgelegd in de Integrale Veiligheidsagenda 2023-2026. Naast de reguliere werkzaamheden is er de aankomende jaren extra aandacht voor:

- De aanpak van de georganiseerde criminaliteit
- Zorg en veiligheid
- Digitale veiligheid

Georganiseerde criminaliteit
Het gevaar van georganiseerde criminaliteit is dat illegale activiteiten en reguliere functies in de gemeente naar elkaar toegroeien. Dat ondermijnt de democratische rechtsstaat en schaadt de samenleving en de levens van (jonge) en kwetsbare mensen op allerlei manieren. We zetten in op bewustwording van onze medewerkers en we proberen samen met inwoners en bedrijven de weerbaarheid te vergroten. We zetten in op het vergroten van de veiligheid van bedrijventerreinen en het buitengebied. Voor de aanpak van de georganiseerde criminaliteit vragen we in het bijzonder aandacht voor de aanpak van het vakantiepark de Rhederlaagse Meren.

Aanpak vakantiepark Rhederlaagse Meren
Vanaf 2022 treden we samen met de Provincie handhavend op bij Recreatiepark Rhederlaagse Meren tegen permanente bewoning. Naar aanleiding van de controles hebben wij verschillende handhavingsprocedures tegen permanente bewoning in behandeling. Dit brengt naast problemen met inschrijvingen BRP ook sociale problemen aan het licht. Tevens hebben wij diverse procedures in behandeling voor overtredingen van artikel 13b Opiumwet. Binnen onze organisatie zijn er meerdere afdelingen betrokken bij de aanpak. De aanpak is complex en afdelingsoverstijgend. Vanaf eind 2023 hebben we met een projectleider gewerkt. Dit was een belangrijke stap in de aanpak, voor zowel het vakantiepark als onze partners en medewerkers hadden we één vast aanspreekpunt. Daarom is in de 1e VGR een budget gevraagd voor de functie van projectleider vanuit OOV in 2024. We zien dat de aanpak effect sorteert en dat de eerste stappen worden gezet om de permanente bewoning te beëindigen. Om de huidige aanpak voort te zetten en de continuïteit te waarborgen moeten we verder investeren. De aanpak van permanente bewoning op het park is complex, kan soms moeizaam verlopen en is bovenal een aanpak van de lange adem.

Zorg en veiligheid
Halverwege 2024 starten de nieuwe, vaste procesregisseurs van het team zorg en veiligheid. De procesregisseurs uit het team zijn verantwoordelijk voor het coördineren, ontwikkelen, structureren, bewaken, onderhouden en versterken van de samenwerking tussen professionals in het sociaal- en veiligheidsdomein. Door het team zorg en veiligheid (sociaal domein) kunnen we sneller en professioneler reageren op signalen en meldingen.
Graag willen we ons proces doorontwikkelen, zoals beschreven in onze IVA 2023-2026, naar een persoonsgerichte aanpak (PGA). Hiermee kunnen we de samenwerking organiseren tussen tal van in- en externe partners bij complexe casuïstiek. Ook biedt de lokale PGA goede handvatten voor afbakening van de doelgroep, gegevensdeling, monitoring en het integreren van bestaande overleggen.

Digitale criminaliteit

Helaas wordt de impact van online criminaliteit op slachtoffers onderschat. Daarbij gaat het niet alleen om financiële schade en verlies van waardevolle gegevens, maar ook om verlies van vertrouwen, de wereldwijde schaal van verspreiding en victimblaming (het slachtoffer wordt aan de spreekwoordelijke schandpaal genageld), en het gevoel nooit slachtoffer af te zijn. Het startpunt voor ons is het vergroten van de bewustwording en weerbaarheid van burgers en ondernemers.

Beleidskaders

- Integrale Veiligheidsagenda 2023-2026
- Toezicht en handhavingsbeleid 2018-2022

WAT WILLEN WE?

1. Veiligheid

We zetten ons in voor een veilige en leefbare samenleving. Samen met onze inwoners werken we aan een omgeving waarin iedereen zich veilig voelt. Thuis, op straat, in het dorp of de stad én in het buitengebied.

WAT DOEN WE?

Overzicht resultaten	
1.1.1 Wij voorkomen dat jongeren overlast op straat veroorzaken en treden op tegen van overlast gevende en/of criminele jeugdgroepen	2022-2026
1.1.2 Wij zetten in op het terugdringen van meldingen van personen met verward gedrag en betere begeleiding naar passende hulp	2022-2024
1.1.3 Wij vergroten en bewaken de veiligheid en leefbaarheid in alle kernen	2022e.v.
1.2.1 Wij vergroten de zichtbaarheid van de boa's in buurten en wijken en werken aan het verhogen van het veiligheidsgevoel	2023-2023

1.1 Bestrijden van ernstige overlast en criminaliteit

1.1.1 Wij voorkomen dat jongeren overlast op straat veroorzaken en treden op tegen van overlast gevende en/of criminele jeugdgroepen 2022-2026

We zetten in op preventief jongerenwerk buiten de organisatie (outreachend) in Zevenaar. Dit jongerenwerk houdt in dat de jongerenwerkers ondersteuning bieden binnen de leefwereld van de jongeren. In 2022 start een pilot jongerenwerk op straat. Dit wordt in 2023 geëvalueerd. Bij preventief beleid kijken we ook naar maatregelen om te voorkomen dat jongeren overlast veroorzaken. Voldoende speel- en sportvoorzieningen en locaties voor het organiseren van activiteiten voor jongeren kunnen preventief werken en overlast elders beperken of voorkomen.

Voor de aanpak van overlast veroorzakende en/of criminele jeugdgroepen werken we samen met betrokken partijen op basis van het in 2022 afgesproken convenant. Gezien de ontwikkeling van de problematiek met overlast veroorzaakt door jeugdigen in onze gemeente willen we, naast het outreachend jongerenwerk, de inzet van jeugdboa's onderzoeken. Een jeugdboa richt zich specifiek op jeugdigen en de daarbij horende overlast. De inzet van een jeudgboa gaat een stap verder dan het jongerenwerk en kan een repressief karakter aannemen. De jeugdboa kan handhavend optreden. In 2023 start een pilot met de inzet van jeugdboa's.

Belangrijk hierbij is dat we deze problematiek vanuit inhoud en bestuurlijk-ambtelijke inzet integraal benaderen vanuit beide prevalente belangen: zorg voor onze jongeren en zorg voor de handhaving van de openbare orde en veiligheid.

1.1.2 Wij zetten in op het terugdringen van meldingen van personen met verward gedrag en betere begeleiding naar passende hulp 2022-2024

Er kan sprake zijn van ordeverstorend verward gedrag bij bepaalde ziektebeelden, verslavingsproblematiek of andere onderliggende psychosociale problemen. De verbinding tussen zorg en veiligheid is van cruciaal belang voor het integraal bieden van ondersteuning voor kwetsbare inwoners met multiproblematiek en begeleiding naar passende hulp.

We beschrijven onze integrale aanpak op het gebied van preventie en dienstverlening in een lokaal plan kwetsbare inwoners. Dit doen we samen met maatschappelijke partners, ervaringsdeskundigen en (vertegenwoordigers van) inwoners. Lokaal richten we ons op voorzieningen als respijtzorg en tijdelijke opvang. We werken daarbij via de lijn: voorkomen en signaleren – dienstverlening – toezicht en handhaving.

Regionale voorzieningen gelden als vangnet. Veiligheid en handhaving is het sluitstuk van de keten. We werken samen met de politie indien er sprake is van verstoring van de openbare orde en veiligheid, maar ook wanneer er sprake is van zorgvragen die door politie geconstateerd worden. Vanuit deze samenwerking zorgen we voor een zorgvuldige en adequate hulpverlening bij huiselijk geweld en overlast gevende personen.

1.1.3 Wij vergroten en bewaken de veiligheid en leefbaarheid in alle kernen 2022-e.v.

Samen met onze inwoners werken we aan een omgeving waarin iedereen zich veilig voelt. Thuis en op straat, in het dorp en de stad én in het buitengebied. We werken hiervoor samen met partners vanuit het werkveld, zoals de politie en partners vanuit het RIEC-verband. Het RIEC is het Regionale Informatie- en Expertise Centrum dat zich richt op bestrijding van ondermijnende criminaliteit.

We zorgen voor een veilige en prettig leefbare gemeente. Hierbij hebben we een aantal speerpunten:

- De inzet van cameratoezicht zien we als laatste inzetmiddel, we willen dit dus zo min mogelijk inzetten. Tijdelijke inzet van camera's kan een overweging zijn.
- We continueren de inzet van het kernteam ondermijning. We zetten in op kleinschalige controles met interne collega's, waar nodig aangevuld met onze partners uit het RIEC-verband.
- We geven uitvoering aan Uitvoeringsplan Ondermijning 2022-2023.
- We geven opvolging aan de aanbevelingen uit Weerbaarheidsscan (2022) van het RIEC.

Regionaal, vanuit het RIEC, maar ook door de Provincie Gelderland wordt geïnvesteerd in de aanpak van ondermijning op verschillende vlakken. Willen we hiervan profiteren dan is nu het moment om hieraan deel te nemen. Zo zijn we gestart met Ariadne (aanpak vakantieparken). Er is een Districtelijk ondermijningsteam ingesteld dat kan ondersteunen bij integrale controles en is er een platform veilig ondernemen actief, dat zich specifiek richt op het buitengebied.

1.2 Met toezicht en handhaving inzetten op naleving van de regelgeving

1.2.1 Wij vergroten de zichtbaarheid van de boa's in buurten en wijken en werken aan het verhogen van het veiligheidsgevoel 2023-2023

Boa's zijn beter zichtbaar in buurten en wijken en zijn voor inwoners goed bereikbaar. Door capaciteitsuitbreiding is er meer handhavingsinzet, aansturing en informatieanalyse. Dit resulteert in een veiligere leefomgeving door verbeterde samenwerking intern (Openbare Orde & Veiligheid en Sociaal Domein) en met de politie.

VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2025	Begroting 2028
Diefstal uit woningen (aantal per 1.000 inwoners)					
	2023	1,10	0,60	0,50	0,50
	Het aantal woninginbraken is in Zevenaar al bijzonder laag. Samen met de politie en buurtwhatsappgroepen is hier de afgelopen jaren op geïnvesteerd. We hopen het aantal woninginbraken voor Zevenaar zo laag mogelijk te houden.				
Drugsdelicten: drugsvervaardiging, -handel en -bezit (aantal per 10.000 inwoners)					
	2023	6,31	7,33	6,31	6,31
	Dit is een KPI die aansluit bij de prioritering uit de Integrale Veiligheidsagenda (2023-2026). Het is geen verplichte BBV-indicator. Het vervaardigen, handelen en bezitten van drugs is strafbaar gesteld als misdrijf. Het aantal door de politie geregistreerde drugsdelicten in Zevenaar ligt iets boven het Gelders gemiddelde.				
Geweldsmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners)					
	2023	3,40	2,30	2,30	2,00
	Zevenaar scoort onder het Gelders gemiddelde. Toch zouden we graag zien dat het aantal geweldmisdrijven blijft afnemen.				
Politieregistraties overlast door verward persoon (aantal per 10.000 inwoners)					
	2023	77,00	38,00	35,00	35,00
	Dit is een KPI die aansluit bij de prioritering uit de Integrale Veiligheidsagenda (2023-2026). Het is geen verplichte BBV-indicator. Het aantal politieregistraties van overlast met verwarde personen is een nieuw opgenomen beleidsindicator. In 2023 kwam Zevenaar ver onder het Gelders gemiddelde uit. We streven de komende jaren naar een verdere verlaging.				
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) (aantal per 1.000 inwoners)					
	2023	5,20	3,30	4,00	4,00

Zevenaar zit onder het Gelders gemiddelde. Wij streven ernaar om dit de aankomende jaren vast kunnen houden.

Verwijzingen Halt (aantal per 10.000 jongeren)

2022	7,00	5,00	9,00	9,00

Bureau Halt kan voor jongeren een passende straf zijn. Het is goed dat we als gemeente kunnen doorverwijzen naar Halt.

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2025
Gemeenschappelijke regeling		
Veiligheids- en Gezondheidsregio Midden-Gelderland (VGGM)	De VGGM behartigt de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van brandweer, regionale ambulancevoorziening en GGD voor de vijftien gemeenten in de regio Gelderland-Midden.	5.378

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
BATEN				
Baten tot de kadernota	131	131	131	131
Mutaties baten kadernota				
Totaal mutaties baten kadernota				
Totaal baten na de kadernota	131	131	131	131
LASTEN				
Lasten tot de kadernota	4.903	4.896	4.898	4.898
Mutaties lasten kadernota				
1. Autonome ontwikkelingen	-20	-20	-20	-20
Bijdrage ODRA - Bijstelling bijdrage omgevingsdienst Arnhem-Nijmegen	0	0	0	0
Bijdrage VGGM onderdeel Brandweer	-20	-20	-20	-20
Totaal mutaties lasten kadernota	-20	-20	-20	-20

Totaal lasten na de kadernota	4.883	4.877	4.878	4.878
Saldo voor bestemming	-4.752	-4.745	-4.747	-4.747
Mutaties reserves				
ONTTREKKINGEN				
Onttrekkingen tot de kadernota	0	0	0	0
Onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	0	0	0	0
TOEVOEGINGEN				
Toevoegingen reserves tot de kadernota	0	0	0	0
Onttrekkingen kadernota				
Totaal toevoegingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	0	0	0	0
Totaal mutaties reserves	0	0	0	0
Saldo na bestemming	-4.752	-4.745	-4.747	-4.747

TOELICHTING FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
1. Autonome ontwikkelingen				
Bijdrage ODRA - Bijstelling bijdrage omgevingsdienst Arnhem-Nijmegen	0	0	0	0

De begroting 2025 van de gemeenschappelijke regeling omgevingsdienst Arnhem-Nijmegen (ODRA) laat een hogere bijdrage voor de basistaken zien van € 31.000. Deze verhoging is grotendeels het gevolg van de indexering van het uurtarief met 5% in 2025, volumestijging is geminimaliseerd. Door de invoering van de Omgevingswet heeft ODRA drie aanvullende posten opgenomen in haar begroting die wij dekken uit het reeds eerder beschikbaar gestelde budget voor structurele effecten Omgevingswet. Het gaat om € 13.000 aan structurele kosten Omgevingswet voor aansluiting op landelijke voorzieningen en het digitaal stelsel omgevingswet (DSO), om € 19.000 voor aanvullende werkzaamheden voor ernstige bodemsaneringen. Deze taak is door het Rijk van de provincie overgedragen aan de gemeente, echter zonder middelen en om € 27.000 voor uitbreiding regionale samenwerking milieubeleid. Overeenkomstig de doelstellingen vanuit de Omgevingswet en nog eens bevestigd in de adviezen van de Commissie Van Aartsen (i.h.k. van de robuustheid van OD's) moeten omgevingsdiensten integraal betrokken zijn bij het opstellen van milieunormen in het omgevingsplan. Omgevingsdiensten moeten een inhoudelijk advies geven over de milieunormering evenals een uitvoeringstoets. Dit vraagt om meer uitvoeringsgeoriënteerde betrokkenheid aan de voorkant van de beleidscyclus die ook niet stopt bij de gemeentegrenzen. Rekening houdend met de aanvullende taken die ODRA voor ons uitvoert is er een structureel nadeel vanaf 2025 van in totaal € 35.000 (programma 0 € 21.000 nadelig, programma 1 € 300 nadelig, programma 7 € 71.000 nadelig, programma 8 € 57.000 voordelig).

Bijdrage VGGM onderdeel Brandweer	**20**	**20**	**20**	**20**

De bijdragen aan de gemeenschappelijke regeling VGGM zijn aangepast conform de begroting 2025. Daarbij is rekening gehouden met de verwachte loon- en prijsontwikkelingen, het voordelige effect van de herverdeling van de bijdrage op basis van het cluster OOV-gemeentefonds en de versterking van de bedrijfsvoering. Het bestuur van VGGM heeft besloten een indicatieve besparing van 2% door te voeren op de gemeentelijke bijdrage voor het begrotingsjaar 2025. In totaal neemt de bijdrage voor 2025 voor het onderdeel brandweer af met per saldo € 20.000.

Totaal mutaties	**20**	**20**	**20**	**20**

2. VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT

ALGEMEEN

Omschrijving
Dit programma gaat over verkeer en vervoer (wegen, openbare verlichting e.d.), parkeren en openbaar vervoer.

Wat willen we?
Wij willen dat de gemeente Zevenaar voor elke inwoner en bezoeker goed bereikbaar is. Of je nu wandelt of jezelf met de fiets, auto of het openbaar vervoer verplaatst. Dit moet voor iedereen comfortabel en veilig zijn. Hierbij hebben we oog voor verkeersgedrag, de inrichting van de infrastructuur en het verkeersveiligheidsgevoel van inwoners.

Ontwikkelingen
Project ViA15: doortrekken A15 en verbreden A12
Op 6 maart 2024 heeft de Raad van State (RvS) wederom een tussenuitspraak gedaan. Naar aanleiding hiervan moet de minister van infrastructuur en waterstaat nog een betere onderbouwing geven bij het zogenaamde extern salderen. Hij heeft hiervoor een half jaar gekregen. Na aanlevering wordt het dossier verder door de RvS behandeld. De verwachting is dat de behandeling hiervan nog een half jaar kan duren voordat er een uitspraak komt. Het is dus nog niet duidelijk of het project kan doorgaan. Vooralsnog gaan we uit van een positieve uitspraak. De raad wordt uiteraard geïnformeerd zodra er nieuwe ontwikkelingen zijn.

Middenspannings- en laagspanningsnet
Tot en met tenminste 2040 moeten er grote aanpassingen gedaan worden aan het middenspannings- en laagspanningsnet om aan de toekomstige vraag naar elektriciteit te kunnen voldoen. Er wordt een ruime verdubbeling van het aantal middenspanningsruimtes in het landschap voorzien en een forse aanpassing van het elektriciteitsnet. Voor gemeente Zevenaar betekent dit dat er ongeveer 275 middenspanningsruimtes in de gehele gemeente bij moeten komen en ongeveer één op de drie straten open gaat. Het niet doen van deze aanpassingen betekent dat de al bestaande spanningsklachten bij inwoners vaker en langer voor gaan komen, het elektriciteitsnet onbetrouwbaar wordt waarbij onder andere de kans op uitval van het net groter wordt, de energietransitie en ook andere ruimtelijke ontwikkelingen worden vertraagd of zelfs stagneren. Om de aanpassingen aan het middenspannings- en laagspanningsnet vanuit gemeente Zevenaar mogelijk te maken is extra formatie nodig. Een voorstel hiervoor treft u in deze kadernota aan.

Beleidskaders
- Structuurvisie Zevenaar 2012-2030 (2013)
- Omgevingsvisie Gelders Eiland 2030 (2017)
- Integraal beleidsplan openbare ruimte 2022-2032 (2022)
- Gemeentelijke verkeers- en vervoersplan 2020
- Beheerplan openbare verlichting (2022)
- Beheerplan straatmeubilair (2022)
- Beheerplan verkeersregelinstallaties (2022)
- Beheerplan wegen en civiele kunstwerken (2022)

WAT WILLEN WE?

2. Verkeer en vervoer

Wij willen dat de gemeente Zevenaar voor elke inwoner en bezoeker goed bereikbaar is. Of je nu wandelt of jezelf met de fiets, auto of het openbaar vervoer verplaatst. Dit moet voor iedereen comfortabel en veilig zijn. Hierbij hebben we oog voor verkeersgedrag, de inrichting van de infrastructuur en het verkeersveiligheidsgevoel van inwoners.

WAT DOEN WE?

Overzicht resultaten	
2.1.1 Wij anticiperen op het doortrekken van de A15 en het verbreden van de A12	2024-2028
2.1.2 Wij verbeteren de aansluiting van de fietsstraat Babberichseweg met het centrum	2022-2024
2.1.3 Wij beschermen en geven voorrang aan fietsers, voetgangers en mensen met een beperking in het verkeer	2022-2030
2.1.4 Wij actualiseren het verkeers- en mobiliteitsbeleid	2024-2025
2.1.5 Wij inventariseren verkeersonveilige situaties en ondersteunen lokale initiatieven	2022-2026
2.1.6 Wij nemen regie op de verbetering van de verkeerssituatie Witte Kruis en stimuleren RWS en de provincie om het wegennet rondom Babberich en Zevenaar te verbeteren en hierop te anticiperen	2022-2030
2.1.7 Wij anticiperen op wijzigingen in de infrastructuur en op toename van verkeer	2024-2025
2.1.8 Wij richten de Edisonstraat opnieuw in	2024-2028
2.2.1 Wij spannen ons in voor de komst van hub Zevenaar Oost	2023-2030
2.2.2 Wij behouden de buurtbus	2022-2030
2.2.3 Wij zetten in op het voorkomen van de realisatie van de Noordtak	2022-2026
2.2.4 Wij nemen deel aan de Groene Metropool Regio: opgave Verbonden Regio	2021-2026
2.3.1 Wij actualiseren het parkeerbeleid.	2022-2023

2.1 Optimaliseren van de bereikbaarheid via verkeersveilig infrastructuur

2.1.1 Wij anticiperen op het doortrekken van de A15 en het verbreden van de A12 2024-2028

Een doorgetrokken A15 en verbreding van de A12 met daarbij de aanleg van deze twee nieuwe aansluitingen heeft gevolgen voor het verkeer op ons onderliggend wegennet. Wij zetten ons in om hinder (o.a. sluipverkeer) tijdens de uitvoering van de werkzaamheden zoveel mogelijk te beperken. Ondertussen werken wij aan een alternatief plan, indien onverhoopt het project A15/A12 niet doorgaat als gevolg van de uitspraak van de Raad van State.

2.1.2 Wij verbeteren de aansluiting van de fietsstraat Babberichseweg met het centrum 2022-2024

De aansluiting van de fietsstraat Babberichseweg met de bestaande situatie op de Didamstraat is niet optimaal. Daarom is het dringend gewenst om de gehele parkeerplaats aan de Didamsestraat te reconstrueren. Dit valt echter buiten de reikwijdte van dit project.

Aangezien het nog enige tijd duurt voordat vanuit onderhoud de parkeerplaatsen (verharding) vervangen moeten worden, voegen wij dit gedeelte toe aan het project fietsstraat Babberichseweg. Als de herinrichting wordt gecombineerd met een goede fietsverbinding naar het centrum kan een deel van de kosten gedekt worden door de fietssubsidie. De rest dient via eigen middelen te worden gedekt.

2.1.3 Wij beschermen en geven voorrang aan fietsers, voetgangers en mensen met een beperking in het verkeer 2022-2030

Bij onderhoud of het opnieuw inrichten van wegen houden we rekening met de bescherming van fietsers, voetgangers en mensen met een beperking. Wij streven naar een optimale toegankelijkheid en een optimaal gebruik van de openbare ruimte, wegen, en fietspaden. We stimuleren het fietsen door goede en veilige fietsroutes en zorgen voor voldoende ruimte om fietsen te kunnen parkeren. Binnen ons Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan, dat onderdeel uit gaat maken van een nieuw op te stellen mobiliteitsvisie, geven wij prioriteit aan de thema's fietsverkeer, voetgangers en openbaar vervoer.

2.1.4 Wij actualiseren het verkeers- en mobiliteitsbeleid 2024-2025

In de bredere mobiliteitsvisie die wij opstellen, actualiseren wij de (beleids)plannen op het gebied van verkeer en vervoer. Dit onderwerp staat op de raadsagenda. Aan de raad wordt parkeren en het parkeerbeleid voorgelegd voor beeldbepaling en meningsvorming (zie 2.3.1.). Uiteraard betrekken wij onze inwoners en belangengroepen ook bij het opstellen van de visie, onder andere om de locaties waar verkeersonveiligheid ervaren wordt in kaart te brengen.

Verkeersveiligheid krijgt naast mobiliteit en verkeerscirculatie volop aandacht in deze visie. Dat geldt ook voor verkeersafwikkeling en verkeersveiligheid op de wegen die niet in eigen beheer/eigendom zijn. Hiervoor treden wij actief in overleg met andere wegbeheerders, zoals de Provincie Gelderland.
In het huidige Gemeentelijk Verkeers- en vervoersplan (GVVP) zijn in het uitvoeringsprogramma doelstellingen gekoppeld aan jaartallen waarin het doel bereikt dient te worden. In deze collegeperiode integreren wij de acties uit het GVVP in de nieuw op te stellen mobiliteitsvisie. Wij onderzoeken of de acties aansluiten op onze visie op een verbetering van de verkeersveiligheid.

2.1.5 Wij inventariseren verkeersonveilige situaties en ondersteunen lokale initiatieven 2022-2026

Vooruitlopend op de brede mobiliteitsvisie inventariseren wij in hoeverre de meest kwetsbare verkeersdeelnemers zich veilig voelen in het verkeer. We brengen in kaart welke plekken niet verkeersveilig zijn in onze gemeente. We kijken dan niet alleen naar de cijfers zoals het aantal ongevallen, maar ook naar hoe (on)veilig inwoners zich voelen op de weg. Wij ondersteunen en maken daarbij gebruik van lokale initiatieven die werken aan verkeersveiligheid. We werken samen met instanties zoals Veilig Verkeer Nederland en ouderenbonden en maken gebruik van het nog op te richten participatieplatform. Verder houden wij een enquête specifiek gericht op het inventariseren van ervaren verkeersonveilige situaties. De input verwerken we in de plannen ter uitvoering van het GVVP.

2.1.6 Wij nemen regie op de verbetering van de verkeerssituatie Witte Kruis en stimuleren RWS en de provincie om het wegennet rondom Babberich en Zevenaar te verbeteren en hierop te anticiperen 2022-2030

Wij benutten elke gelegenheid om de gewenste aanpassingen aan het wegennet in en rondom Babberich en Zevenaar (Witte Kruis) onder de aandacht te brengen bij de provincie en Rijkswaterstaat. Wij zetten in op het stimuleren van verbeteringen en anticiperen hierop. Dit doen we zowel ambtelijk als bestuurlijk. De hiervoor reeds gedane inspanningen in de afgelopen jaren zetten wij voortvarend voort in deze collegeperiode. Daarbij zetten wij ons in om de gebiedsoplossing samen met de provincie gerealiseerd te krijgen. Het doortrekken van de Witte Kruis maakt onderdeel uit van de gebiedsoplossing Babberich. Zo nodig en mogelijk treffen wij kleinschalige maatregelen voor wegen waar de gemeente wegbeheerder van is.

2.1.7 Wij anticiperen op wijzigingen in de infrastructuur en op toename van verkeer 2024-2025

Bij het opstellen van een brede mobiliteitsvisie zoeken we een oplossing om de toename van verkeer op verschillende plekken in de gemeente in goede en veilige banen te leiden. Waar nodig en mogelijk verminderen we het drukke verkeer. Het project ViA15 brengt met de realisatie van twee nieuwe aansluitingen op de A12 en A15 wijzigingen aan ons wegennet met zich mee. Wij passen ons wegennetwerk hier verder op aan en maken bewuste keuzes over via welke wegen wij het verkeer willen afwikkelen (categoriseringsplan). Hierdoor kunnen wij wegen in- en rondom woonwijken afwaarderen/anders categoriseren. Dit sluit aan op de motie die onlangs in de Tweede Kamer is aangenomen om de maximum snelheid binnen de bebouwde kom terug te brengen van 50 naar 30 kilometer per uur. Dit vraagt een herinrichting van wegen binnen de bebouwde kom.

2.1.8 Wij richten de Edisonstraat opnieuw in 2024-2028

Het opnieuw inrichten van de Edisonstraat is nodig om een goede aansluiting van de diverse bedrijventerreinen (vooral Mercurion) op de nieuwe aansluiting op de A12 bij Zevenaar Oost te realiseren. De Edisonstraat wordt hiervoor aangepast.

2.2 Verbeteren van de bereikbaar van de kernen via openbaar vervoer

2.2.1 Wij spannen ons in voor de komst van hub Zevenaar Oost 2023-2030

Er zijn en worden veel woningen gebouwd op Groot Holthuizen. Eveneens staat de realisatie van de Fashion Outlet op de planning en worden steeds meer bedrijven op 7Poort gerealiseerd. Goede bereikbaarheid, ook met het openbaar vervoer vinden we van groot belang. We blijven ons inzetten voor een station Zevenaar Oost. De Groene Metropoolregio (GMR) heeft onlangs een verkenning opgestart om de potentie van een mobiliteitshub Zevenaar Oost te onderzoeken. Een hub is een vervoersknooppunt waar je kunt overstappen van het ene naar het andere vervoersmiddel. Na de zomer van 2022 wordt het rapport door de GMR opgeleverd aan de gemeente Zevenaar. Het doel zoals opgenomen in het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan 2020 – 2030 blijft vooralsnog dat Zevenaar Oost in 2030 fungeert als mobiliteitshub.

2.2.2 Wij behouden de buurtbus 2022-2030

De buurtbus vervult een belangrijke rol om de kleine kernen van onze gemeente bereikbaar te houden. Om de buurtbus te behouden gaan wij de vrijwilligers meer ondersteunen. Als eerste actie overleggen wij met de organisatie en de vrijwilligers om de knelpunten die zij ervaren in kaart te brengen.

2.2.3 Wij zetten in op het voorkomen van de realisatie van de Noordtak 2022-2026

We zijn tegen de aanleg van een Noordtak van de Betuweroute. Aanleg van de Noordtak leidt ertoe dat Zevenaar steeds meer ingeklemd wordt door grootschalige infrastructuur. Dit heeft een negatieve invloed op het woon- en leefplezier van onze inwoners in met name Zevenaar Oost en Babberich. Daarnaast is de impact op de natuur en het landschap groot. Dit standpunt blijven wij duidelijk maken in ambtelijke en bestuurlijke gremia. We trekken hierin samen op met de regio Achterhoek en de Liemerse gemeenten. Wij dragen ons standpunt regionaal uit. Daarom wordt er allereerst actief gestuurd op het onderzoeken van het nut en de noodzaak van de voorgestelde varianten voor het goederenvervoer.

2.2.4 Wij nemen deel aan de Groene Metropool Regio: opgave Verbonden Regio 2021-2026

Regionale samenwerking is belangrijk om doelstellingen te behalen die wij niet op lokale schaal kunnen bereiken. Een integrale gebiedsaanpak voor mobiliteit is nodig om onze ambities op het gebied van verstedelijking, duurzaamheid en leefbaarheid kans van slagen te geven. Binnen de opgave Verbonden Regio zetten we in op het verder verminderen, veranderen en verduurzamen van de mobiliteit. Regionale projecten voeren we uit binnen de speerpunten gebiedsgerichte corridors, fiets, hubs en knooppunten (o.a. Zevenaar-Oost), gedrag en duurzame mobiliteit en verkeersveiligheid.

2.3 Met een doelmatig parkeerbeleid de leefbaarheid en veiligheid in de kernen bevorderen

2.3.1 Wij actualiseren het parkeerbeleid. 2022-2023

Met de gemeenteraad en samen met onze inwoners, instellingen en ondernemers onderzoeken we wat er goed is en wat kan worden verbeterd aan het parkeren in de gemeente Zevenaar. Op de raadsagenda staat dit onderwerp opgenomen als onderdeel van het thema Mobiliteitsvisie (zie 2.1.4).

Met actieve betrokkenheid van genoemde groepen maken we een plan waarin in ieder geval de volgende onderdelen zijn opgenomen:

- Het opstellen van een parkeerbeleid voor de gehele gemeente (o.a. parkeernormen).
- Een evaluatie en zo nodig het bijstellen van het betaald parkeren en vergunningen-parkeren in het reguleringsgebied in Zevenaar.
- Het zo nodig actualiseren van de Parkeerverordening Zevenaar 2017.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
BATEN				
Baten tot de kadernota	**280**	**280**	**280**	**280**
Mutaties baten kadernota				
1. Autonome ontwikkelingen	**0**	**69**	**69**	**69**
Aanpassingen aan het middenspannings- en laagspanningsnet	69	69	69	69
Totaal mutaties baten kadernota	**69**	**69**	**69**	**69**
Totaal baten na de kadernota	**349**	349	**349**	**349**
LASTEN				
Lasten tot de kadernota	**6.787**	**7.083**	**7.183**	**7.276**
Mutaties lasten kadernota				
1. Autonome ontwikkelingen	**0**	**0**	**0**	**0**
Bijdrage Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	0	0	0	0
2. Actualisatie bestaand beleid	**0**	**18**	**18**	**18**
Investering parkeerdek Masiusplein Zevenaar	0	18	18	18
Totaal mutaties lasten kadernota	**0**	**18**	**18**	**18**
Totaal lasten na de kadernota	**6.788**	**7.101**	**7.201**	**7.294**

Saldo voor bestemming	**-6.439**	**-6.752**	**-6.852**	**-6.945**
Mutaties reserves				
ONTTREKKINGEN				
Onttrekkingen tot de kadernota	**100**	**150**	**50**	**50**
Onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	**100**	150	**50**	**50**
TOEVOEGINGEN				
Toevoegingen reserves tot de kadernota	**0**	**0**	**0**	**0**
Onttrekkingen kadernota				
Totaal toevoegingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	**0**	0	**0**	**0**
Totaal mutaties reserves	**100**	**150**	**50**	**50**
Saldo na bestemming	**-6.339**	**-6.602**	**-6.803**	**-6.895**

TOELICHTING FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
1. Autonome ontwikkelingen				
Aanpassingen aan het middenspannings- en laagspanningsnet	**69**	**69**	**69**	**69**

Zoals in programma 2 bij ontwikkelingen is aangegeven moeten er grote aanpassingen gedaan worden aan het middenspannings- en laagspanningsnet om aan de toekomstige vraag te kunnen voldoen. De werkzaamheden worden per buurt opgepakt. Om deze aanpassingen vanuit gemeente Zevenaar mogelijk te maken is drie fte extra formatie nodig: 1 fte projectleider, 1 fte toezichthouder en 1 fte diverse functies juristen en beleid. De 1 fte toezichthouder (€ 69.000) ramen we structureel. Deze kosten dekken wij uit de ontvangen leges en vergoedingen voor graafwerkzaamheden. De overige 2 fte ramen wij alleen voor 2025 en dekken wij uit de tijdelijke rijksgelden voor klimaat- en energiebeleid. In 2025 gaan wij kijken of de inschatting van 3 FTE in de praktijk een juiste inschatting is en of vanaf 2026 rijksmiddelen beschikbaar zijn of komen om deze kosten alsnog uit te kunnen dekken. Wij komen in 2025 met een nieuw voorstel.

Bijdrage Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	**0**	**0**	**0**	**0**

De bijdrage per inwoner 2025 voor het regiobureau en de vijf opgaven bedraagt € 9,01. Dit is een stijging van € 0,46 ten opzichte van begroting 2024-2027. Oorzaken zijn o.a. de inflatie en de stijging van de cao-lonen. Daarnaast beïnvloedt de onzekerheid rondom cofinanciering de hoogte van de inwonerbijdrage. De bijdrage voor de regionale energie strategie 2023-2030 (RES) dekken wij net als vorig jaar uit de middelen van de specifieke uitkering "Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid". De bijdrage voor the economic board (TEB) bedraagt € 1,04 per inwoner. Een stijging van € 0,04 ten opzichte van de begroting 2024. De afspraak over de bijdrage aan TEB loopt tot en met 2025. In totaal een structureel nadeel van in totaal € 22.000 (programma 0 € 4.000 nadelig, programma 2 € 400 nadelig, programma 3 € 6.000 voordelig, programma 5 € 12.000 nadelig, programma 7 € 2.000 nadelig en programma 8 € 9.000 nadelig).

2. Actualisatie bestaand beleid				
Investering parkeerdek Masiusplein Zevenaar	**0**	**-18**	**-18**	**-18**

De afwatering van parkeerdek is onvoldoende en vergt noodzakelijk onderhoud. De grond in de tussenlaag is verzadigd met water met als gevolg diverse verzakkingen op het plein. Om het probleem structureel op te lossen dient het plein geheel vernieuwd te worden. Voor het realiseren van deze maatregelen vragen wij een investeringsbudget van € 525.000, dit is inclusief duurzaamheidscomponent. Hiervoor hanteren we een afschrijvingstermijn van 30 jaar. De afschrijvingslasten vanaf 2026 bedragen structureel € 17.500.

Totaal mutaties	**68**	**51**	**51**	**51**

3. ECONOMIE

ALGEMEEN

Omschrijving
Dit programma gaat over economische ontwikkeling, werklocaties, regelingen voor ondernemers en promotie van de gemeente.

Wat willen we?
Economische ontwikkeling is een essentieel onderdeel van de brede welvaart. We willen 'Onderneem het in Zevenaar!' op de kaart zetten. Dit doen we om economisch groeien, vernieuwen en ondernemen in Zevenaar aantrekkelijker te maken. Daarvoor bieden we ruimte voor ondernemerschap op toekomstbestendige bedrijventerreinen, in een bruisend stadscentrum en in levendige dorpscentra. Ons buitengebied is aantrekkelijk en combineert agrarische en vrijetijdseconomie op duurzame wijze. We zorgen voor het juiste aanbod van kavels op nieuwe bedrijventerreinen en verbetering van de kwaliteit van bestaande. Dat laatste kan als ondernemers zich per bedrijventerrein weten te organiseren rond het thema van 'toekomstbestendige bedrijventerreinen'.

Ontwikkelingen
Visie op werklocaties
Bedrijventerreinen zijn in onze gemeente de belangrijkste werklocaties. Gezien een aantal belangrijke ontwikkelingen (zoals net congestie, project Via15, transformatie van bedrijventerreinen naar wonen, circulaire economie) die een grote impact hebben, willen we een visie maken op de positionering van onze werklocaties. In deze kadernota vragen wij u hiervoor nog geen financiële middelen te reserveren. Wij starten hier pas na 2025 mee.

Horecabeleid
Het economisch belang van de horecasector voor onze gemeente is groot. Horeca is een factor van betekenis voor de aantrekkelijkheid van onze kernen. Ook is onze horeca een belangrijke smaakmaker voor een aantrekkelijk centrum en toeristisch klimaat. Er is in de gemeente Zevenaar behoefte aan evenwicht in het aanbod van een levendige, diverse en gastvrije horeca omgeving voor gasten. Hiermee ook aan het handhaven van de veiligheid, wettelijke voorschriften en de algemene orde in en rond de horecagelegenheden. Zeker nu de kernwinkelgebieden te maken hebben met een afnemend aantal (retail) verkooppunten, is er kans voor (meer) horeca. Beleid en regie op welke soort horeca en de locaties is aan te bevelen.

Detailhandelsvisie
Vooruitlopend op de actualisatie van de Centrumvisie is er een behoefte aan een visie op detailhandel in de gemeente Zevenaar. We willen graag weten hoe wij als gemeente kunnen inspelen op diverse ontwikkelingen die op ons afkomen om het centrum en de overige kernen vitaal te houden. Daarnaast, met de concept Omgevingsvisie gemeente Zevenaar als basis, zijn we ook bezig met het toekomstbestendige maken van Tatelaar en Hengelder, waar we de perifere detailhandel willen clusteren . We hebben de ambitie om het Fashion Outletcenter op de Spoorallee te ontwikkelen. Ook leeft de vraag of en waar detailhandel in de dorpen bijdraagt aan leefbare kernen.

Centrumvisie
De huidige centrumvisie kent een looptijd van 2015-2025. In 2026 evalueren we deze Centrumvisie en stellen we nieuw beleid op (samen met ondernemers, vastgoedeigenaren en andere belangrijke partners) om te blijven inzetten op een toekomstbestendig centrum Zevenaar. Thema's als samenwerking, profilering, voorzieningenniveau, inrichting en parkeren komen hierbij aan de orde. De Omgevingsvisie, het horeca en detailhandelsbeleid zijn hierbij belangrijke bouwstenen.

Dag van de Ondernemer
Vanaf 2022 organiseren we een ondernemersontbijt op de dag van de ondernemer in november. Gezien het succes blijkt dit duidelijk te voorzien in een behoefte, bij met name het brede MKB. De wens is er om de dag

van de ondernemer structureel te kunnen organiseren, waarbij ook onze ondernemersverenigingen in belangrijke mate bijdragen.

Beleidskaders

- Centrumvisie Zevenaar 2015 - 2025 (2015)
- Liemers Economische Visie LEV (2019)
- Economische Agenda Zevenaar (2021)
- Regionaal Programma Werklocaties (RPW) 2021 - 2024
- Omgevingsvisie Gelders eiland 2030 (2017)
- Structuurvisie gemeente Zevenaar 2030 (2012)

WAT WILLEN WE?

3. Economie

Economische ontwikkeling is een essentieel onderdeel van de brede welvaart. We willen 'Onderneem het in Zevenaar!' op de kaart zetten. Dit doen we om economisch groeien, vernieuwen en ondernemen in Zevenaar aantrekkelijker te maken. Daarvoor bieden we ruimte voor ondernemerschap op toekomstbestendige bedrijventerreinen, in een bruisend stadscentrum en in levendige dorpscentra. Ons buitengebied is aantrekkelijk en combineert agrarische en vrijetijdseconomie op duurzame wijze. We zorgen voor het juiste aanbod van kavels op nieuwe bedrijventerreinen en verbetering van de kwaliteit van bestaande. Dat laatste kan als ondernemers zich per bedrijventerrein weten te organiseren rond het thema van 'toekomstbestendige bedrijventerreinen'.

WAT DOEN WE?

Overzicht resultaten	
3.1.1 Wij werken samen aan een toekomstbestendig centrum van Zevenaar	2022-2026
3.1.2 Wij zetten in op het herinrichten en aantrekkelijker maken van de pleinen in het centrum van Zevenaar	2022-2024
3.2.1 Wij blijven inzetten op de realisatie van de Fashion Outlet Zevenaar (FOZ)	2017-2024
3.2.2 Wij zetten in op het toekomstbestendig maken van het bedrijventerrein Tatelaar/Hengelder	2021-2024
3.2.3 Wij maken plannen voor de ontwikkeling van 7Poort II	2022-2035
3.3.1 Wij stimuleren partners om in te zetten op meer balans op de krappe arbeidsmarkt	2023-2025
3.3.2 Wij participeren in de Liemerse Ambassade	2023-2026
3.3.3 Wij nemen deel aan de Groene Metropool Regio: opgave Productieve Regio	2021-2026
3.3.4 Wij voeren de Economische Agenda Zevenaar uit	2022-2026
3.3.5 Wij voeren de Liemers Economische Visie uit	2023-2026
3.3.6 Wij zetten in op een toekomstbestendig ondernemersklimaat voor agrariërs	2022-2023

3.1 Realiseren van een aantrekkelijke binnenstad van Zevenaar voor inwoners en bezoekers

3.1.1 Wij werken samen aan een toekomstbestendig centrum van Zevenaar 2022-2026

Wij zetten in op het behoud van de leefbaarheid en de economische vitaliteit (als bovenlokaal winkelgebied) van het centrum van Zevenaar. Wij starten samen met centrumondernemers en vastgoedeigenaren met het toekomstbestendig maken van het centrum. Ieder vanuit zijn eigen rol. We zetten in op een eenduidige profilering en het compact maken van het kernwinkelgebied tot een centrumgebied.

We voeren het Actieplan Centrum uit, met als doel het centrum te ontwikkelen tot een compleet, compact en comfortabel winkel-, woon-, werk- en uitgaansgebied. We faciliteren de aanstelling van een centrummanager en professionalisering van de samenwerking tussen ondernemers, vastgoed en gemeente. Daarnaast stellen we met de betrokken partners een marketingstrategie en activiteitenplan op en voeren deze uit. Ook starten we met het opstellen van een plan om het centrum compact te maken: een transformatieplan.

3.1.2 Wij zetten in op het herinrichten en aantrekkelijker maken van de pleinen in het centrum van Zevenaar 2022-2024

We voeren de volgende projecten uit:

• Herinrichting van het Raadhuisplein in Zevenaar
In het najaar van 2022 starten we met de uitvoering van de herinrichting van het Raadhuisplein. Oplevering is voorzien in 2023. Dit plein behoudt de functie van evenemententerrein en krijgt een sfeervolle en functionele inrichting. Het ontwerp is in samenspraak met omwonenden en ondernemers gemaakt.

• Herinrichting van de Markt in Zevenaar
Een opwaardering van de openbare ruimte in het centrum biedt veiligheid, comfort en beleving voor de consument. Dit leidt tot meer bezoekers en uitgaven en dus omzet voor de ondernemers. Deze maatregel moet specifiek meer ruimte voor horecaondernemers bieden. De start van de herinrichting is gepland voor uiterlijk 2024.

• Herinrichting van het Muldershof
In 2022 starten we met het maken van een ontwerp voor het Muldershof, samen met omwonenden en ondernemers. We hebben specifiek aandacht voor de verblijfsfunctie van het plein en het toepassen van duurzaamheidsmaatregelen in het kader van hittestress en klimaatadaptatie.

3.2 Ruimte bieden voor groei- en ontwikkelkansen voor bedrijven

3.2.1 Wij blijven inzetten op de realisatie van de Fashion Outlet Zevenaar (FOZ) 2017-2024

We blijven inzetten op het realiseren van de Fashion Outlet Zevenaar. Deze ontwikkeling levert circa 500 directe arbeidsplaatsen op. We werken aan een positief effect voor de binnenstad. Daarnaast benutten we de FOZ om de regio te promoten. Dit heeft een economische spin-off. Samen met de Regionale Opleidingscentra (ROC's) leidt de FOZ haar personeel op.

3.2.2 Wij zetten in op het toekomstbestendig maken van het bedrijventerrein Tatelaar/Hengelder 2021-2024

Om de economische structuur en de positie van Zevenaar te versterken investeren we in toekomstbestendige werklocaties, waar duurzaamheid en mobiliteit onderdeel van uitmaken. Om Hengelder en Tatelaar toekomstbestendig te maken, is onderzocht wat de actuele knelpunten zijn. Alternatieve invullingen worden hierbij ook afgewogen. Denk aan de mogelijkheid van transformatie naar een woongebied.
Samen met ondernemersvereniging Lindus voeren we gesprekken met ondernemers. De inzet is gericht op het vergroten van de organisatiegraad en het opstellen en uitvoeren van maatregelen. Voor de uitvoering van de maatregelen dienen we een subsidieaanvraag bij de provincie in.

3.2.3 Wij maken plannen voor de ontwikkeling van 7Poort II 2022-2035

We realiseren uitgeefbare bedrijfskavels ten behoeve van de werkgelegenheid. Hiermee faciliteren we ook de behoefte vanuit lokale ondernemers en voorzien wij in uitbreidingsruimte voor bedrijven. We zetten in op een toekomstbestendig en duurzaam bedrijventerrein. We starten met de planuitwerking van Business Park 7PoortII. Om ook het bedrijfsleven de kans te geven groener te worden, zetten we in op een waterstoftankstation in de gemeente. Bij voorkeur op Business Park 7PoortII. Dit nemen we mee in de planuitwerking. We richten een projectorganisatie in, maken ontwerpen, stemmen af en voeren de benodigde onderzoeken uit. Na de planuitwerking wordt een grondexploitatie vastgesteld. Naar verwachting komt de grondexploitatie een jaar na de start van de planuitwerking voor besluitvorming ter tafel.

3.3 Bevorderen van een beter ondernemingsklimaat

3.3.1 Wij stimuleren partners om in te zetten op meer balans op de krappe arbeidsmarkt 2023-2025

De arbeidsmarkt is uit balans. Er zijn voldoende vacatures, met name in de horeca, zorg, techniek en ICT. Geschikte en beschikbare werknemers zijn lastig te vinden. Vanuit onze rol als gemeente gaan wij in gesprek met partners zoals de Liemerse Ambassade, Groene Metropoolregio, ondernemersverenigingen, onderwijs- en andere kennisinstellingen, Regionale Sociale Dienst de Liemers (RSD) en het werkgeversservicepunt (WSP).

We stimuleren om personeel op te leiden, om te scholen en/of om geschikte opleidingen en werkervaringsplaatsen (stages) aan te bieden en inzet van arbeidsmigranten te faciliteren. We leggen hierbij de nadruk op techniek- en talentonderwijs en hebben oog voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en inclusief werkgeverschap.

3.3.2 Wij participeren in de Liemerse Ambassade 2023-2026

In 2020 is de Liemerse Ambassade opgericht. De Liemerse Ambassade is het knooppunt in het regionaal economisch netwerk. Deze netwerkorganisatie helpt projectideeën te realiseren van Liemerse inwoners en bedrijven. Dat doen ze door krachten van ondernemers, onderwijs- en kennisinstellingen, overheid en inwoners te verbinden, talenten te ontwikkelen, middelen te verwerven en de resultaten aan het hele land te laten zien. De meerwaarde van deelname is meer samenhang realiseren tussen verschillende gebieden en vergroten van de structurele samenwerking om de economische kracht in de Liemers te versterken. Met name op de arbeidsmarktproblematiek en uitvoering van de Liemers Economische Visie speelt de Liemerse Ambassade een rol.

3.3.3 Wij nemen deel aan de Groene Metropool Regio: opgave Productieve Regio 2021-2026

Regionale samenwerking is belangrijk om doelstellingen te behalen die wij niet op lokale schaal kunnen bereiken. Binnen het programma Productieve Regio stimuleren we het ondernemerschap in het MKB en versterken we de arbeidsmarkt door uitvoering van de Human Capital Agenda. Ook richten we ons op doorontwikkeling van de clusters Health & Hightech en Energy en zorgen we voor toekomstbestendige werklocaties. We zorgen er tenslotte voor dat de logistiek in onze regio kan verduurzamen, aangezien dit een belangrijke randvoorwaarde is voor een gezond economisch klimaat.

3.3.4 Wij voeren de Economische Agenda Zevenaar uit 2022-2026

We blijven werken aan de uitvoering van de Economische Agenda Zevenaar. We zetten in op meer werkgelegenheid, meer ruimte voor ondernemerschap en meer samenwerken als partners in business. Vermindering van regeldruk en verbetering van de dienstverlening aan ondernemers door de gemeentelijke organisatie zijn hiervoor belangrijke resultaten. We verbeteren onze dienstverlening onder meer door het inrichten van een speciaal ondernemersloket. Door uitvoering van een tweejaarlijkse ondernemerspeiling meten we het effect van de verbetering. In het kader van ruimte voor ondernemerschap gaan we aan de slag met het toekomstbestendig maken van bedrijventerrein in Lobith en/of Giesbeek, afhankelijk van de organisatiegraad op het terrein. Om de uitvoering van de Economische Agenda te bewaken, stellen we een Economische Monitor op.

3.3.5 Wij voeren de Liemers Economische Visie uit 2023-2026

In 2020 zijn we gestart met de uitvoering van de Liemers Economische Visie, samen met de gemeenten Doesburg, Duiven, Montferland en Westervoort. Speerpunten zijn maakindustrie, logistiek, vrijetijdseconomie en detailhandel. In 2022 ronden we de eerste fase af en stellen we een nieuw uitvoeringsprogramma 2023-2026 op. Deze voeren we samen met de Liemerse gemeenten, ondernemers en onderwijsinstellingen binnen de Liemerse Ambassade uit.

3.3.6 Wij zetten in op een toekomstbestendig ondernemersklimaat voor agrariërs 2022-2023

We werken mee aan het opstellen van een landbouwvisie, waarvan de coördinatie bij de Liemerse Ambassade ligt. Uit deze visie blijkt wat agrariërs nodig hebben in de Liemers om toekomstbestendig te kunnen boeren. Multifunctioneel ruimtegebruik, ruimte voor nevenfuncties, lokale producten (korte ketens), belangenafweging en regelgeving bij duurzame energiebronnen en duurzame bedrijfsvoering kan in deze visie een plek krijgen. Vervolgens worden deze vertaald in onze ruimtelijke plannen.

VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2025	Begroting 2028
Functiemenging (%)					
	2022	54,10	47,50	46,50	46,00
	Het aantal banen en woningen is in de gemeente Zevenaar niet volledig in balans. Vanuit de geplande woningbouw opgave is het zaak om ook ruimte voor economie goed te borgen. Een gezonde economie draagt, net als een gezonde leefomgeving en een inclusieve samenleving, bij aan de brede welvaart. Voor het versterken van de lokale economie zetten we onder andere in op de uitbreiding van bedrijventerrein 7Poort. De voorkeur heeft het om het woon-werkverkeer zo beperkt mogelijk te houden. Naar verwachting vindt dit pas vanaf 2028 plaats.				
Vestigingen (van bedrijven) (aantal per 1.000 inwoners 15 t/m 64 jaar)					
	2022	162,20	147,40	149,00	152,00
	De gemeente Zevenaar volgt de provinciale en landelijke trend. Het aantal vestigingen ten opzichte van de inwoners in de leeftijdscategorie 15 t/m 64 jaar stijgt. Oorzaak hiervoor is het relatief grote aantal oprichtingen en het nog beperkt aantal faillissementen. Naar verwachting zet de stijging wel door, maar niet zo fors als in 2022.				

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
BATEN				
Baten tot de kadernota	2.039	493	493	493
Mutaties baten kadernota				
Totaal mutaties baten kadernota				
Totaal baten na de kadernota	2.039	493	493	493
LASTEN				
Lasten tot de kadernota	2.601	1.093	1.108	1.064
Mutaties lasten kadernota				
1. Autonome ontwikkelingen	-6	-6	-6	-6
Bijdrage Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	-6	-6	-6	-6
2. Actualisatie bestaand beleid	0	0	0	-25
Herinrichten Edisonstraat/Doesburgseweg	0	0	0	-25
Totaal mutaties lasten kadernota	-6	-6	-6	-31
Totaal lasten na de kadernota	2.596	1.087	1.102	1.034
Saldo voor bestemming	-557	-594	-609	-541
Mutaties reserves				
ONTTREKKINGEN				
Onttrekkingen tot de kadernota	0	32	17	17
Onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	0	32	17	17
TOEVOEGINGEN				
Toevoegingen reserves tot de kadernota	0	0	0	0

Onttrekkingen kadernota

Totaal toevoegingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	**0**	0	**0**	**0**
Totaal mutaties reserves	**0**	**32**	**17**	**17**
Saldo na bestemming	**-557**	**-563**	**-593**	**-524**

TOELICHTING FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
1. Autonome ontwikkelingen				
Bijdrage Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	**6**	**6**	**6**	**6**

De bijdrage per inwoner 2025 voor het regiobureau en de vijf opgaven bedraagt € 9,01. Dit is een stijging van € 0,46 ten opzichte van begroting 2024-2027. Oorzaken zijn o.a. de inflatie en de stijging van de cao-lonen. Daarnaast beïnvloedt de onzekerheid rondom cofinanciering de hoogte van de inwonerbijdrage. De bijdrage voor de regionale energie strategie 2023-2030 (RES) dekken wij net als vorig jaar uit de middelen van de specifieke uitkering "Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid". De bijdrage voor the economic board (TEB) bedraagt € 1,04 per inwoner. Een stijging van € 0,04 ten opzichte van de begroting 2024. De afspraak over de bijdrage aan TEB loopt tot en met 2025. In totaal een structureel nadeel van in totaal € 22.000 (programma 0 € 4.000 nadelig, programma 2 € 400 nadelig, programma 3 € 6.000 voordelig, programma 5 € 12.000 nadelig, programma 7 € 2.000 nadelig en programma 8 € 9.000 nadelig).

2. Actualisatie bestaand beleid				
Herinrichten Edisonstraat/Doesburgseweg	**0**	**0**	**0**	**25**

Om bedrijventerrein Mercurion direct te verbinden met de nieuwe aansluiting Zevenaar Oost bij Hengelder is een goede aansluiting van de Edisonstraat naar de Hunneveldweg nodig. In de begroting 2023-2026 is hiervoor een investeringsbudget van € 750.000 beschikbaar gesteld. In 2023 is echter een gelabelde bijdrage ontvangen van de provincie Gelderland voor onder andere de aanpassing van de Edisonstraat. Hierdoor vervallen de kapitaallasten vanaf 2028. Een structureel voordeel van 2028 van € 25.000.

Totaal mutaties	**6**	**6**	**6**	**31**

4. ONDERWIJS

ALGEMEEN

Omschrijving
Dit programma gaat over alle onderwijszaken, zoals het openbaar onderwijs, huisvesting van scholen en leerlingzaken (leerlingenvervoer, kinderopvang, volwasseneneducatie, onderwijsachterstandenbeleid).

Wat willen we?
We vinden het belangrijk dat kinderen zo dicht mogelijk bij huis naar school kunnen gaan. Hierdoor is de school een ontmoetingsplaats voor kinderen en ouders. Kinderen moeten lopend of met de fiets naar de basisschool kunnen.

Ontwikkelingen
Onderwijskansenbeleid
In 2025 werken we samen met schoolbesturen en peuteropvang aan de doelstellingen uit het onderwijskansenplan 2024-2028. Voor het onderwijskansenbeleid ontvangen we een specifieke doeluitkering van het Rijk. Conform de wet zetten we de middelen ten eerste in voor de voorschoolse educatie voor peuters die vanwege hun thuisomgeving meer begeleiding kunnen gebruiken. Daarnaast zetten we in op taalprojecten en activiteiten waarbij de ouders begeleid worden om met hun kind met taal bezig te zijn. Om optimaal resultaat te halen zetten we in een paar wijken/kernen extra middelen in, omdat de doelgroep daar veel groter is dan in de andere wijken/kernen van de gemeente.

Volwasseneducatie
In 2025 geven we verder invulling aan de samenwerking Liemers Taalhuis, waarbij de vindplaatsen voor inwoners met lage basisvaardigheden worden uitgebreid en beter uitgerust. Dit doen we onder andere door de eigen medewerkers te trainen in herkennen en doorverwijzen van inwoners met een leervraag op het gebied van taal-, reken-, en digitale vaardigheden. Dit doen we in afstemming met de regio en aansluitend op het regioprogramma volwasseneducatie.

Onderwijshuisvesting
Op het moment staan er enkele onderzoeken op de planning voor een nieuwe basisschool De Wissel op de locatie Vincent van Goghstraat. Komend jaar gaan we hier mee verder. We verwachten in de loop van 2025 een voorbereidingskrediet hiervoor aan te vragen. Indien De Wissel op Vincent van Goghstraat kan worden gerealiseerd zal er naar alternatieve huisvesting voor de Taalschool moeten worden gezocht. Afhankelijk van de nieuwe locatie weten we welke kosten dit met zich mee zal brengen. Wanneer het traject van De Wissel loopt zal de Tamboerijn ook worden opgepakt.
Er zal een onderzoek moeten plaatsvinden voor basisschool De Trompetter in Angerlo. Door een groeiend aantal leerlingen voor de lange termijn zal de huidige capaciteit niet toereikend zijn.
Eind 2024/begin 2025 is de verwachting dat er een beslissing wordt genomen over nieuwe huisvesting voor Heerenmaeten/Zonegge. Ook hiervoor verwachten we in de loop van 2025 een voorbereidingskrediet aan te moeten vragen.
Er zal nog moeten worden onderzocht wat de woningbouwopgave gaat betekenen voor het aantal leerlingen en scholenbestand binnen de gemeente Zevenaar.
Voor de Wissel, Tamboerijn en Heerenmaeten zijn aanvragen voorzieningen onderwijshuisvesting ingediend.

Beleidskaders
- Beleidsplan onderwijskansen 2020-2023
- Beleidsvisie sociaal domein 2020-2023 (2020)
- Beleidsregels uitvoering gemeentelijke taken Wet Kinderopvang Zevenaar 2019
- Convenant Schoolveiligheid, 14-06-2018 (Liemers College, Politie Basiseenheid Rivierenland-Oost, Gemeente Zevenaar)
- Beleidsregels Handhaving Wet kinderopvang en kwaliteitseisen 2014 (Liemers) (vastgesteld in 2014)
- Integraal Huisvestingsplan 2020-2036 (2019)

- Beleidsnota Harmonisatie Kinderopvang Peuterspeelzalen gemeente Zevenaar 2018 e.v. (vastgesteld in 2018)
- Beleidsplan Jeugdwet, Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) en Participatiewet 2020-2023 (2020)
- Verordening materiële financiële gelijkstelling onderwijs Zevenaar 2020 (2019)
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Zevenaar 2020 (2019)
- Beleidsregel bekostiging lokalen bewegingsonderwijs Zevenaar 2019 (2019)
- Verordening leerlingenvervoer Zevenaar 2018
- Subsidieregeling peuteropvang en Voor- en Vroegschoolse Educatie (2022)
- Visie- en werkdocument 'de verbinding van onderwijs en jeugd in de Liemers 2019-2023
- Notitie Participatie, een kijk op de samenwerking tussen inwoners en gemeente 2018

WAT WILLEN WE?

4. Onderwijs

We vinden het belangrijk dat kinderen zo dicht mogelijk bij huis naar school kunnen gaan. Hierdoor is de school een ontmoetingsplaats voor kinderen en ouders. Kinderen moeten lopend of met de fiets naar de basisschool kunnen.

WAT DOEN WE?

Overzicht resultaten

4.1.1 Wij vernieuwen het Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2023-2024

4.1 Voorzien in gezonde en duurzame leer- en ontwikkelomgeving voor kinderen

4.1.1 Wij vernieuwen het Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2023-2024

We stellen samen met het onderwijs een nieuw Integraal Huisvestings Plan (IHP) 2024-2044 op. Hierbij gaan we onder meer uit van een goede spreiding van de schoollocaties, zo dicht mogelijk bij waar kinderen wonen. Het uitgangspunt bij (nieuwe) verzoeken voor onderwijshuisvesting is dat wij eerst nadrukkelijk kijken naar leegstaande lokalen en gebouwen en hoe deze weer geschikt te maken zijn voor moderne en adequate onderwijshuisvesting, voordat we over gaan tot (vervangende) nieuwbouw of uitbreiding. Tevens onderzoeken we manieren om verduurzaming van schoolgebouwen te stimuleren en verwerken de uitkomsten in het nieuwe IHP. Daarnaast hebben we aandacht voor groene en uitdagende buitenruimten en goede ventilatie van schoolgebouwen.

VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2025	Begroting 2028
Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)					
	2022	5,00	1,20	1,30	1,30

Van absoluut verzuim is sprake als een leerplichtige jeugdige (5 tot 16 jaar) of een kwalificatieplichtige jeugdige (16 en 17 jaar) niet op een school staat ingeschreven.

De cijfers voor Zevenaar wijken positief af van het Gelders gemiddelde. We zetten in op preventie en het vroegtijdig melden van verzuim. Daarmee kunnen tijdig interventies plaatsvinden om langdurige uitval te voorkomen. In de zomerperiode wordt door het RBL nauwkeurig gemonitord of leerlingen die worden uitgeschreven bij een school, op een nieuwe school weer staan ingeschreven. Dit geldt met name bij de overgang van basisonderwijs naar voortgezet onderwijs, en van voortgezet onderwijs naar een vervolgopleiding. Monitoring zorgt ervoor dat jeugdigen sneller in beeld komen, en dus ook sneller kan worden ingegrepen als blijkt dat er geen (her)inschrijving heeft plaatsgevonden.

Relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)					
	2022	22,00	33,00	20,00	20,00

Van relatief verzuim is sprake als een leerplichtige of kwalificatieplichtige jeugdige (tot 23 jaar) gedurende 4 opeenvolgende lesweken meer dan 16 uur ongeoorloofd verzuimt.

De stijging in relatief verzuim zet verder door. Dit komt deels doordat scholen meer en eerder verzuim melden, waardoor het aantal meldingen stijgt. Hoe eerder zorgelijk verzuim gemeld wordt, hoe eerder passende interventies kunnen worden ingezet om de schoolgang van de jeugdige vlot te hervatten. Naast een toename in vroegtijdige meldingen, zorgt ook de toename van mentale en sociaal-emotionele problematieken bij jeugdigen en de toename in de vraag om jeugdhulp voor een verminderde veerkracht en belastbaarheid bij sommige kinderen en jongeren. Dat heeft zijn weerslag op de schoolgang van jeugdigen. Dit is een landelijke trend. Met het RBL, het onderwijs en partners in het jeugdveld werken we samen om de duurzame schoolgang van alle jeugdigen te bevorderen.

Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) (% deelnemers aan VO en MBO)					
	2023	2,20	2,50	1,70	1,70

Voortijdig schoolverlaters zijn jongeren tot 23 jaar zonder startkwalificatie die langer dan vier weken aaneengesloten geen onderwijs volgen of niet staan ingeschreven op een school.

Het percentage voortijdig schoolverlaters is in Zevenaar iets gestegen. De krappe arbeidsmarkt zorgt ervoor dat jeugdigen sneller stoppen met school om aan het werk te gaan. Ook de na-effecten van de coronamaatregelen spelen een rol. Te denken valt aan een 'verkeerde' opleidingskeuze doordat er geen open dagen plaats vonden, maar ook de gevolgen van thuisonderwijs of mentale problemen die door de coronamaatregelen zijn ontstaan. In samenwerking met de scholen en onderwijsinstellingen werkt het RBL aan een aanpak voortijdig schoolverlaters, met als doel dat zoveel mogelijk jongeren een startkwalificatie behalen.

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2025
Gemeenschappelijke regeling		
Huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers (GRHVOL)	Op het gebied van huisvesting voortgezet onderwijs werken de gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar samen in een Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs Liemers. Door deze samenwerking kunnen er in alle drie de gemeenten grote renovaties en nieuwbouw plaatsvinden, die de gemeenten zelfstandig moeilijk kunnen realiseren.	971

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
BATEN				
Baten tot de kadernota	**1.208**	**1.208**	**1.209**	**1.209**
Mutaties baten kadernota				
Totaal mutaties baten kadernota				
Totaal baten na de kadernota	**1.208**	1.208	**1.209**	**1.209**
LASTEN				
Lasten tot de kadernota	**6.174**	**6.677**	**6.833**	**6.833**
Mutaties lasten kadernota				
1. Autonome ontwikkelingen	**76**	**84**	**93**	**163**
Bijdrage BVO DRAN en overige kosten leerlingenvervoer	36	44	52	120
Bijdrage GR Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers (GRHVOL)	10	11	11	13
Bijdrage MGR sociaal domein Centraal Gelderland/module Onderwijs (RBL)	30	30	30	30
2. Actualisatie bestaand beleid	**0**	**0**	**13**	**13**
Investering bouwvoorbereiding basisschool De Wissel	0	0	6	6
Investering bouwvoorbereidingskosten vervangende nieuwbouw/renovatie locatie Heerenmaten (Voortgezet onderwijs)	0	0	6	6

Totaal mutaties lasten kadernota	76	84	105	175
Totaal lasten na de kadernota	6.250	6.761	6.938	7.008
Saldo voor bestemming	-5.042	-5.553	-5.730	-5.799
Mutaties reserves				
ONTTREKKINGEN				
Onttrekkingen tot de kadernota	143	268	268	268
Onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	143	268	268	268
TOEVOEGINGEN				
Toevoegingen reserves tot de kadernota	0	0	0	0
Onttrekkingen kadernota				
Totaal toevoegingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	0	0	0	0
Totaal mutaties reserves	143	268	268	268
Saldo na bestemming	-4.899	-5.285	-5.462	-5.532

TOELICHTING FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
1. Autonome ontwikkelingen				
Bijdrage BVO DRAN en overige kosten leerlingenvervoer	**-36**	**-44**	**-52**	**-120**

De bijdrage aan de BVO DRAN wordt aangepast aan de meerjarenbegroting 2025-2028 van de BVO DRAN. De bijdrage daalt door een daling van het leerlingenvervoer via de BVO DRAN en een daling van de NEA-index (index vervoerskosten). Daarnaast verwachten wij dat de stijging van het vervoer in natura uit de 2e VGR 2023 structureel is. Hierdoor stijgen deze kosten met € 60.000. Deze stijging komt door 'verplaatsing' van het leerlingenvervoer via de BVO DRAN naar bekostiging van het leerlingenvervoer via openbaar vervoer en door de aanhoudende stijging van het aantal leerlingen in het leerlingenvervoer.

Bijdrage GR Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers (GRHVOL)	**-10**	**-11**	**-11**	**-13**

De bijdrage aan de GRHVOL voor 2025 is aangepast. Hierbij is uitgegaan van de meerjarenbegroting van de gemeenschappelijke regeling. De totale bijdrage voor Zevenaar aan de GRHVOL is in 2025 afgerond € 10.000 hoger als de bijdrage in 2024. In de jaren 2026 t/m 2028 neemt de jaarlijkse bijdrage toe omdat hierbij rekening is gehouden met de investering in nieuwbouw/uitbreiding, voor een bedrag van € 3.500.000, van een bestaande locatie in Zevenaar.

Bijdrage MGR sociaal domein Centraal Gelderland/module Onderwijs (RBL)	**-30**	**-30**	**-30**	**-30**

In de begroting voor de module 'Onderwijs (RBL)' is voor 2025 rekening gehouden met het van het doorvoeren van de 2e fase van de aangepaste formatierichtlijn in 2024 en de indexeringen (loon- en overige index) volgens de septembercirculaire 2023.

2. Actualisatie bestaand beleid				
Investering bouwvoorbereiding basisschool De Wissel	**0**	**0**	**-6**	**-6**

Voor de bouwvoorbereiding nieuwbouw van basisschool De Wissel vragen wij een investeringsbedrag van € 250.000.

Investering bouwvoorbereidingskosten vervangende nieuwbouw/renovatie locatie Heerenmaten (Voortgezet onderwijs)	**0**	**0**	**-6**	**-6**

Voor de bouwvoorbereiding vervangende nieuwbouw e/o renovatie van locatie Heerenmaten (VO) vragen wij een investeringsbedrag van € 250.000.

Verbeterplan doelgroepenvervoer	**0**	**0**	**0**	**0**

In de raad van 27 maart 2024 is het verbeterplan doelgroepenvervoer vastgesteld. In de 1e voortgangsrapportage hebben wij de kosten van het verbeterplan in 2024 geraamd. In deze kadernota ramen wij de kosten die daarmee vanaf 2025 zijn gemoeid; voor uitvoering van het verbeterplan structureel een vervoersconsulent Wmo (€ 60.000) en voor maatregelen voorliggende voorzieningen (€ 65.000). De vervoersconsulent ramen wij op programma 6. De maatregelen voorliggende voorzieningen op programma 4 (leerlingenvervoer).
Wij ramen op dit moment een besparing in op de vervoerskosten, gelijk aan de opgenomen kosten. Hiermee wordt de aanpassing budgettair neutraal.

Totaal mutaties	**-76**	**-84**	**-105**	**-175**

5. SPORT, CULTUUR EN RECREATIE

ALGEMEEN

Omschrijving
Dit programma gaat over de beleidsvelden sport, kunst en cultuur, erfgoed, media (bibliotheek), openbaar groen en vrijetijdseconomie.

Wat willen we?
Wij vinden het belangrijk dat inwoners hun vrije tijd op een aangename en zinvolle wijze kunnen invullen. Een goed aanbod van sport, cultuur en recreatie is hiervoor essentieel en draagt bij aan de leefbaarheid, ontmoeting en verbinding. Sport is goed voor de gezondheid en brengt mensen samen. We willen een divers en kwalitatief sterk cultureel en educatief aanbod dat toegankelijk is voor alle inwoners. De gemeente Zevenaar is een mooie bestemming. We hebben diverse natuurgebieden, recreatiegebieden en landgoederen. Zowel inwoners als toeristen moeten zich kunnen ontspannen en vermaken in onze gemeente.

Ontwikkelingen
Cultuur
Het komende jaar zal, in lijn met het aanstaande vernieuwde subsidiebeleid, bekeken worden of de verdeling van de subsidies in het subsidieprogramma welzijn, cultuur en sport zoals die al jaren is, nog passend is voor de huidige situatie. Waar nodig zullen we aanpassingen moeten doen en keuzes moeten maken, zodat er een stevige culturele basis-infrastructuur blijft en deze zich verder kan ontwikkelen.
In de zomer van 2024 wordt er bij de provincie een nieuwe aanvraag gedaan voor het Cultuur en Erfgoed Pact de Liemers. Dit gebeurd met de gemeenten Duiven, Westervoort en Zevenaar, de opzet en werkwijze zal wegens succes in grote lijnen gelijk blijven aan het huidige pact. Het pact is een belangrijk middel om Liemers brede initiatieven te kunnen ondersteunen, hierdoor zijn er al vele succesvolle projecten gerealiseerd in de Liemers.
Samen met Kunstwerk! en de gemeenten Duiven, Westervoort en Montferland vernieuwen we in de loop van 2024 het beleidskader voor Kunstwerk! waarbij monitoring en prestatieafspraken verder worden doorontwikkeld, zoals in 2024 al is ingezet. Aandachtsgebied hierbij is de bibliotheek in combinatie met volwasseneducatie. Vanaf 2025 hebben gemeenten zelf de zorgplicht voor bibliotheken, waarbij moet worden zorg gedragen voor de uitvoering van de 5 bibliotheekfuncties uit de WSOB. Om hieraan te voldoen is er een grotere investering nodig voor de bibliotheek. Door meerdere bezuinigingen zit de bijdrage per inwoner in Zevenaar ver onder het landelijk gemiddelde en kan er vanaf 2025 niet meer aan de wettelijke taak worden voldaan.
Op het gebied van cultuureducatie zetten de we de inzet van een cultuurmakelaar voort in het primair onderwijs, de opdracht voor deze combinatiefunctionaris wordt hiervoor aangescherpt. In het schooljaar 2024-2025 wordt een pilot gedraaid van het landelijke project Kunstbende op alle Liemerse middelbare scholen. Hiermee wordt er een start gemaakt met het borgen van cultuureducatie in het VO.

Het waterverhaal
In regionaal verband werken wij aan een belevingsconcept om het derde waterverhaal "De Rivier, je kan er niet omheen" te ontwikkelen. Afhankelijk van het uitvoeringsprogramma, wat in de loop van 2024 in dat kader wordt ontwikkeld, en de ambitie van Zevenaar zullen middelen nodig zijn om het waterverhaal 'aan de man te brengen'. Wij komen bij de raad als er voor de begroting van 2026 meer financiële middelen nodig zijn dan dat we uit de inkomsten uit toeristenbelasting kunnen halen.

Romeinen
Wij gaan het Romeins verleden in Zevenaar/Liemers nog beter zichtbaar en beleefbaar maken. In de loop van 2024 (met uitloop naar 2025) zal duidelijk worden welke financiële consequenties daaraan vasthangen. Wij komen bij de raad als er voor de begroting van 2026 meer financiële middelen nodig zijn dan dat we uit de inkomsten uit toeristenbelasting kunnen halen.

Turmac Cultuurfabriek
In 2024 werken wij aan een nieuw exploitatiemodel voor de Turmac Cultuurfabriek. Dat zal voor de

meerjarenbegroting geen invloed hebben. Wel zullen wij in 2025 enkele fysieke aanpassingen doen zodat de Turmac Cultuurfabriek in de toekomst beter geëxploiteerd wordt.

Beleidskaders

- Beleidsnota Sport 2021-2028
- Cultuur en erfgoedpact de Liemers 2022-2024 (2022)
- Beleidsvisie sociaal domein 2020-2023
- Omgevingsvisie Gelders eiland 2030 (2017)
- Structuurvisie gemeente Zevenaar 2012-2030
- Een visie op het erfgoed 2015-2019 (Zevenaar)
- Beleidskader vrijetijdseconomie 2030 (2019)
- Archeologie in de gemeente Zevenaar, actualisatie van de archeologische waarden en verwachtingskaart
- Notitie kunstbezit
- Integraal beleidsplan openbare ruimte 2022-2032 (2022)
- Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie (DPRA) (2022)
- Beheerplan openbaar groen (2022)
- Beheerplan speelvoorzieningen (2022)
- Beleidskader de Liemers Kunstwerk! 2022-2025 (2021)

WAT WILLEN WE?

5. Sport, cultuur en recreatie

Wij vinden het belangrijk dat inwoners hun vrije tijd op een aangename en zinvolle wijze kunnen invullen. Een goed aanbod van sport, cultuur en recreatie is hiervoor essentieel en draagt bij aan de leefbaarheid, ontmoeting en verbinding. Sport is goed voor de gezondheid en brengt mensen samen. We willen een divers en kwalitatief sterk cultureel en educatief aanbod dat toegankelijk is voor alle inwoners. De gemeente Zevenaar is een mooie bestemming. We hebben diverse natuurgebieden, recreatiegebieden en landgoederen. Zowel inwoners als toeristen moeten zich kunnen ontspannen en vermaken in onze gemeente.

WAT DOEN WE?

Overzicht resultaten	
5.2.1 Wij verhogen de sport- en beweegdeelname	2022-2026
5.2.2 Wij promoten het sportaanbod	2023-2026
5.2.3 Wij maken sportpark Hengelder toekomstbestendig	2023-2026
5.2.4 Wij willen vitalere sportverenigingen en sportaanbieders	2023-2026
5.2.5 Wij stimuleren aangepast sporten	2023-2026
5.3.1 Wij stellen een Beleidsnotitie Erfgoed op en geven hier uitvoering aan	2023e.v.
5.3.2 Wij stellen de herziene Archeologische Beleidskaart Zevenaar en een parapluplan Archeologie Zevenaar vast	2023e.v.
5.3.3 Wij stellen een Individueel Management Plan De Neder-Germaanse Limes, Herwen-De Bijland op en geven hier uitvoering aan	2022e.v.
5.3.4 Wij zetten in op doorontwikkeling van de Turmac Cultuurfabriek	2022-2026
5.3.5 Wij zetten in op doorontwikkeling van de prestatieafspraken met Kunstwerk! en Filmhuis Zevenaar	2022-2026
5.4.1 Wij voeren het Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030 uit	2022-2030

5.4.2 Wij nemen deel aan de Groene Metropool Regio: opgave Ontspannen Regio 2022-2026
5.5.1 Wij zetten in op verduurzaming van dorpshuizen 2023-2026
5.6.1 Wij hebben meer aandacht voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte 2022-2032
5.6.2 Wij vergroten de biodiversiteit 2023-2026
5.6.3 Wij breiden het aantal bomen uit 2023-2026
5.6.4 Wij bestrijden schadelijke planten 2023-2026
5.6.5 Wij betrekken de samenleving bij de openbare ruimte 2023-2026
5.6.6 Wij verbeteren speel- en ontmoetingsplekken 2023-2025
5.6.7 Wij bevorderen de toegankelijkheid van de openbare ruimte 2023-2026
5.1.1 Wij benutten subsidies beter om onze beleidsdoelstellingen te bereiken 2023-2026

5.1 Werken aan een doelmatiger subsidiebeleid

5.1.1 Wij benutten subsidies beter om onze beleidsdoelstellingen te bereiken 2023-2026

Wij gaan subsidie gerichter inzetten om gemeentelijke beleidsdoelen te bereiken en sturen daarmee als gemeente op de gewenste maatschappelijke effecten. Daarnaast verbeteren we de vindbaarheid en rechtmatigheid van onze subsidies. Vanaf 2023 herzien wij daartoe stapsgewijs onze subsidiesystematiek als beleidsontwikkeling daar aanleiding toe geeft. Wij streven er naar dit proces in 2026 af te ronden. Met ingang van 2023 herzien wij de bezuinigingstaakstelling voor culturele festivals.

5.2 Stimuleren van sport- en beweegdeelname voor verschillende doelgroepen

5.2.1 Wij verhogen de sport- en beweegdeelname 2022-2026

We voeren de onderdelen van de Beleidsnota Sport en Bewegen 2021-2028 uit. We stimuleren senioren en kwetsbare groepen om meer te bewegen en hun leefstijl gezonder te maken. Daarvoor zetten we onder meer de combinatiefunctionarissen in, middels de opdrachtverlening aan Ataro. We richten ons speciaal op die groep waarbij voldoende bewegen kan voorkomen dat zij intensievere zorg en ondersteuning nodig hebben in de toekomst.
Ook stimuleren we de ontwikkeling en deelname aan programma's die gericht zijn op een gezonde leefstijl. Hiervoor werken wij samen met zorgverleners, sport- en beweegaanbieders, dorps- en buurthuizen, verzorgingshuizen en belangenorganisaties. Tevens continueren we de inzet van de Gelrepas en de samenwerking met Stichting Leergeld De Liemers om financiële drempels om te gaan sporten zoveel mogelijk weg te nemen.

5.2.2 Wij promoten het sportaanbod 2023-2026

We leggen verbindingen tussen scholen en sportverenigingen en zorgen dat kinderen kennismaken met het lokaal sport- en beweegaanbod. Hier zetten we onder andere onze combinatiefunctionarissen voor in, middels de opdrachtverlening aan Ataro. Ook faciliteren we sportverenigingen bij het zichtbaar maken en promoten van kennismakingsactiviteiten voor kinderen.

5.2.3 Wij maken sportpark Hengelder toekomstbestendig 2023-2026

Het initiatief van de verenigingen op Hengelder voor de vernieuwing van het sportpark ondersteunen wij. Wij faciliteren daartoe onder voorwaarden de procesbegeleiding op basis van nader te maken afspraken, zodat zij hun plannen verder kunnen uitwerken. In samenspraak met de verenigingen voeren wij tevens een locatieonderzoek uit waarbij wij meerdere opties voor een toekomstige plek voor de sportactiviteiten beoordelen.

5.2.4 Wij willen vitalere sportverenigingen en sportaanbieders 2023-2026

Sportverenigingen en sportaanbieders faciliteren wij bij vraagstukken rondom ontwikkelingen in de samenleving. De Rijksoverheid heeft gemeenten gevraagd een eigen lokaal sportakkoord op te stellen. Hierin stemmen lokale sportaanbieders, onderwijs- en zorginstellingen en de gemeente met elkaar af hoe er meer mensen een leven lang kunnen genieten van sport en bewegen. Wij geven uitvoering aan het in 2021 vastgestelde lokale sportakkoord.

5.2.5 Wij stimuleren aangepast sporten 2023-2026

We blijven Uniek Sporten ondersteunen. Wij onderzoeken of wij via ons subsidiebeleid en door verdere samenwerking met verenigingen, zorgaanbieders en het onderwijs, aangepast en inclusief sporten verder kunnen stimuleren.

5.3 Stimuleren van het behoud van cultureel erfgoed en een goed aanbod van culturele voorzieningen

5.3.1 Wij stellen een Beleidsnotitie Erfgoed op en geven hier uitvoering aan 2023-e.v.

Bij het opstellen van een Beleidsnotitie Erfgoed betrekken wij actief onze inwoners, ondernemers en instellingen. Het doel van deze beleidsnotitie is behoud van het cultuurhistorisch erfgoed. In de notitie nemen wij een harmonisatie met het Gelders Eiland mee (inventariseren en aanwijzen van monumenten), we wijzen mogelijk Post'65 monumentale objecten aan, zetten in op het verduurzamen en herbestemmen van monumentaal erfgoed en we bepalen hoe we het erfgoed vermarkten.

5.3.2 Wij stellen de herziene Archeologische Beleidskaart Zevenaar en een parapluplan Archeologie Zevenaar vast 2023-e.v.

In 2022 hebben wij een herziene archeologische beleidskaart opgesteld. Deze kaart vervangt de verouderde kaarten van de voormalige gemeenten Zevenaar en Rijnwaarden. De conceptkaart is ter consultatie voorgelegd aan inwoners en ondernemers in Zevenaar. De reacties nemen we mee in het bestemmingsplan buitengebied Gelders Eiland. Voor het noordelijke deel van de gemeente en de kernen van het Gelders Eiland stellen we een parapluplan (omgevingsplan) Archeologie op.
De beleidskaart Archeologie Zevenaar is een bouwsteen voor de Omgevingsvisie.

5.3.3 Wij stellen een Individueel Management Plan De Neder-Germaanse Limes, Herwen-De Bijland op en geven hier uitvoering aan 2022-e.v.

In 2022 stellen wij het Individueel Management Plan (IMP) vast. Het opstellen van een IMP vloeit voort uit de werelderfgoedstatus van de Neder-Germaanse Limes. Het doel van het managementplan is het beschermen, behouden en duurzaam onderhouden van de site. Ambities met betrekking tot onder andere educatie, publieksbereik, vrijetijdseconomie en de vindplaats Herwen-Hemeling zijn onderdeel van het plan.

Op basis van het IMP voeren we elk jaar een Werelderfgoedgesprek met de Nederlandse Limes Samenwerking en de provincie, gecombineerd met een schouw. Tijdens dit gesprek wordt de stand van zaken en realisatie van de ambities en doelen van het plan besproken.

5.3.4 Wij zetten in op doorontwikkeling van de Turmac Cultuurfabriek 2022-2026

Wij stimuleren activiteiten in de Turmac Cultuurfabriek, zowel van gebruikers als van derden. Het doel is een bruisende ontmoetingsplek met een collectief programma voor Zevenaar en de Liemers. We zetten in op een financieel zo gezond mogelijke exploitatie, waarbij we rekening houden met de valse start in de coronaperiode. Voor het beheer onderzoeken we nieuwe mogelijkheden.

5.3.5 Wij zetten in op doorontwikkeling van de prestatieafspraken met Kunstwerk! en Filmhuis Zevenaar 2022-2026

Met prestatieafspraken geven wij richting aan de rol die Kunstwerk! speelt bij het bevorderen van de gezondheid en het welzijn van onze inwoners. Wij hebben bijzondere aandacht voor activiteiten die bijdragen aan preventie en participatie. Ook stellen wij Kunstwerk! en Filmhuis Zevenaar in staat zich te blijven ontwikkelen.

5.4 Optimaliseren van het aanbod van toeristisch-recreatieve voorzieningen

5.4.1 Wij voeren het Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030 uit 2022-2030

Het Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030 vormt de basis van onze ambities, doelstellingen, resultaten en dus werkzaamheden op het gebied van recreatie en toerisme. Door in te zetten op vrijetijdseconomie willen wij een bijdrage leveren aan het aantrekkelijker maken van de gemeente Zevenaar als woon- en vestigingslocatie en meer werkgelegenheid in de sector. Om dit te bereiken, hebben wij doelstellingen geformuleerd. We willen meer tevreden inwoners over de mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding, een toename van bestedingen door toeristen en recreanten en een groei van het aantal overnachtingen. Ook willen we meer tevredenheid over het ondernemersklimaat voor toeristisch-recreatieve ondernemers en een toename van het aantal dagtoeristen.
Daarnaast vinden wij het van groot belang dat we goed omgaan met onze recreatiegebieden. Om deze reden zijn we tegen nieuwe plannen voor zonneparken in deze gebieden.

De resultaten behalen wij binnen de volgende taakvelden:
1. Toeristische infrastructuur (paden, routes, bewegwijzering): bijvoorbeeld het bereikbaar maken van onze recreatie- en belevingsgebieden, zoals de Rijnstrangen.
2. Ontwikkeling van aanbod voor dag- en verblijfsrecreatie: bijvoorbeeld het zichtbaar maken van cultuurhistorie, evenementenbeleid, accommodatiebeleid en thematische routes.
3. Samenwerking en kwalitatief & innovatief ondernemerschap: bijvoorbeeld het oprichten van een Toeristisch Platform voor de Liemers en het ondersteunen van ondernemers met goede toeristisch-recreatieve plannen.
4. Marketing, informeren & inspireren: goed en toekomstgericht gastheerschap, zowel op Zevenaars als Liemers niveau, promoot ons gebied voor zowel eigen inwoners als bezoekers van buiten de regio.

Wij monitoren het beleidskader vrijetijdseconomie in 2023. Jaarlijks stellen wij een uitvoeringsagenda op, waarin activiteiten op de bovenstaande taakvelden worden uitgevoerd.

5.4.2 Wij nemen deel aan de Groene Metropool Regio: opgave Ontspannen Regio 2022-2026

Wij nemen deel aan regionale samenwerking om doelstellingen te behalen die wij niet op lokale schaal kunnen bereiken. Binnen het programma Ontspannen Regio van de Groene Metropoolregio werken we aan een goede balans tussen groei in verstedelijking, mobiliteit en economie, leefbaarheid, duurzaamheid en levendigheid. Als Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen zetten we in op een vitale sector voor recreatie en toerisme. Ook werken we aan complete voorzieningennetwerken in centra (project Bruisende Binnensteden Krachtige Kernen) en versterken we onze waardevolle natuur, landschap, cultureel erfgoed en culturele infrastructuur.

5.5 Verbeteren van de leefbaarheid van de gemeente, in stad, dorp, wijk of straat

5.5.1 Wij zetten in op verduurzaming van dorpshuizen 2023-2026

De energielasten van de dorpshuizen willen we structureel naar beneden brengen.
Voor dorpshuizen in eigendom van stichtingen onderzoeken wij in 2023 welke geschikte verduurzamingsmaatregelen wij toe kunnen passen. De verduurzamingsplanning van ons eigen vastgoed is opgenomen in het Integraal Accommodatie Plan (IAP). Met het herijken van het IAP bekijken we of er ten aanzien van verduurzaming aanpassingen nodig zijn (zie ook 0.4.10 en 7.2.2).

5.6 Bevorderen van de aantrekkelijkheid van de openbare ruimte

5.6.1 Wij hebben meer aandacht voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte 2022-2032

We vinden het belangrijk dat de openbare ruimte aantrekkelijk, schoon en van goede kwaliteit is. De gewenste kwaliteit willen we in een plan vastleggen. Dit geldt voor alle onderdelen van de openbare ruimte zoals bijvoorbeeld groen, wegen en openbare verlichting. Dit plan noemen we het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 2022-2032 (IBOR). Het plan geeft inzicht in de huidige omvang, opbouw en kwaliteit van de openbare ruimte en de visie en doelstellingen die de gemeente heeft voor het verbeteren en beheren hiervan. De uitgangspunten in het plan:
• De basis voor een goed beheer is op orde en achterstanden lopen we in.
• Het beheer draagt bij aan het vergroten van de biodiversiteit.
• De openbare ruimte is klimaatbestendig, aantrekkelijk en uitnodigend.
• Het beheer is duurzaam en circulair.
• We betrekken inwoners bij de inrichting van de openbare ruimte.
Het IBOR vormt de basis voor de verdere uitwerking in beheerplannen per onderdeel.

5.6.2 Wij vergroten de biodiversiteit 2023-2026

We willen meer soorten planten en dieren in onze gemeente. We moedigen inwoners aan om hier in hun eigen tuin aandacht aan te besteden. Als gemeente geven we het goede voorbeeld bij de keuze van ons plantmateriaal. Dit moet aantrekkelijk zijn voor vogels en insecten. We plaatsen voorzieningen voor dieren zoals nestkasten en zetten verder volledig in op ecologisch berm- en oeverbeheer. We gaan meer gefaseerd maaien. Waar mogelijk passen we sinusbeheer toe, een speciale manier van gefaseerd maaien. We maaien minder, maar vaker een deel van de bermen.

5.6.3 Wij breiden het aantal bomen uit 2023-2026

Voor elke nieuw geboren inwoner planten we een boom. Dit zijn er jaarlijks zo'n 400. Vierhonderd bomen per jaar vergen veel ruimte, die kunnen niet zomaar even geplant worden. Wij onderzoeken hoe we dit kunnen realiseren. Ook kappen we zo min mogelijk bomen. Als we toch een boom kappen, planten we een nieuwe terug. Bij het maken van herinrichtingsplannen kijken we of we extra bomen in het plan kunnen opnemen. We kiezen waar mogelijk boomsoorten die van nature in de gemeente voorkomen.

5.6.4 Wij bestrijden schadelijke planten 2023-2026

Planten die van nature niet in Nederland voorkomen en schadelijk zijn voor de natuur, mens of dier, bestrijden we. Een voorbeeld is de Japanse Duizendknoop. Wij doen dit door voorlichting aan inwoners te bieden als deze planten zich op privégrond bevinden. Als de planten in de openbare ruimte staan, gaat de gemeente deze intensief (laten) bestrijden.

5.6.5 Wij betrekken de samenleving bij de openbare ruimte 2023-2026

Inwoners, woningcorporaties, verenigingen en andere partners dagen we uit om samen met de gemeente iets moois te maken van de openbare ruimte. Nieuwe ideeën voor de openbare ruimte ondersteunen wij waar mogelijk. Binnen het IBOR-plan wordt ook aandacht besteed aan de participatie met de samenleving. Dit maakt weer onderdeel uit van het nog op te stellen gemeentebrede participatiebeleid.

Dit onderwerp staat op de raadsagenda. Binnen dit resultaat beschrijven we de reeds gemaakte voorbereidingen inzake, dan wel ons voornemen tot uitvoering. Dit onder voorbehoud van de uitkomsten van de behandeling van dit onderwerp door de raad.

5.6.6 Wij verbeteren speel- en ontmoetingsplekken 2023-2025

Wij onderzoeken de behoefte en gewenste spreiding voor speel- en ontmoetingsplekken voor jong en oud. We leggen hierbij ook een relatie met de aanpak van overlast door jongeren. In een nog op te stellen Nota Speelplekken brengen wij de fysieke speel- en ontmoetingslocaties in kaart. We kijken daarbij in ieder geval naar een goede verdeling tussen en binnen de kernen, de (natuurlijke) inrichting van de speel- of ontmoetingsplek en of iedereen (ook kinderen met een beperking) hier kan spelen of verblijven. In iedere inspectieronde van de speelplekken toetsen we standaard op die uitgangspunten. In het kader van de herinrichting Angerlo gaan we een speelplek inrichten met deze uitgangspunten. Dit kan als voorbeeld dienen voor de nog op te stellen Nota Speelplekken.

5.6.7 Wij bevorderen de toegankelijkheid van de openbare ruimte 2023-2026

Het is belangrijk dat iedereen van de openbare ruimte gebruik kan maken en dat deze voor iedereen (ook voor mensen met een beperking) toegankelijk is. Bij de reguliere schouwen van de openbare ruimte wordt toegankelijkheid een vast onderdeel. In nieuwe projecten besteden wij standaard aandacht aan de toegankelijkheid.

VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2025	Begroting 2028
Niet sporters (%)					
	2022	46,80	53,70	48,50	47,50

Tijdens de Corona-pandemie zijn onze inwoners, net als in de rest van het land, minder gaan bewegen. Landelijke cijfers laten zien dat het beweeggedrag in diverse gemeenten weer stijgende is. Deze ontwikkeling is in 2022 in Zevenaar nog nauwelijks waarneembaar. Echter, door de inzet van de sportaanbieders en onze combinatiefunctionarissen, en extra inzet vanuit het Gezond Actief Leven Akkoord verwachten wij komende jaren een inhaalslag te maken.

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2025
Vennootschap		
Ataro B.V.	Ataro B.V. heeft als doel het beheren en exploiteren van maatschappelijk vastgoed.	2.435

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
BATEN				
Baten tot de kadernota	1.405	1.397	1.397	1.397
Mutaties baten kadernota				

Totaal mutaties baten kadernota				
Totaal baten na de kadernota	**1.405**	1.397	**1.397**	**1.397**
LASTEN				
Lasten tot de kadernota	**11.568**	**11.529**	**11.596**	**11.612**
Mutaties lasten kadernota				
1. Autonome ontwikkelingen	**145**	**148**	**148**	**148**
Bijdrage Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	12	12	12	12
Bijdrage Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg (SALD)	69	71	71	71
Onderhoud groenareaal nieuwbouwlocaties Enghuizen, de Stede, en de Middag	65	65	65	65
2. Actualisatie bestaand beleid	**227**	**227**	**227**	**227**
Actualisatie bijdrage sportbedrijf	35	35	35	35
Versterken openbaar bibliotheekwerk en borging volwasseneneducatie	192	192	192	192
Totaal mutaties lasten kadernota	**372**	**375**	**375**	**375**
Totaal lasten na de kadernota	**11.940**	**11.903**	**11.970**	**11.986**
Saldo voor bestemming	**-10.535**	**-10.506**	**-10.573**	**-10.589**
Mutaties reserves				
ONTTREKKINGEN				
Onttrekkingen tot de kadernota	**454**	**254**	**254**	**254**
Onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	**454**	254	**254**	**254**
TOEVOEGINGEN				
Toevoegingen reserves tot de kadernota	**0**	**0**	**0**	**0**
Onttrekkingen kadernota				
Totaal toevoegingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	**0**	0	**0**	**0**
Totaal mutaties reserves	**454**	**254**	**254**	**254**

Saldo na bestemming	-10.081	-10.252	-10.319	-10.335

TOELICHTING FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
1. Autonome ontwikkelingen				
Bijdrage Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	-12	-12	-12	-12

De bijdrage per inwoner 2025 voor het regiobureau en de vijf opgaven bedraagt € 9,01. Dit is een stijging van € 0,46 ten opzichte van begroting 2024-2027. Oorzaken zijn o.a. de inflatie en de stijging van de cao-lonen. Daarnaast beïnvloedt de onzekerheid rondom cofinanciering de hoogte van de inwonerbijdrage. De bijdrage voor de regionale energie strategie 2023-2030 (RES) dekken wij net als vorig jaar uit de middelen van de specifieke uitkering "Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid". De bijdrage voor the economic board (TEB) bedraagt € 1,04 per inwoner. Een stijging van € 0,04 ten opzichte van de begroting 2024. De afspraak over de bijdrage aan TEB loopt tot en met 2025. In totaal een structureel nadeel van in totaal € 22.000 (programma 0 € 4.000 nadelig, programma 2 € 400 nadelig, programma 3 € 6.000 voordelig, programma 5 € 12.000 nadelig, programma 7 € 2.000 nadelig en programma 8 € 9.000 nadelig).

Bijdrage Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg (SALD)	-69	-71	-71	-71

De bijdrage aan het Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg (SALD) wordt voor Zevenaar structureel verhoogd met € 71.000. De stijging komt voort uit de ontwikkelingen van het e-depot. Om te voldoen aan wet- en regelgeving en om duurzame bewaring van digitale informatie te realiseren, is een E-depot (digitale archiefbewaarplaats) nodig. Daarbij ramen we in 2025 eenmalig € 44.500 voor de projectleider.

Onderhoud groenareaal nieuwbouwlocaties Enghuizen, de Stede, en de Middag	-65	-65	-65	-65

Vanaf 2025 komt het beheer van de openbare ruimte van de nieuwbouwlocaties Enghuizen, de Stede, en de Middag ten laste van openbaar groen. De structurele kosten voor het onderhoud van het nieuwe groen bedragen € 65.000.

2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie bijdrage sportbedrijf	-35	-35	-35	-35

In 2023 is het beheer van sportzaal De Bem ondergebracht bij Ataro BV en opgenomen in de DVO (dienstverleningsovereenkomst) tussen Ataro BV en de gemeente waarmee nu alle gemeentelijke sportaccommodaties zijn ondergebracht in de DVO. In de jaarrekening 2023 zijn de extra kosten toegelicht. De structurele effecten zijn verwerkt in deze kadernota (nadeel € 35.000).

Versterken openbaar bibliotheekwerk en borging volwasseneneducatie	-192	-192	-192	-192

Vanaf 2025 zijn gemeenten wettelijk verplicht om te zorgen voor een volwaardige, toekomstgerichte openbare bibliotheek. Om de wettelijke taken van de bibliotheek uit te kunnen voeren is een verhoging van het bedrag per inwoner (naar € 21,00) nodig waardoor de Wsob (Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen) taken vanaf 2025 uitgevoerd kunnen worden én het aanbod aan volwasseneducatie met cultureel, maatschappelijk en sociaal belang, geborgd kan worden binnen de bibliotheek.
De zorgplicht vanaf 2025 heeft als doel dat het bibliotheeknetwerk kwantitatief en kwalitatief in stand blijft en kan bijdragen aan lokale maatschappelijke opgaven. Door het verankeren van het aanbod volwasseneducatie aan de taken van de bibliotheek kunnen we tevens de kwaliteit, toegankelijkheid en uitvoerbaarheid van de wettelijke taak op volwasseneducatie vanaf 2025 waarborgen. De verhoging van het bedrag per inwoner ligt nog steeds onder het landelijke gemiddelde (in 2022 gemiddeld € 26,25 per inwoner) dat binnen andere organisaties alleen al nodig is voor de uitvoer van de Wsob. Doordat Kunstwerk! de bibliotheek een multifunctionele organisatie is kan, met de verhoging van het bedrag per inwoner naar € 21,00, worden volstaan om de wettelijke taken uit de Wsob uit te voeren en tegelijkertijd het volwasseneducatie aanbod met cultureel, maatschappelijk en sociaal belang te borgen. Dit zorgt ervoor dat in de bibliotheek ook een 'leven lang leren' binnen bereik blijft voor de inwoners van Zevenaar. Het nadeel, verhoging subsidiebudget voor de bibliotheek, bedraagt € 192.000.
In de verhoging is nog geen rekening gehouden met de structureel extra middelen die gemeenten m.i.v. 2025 ontvangen (meicirculaire 2024) van het Rijk. Deze aanvulling is nodig om het bedrag naar € 21,00 per inwoner te verhogen. In de, nog op te stellen, meerjarenbegroting 2025-2028 zal een voorstel worden verwerkt.

Totaal mutaties	**-372**	**-375**	**-375**	**-375**

6. SOCIAAL DOMEIN

ALGEMEEN

Omschrijving
Dit programma gaat over de beleidsvelden maatschappelijke ontwikkeling, jeugd, arbeidsparticipatie, leefbaarheid en wijkgericht werken, vrijwilligers- en mantelzorgbeleid. Samen vormen deze beleidsvelden het sociaal domein. Hier rekenen we ook natuur- en milieueducatie toe. Voor het realiseren van de opgaven in het sociaal domein nemen we ook onderdelen uit de beleidsvelden sport, cultuur, veiligheid, ruimtelijke ordening en volkshuisvesting, gezondheid en onderwijs mee die bij andere programma's zijn ondergebracht.
Begin 2020 is de Beleidsvisie sociaal domein 2020-2023 vastgesteld. Dit is een visie op hoofdlijnen voor het brede sociaal domein. We werken aan een samenhangend en integraal beleid. Hierbij sluiten we aan op de belevingswereld van de Zevenaarse inwoners en op de sociale structuren in onze gemeente. De visie draagt bij aan het realiseren van de ambities en doelstellingen binnen het sociaal domein.
Hierbij gelden de volgende randvoorwaarden: financiële beheersbaarheid, goed opdrachtgever-opdrachtnemerschap en datagestuurd werken.
De ambities voor het sociaal domein zijn: we doen wat nodig is; meer inwoners in Zevenaar leven in een (sociaal) veilige omgeving; meer inwoners doen zo zelfstandig mogelijk mee aan de maatschappij.

We houden bij de beleidsontwikkeling en uitvoering de volgende principes in acht:

- Rechtszekerheid – we doen wat nodig is
- Primaire levensbehoefte – eigen verantwoordelijkheid
- Positieve gezondheid – samen verantwoordelijk
- Integrale benadering – de mens staat centraal
- Van en voor inwoners – inclusieve samenleving
- Participatie – netwerk samenleving
- Regionale samenwerking – slim volgen in de basis en vooroplopen waar nodig

Wat willen we?
Wij willen dat iedereen kan meedoen in de samenleving. Mensen die hier hulp bij nodig hebben ondersteunen we zo goed mogelijk. We richten ons op preventie: voorkomen is beter dan genezen. Als problemen eerder gesignaleerd worden, kan er op een laagdrempelige manier een oplossing gezocht worden. Voor werkzoekenden zetten we primair in op het vinden van passend werk.

Ontwikkelingen
Ontwikkelingen in het sociaal domein
Het sociaal domein staat voor een aantal grote uitdagingen. Bekend zijn de signalen over de kwaliteit van de zorg, maar ook de financiële houdbaarheid en de personele capaciteit baren zorgen. Hiervoor zijn op landelijk niveau diverse maatregelen bedacht die regionaal en lokaal uitgewerkt moeten worden. Specifiek worden genoemd: het Integraal Zorg Akkoord (IZA), het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), Het programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO), de Hervormingsagenda Jeugd, het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming en de doordecentralisatie van beschermd wonen.
Een rode draad in al deze maatregelen is de cruciale rol van sterke lokale teams. Deze teams staan (letterlijk) dichtbij de inwoners en werken vanuit verschillende disciplines samen en niet alleen gericht op de ondersteuningsvrager maar op diens hele omgeving (systeemgericht).
Naast de lokale teams is er een belangrijke rol weggelegd voor een sterke sociale basis. Die bestaat met name uit voorzieningen die bevorderen dat inwoners elkaar meer gaan ontmoeten, meer oog voor elkaar hebben en gezond leven, bewegen, en vitaliteit bevorderen. Deze elementen komen dan ook allemaal terug in de nieuwe visie op het sociaal domein. Alleen op deze manier zullen we in staat zijn om de genoemde uitdagingen van oplossingen te voorzien en ondersteuning en zorg op het vereiste niveau te krijgen en tegelijkertijd financieel houdbaar en praktisch uitvoerbaar te houden. Vanwege de samenhang tussen alle genoemde plannen, programma's en agenda's zullen we in de begroting 2025 - en daarna ook nog in de kadernota 2026 - concrete voorstellen aan uw raad doen. Voorstellen waarvan wij overtuigd zijn dat die in onderlinge samenhang het meest bijdragen aan wat in onze gemeente nodig is en die tevens bijdragen aan het

terugdringen van het uitgavenniveau. Wij zullen deze voorstellen voorzien van een set indicatoren aan de hand waarvan u samen met ons de effectiviteit ervan kunt blijven volgen.

Hervormingsagenda Jeugd en Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming
Landelijk is de hervormingsagenda Jeugd vastgesteld en deze wordt regionaal en lokaal uitgewerkt in een uitvoeringsagenda. Regionaal en lokaal werken we aan de uitvoering en het vormgeven van het Toekomstscenario. Leidende principes voor beiden zijn: zorg dicht(er)bij, hulp bieden aan het hele gezinssysteem (0-100), sterke lokale toegang, professionals en het lokale team werken met elkaar samen, normaliseren waar dat kan. Voor Zevenaar betekent dit dat wij doorgaan op de ingeslagen weg. Ook in 2024 starten wij een groot aantal pilots met als beoogd resultaat het versterken van het voorveld en sociale basis. Gedurende de pilot worden de resultaten zo goed als mogelijk gemeten en bij een positief resultaat wordt de werkwijze voortgezet.
In 2023 is het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) gestart. In 2024 wordt, samen met onze sociale partners, verder vormgegeven aan projecten en impulsen om integraal te werken aan onze sociale basis, gezondheid, sport en bewegen. Vanaf het moment dat de plannen voor 2024 gereed zijn, wordt er nagedacht over de invulling voor 2025. De intentie is om eind 2024 een goed beeld te hebben wat er voor 2025 op stapel staat. In 2025 moeten de eerste evaluaties over de inzet van 2024 gerealiseerd zijn om de afweging te maken wat binnen Zevenaar een toegevoegde waarde ligt en waar niet.
Naast het GALA is in 2023 ook het Integraal ZorgAkkoord (IZA) gestart. De benodigde veranderingen om de hervormingsagenda in te vullen zijn niet te behalen op lokaal niveau, daar hebben we de regio voor nodig. In 2024 gaan we verder met het verstevigen van de regionale structuur om de gezamenlijke projecten te realiseren. Gemeente Zevenaar pakt hierin een aanwezige rol om de samenwerking te bevorderen. Over de ontwikkelingen omtrent GALA en IZA is uw raad in mei meegenomen via een Raadsinformatie brief.

Preventieve voorzieningen voor ouders en kinderen
Geïndiceerde jeugdzorg is niet altijd nodig, ondersteuning vanuit een voorliggende voorziening voor ouders en kinderen kan dan voldoende zijn. Investeren in deze voorzieningen is nu belangrijk, denkt u aan het maatschappelijk werk op school en het jongerenwerk en bijeenkomsten voor ouders waarin ze handvatten krijgen voor de opvoeding en tips en handvatten aan elkaar geven.

Participatiewet in Balans
Het wetsvoorstel Participatiewet in balans is, na instemming door de ministerraad, in februari 2024 voor advies naar de Raad van State gestuurd.
Participatiewet in balans beschrijft maatregelen die op korte termijn een stap in de goede richting zetten (spoor 1) en maatregelen die pas op langere termijn realiseerbaar zijn en waarbij ook naast de Participatiewet naar sociale zekerheid in bredere zin wordt gekeken (spoor 2). Spoor 3 versterkt de vakkundigheid in de uitvoering van de Participatiewet. Als uitwerking op het wetsvoorstel worden in de drie kamerbrieven een aantal concrete beleidsmaatregelen voorgesteld die in 2024 zouden kunnen ingaan.

Re-integratieverordening
De raad besluit in het tweede kwartaal van 2024 over het al dan niet instemmen met de re-integratieverordening Participatiewet 2024. Landelijk is onder de noemer van "Breed Offensief" een aantal wijzigingen doorgevoerd in de Participatiewet. Het doel van Breed Offensief is om zowel voor werkgevers als voor werknemers die op grond van de Participatiewet ondersteund worden (bijvoorbeeld met een loonkostensubsidie) de transparantie te vergroten. Om dit te bereiken, moeten gemeenten zowel het ondersteuningsaanbod als de administratieve processen explicieter in de Re-integratieverordening vastleggen. Daarom zal onze gemeentelijke Re-integratieverordening aangepast moeten worden.

Wet Wams
De wet Wams biedt de juridische grondslag om de noodzakelijke persoonsgegevens domeinoverstijgend te delen, te verzamelen en te verwerken. Dit zal de gemeente de mogelijkheid bieden mensen en gezinnen met meervoudige problematiek die ondersteuning nodig hebben vanuit verschillende wetten en/of andere domeinen te kunnen helpen. De wet Wams is in september 2023 controversieel verklaard, hierdoor is nog niet bekend wanneer het wetsvoorstel wordt behandeld en eventueel in werking treedt. Wij houden u op de hoogte over de ontwikkelingen van deze wet.

Preventie discriminatie

Om discriminatie tegen te gaan krijgt de gemeente vanaf 2024 een structurele decentralisatie-uitkering. Dit volgt hierna jaarlijks. Vizier adviseert de gemeente over het inzetten van de middelen binnen de gemeente. De inzet van de middelen vanaf 2025 volgt in de meerjarenbegroting.

Buurtbemiddeling vanaf 2025
Bij burenruzies en andere conflicten in de buurt kunnen inwoners onafhankelijke hulp van buurtbemiddeling door Rijnstad inschakelen. Door de inzet van onafhankelijke bemiddelaars kan een juridische rechtsgang voorkomen worden en lopen conflicten niet verder uit de hand. Voor de buurtbemiddeling werkt de gemeente samen met gemeenten Duiven en Westervoort en de woningcorporaties die daar actief zijn. De inwoners kunnen zelfstandig buurtbemiddeling inschakelen, maar worden ook actief doorverwezen door de woningcorporaties. Het aantal zaken voor buurtbemiddeling groeit, en daarom zijn er meer kosten op de coördinatietaken. Ook wordt verkend welke rol buurtbemiddeling in preventie kan spelen, dit kan mogelijk in de toekomst investeringen vragen.

Schuldhulpverlening vanaf 2024
Het ministerie van SZW heeft samen met de VNG, NVVK en Divosa gewerkt aan een verbeterplan om de kwaliteit van schuldhulpverlening per gemeente te waarborgen. Dit verbeterplan bestaat uit de basisdienstverlening. In de basisdienstverlening worden verschillende elementen beschreven.
Het doel van de basisdienstverlening is om het aantal schuldregelingen jaarlijks te verdubbelen. Indien het aantal schuldregelingen op geleidelijke schaal wordt verdubbeld, is de verwachting dat de kabinetsdoelstelling om het aantal huishouden met problematische schulden te halveren per 2030 dichterbij komt. Met het aanbieden van de elementen van basisdienstverlening worden de verschillen tussen gemeenten ten opzichte van bereik en aanbod verkleind. Er is aandacht voor het bieden van sneller perspectief en de verbetering van de kwaliteit van begeleiding en nazorg. Naast de implementatie van de basisdienstverlening zijn er ook twee maatregelen in de gehele schuldhulp keten geïdentificeerd die mogelijk een bijdrage leveren aan het vergroten van het aantal schuldregelingen. Hier wordt nog nader onderzoek naar gedaan. De eerste maatregel heeft betrekking op het verbeteren van de samenwerking tussen de gemeentelijke schuldhulpverlening en het schuldenbewind. De tweede maatregel heeft betrekking op het organiseren van een landelijk meldpunt schulden.
Gemeenten ontvangen al middelen voor het vormgeven van schuldhulpverlening.
Aanvullend hierop stelt het Rijk vanuit de Aanpak geldzorgen armoede en schulden structureel € 40 miljoen beschikbaar voor dienstverlening bij gemeenten vanaf 2024.

Minimabeleid
Het Centraal Planbureau waarschuwde het kabinet in augustus 2023 dat de armoede verder zou toenemen als er niet opnieuw maatregelen zouden worden genomen om de laagste inkomens te ondersteunen. De ingrepen in de huurtoeslag en het kindgebonden budget zorgen ervoor dat hun koopkracht in 2024 hier en daar een bescheiden plusje kent. Het Nibud heeft aangegeven dat de koopkracht voor een alleenstaande met bijstand in 2024 daalt met 4,3 procent.

Minima-effectrapportage
Onderzoek door het Nibud naar het gemeentelijk minimabeleid in Zevenaar laat zien dat alle huishoudtypen kunnen rondkomen. De verschillen tussen huishoudtypen zijn echter wel groot waardoor een heroverweging van de regelingen en de mate van ondersteuning gewenst is. Daarnaast dient te worden opgemerkt dat het onderzoek een papieren werkelijkheid betreft. In het onderzoek wordt ervan uitgegaan dat inwoners gebruik maken van de regelingen waar recht op bestaat. Om ervoor te zorgen dat inwoners datgene krijgen om hun bestaan zeker te stellen, is het terugdringen van niet gebruik van belang.

Terugdringen niet gebruik
Voor het terugdringen van het niet gebruik kan voor wat betreft de individuele inkomenstoeslag (en andere minimaregelingen) worden gekeken naar de gemeente Utrecht, waar deze toeslag ambtshalve wordt verstrekt. Daarnaast kan gebruik worden gemaakt van de plannen van het kabinet omtrent het terugdringen van niet gebruik. Het kabinet wil het mogelijk maken dat gemeenten, UWV en SVB mensen actief gaan wijzen op uitkeringen en voorzieningen waar zij mogelijk recht op hebben. Het kabinet wil zo het gebruik van regelingen bevorderen en de bestaanszekerheid vergroten.

Asiel en opvang

Vanuit het rijk krijgt de gemeente drie taakstellingen voor opvang en huisvesting: asielzoekers, statushouders en Oekraïense ontheemden. Het beroep op opvang en huisvesting voor deze drie groepen neemt toe. Met de inwerkingtreding van de spreidingswet wordt het realiseren van deze taakstellingen op de Provinciale Regie Tafel (PRT) geagendeerd en besproken. Het is mogelijk om de drie taakstellingen met de regiogemeenten op het niveau van Midden-Gelderland en de Liemers uit te wisselen. De kosten die gepaard gaan met de uitvoering van de spreidingswet hebben de komende jaren ook gevolgen voor de begroting van de gemeente. In verband met deze drie taakstellingen moet er een integrale afweging worden gemaakt over de opvang en huisvesting van deze groepen. De verschillende taakstellingen vragen om meer ambtelijke inzet van de gemeente en de woningcorporaties. Door het tekort aan woningen moeten we gezamenlijk kijken naar alternatieve woonvormen zoals flexwonen en deelwonen. De opvang en huisvesting van de doelgroepen en de alternatieve woonvormen hebben gevolgen voor de druk op bijvoorbeeld de gezondheidszorg, het onderwijs en leefbaarheid. Dit heeft ook gevolgen voor de caseload van onze partnerorganisaties zoals de RSD.
Door de taakstelling voor de huisvesting van de statushouders stijgt het aantal inburgeraars ook. De bijdrage van het rijk voor de onderwijsroutes stijgt mee met het aantal inburgeraars. De bijdrage van het rijk voor de uitvoeringskosten echter niet. Dit betekent dat er meer formatie en structurele middelen nodig zijn voor de uitvoering van de inburgering. Hierbij is de gedachte dat hoe meer we investeren in goede inburgering en toeleiding naar (betaald) werk, hoe minder mensen op termijn afhankelijk worden van een uitkering of inkomensondersteunende maatregelen.

Opvang Oekraïners
De oorlog in Oekraïne duurt voort. Er is nog geen duidelijkheid over toekomstscenario's op nationaal en Europees niveau. De verwachting is dat de taakstelling alleen maar zal stijgen de komende jaren. Naarmate de oorlog langer voortduurt komt de vraag naar meer duurzame vormen opvang en huisvesting aan de orde.

Maatschappelijke ondersteuning en welzijn
De druk op het systeem van zorg en ondersteuning wordt steeds groter vanwege toenemende complexiteit, verzwaring van problematiek, verdere decentralisaties vanuit de rijksoverheid, kostenstijgingen en capaciteitsproblemen. Dit maakt de noodzaak voor een versterking van het voorliggende veld en sociale basis van de samenleving urgent. Door een sterke sociale basis kunnen inwoners meer zelf. Daardoor kunnen zorgprofessionals zich richten op die situaties die om specifieke deskundigheid vragen. De versterking van het voorliggend veld vraagt om investeringen in bestaande en/of nieuw op te zetten algemene voorzieningen, zoals maatschappelijk werk en opbouwwerk. Zo kunnen met kortdurende ondersteuning inwoners vaak weer verder en erger wordt voorkomen. We actualiseren ons beleid en (delen van de) inkoop maatschappelijke ondersteuning zodat we die inwoners die een maatwerkoplossing nodig hebben, goed en efficiënt(er) kunnen ondersteunen.

Beleidskaders
- Notitie participatie, een kijk op de samenwerking tussen inwoners en gemeente 2018
- Convenant Schoolveiligheid (Financiële en inhoudelijke onderlegger: Samenwerkingsagenda Veilig en Zorgzaam Schoolklimaat)
- Radar-rapport behorende bij raadsvoorstel 'Toekomst uitvoering participatiewet' (vastgesteld: raad Rijnwaarden 27-6-2017 en raad Zevenaar 6-7-2017)
- Agenda werk en economie (april 2018)
- Bestuurlijke opdracht RSD 2024-2026
- Re-integratieverordening 2017
- Beleidsplan Jeugdwet, Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) en Participatiewet 2020-2023 (2020)
- Beleidsvisie Sociaal domein 2020-2023 (2020)
- Beleidsnota Armoede en Schuldhulpverlening (2019)
- Onderwijskansenbeleid 2020- 2023
- Uitvoeringsagenda Onderwijskansenbeleid 2020-2023
- Verordening maatschappelijke ondersteuning Zevenaar 2023.
- Beleidsregels en Nadere regels Wmo 2022.
- Kadernota Samen aan Zet 2022 en verder (transformatie beschermd wonen naar beschermd thuis).
- Verordening jeugdhulp 2023 inclusief beleidsregels en nadere regels

WAT WILLEN WE?

6. Sociaal domein

Wij willen dat iedereen kan meedoen in de samenleving. Mensen die hier hulp bij nodig hebben ondersteunen we zo goed mogelijk. We richten ons op preventie: voorkomen is beter dan genezen. Als problemen eerder gesignaleerd worden, kan er op een laagdrempelige manier een oplossing gezocht worden. Voor werkzoekenden zetten we primair in op het vinden van passend werk.

WAT DOEN WE?

Overzicht resultaten

6.1.1 Bestendigen en versterken samenwerking armoedeplatform	2022-2026
6.1.2 Wij synchroniseren waar mogelijk de inkomensgrenzen van minimaregelingen	2022-2024
6.1.3 Wij breiden de aanpak vroegsignalering schulden uit en zetten in op doorontwikkeling hiervan	2022-2023
6.2.2 Wij bieden een herkenbare toegang tot het sociaal domein	2023-2025
6.2.3 Wij verbeteren de afspraken en sturen op het aantal contracten met (regionale) aanbieders van jeugdzorg en wmo	2022-2026
6.2.4 Wij werken efficiënt en eenvoudig in het sociaal domein	2022-2026
6.2.5 Wij stellen een verbeterplan doelgroepenvervoer op	2023-2025
6.2.6 Wij volgen de landelijke (financiële) ontwikkelingen rondom jeugdzorg	2022-2026
6.3.1 Wij onderzoeken een manier van waardering voor mantelzorgers	2022-2023
6.4.1 Wij willen een passende uitvoering van de Participatiewet	2022-2025
6.4.2 Wij heroverwegen de bezuinigingen in het maatschappelijke veld	2023-2024
6.4.3 Wij experimenteren met de regels voor werkzoekenden voor het verkrijgen van een baan en de regels voor vrijwilligerswerk	2022-2024

6.1 Verruimen van de inkomensondersteuning voor meer bestaanszekerheid van inwoners

6.1.1 Bestendigen en versterken samenwerking armoedeplatform 2022-2026

We evalueren de aanpak van de bestrijding van armoede zoals beschreven in de beleidsnotitie armoede en schulden voor de periode 2019-2022. Ook laten we een minima-effectrapportage door het NIBUD uitvoeren, waarbij de financiële gevolgen van het synchroniseren van de inkomensgrens voor inwoners inzichtelijk wordt. Tevens zullen we het NIBUD vragen om inzichtelijk te maken voor welke huishoudtypen er mogelijk sprake is van een armoedeval. Daarnaast kijken we naar wat het verhogen van de inkomensgrens voor de inwoner aan welzijn en preventie oplevert. De uitkomsten van het NIBUD-onderzoek en van de beleidsevaluatie bespreken we met het armoedeplatform. De uitkomsten verwerken we in een nieuwe Beleidsnota armoede en schulden. Samenwerking met het armoedeplatform bestendigen en versterken we.

6.1.2 Wij synchroniseren waar mogelijk de inkomensgrenzen van minimaregelingen 2022-2024

De ambitie is om dezelfde inkomensgrens te gebruiken voor alle regelingen. Zo is het voor inwoners eenvoudiger te bepalen wanneer zij op welke hulp kunnen rekenen. De inkomensgrenzen voor de minimaregelingen zijn, op de individuele inkomenstoeslag (110%) en de collectieve zorgverzekering (140%, derde pakket) na, allemaal gesteld op 120%. We onderzoeken verdere synchronisatie van de inkomensgrenzen.

6.1.3 Wij breiden de aanpak vroegsignalering schulden uit en zetten in op doorontwikkeling hiervan 2022-2023

We willen nog meer inzetten op het in een vroeg stadium helpen van inwoners die financiële problemen ondervinden. Hiervoor richten wij ons op het doorontwikkelen en uitbreiden van de aanpak vroegsignalering schulden in de uitvoering door onze schuldhulpverleningsconsulenten. Nadere doelstellingen ten behoeve van vroegsignalering schulden werken we in de komende Beleidsnotitie armoede en schulden voor 2023 en verder uit.

6.2 Ondersteunen van inwoners door passende jeugd- en maatschappelijke zorg, hulp en ondersteuning aan te bieden

6.2.2 Wij bieden een herkenbare toegang tot het sociaal domein 2023-2025

De toegang tot het sociaal domein moet zowel fysiek, telefonisch als elektronisch te benaderen zijn. De inwoner met een ondersteuningsvraag kan rekenen op goede informatie en advies, kortdurende ondersteuning, verwerking van een hulpvraag, een beschikking en/of een doorverwijzing naar een ander loket, zoals het Centrum voor Indicatiestelling Zorg (CIZ) voor ondersteuning vanuit de Wet Langdurige Zorg of zorg op basis van de Zorgverzekeringswet (ZVW).
De komende jaren zetten wij in op het bieden van een integrale intake voor inwoners met ondersteuningsvragen. Daarbij kijken wij ook naar integrale dienstverlening. Ook voor andere professionals, die contact hebben met inwoners van de gemeente Zevenaar is de toegang tot hulp en ondersteuning een herkenbare en belangrijke partner. Voor inwoners die geen ondersteuningsvraag hebben (maar wel problemen kennen) en multi-probleem casussen bieden wij een integrale aanpak van de vraagstukken.

6.2.3 Wij verbeteren de afspraken en sturen op het aantal contracten met (regionale) aanbieders van jeugdzorg en wmo 2022-2026

De kwaliteit van de zorg aan onze jeugdigen monitoren we continu door middel van cliëntervaringsonderzoeken, accountantsgesprekken en controle op doelmatigheid, rechtmatigheid en kwaliteit. In de aanbestedingstrajecten hebben wij altijd aandacht voor de kwaliteit van de zorg. Voor wat betreft contracten met jeugdhulpaanbieders en Wmo-zorgaanbieders sluiten we aan bij de regionaal aangestuurde inkooptrajecten van de MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland. Bij iedere inkoopronde sturen wij op het afsluiten van langer lopende contracten en het verminderen van het aantal aanbieders.

6.2.4 Wij werken efficiënt en eenvoudig in het sociaal domein 2022-2026

Binnen het sociaal domein willen we werken vanuit vertrouwen met minder regeldruk en betere efficiëntie. We hebben de ambitie om een betere balans tussen uitgaven en daadwerkelijke zorg te realiseren en minder geld te besteden aan administratieve taken. Met eenvoudig werken willen we geld besparen, aangezien onnodige regels en processen geld kosten. Door te vertrouwen op onze professionals binnen het sociaal domein is er minder verantwoording en administratie nodig.

6.2.5 Wij stellen een verbeterplan doelgroepenvervoer op 2023-2025

Ons doelgroepenvervoer willen we verbeteren. Dit betreft niet zozeer de huidige functie, het wagenpark of de dienstverlening van de BVO-DRAN, maar onze werkwijze en instroombeheersing. We stellen een verbeterplan op en werken in de periode 2023-2025 onder meer aan alternatieven om de instroom te beperken of om te buigen door inzet van voorliggende voorzieningen.

6.2.6 Wij volgen de landelijke (financiële) ontwikkelingen rondom jeugdzorg 2022-2026

Sinds de invoering van de Jeugdwet (2015) is jeugdzorg voortdurend in ontwikkel. Wij nemen actief deel aan relevante regionale overleggen (via de MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland) en blijven op de hoogte van de ontwikkelingen en oefenen waar mogelijk invloed uit.
Wij volgen de ontwikkelingen via de VNG nauwgezet. Verder volgen wij ook de landelijke ontwikkelingen op het gebied van innovatie. Best–practices nemen we (indien mogelijk) over in Zevenaar.

6.3 Stimuleren en waarderen van de zorg van inwoners voor chronisch zieke, gehandicapte of hulpbehoevende partner, familielid of vriend

6.3.1 Wij onderzoeken een manier van waardering voor mantelzorgers 2022-2023

De inzet van mantelzorgers is van groot belang en van onschatbare waarde, ook om te voldoen in de groeiende zorgvraag. We onderzoeken hoe mantelzorgers een waardering gegeven kan worden, aanvullend op de bestaande mantelzorgondersteuning.

6.4 Stimuleren van de deelname van meer inwoners aan het arbeidsproces

6.4.1 Wij willen een passende uitvoering van de Participatiewet 2022-2025

We houden meer rekening met de menselijke maat bij de uitvoering van de Participatiewet, bijvoorbeeld door het aanpakken van hardheden en knelpunten bij de uitvoering van de Participatiewet. Daarbij hebben we tevens aandacht voor de vorm van onze handhaving.

6.4.2 Wij heroverwegen de bezuinigingen in het maatschappelijke veld 2023-2024

De effectiviteit van een aantal preventieve voorzieningen in het sociaal domein die de afgelopen jaren zijn wegbezuinigd onderzoeken en herzien we waar nodig. Het gaat hier om een heroverweging van bezuinigingen op sociaal raadsliedenwerk, volwasseneneducatie (Caleidoz) en mantelzorgondersteuning (zie ook 6.3.1).

6.4.3 Wij experimenteren met de regels voor werkzoekenden voor het verkrijgen van een baan en de regels voor vrijwilligerswerk 2022-2024

Vrijwilligerswerk kan werkzoekenden helpen bij het vinden van een baan en draagt bij aan het voorkomen van eenzaamheid. We willen soepeler omgaan met de regels voor vrijwilligerswerk voor werkzoekenden. Ook met andere regels voor werkzoekenden willen we experimenteren om de kans op het vinden van een passende baan te vergroten.

VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2025	Begroting 2028
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin					
	2022	5,00	4,00	4,50	4,00
	Ons beleid is er op gericht om het aantal kinderen in armoede terug te dringen. Landelijk ligt het percentage kinderen dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen op 6%. In gemeente Zevenaar streven we naar een lager percentage dan het landelijke.				
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren					
	2022	1,00	2,00	1,10	1,00
	Het percentage werkloze jongeren in de gemeente Zevenaar ligt iets hoger dan het Gelders gemiddelde. in Zevenaar en de arbeidsmarktregio wordt er actief ingezet op het voorkomen van jeugdwerkloosheid. Het jongerenloket van RSD de Liemers vormt een belangrijk instrument dat ingezet wordt om de jeugdwerkloosheid terug te dringen. daarnaast vormt de aanpak van jeugdwerkloosheid een onderdeel van de bestuurlijke opdracht aan de RSD. Ook geldt er een regionale aanpak jeugdwerkloosheid, hierin zijn vier lijnen vastgelegd waarlangs projecten starten en inspanningen worden verricht.				
Banen (aantal per 1.000 inwoners 15 t/m 64 jaar)					
	2022	820,10	684,70	720,00	725,00

Er heerst nog steeds krapte op de arbeidsmarkt, al is deze inmiddels wat afgekoeld. De krapte houdt verband met de lage werkloosheid. Ondanks de werkgelegenheid, blijft er onbenut arbeidspotentieel. Ons beleid is erop gericht de krapte te verminderen door extra inzet op onbenut arbeidspotentieel (o.a. mensen met een uitkering en mensen zonder uitkering (niet-uitkeringsgerechtigden).

Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo

2022	890,00		940,00	940,00

Ondanks het ontbreken van de meest recente cijfers van Gelderland is de verwachting dat het aantal cliënten met een maatwerkarrangement in Zevenaar nog steeds iets hoger dan het gemiddelde in Gelderland is. Dit past bij het beeld dat er veel aanvragen blijven komen bij de toegang. Er wordt gewerkt aan het verminderen van het aantal maatwerkarrangementen. Dit o.a. door ontwikkelen van (meer) voorzieningen in het voorliggende veld, meer aandacht naar positieve gezondheid en actualisatie van het Wmo beleid.

Jongeren met een delict voor de rechter (% 12 t/m 21 jarigen)

2022	1,00	1,00	0,80	0,80

Met de Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming werken we toe naar een sterk lokaal team dat een nauwe samenwerking heeft met GI's en Veilig Thuis. Daarbij hebben we ons preventief jeugdbeleid voor jongeren uitgebreid met trajecten als Straatwerk, Halt in de Wijk en Iriszorg. De verwachting is dat dit alles een preventief effect zal hebben.

Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar)

2023	1,00	1,30	1,00	1,00

We proberen ons lokaal en regionaal sterk te maken om te voorkomen dat er een jeugdbeschermingsmaatregel nodig is. Onder andere met de Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario Jeugd- en Gezinsbescherming. Ook zetten we lokaal meer in op preventie en hebben we ons preventieve aanbod flink uitgebreid voor kinderen, jongeren en gezinnen. Als er toch een jeugdscheringmaatregel wordt uitgesproken door de kinderrechter, dan zorgen we dat deze zo goed mogelijk wordt uitgevoerd en er een nauwe samenwerking is tussen de Gecertificeerde Instelling, het lokaal team en het voorliggend veld, gericht op tijdelijk gedeelde regie en terug naar eigen regie waar dat kan en veilig is.

Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)

2023	11,50	13,40	12,40	12,40

We zien binnen onze gemeente een vrij stabiel beeld de afgelopen drie jaar van het percentage jongeren met jeugdhulp. Deze trend is ook zichtbaar bij de provincie en landelijk. Met de verdere inzet op versterking van de samenwerking met de JeugdPOH-GGZ, een investering op schoolmaatschappelijk werk, het preventieve aanbod in het voorliggend veld en het toewerken naar Sterke Lokale Teams hopen we deze koers vast te houden.

Jongeren met jeugdreclassering (% kinderen 12 tot 23 jaar)

2023	0,20	0,20	0,20	0,20

Het streven is om in ieder geval in de pas te blijven lopen met Gelderland. Omdat het om relatief weinig jongeren gaat, kan het percentage fluctueren.
Het voorkomen van een jeugdreclasseringsmaatregel is niet altijd haalbaar. Wel proberen we in samenwerking met onze netwerkpartners zoveel mogelijk in te zetten op preventieve hulp en ondersteuning aan jongeren en gezinnen. Denk bijvoorbeeld aan het preventieve aanbod HALT in de Wijk, waardoor er minder jongeren hoeven worden doorverwezen naar HALT. Als ook het preventieve aanbod van Iriszorg en Straatwerk. De ontwikkeling naar het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming waarbij de gemeente een sterk lokaal team heeft dat samenwerkt met een nog op te richten Regionaal Veiligheidsteam zal mogelijk een preventief effect hebben.

Lopende re-integratievoorzieningen (aantal per 10.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar)

2023	195,80	196,60		210,00	225,00

In december 2023 is de huidige bestuurlijke opdracht voor RSD de Liemers door de raad verstrekt. De opdracht richt zich voornamelijk op de doelgroep inwoners met een lange afstand tot de arbeidsmarkt, vaak met complexe problematiek of een langere bijstandsafhankelijkheid. Om deze groep mensen de groei naar een betaalde baan te kunnen laten maken, zal deelname aan passende re-integratietrajecten noodzakelijk zijn. De verwachting is dat het aantal re-integratievoorzieningen in de komende jaren zal toenemen.

Netto arbeidsparticipatie (% werkzame beroepsbevolking t.o.v. beroepsbevolking)

2023	73,70	71,70		73,00	74,50

Het cijfer netto arbeidsparticipatie geeft aan hoeveel procent van de beroepsgeschikte bevolking daadwerkelijk een betaalde baan heeft. De gemeente Zevenaar scoort in de buurt van het cijfer van de provincie Gelderland. In de afgelopen paar jaren is we sprake van een lichte stijging in de netto arbeidsparticipatie, gedeeltelijk ten gevolge van de bestuurlijke opdracht die door de raad aan RSD de Liemers is verstrekt. De huidige bestuurlijke opdracht, verstrekt in december 2023, is erop gericht om de potentiële beroepsbevolking zoveel mogelijk aan het werk te helpen en te houden. Specifiek ook de inwoners die een grote afstand tot de arbeidsmarkt hebben. Hierdoor verwachten we, ondanks dat de inwoners die (nog) niet werkzaam zijn vaak complexe problematiek hebben, toch een lichte stijging in de netto arbeidsparticipatie.

Personen met een bijstandsuitkering van 18 jaar en ouder (aantal per 10.000 inwoners)

2023	289,70	246,80		255,00	260,00

RSD de Liemers is door de raad een bestuurlijke opdracht verstrekt waardoor de inwoners met een lange afstand tot de arbeidsmarkt begeleiding ontvangen om stappen richting werk te kunnen maken. De verwachting is dat hierdoor meer inwoners kunnen uitstromen naar de arbeidsmarkt. Gelijktijdig wordt een bestandsontwikkeling van +1,4% verwacht, hierdoor is de verwachting dat de personen met een bijstandsuitkering in de komende jaren licht zal stijgen.

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2025
Gemeenschappelijke regeling		
MGR Sociaal domein Centraal-Gelderland	Regionale samenwerking in het sociaal domein moet leiden tot kwalitatief goede en efficiënte dienstverlening aan de inwoners van de 11 deelnemende gemeenten. Daarbij is het lokale beleid leidend. De MGR is van en voor de samenwerkende gemeenten.	5.827
Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)	De vervoersorganisatie is ingesteld ter gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers met betrekking tot het tot stand brengen, ontwikkelen en in stand houden van een kwalitatief hoogwaardig, herkenbaar, efficiënt en eenvoudig te gebruiken doelgroepenvervoer. Hierbij wordt rekening gehouden met de mogelijkheden van reizigers en hun sociale netwerk en wordt erop toegezien dat het aanvullend vervoer ook in het buitengebied en de kleine kernen voldoende gewaarborgd is en dat het vervoer een optimale aansluiting heeft op het openbaar-vervoer-netwerk.	1.684

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
BATEN				
Baten tot de kadernota	**17.908**	**18.691**	**19.072**	**19.072**
Mutaties baten kadernota				
Totaal mutaties baten kadernota				
Totaal baten na de kadernota	**17.908**	18.691	**19.072**	**19.072**
LASTEN				
Lasten tot de kadernota	**80.203**	**80.638**	**81.083**	**81.083**
Mutaties lasten kadernota				
1. Autonome ontwikkelingen	**288**	**268**	**241**	**336**
Bijdrage BVO DRAN en overige kosten doelgroepenvervoer	-260	-280	-307	-212
Bijdrage GR Samenwerking de Liemers SDL - RSD	347	347	347	347
Bijdrage MGR sociaal domein Centraal Gelderland/modules WSP, WgSW en Inburgering	200	200	200	200

2. Actualisatie bestaand beleid	**-1.265**	**-1.265**	**-1.265**	**-1.265**
Budgetmutatie zorgkosten Wmo en Jeugd	-1.265	-1.265	-1.265	-1.265
Totaal mutaties lasten kadernota	**-977**	**-997**	**-1.024**	**-929**
Totaal lasten na de kadernota	**79.226**	**79.641**	**80.059**	**80.154**
Saldo voor bestemming	**-61.318**	**-60.949**	**-60.987**	**-61.082**
Mutaties reserves				
ONTTREKKINGEN				
Onttrekkingen tot de kadernota	**24**	**24**	**24**	**24**
Onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	**24**	24	**24**	**24**
TOEVOEGINGEN				
Toevoegingen reserves tot de kadernota	**0**	**0**	**0**	**0**
Onttrekkingen kadernota				
Totaal toevoegingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	**0**	0	**0**	**0**
Totaal mutaties reserves	**24**	**24**	**24**	**24**
Saldo na bestemming	**-61.294**	**-60.925**	**-60.963**	**-61.058**

TOELICHTING FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
1. Autonome ontwikkelingen				
Bijdrage BVO DRAN en overige kosten doelgroepenvervoer	**260**	**280**	**307**	**212**

De bijdrage aan de BVO DRAN wordt aangepast aan de meerjarenbegroting 2025-2028 van de BVO DRAN. In totaal dalen de kosten hierdoor in alle jaren (van € 281.000 in 2025 tot € 233.000 in 2028). De daling wordt verklaard door de aanbesteding van het Wmo-vervoer, door een daling van het vervoer eind 2023 (vervoer Wmo, dagbesteding en jeugd) en een daling van de NEA-index (index vervoerskosten).
Tegenover de daling in de kosten van het doelgroepenvervoer via de BVO DRAN is de subsidie van de Plusbus gestegen. Dit zijn communicerende vaten. In de afgelopen jaren is de subsidie geleidelijk verhoogd met € 21.000. De stijging van de subsidie komt door indexering, die na een aantal jaren echt weer nodig was, en de aanstelling en pensioenvoorzieningen van een coördinator en een administratieve medewerker bij de Plusbus. Deze personen zijn aangesteld om de dienstverlening te verruimen en te verbeteren.

Bijdrage GR Samenwerking de Liemers SDL - RSD	**-347**	**-347**	**-347**	**-347**

De bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling (voor SDL-RSD) is bijgesteld waarbij rekening is gehouden met de gewijzigde begroting 2024. Hierin zijn de aanpassingen verwerkt van de reële stijging van de personeelskosten en overige kosten die hoger zijn uitgevallen t.o.v. de vastgestelde meerjarenbegroting 2024-2027 van de GR (nadeel € 140.000). Voor de prijsstijgingen (indexeringen) voor het jaar 2025 is de bijstelling gebaseerd op de septembercirculaire 2023 (nadeel € 193.000). De overige kostenstijging is veroorzaakt door de gewijzigde kostenverdeling, waardoor het aandeel van Zevenaar is gestegen van 52,01% naar 52,17% en mutaties in de dienstverleningsovereenkomst (nadeel € 14.000). Totaal nadeel € 347.000.

Bijdrage MGR sociaal domein Centraal Gelderland/modules WSP, WgSW en Inburgering	**-200**	**-200**	**-200**	**-200**

De bijdragen aan de gemeenschappelijke regeling MGR voor de modules WSP, WgSW, Contractmanagement Inburgeringstrajecten, inkoop en beheer zijn geïndexeerd op basis van de septembercirculaire 2023. Bij de module WgSW is rekening gehouden met de herverdeling op basis van het aantal arbeidsjaren per oktober 2023 en in de module WSP is rekening gehouden met aangepaste dienstverleningsovereenkomst a.g.v. de toevoeging van de submodule SROI (Social Return on Investment). Bij de module inkoop is naast de indexering ook de stijging in verband met de versterking van de operationele aansturing en strategische positie voor verbetering van het inkoopbeleid begrepen (€ 26.600).
Er is besloten tot het instellen van een nieuwe module 'Regionale facilitering zorg' bij de MGR. De kosten voor deze nieuwe module zijn al in de begroting opgenomen, maar werden voorheen aan centrumgemeente Arnhem betaald. Deze nieuwe module (€ 122.000) kan daarom budgettair neutraal worden opgenomen in de begroting.
De totale kostenstijging voor de modules bedraagt afgerond € 200.000.

2. Actualisatie bestaand beleid				
Budgetmutatie zorgkosten Wmo en Jeugd	**1.265**	**1.265**	**1.265**	**1.265**

Bij de 1e voortgangsrapportage 2024 zijn de ramingen voor de zorgkosten aangepast in verband met de forse structurele tariefstijgingen. Dit naar aanleiding van het onderzoek naar reële kostprijzen. Bij de jaarrekening is gebleken dat de zorgkosten over 2023 lager zijn uitgevallen. Wanneer we rekening houden met deze definitieve cijfers over 2023 dan kunnen de ramingen naar beneden worden bijgesteld. Per saldo een effect van € 1.265.000 vanaf 2025. Het effect voor 2024 zal worden meegenomen in de 2e voortgangsrapportage 2024.

Verbeterplan doelgroepenvervoer	**0**	**0**	**0**	**0**

In de raad van 27 maart 2024 is het verbeterplan doelgroepenvervoer vastgesteld. In de 1e voortgangsrapportage hebben wij de kosten van het verbeterplan in 2024 geraamd. In deze kadernota ramen wij de kosten die daarmee vanaf 2025 zijn gemoeid; voor uitvoering van het verbeterplan structureel een vervoersconsulent Wmo (€ 60.000) en voor maatregelen voorliggende voorzieningen (€ 65.000). De vervoersconsulent ramen wij op programma 6. De maatregelen voorliggende voorzieningen op programma 4 (leerlingenvervoer).
Wij ramen op dit moment een besparing in op de vervoerskosten, gelijk aan de opgenomen kosten. Hiermee wordt de aanpassing budgettair neutraal.

Totaal mutaties	**977**	**997**	**1.024**	**929**

7. VOLKSGEZONDHEID EN DUURZAAMHEID

ALGEMEEN

Omschrijving
Dit programma gaat over de beleidsvelden volksgezondheid, milieu en duurzaamheid. Volksgezondheid richt zich op een gezonde leefomgeving en leefstijl. Milieu richt zich op de onderdelen lucht, geluid, bodem, externe veiligheid en duurzaamheid (klimaat).
Over duurzaamheid/klimaat zijn in het Nationaal Klimaatakkoord afspraken gemaakt waarbij de uitvoering bij de gemeenten is belegd. De aanpak en invulling van Zevenaar is onderverdeeld in de 'resultaten': energietransitie, warmtetransitie, circulaire economie/fairtrade gemeente en klimaatadaptatie.

Wat willen we?
Wij willen een bijdrage leveren aan een gezonder Zevenaar. Dit bereiken we door meer dan een goede gezondheidszorg alleen. De omgeving waarin we leven is ook belangrijk om ons geestelijk en lichamelijk fit te voelen. We werken ook aan een duurzame samenleving. Zo borgen we de toekomstbestendigheid en leefbaarheid van de samenleving voor onze toekomstige generaties.

Ontwikkelingen

Volksgezondheid
Voor de gemeente is het prioriteit dat de inwoners zoveel mogelijk en zo lang mogelijk gezond blijven en zich gezond voelen (positieve gezondheid). Dat betekent namelijk dat het goed gaat met hun welzijn en dat zij zo lang mogelijk mee kunnen blijven doen in de maatschappij. Preventie van gezondheidsproblemen draagt daaraan bij en de GGD (onderdeel van VGGM) is de uitvoeringsorganisatie hiervoor, via een gemeenschappelijke regeling en wettelijke verplichting. Voor de algemene publieke gezondheidszorg (APG) en jeugdgezondheidszorg (JGz) geldt dat in 2022-2023 een aantal basistaken tijdelijk niet of minder uitgevoerd zijn vanwege financiële en personele krapte. Voor 2024 heeft een bijstelling van budgetten plaatsgevonden en is personeel geworven, waarmee in 2024 alle basistaken van de APG en JGz weer worden uitgevoerd. In de loop van 2024 volgt besluitvorming voor een toekomstbestendige GGD voor 2025 en verder. Hiermee wordt continuïteit geborgd. Besluitvorming daarover vindt plaats via de gemeenschappelijke regeling. De financiële vertaling daarvan wordt verwerkt in de meerjarenbegroting 2025-2028.

Duurzaamheid en klimaat
In het coalitieakkoord 2022-2026 zijn de landelijke klimaatdoelen (her)bevestigd; dat "de gemeente Zevenaar in ieder geval in 2050 energieneutraal is. Hoe eerder, hoe beter". Als tussen doel is gesteld om in 2030 55% CO_2 reductie te halen.
Deze ambities zijn het uitgangspunt bij de verdere uitwerking van dit coalitieakkoord naar collegeprogramma en concrete acties. Bij de uitvoering speelt de nestcongestie een grote rol.

Energietransitie
Projecten uit de samenleving: Samen met onze inwoners en bedrijven staan we voor de opgave energietransitie. Daarom ondersteunen we initiatieven uit onze samenleving die willen bijdragen aan de klimaatdoelen. Deze ondersteuning kan financieel zijn en/of inzet van kennis en kunde.
De dialoog met de samenleving om samen met inwoners en andere betrokkenen een koers uit te stippelen hoe Zevenaar in 2050 CO_2 neutraal is in 2024 gestart wat een vervolg zal krijgen in 2025. Verder blijven we uitvoering geven aan de lokale aanpak isolatie waar we van het Rijk middelen voor hebben ontvangen.

Warmte transitie
Landelijke ontwikkelingen over de wet- en regelgeving worden steeds duidelijker en deze duidelijkheid is nodig voor het verdere vervolg van de warmte transitie en de rol die de gemeente Zevenaar hierin kan nemen. In 2025 zal hier verder besluitvorming over plaats vinden en uitvoering aan worden gegeven.

Beleidskaders

- Milieubeleidsplan 2013-2030 Zevenaar
- Beleidsvisie Externe Veiligheid 2012 Zevenaar
- Nota Bodembeheer 2011 Zevenaar
- Geluidbeleid 2008 Zevenaar
- Geluidbeleid Rijnwaarden
- Watertakenplan de Liemers 2022-2026 (2022)
- Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie (DPRA) (2022)
- Integraal beleidsplan openbare ruimte 2022-2032 (2022)
- Beheerplan water en riolering (2022)
- Beheerplan begraafplaatsen (2022)

WAT WILLEN WE?

7. Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid

Wij willen een bijdrage leveren aan een gezonder Zevenaar. Dit bereiken we door meer dan een goede gezondheidszorg alleen. De omgeving waarin we leven is ook belangrijk om ons geestelijk en lichamelijk fit te voelen. We werken ook aan een duurzame samenleving. Zo borgen we de toekomstbestendigheid en leefbaarheid van de samenleving voor onze toekomstige generaties.

WAT DOEN WE?

Overzicht resultaten	
7.1.1 Wij optimaliseren de aanwezigheid van AED's in wijken en dorpen	2022-2025
7.1.2 Wij werken aan verbetering van aanrijdtijden van ambulancezorg	2022-2025
7.1.3 Wij versterken de ondersteuning van (aanstaande) ouders en bieden van passende hulp aan kwetsbare (aanstaande) ouders	2023-2025
7.1.4 Wij zetten ons in voor behoud van de ziekenhuiszorg in ziekenhuis Rijnstate Zevenaar	2022-2025
7.2.1 Wij stimuleren maatschappelijke discussie, bewustwording en voorlichting over de energietransitie	2023-2026
7.2.2 Wij verduurzamen onze eigen organisatie en vastgoed	2025-2026
7.2.3 Wij werken in de regio samen aan de regionale energiestrategie	2023e.v.
7.2.4 Wij zetten in op energiebesparing	2023-2026
7.2.5 Wij verruimen de laadinfrastructuur voor elektrische auto's	2022-2026
7.4.1 Wij zetten ons in voor het keurmerk Fairtrade gemeente	2023-2026
7.4.2 Wij werken aan de opgave circulaire economie, ook via de Groene Metropoolregio	2023-2025
7.4.3 Wij vernieuwen het afvalbeleid	2024-2025
7.5.1 Wij nemen maatregelen ter voorkoming van wateroverlast en droogte	2023-2026
7.5.2 Wij verminderen hittestress	2024-2026
7.3.1 Wij voeren de plannen van de Warmtevisie uit	2023-2026
7.3.2 Wij zetten in op een warmtenet en het gebruik van restwarmte	2023-2026
7.6.1 Wij onderzoeken de mogelijkheden van verbeteren van de luchtkwaliteit	2023-2024

7.1 Verbeteren van de volksgezondheid in Zevenaar

7.1.1 Wij optimaliseren de aanwezigheid van AED's in wijken en dorpen 2022-2025

Er zijn in de afgelopen periode al de nodige AED's geplaatst in wijken en dorpen. We beoordelen in de komende periode of er nog aanvulling gewenst is en hoe we het beheer borgen. We onderzoeken een subsidieregeling, met name voor opleidingen. Crowdfunding en andere vormen van financiering willen we aanmoedigen.

7.1.2 Wij werken aan verbetering van aanrijdtijden van ambulancezorg 2022-2025

Met de VGGM blijven we in overleg om de aanrijdtijden van ambulance spoedritten te verbeteren in een aantal kernen. Daarbij houden we rekening met ontwikkelingen in de ambulancezorg, infrastructurele werken en positionering van de ambulanceposten in de regio.

7.1.3 Wij versterken de ondersteuning van (aanstaande) ouders en bieden van passende hulp aan kwetsbare (aanstaande) ouders 2023-2025

Ook al in de fase voor de geboorte van een kind ondersteunen we kwetsbare (aanstaande) ouders. Hierbij sluiten we sinds 2020 aan bij het landelijke project Kansrijke Start voor alle kinderen. Binnen dit kader bieden we de doelgroep laagdrempelige ondersteuning thuis met initiatieven als Voorzorg en Nazorg voor kwetsbare (aanstaande) ouders en Sterk Ouderschap voor ouders die vragen om een steuntje in de rug. We willen dit aanbod uitbreiden met o.a. groepsbijeenkomsten voor aanstaande jonge ouders. Dit is wat de doelgroep zelf als wens heeft aangegeven. De inzet kan een preventieve werking hebben op de lange termijn.

7.1.4 Wij zetten ons in voor behoud van de ziekenhuiszorg in ziekenhuis Rijnstate Zevenaar 2022-2025

Ziekenhuis Rijnstate Zevenaar blijft behouden voor Zevenaar en omgeving. Met handhaving van het huidige aanbod van zorg onderzoeken we mogelijkheden voor toevoeging van versterkende (specialistische) functies voor gezondheidszorg op deze locatie, bijvoorbeeld geriatrische voorzieningen.

7.2 Inzetten voor uitsluitend gebruik van duurzame vormen van energie

7.2.1 Wij stimuleren maatschappelijke discussie, bewustwording en voorlichting over de energietransitie 2023-2026

Samen met onze inwoners en bedrijven staan we voor de opgave energietransitie. Dat willen we bereiken door ons in te zetten op het besparen van het energieverbruik en op een overstap van fossiele brandstoffen naar duurzame vormen van energie. Wij geven ruimte aan initiatieven uit de samenleving, die een bijdrage leveren aan de energietransitie. We willen in dialoog met inwoners en andere betrokkenen samen een koers uit stippelen hoe Zevenaar in 2050 CO_2 neutraal is. Samen met onze inwoners gaan we op zoek naar de beste alternatieve energiebronnen voor Zevenaar en op welke locaties deze het best gerealiseerd kunnen worden. Via het energieloket, energiecoaches en campagnes als Kids groen en duurzaam, energiebesparing woningvoorraad en door middel van informatievoorziening aan bedrijven (samen met de ODRA) zorgen we voor de nodige bewustwording en gedragsverandering.

7.2.2 Wij verduurzamen onze eigen organisatie en vastgoed 2025-2026

De CO_2-Prestatieladder zetten we in om als organisatie op de onderdelen energie inkoop, mobiliteit en eigen vastgoed (gemeentehuis, Turmac Cultuurfabriek en de gemeentewerf) 100% CO_2-neutraal zijn.

7.2.3 Wij werken in de regio samen aan de regionale energiestrategie 2023-e.v.

Via de Groene Metropoolregio dragen wij bij aan de totstandkoming van een Regionale Energie Strategie (RES). Het RES moet de energietransitie, het overschakelen van fossiele energie naar duurzame energie, mogelijk maken.
Dit gebeurt bijvoorbeeld via zonnevelden, windturbines of warmte uit de bodem. De gezamenlijke ambitie en de zoekgebieden voor duurzame opwek zijn in het RES 1.0 besluit vastgelegd. Verder is de basis gelegd voor de Regionale Structuur Warmte.
Naast duurzaamheid is ook het ruimtelijk aspect van belang. De regio werkt onder andere via een plan Milieueffectrapportage (MER) aan de onderbouwing van de keuzes, die in de RES 2.0 moeten worden gemaakt.

7.2.4 Wij zetten in op energiebesparing 2023-2026

De energierekening wordt voor iedereen hoger, de noodzaak en urgentie van de energie- en warmtetransitie is en wordt belangrijker. Daarom moet iedereen mee kunnen doen. We maken slim gebruik van landelijke regelingen en subsidietrajecten. Kennis en kunde worden zoveel mogelijk gedeeld via bestaande platforms/kanalen (zoals het energieloket en energiecoaches). Deelname aan landelijke subsidieregelingen biedt de mogelijkheid van subsidie voor kleine energiebesparende maatregelen. Die deelname zetten wij voort. Ook onze eigen subsidieregeling voor toekomstbestendig wonen blijven we inzetten voor het stimuleren van energiebesparende maatregelen.

7.2.5 Wij verruimen de laadinfrastructuur voor elektrische auto's 2022-2026

Via een laadvisie willen we aangeven hoe Zevenaar een bijdrage kan leveren aan de totstandkoming van een landelijk dekkend netwerk laadpalen. Wij sluiten daarbij aan op de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL), opgesteld door provincie, gemeenten, marktpartijen en netbeheerders. Wij werken daarvoor samen in de Samenwerkingsregio Oost.

7.3 Werken aan een aardgasvrij Zevenaar in 2050

7.3.1 Wij voeren de plannen van de Warmtevisie uit 2023-2026

Het Nationaal Klimaatakkoord heeft de regie van de warmtetransitie bij de gemeenten neergelegd, om te komen tot alternatieven voor aardgas als warmtebron. In Zevenaar moeten ongeveer 20.000 woningen aardgas vrij worden, waarbij betaalbaarheid en betrouwbaarheid belangrijke uitgangspunten zijn. Dit hebben we vastgelegd in de Warmtetransitievisie (vastgesteld 2019).

De planning om het proces in de wijken en dorpen van Zevenaar te starten om aardgas vrij te worden is vanwege financiële afwegingen bij de Kadernota 2020-2023 getemporiseerd. Er is afgesproken dat vanaf 2023 de verdere uitrol versneld opgepakt gaat worden. De planning wordt daarvoor geactualiseerd. In 2023 starten we de uitvoering van de warmtevisie. Daarin staat de aanpak van het energiezuiniger en aardgasvrij maken van de woningen in de gemeente Zevenaar. Per kern dorp, wijk of en buurt wordt bekeken welke de meest logische alternatieven voor aardgas zouden kunnen zijn en wanneer. Er wordt een termijn van 2 jaar ingepland voor overleg en planvorming met de bewoners.

In Angerlo is al een pilot voor de warmtetransitie opgestart. Het opgestelde plan, vastgesteld door de gemeenteraad op 29 september 2021, vormt de basis voor een uitvoeringsplan. Voor het opstellen daarvan wordt gewerkt door alle betrokken partijen (bewoners, woningcorporatie, netbeheerder en gemeente) samen in de Programma Organisatie Angerlo. De ervaringen en uitkomsten van deze pilot zijn waarschijnlijk goed bruikbaar voor de uitrol over rest van de gemeente.

7.3.2 Wij zetten in op een warmtenet en het gebruik van restwarmte 2023-2026

Met de woningbouwcorporaties en de provincie onderzoekt de gemeente de mogelijkheden van een warmtenet voor de stad Zevenaar. Daarvoor is in 2020 een plan opgesteld. De onderzoeksresultaten geven aanleiding over te gaan tot een intentieovereenkomst (einde 2022) en vervolgens toe te werken naar een samenwerkingsovereenkomst (2023) met als doel de aanleg van een warmtenet.
Verder vindt een onderzoek plaatst naar de mogelijkheden van het door trekken van dit warmtenet naar Didam (gemeente Montferland).

Op het Gelders Eiland is een businesscase in ontwikkeling voor het gebruik van de restwarmte van de steenfabriek in Spijk. De provincie, de gemeente en andere partijen dragen ook bij in de kosten van dit onderzoek.

7.4 Werken aan een volledig circulaire economie in 2050

7.4.1 Wij zetten ons in voor het keurmerk Fairtrade gemeente 2023-2026

Met de werkgroep Fairtrade gemeente Zevenaar zetten we ons in om het keurmerk Fairtrade gemeente te verwerven. De voorbereidingen zijn nagenoeg afgerond. Naar verwachting kan het keurmerk nog in 2022 worden aangevraagd en vindt toekenning plaats in 2023. Dat is een eerste stap naar verantwoord inkopen tegen een eerlijke prijs.

7.4.2 Wij werken aan de opgave circulaire economie, ook via de Groene Metropoolregio 2023-2025

Een circulaire economie is gericht op het optimaal inzetten en hergebruiken van grondstoffen. Het vormt een gesloten kringloop, waarin producten en grondstoffen hun waarde behouden. Zevenaar heeft als doelstelling in 2030 50% en 2050 100% circulair te zijn. Via een routekaart circulaire economie zetten we routes uit om dat doel te bereiken.
Regionale samenwerking is belangrijk om doelstellingen te behalen die wij niet op lokale schaal kunnen bereiken. Wij nemen deel aan de opgave circulaire regio van de Groene Metropoolregio 2023-2025. Via deze regionale samenwerking bevorderen we circulaire opdrachtgeverschap en inkoop in de grond-, weg en waterbouw.

7.4.3 Wij vernieuwen het afvalbeleid 2024-2025

Het plaatsen van ondergrondse containers voor restafval bij hoogbouw is het laatste grote onderdeel van de harmonisatie van het afvalbeleid. Ook het nieuwe aanbiedstation op 7Poort nadert zijn voltooiing. In 2023 kunnen we de effecten van deze ontwikkelingen op het afvalaanbod en de afvalscheiding in kaart brengen. Mede op basis daarvan moet de gemeente brengen we in beeld hoe we verder willen met het afvalbeleid in de toekomst, welke doelen wij nastreven en welke middelen hiervoor nodig zijn. Hierna volgt actualisatie van het afvalstoffenbeleid. Wij moeten daarnaast bepalen hoe wij in overleg met de gemeente Montferland gevolg willen geven aan het onderzoek naar de toekomstbestendigheid van de Reinigingsdienst De Liemers (RDL).

7.5 Voorbereiden op klimaatverandering en de gevolgen daarvan voor wateroverlast, hitte, verdroging en overstroming

7.5.1 Wij nemen maatregelen ter voorkoming van wateroverlast en droogte 2023-2026

Het klimaat verandert en daar moeten wij op inspelen. Wij hebben samen met de gemeenten Westervoort, Duiven en het Waterschap Rijn en IJssel het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie in de Liemers vastgesteld. Hierin is het beperken en voorkomen van wateroverlast en droogte ten gevolge van klimaatverandering geregeld. Het beperken en voorkomen van hittestress is hierin nog niet geregeld.

In het uitvoeringsplan is gekozen voor het scenario, waarin is gezocht naar zoveel mogelijk samenloop met andere ingrepen en aanpakken binnen gemeente Zevenaar. Maatregelen die worden getroffen in het kader van klimaatadaptatie dragen vaak ook bij aan andere doelen. De kosten van de klimaatmaatregelen worden gedekt uit het watertakenplan.

7.5.2 Wij verminderen hittestress 2024-2026

Voor de structurele aanpak voor het verminderen van hittestress in de gemeente wordt in 2023 een programma ontwikkeld en dit wordt geborgd in het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie.

7.6 Verbeteren van de luchtkwaliteit

7.6.1 Wij onderzoeken de mogelijkheden van verbeteren van de luchtkwaliteit 2023-2024

Een goede luchtkwaliteit is belangrijk voor een gezonder en langer leven, met meer kwaliteit. Inzetten op het verbeteren van de luchtkwaliteit is daarom essentieel. We onderzoeken mogelijkheden voor subsidie of cofinanciering voor projecten die hiertoe bijdragen.

VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2025	Begroting 2028
Omvang huishoudelijke restafval (kg/inwoner)					
	2022	95,00	97,00	91,00	91,00
	In 2022 was de hoeveelheid aan huis opgehaald restafval 97 kg per inwoner. In 2023 verwachten wij een daling naar 91 kg vanwege de invoering van diftar bij hoogbouw halverwege het jaar. Daarna kan alleen nieuw beleid leiden tot een verdere vermindering. Daartoe wordt in 2024 een nieuw afvalstoffen- en grondstoffenplan opgesteld.				
Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit (%)					
	2021	20,20	23,60		
	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.				

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2025
Gemeenschappelijke regeling		
Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)	Uitvoering van meerdere taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving voor gemeenten uit de regio Arnhem. Ook is ODRA voor de deelnemende gemeenten het aanspreekpunt voor milieuvraagstukken.	889
Reinigingsdienst de Liemers (RDL)	RDL zorgt voor de uitvoering van een groot deel van de afvalinzameling en -verwerking, een basistaak van de gemeente.	2.376

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
BATEN				
Baten tot de kadernota	11.056	11.075	10.831	11.167
Mutaties baten kadernota				
Totaal mutaties baten kadernota				
Totaal baten na de kadernota	11.056	11.075	10.831	11.167
LASTEN				
Lasten tot de kadernota	14.348	13.522	13.469	13.804
Mutaties lasten kadernota				
1. Autonome ontwikkelingen	198	198	198	198
Bijdrage GR VGGM Volksgezondheid en Jeugdgezondheidszorg (JGZ)	125	125	125	125
Bijdrage Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	2	2	2	2
Bijdrage ODRA - Bijstelling bijdrage omgevingsdienst Arnhem-Nijmegen	71	71	71	71
Totaal mutaties lasten kadernota	198	198	198	198
Totaal lasten na de kadernota	14.546	13.720	13.666	14.002
Saldo voor bestemming	-3.490	-2.645	-2.835	-2.835
Mutaties reserves				
ONTTREKKINGEN				
Onttrekkingen tot de kadernota	999	0	0	0
Onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	999	0	0	0
TOEVOEGINGEN				
Toevoegingen reserves tot de kadernota	0	0	0	0

Onttrekkingen kadernota

Totaal toevoegingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	0	0	0	0
Totaal mutaties reserves	999	0	0	0
Saldo na bestemming	-2.491	-2.645	-2.835	-2.835

TOELICHTING FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
1. Autonome ontwikkelingen				
Bijdrage GR VGGM Volksgezondheid en Jeugdgezondheidszorg (JGZ)	-125	-125	-125	-125

De bijdragen aan de gemeenschappelijke regeling VGGM is aangepast conform de geactualiseerde (concept) begroting 2025 van de GR. Daarbij is rekening gehouden met de verwachte loon- en prijsontwikkelingen, (jeugd)inwoneraantallen, de voorstellen voor versterking van de GGD taken en de organisatieversterking om de GGD meer toekomstbestendig te maken. Hierdoor neemt de bijdrage voor 2025 voor het onderdeel volksgezondheid (GGD/Bevolkingszorg) toe met € 115.000 en voor de jeugdgezondheidszorg (JGZ 0-4 en RVP) toe met € 10.000. Totaal nadeel bedraagt € 125.000.

Bijdrage Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	-2	-2	-2	-2

De bijdrage per inwoner 2025 voor het regiobureau en de vijf opgaven bedraagt € 9,01. Dit is een stijging van € 0,46 ten opzichte van begroting 2024-2027. Oorzaken zijn o.a. de inflatie en de stijging van de cao-lonen. Daarnaast beïnvloedt de onzekerheid rondom cofinanciering de hoogte van de inwonerbijdrage. De bijdrage voor de regionale energie strategie 2023-2030 (RES) dekken wij net als vorig jaar uit de middelen van de specifieke uitkering "Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid". De bijdrage voor the economic board (TEB) bedraagt € 1,04 per inwoner. Een stijging van € 0,04 ten opzichte van de begroting 2024. De afspraak over de bijdrage aan TEB loopt tot en met 2025. In totaal een structureel nadeel van in totaal € 22.000 (programma 0 € 4.000 nadelig, programma 2 € 400 nadelig, programma 3 € 6.000 voordelig, programma 5 € 12.000 nadelig, programma 7 € 2.000 nadelig en programma 8 € 9.000 nadelig).

Bijdrage ODRA - Bijstelling bijdrage omgevingsdienst Arnhem-Nijmegen	-71	-71	-71	-71

De begroting 2025 van de gemeenschappelijke regeling omgevingsdienst Arnhem-Nijmegen (ODRA) laat een hogere bijdrage voor de basistaken zien van € 31.000. Deze verhoging is grotendeels het gevolg van de indexering van het uurtarief met 5% in 2025, volumestijging is geminimaliseerd. Door de invoering van de Omgevingswet heeft ODRA drie aanvullende posten opgenomen in haar begroting die wij dekken uit het reeds eerder beschikbaar gestelde budget voor structurele effecten Omgevingswet. Het gaat om € 13.000 aan structurele kosten Omgevingswet voor aansluiting op landelijke voorzieningen en het digitaal stelsel omgevingswet (DSO), om € 19.000 voor aanvullende werkzaamheden voor ernstige bodemsaneringen. Deze taak is door het Rijk van de provincie overgedragen aan de gemeente, echter zonder middelen en om € 27.000 voor uitbreiding regionale samenwerking milieubeleid. Overeenkomstig de doelstellingen vanuit de Omgevingswet en nog eens bevestigd in de adviezen van de Commissie Van Aartsen (i.h.k. van de robuustheid van OD's) moeten omgevingsdiensten integraal betrokken zijn bij het opstellen van milieunormen in het omgevingsplan. Omgevingsdiensten moeten een inhoudelijk advies geven over de milieunormering evenals een uitvoeringstoets. Dit vraagt om meer uitvoeringsgeoriënteerde betrokkenheid aan de voorkant van de beleidscyclus die ook niet stopt bij de gemeentegrenzen. Rekening houdend met de aanvullende taken die ODRA voor ons uitvoert is er een structureel nadeel vanaf 2025 van in totaal € 35.000 (programma 0 € 21.000 nadelig, programma 1 € 300 nadelig, programma 7 € 71.000 nadelig, programma 8 € 57.000 voordelig).

Totaal mutaties	**-198**	**-198**	**-198**	**-198**

8. VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN STEDELIJKE VERNIEUWING

ALGEMEEN

Omschrijving
Dit programma gaat over de beleidsvelden ruimtelijke ordening, grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen) en wonen.

Wat willen we?
We maken gewenste ontwikkelingen mogelijk en bevorderen de ruimtelijke kwaliteit en een veilige en gezonde fysieke leefomgeving. Hierbij respecteren wij het landschap en de natuur- en cultuurhistorische waarden. We zetten de veranderopgave van de Omgevingswet in voor een andere manier van werken binnen het fysieke domein. We vinden dat er voor iedereen een geschikte woning moet zijn en dat onze inwoners prettig moeten kunnen wonen in een veilige en schone omgeving.

Ontwikkelingen
Ontwikkeling woningbouw
Binnen het kader van de ruimtelijke (regionale) opgave en ontwikkelingen wordt momenteel gewerkt aan een omgevingsvisie met aandacht voor aspecten zoals wonen, werken, infrastructuur, recreatie, natuur en energietransitie. Dit zal niet alleen bijdragen aan een aansluitende ruimtelijke planning, maar ook een positieve impact hebben op sociaal-maatschappelijke vraagstukken. Een van de onderdelen die in de omgevingsvisie moet worden opgenomen is een volkshuisvestingsprogramma, dit komt voort uit het wetsvoorstel Wet versterking Regie Volkshuisvesting. Deze wet heeft als doel om de regie van de overheid op de volkshuisvesting te versterken. Het wetsvoorstel biedt het fundament voor overheden om gezamenlijk de maatschappelijke noodzaak van versnelde woningbouw op te pakken. De aanpak in het wetsvoorstel ondersteunt daarmee niet alleen de huidige bestuurlijke aanpak die is ingezet, maar zorgt ook voor een robuust wettelijke kader om ook toekomstige ontwikkelingen te regisseren, mede vanuit het perspectief van demografische prognoses. Zo bieden we de duidelijkheid en voorspelbaarheid die overheden, corporaties en marktpartijen nodig hebben om de woningbouwopgave de komende jaren op te pakken. Het wetsvoorstel is op 7 maart 2024 naar de Tweede Kamer gestuurd.
Voor de woningbouw in Zevenaar is de ambitie om per jaar 150 tot 200 woningen toe te voegen. De meest recente woningmarktonderzoeken geven aan dat de woningvraag de laatste jaren nog sterker is toegenomen dan eerdere onderzoeken aangaven. Dat impliceert dat de woningaantallen waar wij nu rekening mee houden de komende jaren waarschijnlijk nog verhoogd zullen moeten worden. We hebben daarom positie genomen in de grondmarkt door het voeren van een actief grondbeleid en hebben Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg) gevestigd op meerdere locaties binnen onze gemeente. Dit om actief gronden voor toekomstige woningbouwontwikkelingen aan te kopen, alles met als doel om meer regie te kunnen voeren op de woningbouwproductie.

Ontwikkeling wonen
Naast dat de Wet versterking Regie Volkshuisvesting de woningbouw wil versterken zet het ook in op eerlijke verdeling van de woningen. De woonopgave voor aandachtsgroepen krijgt een vaste plek in het volkshuisvestingsprogramma. Aandachtsgroepen zijn alle groepen met bijzondere woonbehoefte: o.a. ouderen, arbeidsmigranten, studenten en woonwagenbewoners. Binnen onze gemeente en regio hebben wij een huisvestingsverordening met daarin een urgentieregeling, maar dat is niet in elke gemeente/regio. Nu wil het Rijk de voorrangsregeling landelijk verplichten, zodat de woningen overal eerlijk worden verdeeld. Ook worden er per woningmarktregio afspraken gemaakt over de "fair-share" verdeling van de sociale woningvoorraad. Binnen de gemeente Zevenaar wordt daarvoor een Woonzorgvisie opgesteld en is het nodig om de Huisvestingsverordening in 2026 aan te passen.

Wet goed verhuurderschap (arbeidsmigranten)
Vanaf 1 juli 2023 is de Wet goed verhuurderschap ingegaan. Met de invoering van deze wet gelden er aanvullende regels voor verhuur van woonruimte en voor verhuur van verblijfsruimte aan arbeidsmigranten. De kern van deze wetgeving is de introductie van een algemene landelijke norm voor goed verhuurderschap. Vanaf 1 januari 2024 heeft de gemeente een meldpunt goed verhuurderschap waar inwoners een melding van

ongewenst gedrag van verhuurders kunnen indienen. Bijvoorbeeld wanneer inwoners vinden dat de verhuurder oneerlijke kosten rekent, discrimineert of bedreigt. In 2024 gaan wij onderzoeken of naast het meldpunt nog een vergunningsstelsel moet worden ingezet voor huurders en/of arbeidsmigranten.

Beleidskaders

- Structuurvisie Zevenaar 2012-2030
- Omgevingsvisie Gelders Eiland 2030 (2017)
- Plan Woningbouw (2022)
- Nota grondbeleid Zevenaar 2021
- Woondeal regio Arnhem-Nijmegen 2.0 (2023)
- Nota vastgoedbeleid
- Liemerse Woonagenda 2020
- Regionaal Programma Werklocaties (RPW) 2021 - 2024
- Toets- en afwegingskader grootschalige duurzame energieopwekking (zon en wind)
- Integraal accommodatieplan 2020-2040 (IAP)

WAT WILLEN WE?

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

We maken gewenste ontwikkelingen mogelijk en bevorderen de ruimtelijke kwaliteit en een veilige en gezonde fysieke leefomgeving. Hierbij respecteren wij het landschap en de natuur- en cultuurhistorische waarden. We zetten de veranderopgave van de Omgevingswet in voor een andere manier van werken binnen het fysieke domein. We vinden dat er voor iedereen een geschikte woning moet zijn en dat onze inwoners prettig moeten kunnen wonen in een veilige en schone omgeving.

WAT DOEN WE?

Overzicht resultaten	
8.1.1 Wij actualiseren de woonvisies	2023-2024
8.1.2 Wij zetten een doorstroommakelaar in	2023-2026
8.1.3 Wij maken jaarlijks prestatieafspraken met woningcorporaties	2023e.v.
8.1.4 Wij stellen een woningbouwplan voor een continue bouwstroom op en geven uitvoering aan dit plan	2022-2026
8.2.1 Wij nemen deel aan de Groene Metropool Regio: opgave Groene Groeiregio	2023-2025
8.2.2 Wij geven uitvoering aan de Omgevingswet	2022-2026
8.2.3 Wij intensiveren participatie bij ruimtelijke plannen en wonen	2022-2026
8.2.4 Wij werken samen met partners aan de realisering van het Rivierklimaatpark	2022e.v.

8.1 Zorgen voor een geschikte woning voor iedereen

8.1.1 Wij actualiseren de woonvisies 2023-2024

Bij de actualisatie van onze woonvisies kijken we kritisch naar de bestaande beleidsregels: waar zitten belemmeringen en knelpunten. We zetten in op sneller en efficiënter werken. We nemen de woonbehoefte van specifieke doelgroepen zoals spoedzoekers, jongeren, CPO-initiatiefnemers, statushouders, 'reizigers', woon-zorgvragers en arbeidsmigranten mee. Ook nemen we de kwaliteit van de bestaande voorraad en verduurzaming mee. We stimuleren het toevoegen van meer levensloopbestendige woningen of het levensloopbestendig maken van de huidige voorraad, maar ook versnelde realisatie van flexwoningen nemen we hierin mee.

8.1.2 Wij zetten een doorstroommakelaar in 2023-2026

Een doorstroommakelaar adviseert inwoners (op eigen verzoek) over welke woonsituatie het beste bij hen past. We vragen hiervoor bij een provincie een bijdrage aan vanuit de Verhuiscoachregeling.

8.1.3 Wij maken jaarlijks prestatieafspraken met woningcorporaties 2023-e.v.

In de prestatieafspraken met de woningcorporaties zetten we in op het toevoegen van sociale huurwoningen (30% van de toegevoegde woningvoorraad) en middeldure huurwoningen. Daarnaast zetten we in op verduurzaming bij bestaande woningen en bespreken we de rollen, taken en verantwoordelijkheden van de corporaties.
In de raamovereenkomst met de corporaties is 25% sociale huur opgenomen, deze passen we aan naar 30%. Wij hebben geen beleid op middeldure woningen, dit is ook niet opgenomen in woonvisies. Dat gaan we nu wel doen. Hiervoor is het nodig om de woonvisies te actualiseren. Daarin gaan we opnieuw de definitie bepalen van wat we betaalbaar vinden, rekening houdend met de huidige marktsituatie en prijsontwikkeling. Daarbij kijken we ook naar instrumenten zoals erfpacht en startersleningen.

8.1.4 Wij stellen een woningbouwplan voor een continue bouwstroom op en geven uitvoering aan dit plan 2022-2026

In dit plan staat aangegeven welke woningbouw (nieuwbouw) op welke locaties de komende jaren plaatsvindt. Dit plan is afgestemd op de woningbouwbehoefte.
Wij streven naar een continue bouwstroom door het toevoegen van 150-200 woningen per jaar. Wij kijken naar mogelijkheden om woningen sneller te realiseren. Bouwen met nieuwe technieken, bijvoorbeeld fabrieksmatig (prefab) en alternatieve materialen zoals hout, bieden kansen voor versnelling van de realisatietijd. Daarnaast bekijken we hoe wij het proces nog effectiever kunnen inrichten.
Voor leegkomende of leegstaande gebouwen bekijken we of deze een nieuwe functie kunnen krijgen, bij voorkeur wonen. We gaan hiervoor het gesprek aan met eigenaren van leegstaande objecten om te kijken of deze zich lenen voor functieverandering. Dit kan het geval zijn voor individuele objecten maar ook voor een groter gebied dat om herstructurering vraagt. Als het om ons eigen vastgoed gaat zetten we in op een combinatie van maatschappelijke functies en wonen.
Er moet voldoende capaciteit zijn om goed uitvoering te kunnen geven aan de ambitieuze bouwopgaven (meer bouwen, strakke vergunningverlening) en om uitvoering te kunnen geven aan de Omgevingswet (o.a. kortere procedures, participatie, integrale besluitvorming).

8.2 Uitvoeren van de Omgevingswet en ruimtelijke projecten

8.2.1 Wij nemen deel aan de Groene Metropool Regio: opgave Groene Groeiregio 2023-2025

Regionale samenwerking is belangrijk om doelstellingen te behalen die wij niet op lokale schaal kunnen bereiken. In de regio geven we uitvoering aan twee speerpunten:

- Wonen in balans: Versnellen van de woningbouw (uitvoering Woondeal).
- Leefomgeving: Verbinden van de ruimtelijke opgaven (Opstellen verstedelijkingsstrategie en het ondertekenen van het verstedelijkingsakkoord).

8.2.2 Wij geven uitvoering aan de Omgevingswet 2022-2026

Naar verwachting treedt op 1 januari 2023 de Omgevingswet in werking. Of dat ook de definitieve datum is, zal in oktober blijken. Belangrijk is namelijk dat de ICT-problemen verholpen zijn. De implementatie van de Omgevingswet heeft een structureel effect op de gemeente als organisatie (groeiende, krimpende en veranderende capaciteit, legesopbrengsten, vervallen taken en nieuwe taken). Daarbij biedt de stelselwijziging veel decentrale beleidsruimte (keuzevrijheid) die effect gaat hebben op de organisatie en de financiën. De VNG heeft in samenwerking met een aantal gemeenten het Structureel Effectenmodel Omgevingswet ontwikkeld. Aan de hand van dit model zijn de structurele effecten van de Omgevingswet in beeld gebracht. Omdat er nog inhoudelijke beleidskeuzes gemaakt moeten worden is uitgegaan van een aantal aannames over o.a. vroegtijdige participatie, overname van de zogenaamde bruidsschat en de opzet

van de nieuwe omgevingsplannen (globaal of gedetailleerd). De beschikbaar gestelde budgetten voor de invoering van de Omgevingswet zijn deels nog beschikbaar voor de transitiefase, maar behoeven wellicht nog aanvulling.

De Omgevingswet vereist het vaststellen van een omgevingsvisie en 1 omgevingsplan voor het gehele grondgebied van de gemeente. Bij het opstellen van de omgevingsvisie en het omgevingsplan onderzoeken we ook de mogelijkheden voor welstandsvrij bouwen en houden we de taakstelling van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit tegen het licht. Ook verkennen we of (gedeelten van) werklocaties te transformeren zijn naar woongebieden.

8.2.3 Wij intensiveren participatie bij ruimtelijke plannen en wonen 2022-2026

Inwoners betrekken we meer en op het juiste moment bij de ruimtelijke ordening en wonen o.a. bij gebiedsgericht werken, omgevingsvisie en bouwplannen. Dit sluit aan op het nog op te stellen gemeentebrede participatiebeleid. Voor het toetsen van initiatieven werken wij met de omgevingstafel. Een omgevingstafel is een overlegstructuur waarbij een initiatief voor een ruimtelijk project vanuit verschillende invalshoeken (o.a. ruimtelijk, wonen, natuur, milieu, fysieke en sociale leefomgeving) wordt bekeken en beoordeeld. Deze is nog zeer intern gericht, maar gaan we uitbreiden en meer naar buiten richten.
Wij kijken kritisch naar het idee van de conceptaanvraag zoals wij deze momenteel hanteren. We toetsen in een vroeg stadium (idee fase) het initiatief op kansrijkheid. Hierdoor geven we wooninitiatieven van inwoners en ontwikkelaars meer kans en we kunnen sneller besluiten. Ook voorkomen we hiermee dat een initiatiefnemer veel voorbereidingskosten moet maken. Bij het herinrichten van een wijk, zetten we in op wijkgericht werken.

8.2.4 Wij werken samen met partners aan de realisering van het Rivierklimaatpark 2022-e.v.

Op basis van de samenwerkingsovereenkomst die in oktober 2020 gesloten is met de gemeenten Arnhem, Duiven, Rheden, Westervoort, het waterschap Rijn en IJssel, de provincie Gelderland, de staat der Nederlanden en Natuurmonumenten nemen we in 2022 een besluit over toezegging van financiën voor de uitvoering van maatregelen in het Rivierklimaatpark. Van de gemeente Zevenaar wordt een bijdrage verwacht voor:

- Het verbeteren (verkeersveiliger maken) van de Marsweg.
- De opwaardering van de entrees van het gebied.
- Een algemene kwaliteitsimpuls.
- De aanleg van struinroutes.

VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2025	Begroting 2028
Demografische druk (%)					
	2023	74,00	79,60	80,10	80,10
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (€)					
	2023	876,00	812,00	772,00	772,00
Deze indicator betreft het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten (OZB + afvalstoffenheffing + rioolheffing). Het is een zo goed mogelijke inschatting op een bepaald moment. Hierdoor kan de uitkomst (licht) afwijken van andere publicaties. Voor afval en riool zijn we kostendekkendheid en voor de OZB hanteren we de inflatiecorrectie.					
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (€)					
	2023	938,00	913,00	870,00	870,00

De indicator heeft betrekking op het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten (OZB + afvalstoffenheffing + rioolheffing). Het is een zo goed mogelijke inschatting op een bepaald moment. Hierdoor kan de uitkomst (licht) afwijken van andere publicaties. Voor afval en riool zijn we kostendekkendheid en voor de OZB hanteren we de inflatiecorrectie.

Gemiddelde WOZ-waarde (per € 1.000)

2023	365,00	303,00		340,00	405,00

De ontwikkeling van de woningmarkt wordt conform landelijke cijfers als volgt ingeschat:

2023 --> 2024 +6%
2024 --> 2025 +6%
2025 --> 2026 +6%
2026 --> 2027 +6%
2027 --> 2028 +6%

Nieuw gebouwde woningen (aantal per 1.000 woningen)

2022	8,40	5,90		9,50	9,30

In de afgelopen drie jaar zijn er meer dan 500 woningen gebouwd en opgeleverd in de gemeente Zevenaar. De vraag naar woningen blijft hoog en daarom blijven wij inzetten op realisatie en versnelling van de opgave de komende jaren. We streven ernaar om jaarlijks 200 woningen toe te voegen, met als uiteindelijk doel een continue bouwstroom van 150 tot 200 woningen per jaar. Dit blijft echter wel lastig door en aantal complicerende ontwikkelingen op de woningmarkt.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
BATEN				
Baten tot de kadernota	7.119	6.504	49.033	2.772
Mutaties baten kadernota				
Totaal mutaties baten kadernota				
Totaal baten na de kadernota	7.119	6.504	49.033	2.772
LASTEN				
Lasten tot de kadernota	9.571	8.701	51.211	5.027
Mutaties lasten kadernota				
1. Autonome ontwikkelingen	-49	-49	-49	-49

Bijdrage Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	9	9	9	9
Bijdrage ODRA - Bijstelling bijdrage omgevingsdienst Arnhem-Nijmegen	-57	-57	-57	-57
2. Actualisatie bestaand beleid	**0**	**0**	**0**	**40**
Actualisatie investeringen ruimtelijke ontwikkeling (programma 8)	0	0	0	40
Totaal mutaties lasten kadernota	**-49**	**-49**	**-49**	**-9**
Totaal lasten na de kadernota	**9.523**	**8.652**	**51.162**	**5.019**
Saldo voor bestemming	**-2.404**	**-2.148**	**-2.129**	**-2.247**
Mutaties reserves				
ONTTREKKINGEN				
Onttrekkingen tot de kadernota	**500**	**0**	**0**	**0**
Onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	**500**	0	**0**	**0**
TOEVOEGINGEN				
Toevoegingen reserves tot de kadernota	**0**	**0**	**0**	**0**
Onttrekkingen kadernota				
Totaal toevoegingen kadernota				
Totaal onttrekkingen na de kadernota	**0**	0	**0**	**0**
Totaal mutaties reserves	**500**	**0**	**0**	**0**
Saldo na bestemming	**-1.904**	**-2.148**	**-2.129**	**-2.247**

TOELICHTING FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
1. Autonome ontwikkelingen				
Bijdrage Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	**-9**	**-9**	**-9**	**-9**

De bijdrage per inwoner 2025 voor het regiobureau en de vijf opgaven bedraagt € 9,01. Dit is een stijging van € 0,46 ten opzichte van begroting 2024-2027. Oorzaken zijn o.a. de inflatie en de stijging van de cao-lonen. Daarnaast beïnvloedt de onzekerheid rondom cofinanciering de hoogte van de inwonerbijdrage. De bijdrage voor de regionale energie strategie 2023-2030 (RES) dekken wij net als vorig jaar uit de middelen van de specifieke uitkering "Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid". De bijdrage voor the economic board (TEB) bedraagt € 1,04 per inwoner. Een stijging van € 0,04 ten opzichte van de begroting 2024. De afspraak over de bijdrage aan TEB loopt tot en met 2025. In totaal een structureel nadeel van in totaal € 22.000 (programma 0 € 4.000 nadelig, programma 2 € 400 nadelig, programma 3 € 6.000 voordelig, programma 5 € 12.000 nadelig, programma 7 € 2.000 nadelig en programma 8 € 9.000 nadelig).

Bijdrage ODRA - Bijstelling bijdrage omgevingsdienst Arnhem-Nijmegen	**57**	**57**	**57**	**57**

De begroting 2025 van de gemeenschappelijke regeling omgevingsdienst Arnhem-Nijmegen (ODRA) laat een hogere bijdrage voor de basistaken zien van € 31.000. Deze verhoging is grotendeels het gevolg van de indexering van het uurtarief met 5% in 2025, volumestijging is geminimaliseerd. Door de invoering van de Omgevingswet heeft ODRA drie aanvullende posten opgenomen in haar begroting die wij dekken uit het reeds eerder beschikbaar gestelde budget voor structurele effecten Omgevingswet. Het gaat om € 13.000 aan structurele kosten Omgevingswet voor aansluiting op landelijke voorzieningen en het digitaal stelsel omgevingswet (DSO), om € 19.000 voor aanvullende werkzaamheden voor ernstige bodemsaneringen. Deze taak is door het Rijk van de provincie overgedragen aan de gemeente, echter zonder middelen en om € 27.000 voor uitbreiding regionale samenwerking milieubeleid. Overeenkomstig de doelstellingen vanuit de Omgevingswet en nog eens bevestigd in de adviezen van de Commissie Van Aartsen (i.h.k. van de robuustheid van OD's) moeten omgevingsdiensten integraal betrokken zijn bij het opstellen van milieunormen in het omgevingsplan. Omgevingsdiensten moeten een inhoudelijk advies geven over de milieunormering evenals een uitvoeringstoets. Dit vraagt om meer uitvoeringsgeoriënteerde betrokkenheid aan de voorkant van de beleidscyclus die ook niet stopt bij de gemeentegrenzen. Rekening houdend met de aanvullende taken die ODRA voor ons uitvoert is er een structureel nadeel vanaf 2025 van in totaal € 35.000 (programma 0 € 21.000 nadelig, programma 1 € 300 nadelig, programma 7 € 71.000 nadelig, programma 8 € 57.000 voordelig).

2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie investeringen ruimtelijke ontwikkeling (programma 8)	**0**	**0**	**0**	**-40**

In de begroting 2022-2026 is € 1.200.000 beschikbaar gesteld voor het realiseren klimaatpark. De uitvoering is gepland in 2027. De bijbehorende afschrijvingslasten zijn nog niet eerder geraamd. Vanaf 2028 een structureel nadeel van € 40.000.

Totaal mutaties	**49**	**49**	**49**	**9**

FINANCIËN

AUTORISATIE

De autorisatie van de budgetten gebeurt bij de vaststelling van de begroting en eventueel wijzigingen van de begroting in uw raad. Op basis van deze autorisatie zijn wij gemachtigd binnen de gestelde kaders uitgaven te doen en inkomsten te genereren.

Beleid autorisatie

In de verordening artikel 212 Gemeentewet heeft u in de vergadering van 31 mei 2023 hierover het volgende bepaald:

Artikel 5. Autorisatie begroting en investeringskredieten

1. De raad autoriseert met het vaststellen van de begroting de baten en de lasten per programma.
2. Bij de begrotingsbehandeling geeft de raad aan van welke nieuwe investeringen hij op een later tijdstip een apart voorstel voor autorisatie van het investeringsbudget wil ontvangen. De overige nieuwe investeringsbudgetten worden bij de begrotingsbehandeling met het vaststellen van de financiële positie geautoriseerd.
3. Bij de behandeling van de tussenrapportages in de raad bedoeld in artikel 6, eerste lid, doen burgemeester en wethouders voorstellen voor het wijzigen van de geautoriseerde baten en lasten, het wijzigen van de geautoriseerde investeringsbudgetten en het bijstellen van het beleid. In geval van investeringen met een meerjarig karakter doen burgemeester en wethouders indien nodig ook bij iedere begroting op grond van geactualiseerde ramingen voorstellen voor het wijzigen van de geautoriseerde investeringsbudgetten.
4. Voor een investering waarvan het investeringsbudget niet met het vaststellen van de begroting is geautoriseerd, leggen burgemeester en wethouders voorafgaand aan het aangaan van verplichtingen een investeringsvoorstel met een voorstel voor het vaststellen van een investeringsbudget aan de raad voor.
5. Bij investeringen met een meerjarig karakter mag binnen het investeringsbudget geschoven worden tussen de jaargrenzen. In het investeringsoverzicht bij de jaarstukken worden deze verschuivingen aan de raad gemeld.

Soorten budgetten

Een budget is een in de begroting opgenomen uit te geven of te ontvangen geldbedrag dat is gekoppeld aan een product om bepaalde activiteiten en prestaties te realiseren. Een budget komt tot uitdrukking in een bedrag voor baten en/of lasten.

Binnen onze gemeente kennen wij verschillende soorten budgetten:

1. Exploitatiebudgetten
   Deze worden ook wel reguliere budgetten genoemd. Dit betreft, vaak structurele, geldbedragen die op jaarbasis binnen de begroting aan een budgethouder ter beschikking staan.
2. Investeringsbudgetten
   Een investeringsbudget is een afzonderlijk door u verleend geldbedrag voor het uitvoeren van nieuwe investeringen of projecten, toegekend aan een budgethouder. Het nut van deze investeringen strekt zich over meerdere jaren uit.
3. Reserves en voorzieningen
   Reserves en voorzieningen zijn bijzondere 'budgetten'. Deze zijn door u ingesteld voor het doen of dekken van specifieke uitgaven. Bij voorzieningen bijvoorbeeld op basis van een door u vastgesteld beheerplan.

Exploitatiebudgetten

U autoriseert ons college op het niveau van programma's. Wij zijn daarmee bevoegd uitvoering te geven aan het realiseren van de doelstellingen van het betreffende programma met behulp van de daarbij opgenomen middelen. Voorwaarde daarbij is dat wij bij de besteding van de budgetten voor bestaand beleid binnen de grenzen van het totale budget van het programma blijven. Binnen deze grenzen zijn wij bevoegd om de wijze van besteding van de budgetten aan te passen als dit noodzakelijk is voor het bereiken van de door u vastgestelde doelstellingen van het betreffende programma. Hiervoor hoeven wij u, ingevolge de voorschriften, geen begrotingswijziging voor te leggen.
Bij het schuiven met budgetten tussen verschillende programma's, moeten wij uw goedkeuring vragen door middel van het voorleggen van een raadsvoorstel met begrotingswijziging.
Bij tussentijdse voortgangsrapportages en de jaarstukken leggen wij aan u verantwoording af over de uitvoering, de besteding van de middelen en de bereikte resultaten van het betreffende programma en de realisatie van de doelstellingen.

Investeringsbudgetten

Bij de programmabegroting vermelden wij per programma naast de exploitatiebudgetten ook de investeringsbudgetten uit het meerjareninvesteringsplan die bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen van het betreffende programma. Zoals gezegd autoriseert u ons op het niveau van de programma's en zijn wij daarmee bevoegd uitvoering te geven aan de realisatie van de doelstellingen van het betreffende programma. Wij zijn dus bevoegd om ook uitvoering te geven aan de investeringsbudgetten. Hiertoe ramen wij een investeringsbudget, inclusief bijbehorende dekking en eventueel in te stellen dekkingsreserves en de jaarlijkse kosten van rente en afschrijving. Bij investeringen met een meerjarig karakter mag binnen het investeringsbudget geschoven worden tussen de jaargrenzen.
Indien bij een budgetaanvraag blijkt dat het te voteren bedrag noodzakelijkerwijs hoger (10% of meer) is dan het in het meerjareninvesteringsplan opgenomen bedrag zullen wij u hiervoor vooraf om autorisatie vragen. Hierbij zullen wij tevens de daarbij behorende dekkingsmiddelen aangeven. In dergelijke gevallen zullen wij u ook een begrotingswijziging voorleggen. Na uw goedkeuring, met de bijbehorende begrotingswijziging, is het investeringsbudget beschikbaar gesteld. Uiteraard leggen wij ook over de uitvoering van de investeringsbudgetten, zowel inhoudelijk als financieel, tussentijds (indien er sprake is van noodzakelijke aanpassingen) en bij de jaarstukken verantwoording aan u af.

Budgetten reserves en voorzieningen

Bij de programmabegroting presenteren wij per programma ook de betreffende reserves en voorzieningen. Voor mutaties in reserves zijn wij verplicht uw raad om autorisatie te vragen. In het kader van het budgetrecht bent u als raad bevoegd reserves in te stellen en toevoegingen en onttrekkingen te autoriseren. De bij het onderdeel reserves opgenomen mutaties gelden in dit verband als vast te stellen kader. Voor noodzakelijke wijzigingen hierin komen wij met een apart voorstel bij u terug.
Voor voorzieningen geldt een ander regime. U stelt als raad een voorziening in op basis van bijvoorbeeld een onderhoudsplan. Bij de instelling van de voorziening bepaalt u de hoogte van de jaarlijkse dotatie. De werkelijke bestedingen ten laste van de voorziening vinden plaats op basis van het vastgestelde onderhoudsplan. Deze bestedingen vallen binnen het mandaat van ons college.

KADERS EN UITGANGSPUNTEN

Hieronder zijn uitgangspunten opgenomen die zijn gehanteerd bij het opstellen van de ramingen in deze kadernota 2025-2028.

Uitgangspunt van het financiële beleid van onze gemeente is een structureel en reëel sluitende begroting. Dit betekent dat:

- structurele lasten worden gedekt door structurele baten;
- de begroting duidelijk inzicht geeft welke baten en lasten incidenteel van aard zijn;
- budgetten in de begroting zijn gebaseerd op het bestaande beleid;
- de meerjarenraming is gebaseerd op constante lonen en prijzen.

Structurele baten en lasten zijn in elk geval die baten en lasten die in beginsel jaarlijks in de begroting zijn opgenomen. Omdat de gemeente structurele taken uitvoert, zijn structurele baten en lasten de regel. Incidentele lasten zijn de uitzondering. De toezichthouder houdt bij het beoordelen van de incidentele baten en lasten de volgende volgorde aan:

- Aard van de raming (soort of eigenschap van een begrotingspost)
- Einddatum (duidelijk en onvoorwaardelijk)
- De materiële beïnvloeding (voldoende omvang)

Hulpmiddel voor het invullen van het begrip incidenteel is: baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. De aard van de raming (soort of eigenschap van een begrotingspost) gaat echter altijd boven het hulpmiddel.

De in het overzicht opgenomen incidentele lasten en baten betreffen middelen die naar de aard van de post een eenmalig karakter hebben en waarbij een duidelijke en onvoorwaardelijke einddatum vastligt. Voorbeelden van incidentele posten zijn:

- implementatiekosten;
- verkopen van bezit;
- alle mutaties van grondexploitatie.

Onderdeel	Grondslag	Toelichting
Loonontwikkeling	4,40	Het percentage is gebaseerd op de Macro Economische Verkenningen van het CPB (maand februari 2024).
Prijsontwikkeling	1,2 *	Het percentage is gebaseerd op de Macro Economische Verkenningen van het CPB (maand februari 2024).
Huren en pachten	1,2 *	Het percentage is gebaseerd op de Macro Economische Verkenningen van het CPB februari 2024).
Subsidies	1,2 *	Het percentage is gebaseerd op de Macro Economische Verkenningen van het CPB (maand februari 2024).
Belastingen	1,2 *	Het percentage is gebaseerd op de Macro Economische Verkenningen van het CPB (maand februari 2024).
Leges en heffingen	1,2 *	Het percentage is gebaseerd op de Macro Economische Verkenningen van het CPB (maand februari 2024).

* Het percentage van 1,2% bestaat uit de raming van de prijsontwikkeling van 2025 (2,2%), plus de doorwerking van de verlaging van de prijsontwikkeling van 2024 (-1,0%).

	2025	2026	2027	2028
Aantal inwoners	45.260	45.480	45.690	45.890
Aantal woningen	21.180	21.380	21.580	21.780
	De prognoses zijn gebaseerd op interne cijfers.			

Rentepercentage voor investeringen

In het taakveld Treasury onder programma 0. Bestuur en ondersteuning zijn alle rentelasten en de toegerekende rente opgenomen, het renteresultaat is hier zichtbaar. Nieuwe investeringen leggen beslag op de financieringsmiddelen. Naast afschrijvingslasten ramen wij nu structureel rentelasten.
Als rentepercentage voor nieuwe investeringen wordt het gemiddelde percentage van een half jaar voorafgaand aan het opstellen van de begroting genomen van een 20 jarige lineaire vaste geldlening bij de Bank voor Nederlandse Gemeenten. De keuze voor 20 jaar is het gemiddelde van de meest voorkomende investeringen (bedrijfsgebouwen) 40 jaar en de minimale afschrijvingstermijn van 1 jaar.
De berekening van het percentage voor 2025 (t/m 10 april 2024) volgens deze methodiek komt afgerond uit op 3,36%.

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Baten				
0. Bestuur en ondersteuning	120.229	112.836	112.975	113.292
1. Veiligheid	131	131	131	131
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	349	349	349	349
3. Economie	2.039	493	493	493
4. Onderwijs	1.208	1.208	1.209	1.209
5. Sport, cultuur en recreatie	1.405	1.397	1.397	1.397
6. Sociaal domein	17.908	18.691	19.072	19.072
7. Volksgezondheid en milieu	11.056	11.075	10.831	11.167
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	7.119	6.504	49.033	2.772
Actuele stand begroting - baten	**161.445**	**152.685**	**195.490**	**149.882**
Lasten				
0. Bestuur en ondersteuning	30.229	30.001	29.772	29.373
1. Veiligheid	4.883	4.877	4.878	4.878
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	6.788	7.101	7.201	7.294
3. Economie	2.596	1.087	1.102	1.034
4. Onderwijs	6.250	6.761	6.938	7.008
5. Sport, cultuur en recreatie	11.940	11.903	11.970	11.986
6. Sociaal domein	79.226	79.641	80.059	80.154
7. Volksgezondheid en milieu	14.546	13.720	13.666	14.002
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	9.523	8.652	51.162	5.019
Actuele stand begroting - lasten	**165.980**	**163.743**	**206.749**	**160.748**
Saldo				
0. Bestuur en ondersteuning	90.000	82.835	83.203	83.918
1. Veiligheid	-4.752	-4.745	-4.747	-4.747
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	-6.439	-6.752	-6.852	-6.945
3. Economie	-557	-594	-609	-541
4. Onderwijs	-5.042	-5.553	-5.730	-5.799
5. Sport, cultuur en recreatie	-10.535	-10.506	-10.573	-10.589
6. Sociaal domein	-61.318	-60.949	-60.987	-61.082
7. Volksgezondheid en milieu	-3.490	-2.645	-2.835	-2.835
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-2.404	-2.148	-2.129	-2.247
Actuele stand begroting - saldo	**-4.535**	**-11.058**	**-11.258**	**-10.866**
Mutaties reserves				
0. Bestuur en ondersteuning	404	452	452	452
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	100	150	50	50
3. Economie	0	32	17	17
4. Onderwijs	143	268	268	268
5. Sport, cultuur en recreatie	454	254	254	254
6. Sociaal domein	24	24	24	24
7. Volksgezondheid en milieu	999	0	0	0

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	500	0	0	0
Totaal mutaties reserves	**2.623**	**1.179**	**1.064**	**1.064**
Actuele stand begroting na de kadernota	**-1.912**	**-9.879**	**-10.195**	**-9.802**

FINANCIEEL MEERJARENBEELD

In onderstaande tabel staat een overzicht van alle financiële baten en lasten, zoals die zijn opgenomen in deze rapportage. In de tabel worden baten en lasten apart gepresenteerd.
Na de tabel geven wij de toelichtingen op alle financiële mutaties. Deze toelichtingen staan op alfabetische volgorde, maar er is geen indeling op baten en lasten. Elke wijziging wordt daarmee eenmalig ("netto") toegelicht.

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
BATEN				
Primitieve begroting 2024-2027	161.445	152.685	195.490	149.882
Mutaties 1e Voortgangsrapportage 2024	2.972	2.605	3.867	-41.507
Totale baten tot de kadernota	**160.851**	**152.279**	**195.085**	**149.477**
Mutaties in deze kadernota (baten)				
1. Autonome ontwikkelingen	594	**406**	406	406
Aanpassingen aan het middenspannings- en laagspanningsnet	257	69	69	69
Verwachte compensatie loon- en prijsstijgingen gemeenschappelijke regelingen	337	337	337	337
Totaal gemuteerde baten	**594**	**406**	**406**	**406**
Totale baten tot en met de kadernota	**161.445**	**152.685**	**195.490**	**149.882**
LASTEN				
Primitieve begroting 2024-2027	157.138	155.004	198.123	198.210
Mutaties 1e voortgangsrapportage 2024	8.055	8.158	7.993	-38.325
Totale lasten tot de 1e VGR	**165.193**	**163.162**	**206.116**	**159.885**
Mutaties in deze kadernota (lasten)				
1. Autonome ontwikkelingen	915	**750**	741	906
Aanpassingen aan het middenspannings- en laagspanningsnet	257	69	69	69
Bijdrage BVO DRAN en overige kosten doelgroepenvervoer	-260	-280	-307	-212
Bijdrage BVO DRAN en overige kosten leerlingenvervoer	36	44	52	120
Bijdrage GR Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers (GRHVOL)	10	11	11	13
Bijdrage GR Samenwerking de Liemers SDL - RSD	347	347	347	347
Bijdrage GR VGGM Volksgezondheid en Jeugdgezondheidszorg (JGZ)	125	125	125	125
Bijdrage Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	22	22	22	22
Bijdrage MGR sociaal domein Centraal Gelderland/module Onderwijs (RBL)	30	30	30	30

Bijdrage MGR sociaal domein Centraal Gelderland/modules WSP, WgSW en Inburgering	200	200	200	200
Bijdrage ODRA - Bijstelling bijdrage omgevingsdienst Arnhem-Nijmegen	35	35	35	35
Bijdrage Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg (SALD)	69	71	71	71
Bijdrage VGGM onderdeel Brandweer	-20	-20	-20	-20
Onderhoud groenareaal nieuwbouwlocaties Enghuizen, de Stede, en de Middag	65	65	65	65
Uitbreiding van 27 naar 29 raadsleden	0	32	42	42
2. Actualisatie bestaand beleid	**-128**	**-169**	**-108**	**-43**
Actualisatie bijdrage sportbedrijf	35	35	35	35
Actualisatie investeringen ruimtelijke ontwikkeling (programma 8)	0	0	0	40
Budgetmutatie zorgkosten Wmo en Jeugd	-1.265	-1.265	-1.265	-1.265
Cloudgang gemeentelijke applicaties	76	50	50	50
Doorontwikkeling en versterking RID	731	789	837	887
Functieboek griffie	8	8	8	8
Herinrichten Edisonstraat/Doesburgseweg	0	0	0	-25
Inkoop-/aanbestedingsexpertise/-ondersteuning HRM-systeem	95	0	0	0
Investering bouwvoorbereiding basisschool De Wissel	0	0	6	6
Investering bouwvoorbereidingskosten vervangende nieuwbouw/renovatie locatie Heerenmaten (Voortgezet onderwijs)	0	0	6	6
Investering parkeerdek Masiusplein Zevenaar	0	18	18	18
Versterken openbaar bibliotheekwerk en borging volwasseneneducatie	192	192	192	192
Werkplekken Turmac Kantoorgebouw	0	5	5	5
Totaal gemuteerde lasten	**787**	**581**	**633**	**863**
Totale lasten tot en met kadernota	**165.980**	**163.743**	**206.749**	**160.748**
Resultaat voor bestemming	**-4.535**	**-11.058**	**-11.258**	**-10.866**
ONTTREKKINGEN				
Primitieve begroting 2024-2027	2.611	1.064	1.064	1.064
Mutaties 1e Voortgangsrapportage 2024	13	115	0	0
Onttrekkingen in deze kadernota	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves	2.623	**1.179**	1.064	1.064
TOEVOEGINGEN				
Primitieve begroting 2024-2027	0	0	0	0
Mutaties tot de 1e voortgangsrapportage 2024	0	0	0	0
Toevoegingen in deze kadernota	0	0	0	0

Totaal toevoegingen reserves	0	0	0	0
Saldo reserve mutaties	**2.623**	**1.179**	**1.064**	**1.064**
Resultaat na bestemming	**-1.912**	**-9.879**	**-10.195**	**-9.802**

TOELICHTING MUTATIES IN DE EXPLOITATIE

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
1. Autonome ontwikkelingen				
Aanpassingen aan het middenspannings- en laagspanningsnet	0	0	0	0

Zoals in programma 2 bij ontwikkelingen is aangegeven moeten er grote aanpassingen gedaan worden aan het middenspannings- en laagspanningsnet om aan de toekomstige vraag te kunnen voldoen. De werkzaamheden worden per buurt opgepakt. Om deze aanpassingen vanuit gemeente Zevenaar mogelijk te maken is drie fte extra formatie nodig: 1 fte projectleider, 1 fte toezichthouder en 1 fte diverse functies juristen en beleid. De 1 fte toezichthouder (€ 69.000) ramen we structureel. Deze kosten dekken wij uit de ontvangen leges en vergoedingen voor graafwerkzaamheden. De overige 2 fte ramen wij alleen voor 2025 en dekken wij uit de tijdelijke rijksgelden voor klimaat- en energiebeleid. In 2025 gaan wij kijken of de inschatting van 3 FTE in de praktijk een juiste inschatting is en of vanaf 2026 rijksmiddelen beschikbaar zijn of komen om deze kosten alsnog uit te kunnen dekken. Wij komen in 2025 met een nieuw voorstel.

Bijdrage BVO DRAN en overige kosten doelgroepenvervoer	260	280	307	212

De bijdrage aan de BVO DRAN wordt aangepast aan de meerjarenbegroting 2025-2028 van de BVO DRAN. In totaal dalen de kosten hierdoor in alle jaren (van € 281.000 in 2025 tot € 233.000 in 2028). De daling wordt verklaard door de aanbesteding van het Wmo-vervoer, door een daling van het vervoer eind 2023 (vervoer Wmo, dagbesteding en jeugd) en een daling van de NEA-index (index vervoerskosten).
Tegenover de daling in de kosten van het doelgroepenvervoer via de BVO DRAN is de subsidie van de Plusbus gestegen. Dit zijn communicerende vaten. In de afgelopen jaren is de subsidie geleidelijk verhoogd met € 21.000. De stijging van de subsidie komt door indexering, die na een aantal jaren echt weer nodig was, en de aanstelling en pensioenvoorzieningen van een coördinator en een administratieve medewerker bij de Plusbus. Deze personen zijn aangesteld om de dienstverlening te verruimen en te verbeteren.

Bijdrage BVO DRAN en overige kosten leerlingenvervoer	-36	-44	-52	-120

De bijdrage aan de BVO DRAN wordt aangepast aan de meerjarenbegroting 2025-2028 van de BVO DRAN. De bijdrage daalt door een daling van het leerlingenvervoer via de BVO DRAN en een daling van de NEA-index (index vervoerskosten). Daarnaast verwachten wij dat de stijging van het vervoer in natura uit de 2e VGR 2023 structureel is. Hierdoor stijgen deze kosten met € 60.000. Deze stijging komt door 'verplaatsing' van het leerlingenvervoer via de BVO DRAN naar bekostiging van het leerlingenvervoer via openbaar vervoer en door de aanhoudende stijging van het aantal leerlingen in het leerlingenvervoer.

Bijdrage GR Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers (GRHVOL)	-10	-11	-11	-13

De bijdrage aan de GRHVOL voor 2025 is aangepast. Hierbij is uitgegaan van de meerjarenbegroting van de gemeenschappelijke regeling. De totale bijdrage voor Zevenaar aan de GRHVOL is in 2025 afgerond € 10.000 hoger als de bijdrage in 2024. In de jaren 2026 t/m 2028 neemt de jaarlijkse bijdrage toe omdat hierbij rekening is gehouden met de investering in nieuwbouw/uitbreiding, voor een bedrag van € 3.500.000, van een bestaande locatie in Zevenaar.

Bijdrage GR Samenwerking de Liemers SDL - RSD	**-347**	**-347**	**-347**	**-347**

De bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling (voor SDL-RSD) is bijgesteld waarbij rekening is gehouden met de gewijzigde begroting 2024. Hierin zijn de aanpassingen verwerkt van de reële stijging van de personeelskosten en overige kosten die hoger zijn uitgevallen t.o.v. de vastgestelde meerjarenbegroting 2024-2027 van de GR (nadeel € 140.000). Voor de prijsstijgingen (indexeringen) voor het jaar 2025 is de bijstelling gebaseerd op de septembercirculaire 2023 (nadeel € 193.000). De overige kostenstijging is veroorzaakt door de gewijzigde kostenverdeling, waardoor het aandeel van Zevenaar is gestegen van 52,01% naar 52,17% en mutaties in de dienstverleningsovereenkomst (nadeel € 14.000). Totaal nadeel € 347.000.

Bijdrage GR VGGM Volksgezondheid en Jeugdgezondheidszorg (JGZ)	**-125**	**-125**	**-125**	**-125**

De bijdragen aan de gemeenschappelijke regeling VGGM is aangepast conform de geactualiseerde (concept) begroting 2025 van de GR. Daarbij is rekening gehouden met de verwachte loon- en prijsontwikkelingen, (jeugd)inwoneraantallen, de voorstellen voor versterking van de GGD taken en de organisatieversterking om de GGD meer toekomstbestendig te maken. Hierdoor neemt de bijdrage voor 2025 voor het onderdeel volksgezondheid (GGD/Bevolkingszorg) toe met € 115.000 en voor de jeugdgezondheidszorg (JGZ 0-4 en RVP) toe met € 10.000. Totaal nadeel bedraagt € 125.000.

Bijdrage Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	**-22**	**-22**	**-22**	**-22**

De bijdrage per inwoner 2025 voor het regiobureau en de vijf opgaven bedraagt € 9,01. Dit is een stijging van € 0,46 ten opzichte van begroting 2024-2027. Oorzaken zijn o.a. de inflatie en de stijging van de cao-lonen. Daarnaast beïnvloedt de onzekerheid rondom cofinanciering de hoogte van de inwonerbijdrage. De bijdrage voor de regionale energie strategie 2023-2030 (RES) dekken wij net als vorig jaar uit de middelen van de specifieke uitkering "Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid". De bijdrage voor the economic board (TEB) bedraagt € 1,04 per inwoner. Een stijging van € 0,04 ten opzichte van de begroting 2024. De afspraak over de bijdrage aan TEB loopt tot en met 2025. In totaal een structureel nadeel van in totaal € 22.000 (programma 0 € 4.000 nadelig, programma 2 € 400 nadelig, programma 3 € 6.000 voordelig, programma 5 € 12.000 nadelig, programma 7 € 2.000 nadelig en programma 8 € 9.000 nadelig).

Bijdrage MGR sociaal domein Centraal Gelderland/module Onderwijs (RBL)	**-30**	**-30**	**-30**	**-30**

In de begroting voor de module 'Onderwijs (RBL)' is voor 2025 rekening gehouden met het van het doorvoeren van de 2e fase van de aangepaste formatierichtlijn in 2024 en de indexeringen (loon- en overige index) volgens de septembercirculaire 2023.

Bijdrage MGR sociaal domein Centraal Gelderland/modules WSP, WgSW en Inburgering	**-200**	**-200**	**-200**	**-200**

De bijdragen aan de gemeenschappelijke regeling MGR voor de modules WSP, WgSW, Contractmanagement Inburgeringstrajecten, inkoop en beheer zijn geïndexeerd op basis van de septembercirculaire 2023. Bij de module WgSW is rekening gehouden met de herverdeling op basis van het aantal arbeidsjaren per oktober 2023 en in de module WSP is rekening gehouden met aangepaste dienstverleningsovereenkomst a.g.v. de toevoeging van de submodule SROI (Social Return on Investment). Bij de module inkoop is naast de indexering ook de stijging in verband met de versterking van de operationele aansturing en strategische positie voor verbetering van het inkoopbeleid begrepen (€ 26.600).
Er is besloten tot het instellen van een nieuwe module 'Regionale facilitering zorg' bij de MGR. De kosten voor deze nieuwe module zijn al in de begroting opgenomen, maar werden voorheen aan centrumgemeente Arnhem betaald. Deze nieuwe module (€ 122.000) kan daarom budgettair neutraal worden opgenomen in de begroting.
De totale kostenstijging voor de modules bedraagt afgerond € 200.000.

Bijdrage ODRA - Bijstelling bijdrage omgevingsdienst Arnhem-Nijmegen	**-35**	**-35**	**-35**	**-35**

De begroting 2025 van de gemeenschappelijke regeling omgevingsdienst Arnhem-Nijmegen (ODRA) laat een hogere bijdrage voor de basistaken zien van € 31.000. Deze verhoging is grotendeels het gevolg van de indexering van het uurtarief met 5% in 2025, volumestijging is geminimaliseerd. Door de invoering van de Omgevingswet heeft ODRA drie aanvullende posten opgenomen in haar begroting die wij dekken uit het reeds eerder beschikbaar gestelde budget voor structurele effecten Omgevingswet. Het gaat om € 13.000 aan structurele kosten Omgevingswet voor aansluiting op landelijke voorzieningen en het digitaal stelsel omgevingswet (DSO), om € 19.000 voor aanvullende werkzaamheden voor ernstige bodemsaneringen. Deze taak is door het Rijk van de provincie overgedragen aan de gemeente, echter zonder middelen en om € 27.000 voor uitbreiding regionale samenwerking milieubeleid. Overeenkomstig de doelstellingen vanuit de Omgevingswet en nog eens bevestigd in de adviezen van de Commissie Van Aartsen (i.h.k. van de robuustheid van OD's) moeten omgevingsdiensten integraal betrokken zijn bij het opstellen van milieunormen in het omgevingsplan. Omgevingsdiensten moeten een inhoudelijk advies geven over de milieunormering evenals een uitvoeringstoets. Dit vraagt om meer uitvoeringsgeoriënteerde betrokkenheid aan de voorkant van de beleidscyclus die ook niet stopt bij de gemeentegrenzen. Rekening houdend met de aanvullende taken die ODRA voor ons uitvoert is er een structureel nadeel vanaf 2025 van in totaal € 35.000 (programma 0 € 21.000 nadelig, programma 1 € 300 nadelig, programma 7 € 71.000 nadelig, programma 8 € 57.000 voordelig).

Bijdrage Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg (SALD)	**-69**	**-71**	**-71**	**-71**

De bijdrage aan het Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg (SALD) wordt voor Zevenaar structureel verhoogd met € 71.000. De stijging komt voort uit de ontwikkelingen van het e-depot. Om te voldoen aan wet- en regelgeving en om duurzame bewaring van digitale informatie te realiseren, is een E-depot (digitale archiefbewaarplaats) nodig. Daarbij ramen we in 2025 eenmalig € 44.500 voor de projectleider.

Bijdrage VGGM onderdeel Brandweer	**20**	**20**	**20**	**20**

De bijdragen aan de gemeenschappelijke regeling VGGM zijn aangepast conform de begroting 2025. Daarbij is rekening gehouden met de verwachte loon- en prijsontwikkelingen, het voordelige effect van de herverdeling van de bijdrage op basis van het cluster OOV-gemeentefonds en de versterking van de bedrijfsvoering. Het bestuur van VGGM heeft besloten een indicatieve besparing van 2% door te voeren op de gemeentelijke bijdrage voor het begrotingsjaar 2025. In totaal neemt de bijdrage voor 2025 voor het onderdeel brandweer af met per saldo € 20.000.

Onderhoud groenareaal nieuwbouwlocaties Enghuizen, de Stede, en de Middag	**-65**	**-65**	**-65**	**-65**

Vanaf 2025 komt het beheer van de openbare ruimte van de nieuwbouwlocaties Enghuizen, de Stede, en de Middag ten laste van openbaar groen. De structurele kosten voor het onderhoud van het nieuwe groen bedragen € 65.000.

Uitbreiding van 27 naar 29 raadsleden	**0**	**-32**	**-42**	**-42**

Het aantal raadsleden is afhankelijk van het aantal inwoners. Hiervoor zijn gemeenten ingedeeld in inwonersklassen. Na de gemeenteraadsverkiezingen in 2026 gaan we van 27 naar 29 raadsleden. Dat betekent een hogere vergoeding aan raadsleden. In 2026 een bedrag van € 32.000 en vanaf 2027 structureel € 42.000.

Verwachte compensatie loon- en prijsstijgingen gemeenschappelijke regelingen	**337**	**337**	**337**	**337**

In de kadernota zijn de bijdragen aan de gemeenschappelijke regelingen geraamd inclusief de loon- en prijsstijgingen voor het jaar 2025. In de gemeentebegroting wordt deze compensatie pas na de meicirculaire in de begroting verwerkt. Hierdoor ontstaat nu in de kadernota een te negatief beeld. Daarom ramen wij nu in een stelpost de verwachte compensatie voor lonen en prijzen van de gemeenschappelijke regelingen. De compensatie voor loon- en prijsstijgingen in de algemene uitkering en de eigen belastinginkomsten voor de gemeenschappelijke regelingen in deze kadernota ramen wij op € 337.000.
Samenvattend betekent dit dat de stijging van de bijdragen aan de gemeenschappelijke regelingen van € 800.000 voor een bedrag van € 337.000 wordt gecompenseerd.

2. Actualisatie bestaand beleid

Actualisatie bijdrage sportbedrijf	**-35**	**-35**	**-35**	**-35**

In 2023 is het beheer van sportzaal De Bem ondergebracht bij Ataro BV en opgenomen in de DVO (dienstverleningsovereenkomst) tussen Ataro BV en de gemeente waarmee nu alle gemeentelijke sportaccommodaties zijn ondergebracht in de DVO. In de jaarrekening 2023 zijn de extra kosten toegelicht. De structurele effecten zijn verwerkt in deze kadernota (nadeel € 35.000).

Actualisatie investeringen ruimtelijke ontwikkeling (programma 8)	**0**	**0**	**0**	**-40**

In de begroting 2022-2026 is € 1.200.000 beschikbaar gesteld voor het realiseren klimaatpark. De uitvoering is gepland in 2027. De bijbehorende afschrijvingslasten zijn nog niet eerder geraamd. Vanaf 2028 een structureel nadeel van € 40.000.

Budgetmutatie zorgkosten Wmo en Jeugd	**1.265**	**1.265**	**1.265**	**1.265**

Bij de 1e voortgangsrapportage 2024 zijn de ramingen voor de zorgkosten aangepast in verband met de forse structurele tariefstijgingen. Dit naar aanleiding van het onderzoek naar reële kostprijzen. Bij de jaarrekening is gebleken dat de zorgkosten over 2023 lager zijn uitgevallen. Wanneer we rekening houden met deze definitieve cijfers over 2023 dan kunnen de ramingen naar beneden worden bijgesteld. Per saldo een effect van € 1.265.000 vanaf 2025. Het effect voor 2024 zal worden meegenomen in de 2e voortgangsrapportage 2024.

Cloudgang gemeentelijke applicaties	**-76**	**-50**	**-50**	**-50**

Steeds meer toepassingen van software worden afgenomen als een dienst. We kiezen er in Zevenaar voor de transitie naar de cloud op een natuurlijk moment te realiseren. De komende tijd verwachten we cloudtransities bij applicaties van Centric, Stratech schuldhulpverlening en dienstverleningssoftware. We ramen eenmalig in 2025 € 26.000 en structureel € 50.000.

Doorontwikkeling en versterking RID	**-731**	**-789**	**-837**	**-887**

De I&A-visie- en strategie 2023-2025 "Beter samen" is vastgesteld. Hierbij heeft uw raad gekozen voor de minimale variant. Bij de kadernota 2026-2029 valt het besluit of het wenselijk en financieel haalbaar is om over te stappen op de optimale of groeivariant.
Om goed en veilig ten dienste te kunnen staan van onze inwoners en bedrijven willen de drie Liemerse gemeenten de komende jaren de digitalisering en innovatieve technologie bij kunnen benen. Door deze kwaliteitsimpuls kan de RID zich hoognodig ontwikkelen tot een moderne uitvoeringspartner op ICT-gebied.

Functieboek griffie	**-8**	**-8**	**-8**	**-8**

Vanwege een verwachte aankomende wetswijziging en de werving van een nieuwe griffier is besloten om het functieboek van de griffie aan te passen. Dat wil concreet zeggen dat de functie van de nieuwe griffier ingeschaald gaat worden in schaal 14. De huidige inschaling is schaal 13. Dit betekent een structurele verhoging van € 8.000.

Herinrichten Edisonstraat/Doesburgseweg	**0**	**0**	**0**	**25**

Om bedrijventerrein Mercurion direct te verbinden met de nieuwe aansluiting Zevenaar Oost bij Hengelder is een goede aansluiting van de Edisonstraat naar de Hunneveldweg nodig. In de begroting 2023-2026 is hiervoor een investeringsbudget van € 750.000 beschikbaar gesteld. In 2023 is echter een gelabelde bijdrage ontvangen van de provincie Gelderland voor onder andere de aanpassing van de Edisonstraat. Hierdoor vervallen de kapitaallasten vanaf 2028. Een structureel voordeel van 2028 van € 25.000.

Inkoop-/aanbestedingsexpertise/-ondersteuning HRM-systeem	**-95**	**0**	**0**	**0**

Het personeelsinformatiesysteem moet op basis van de waardeomvang en de aanbestedingsregels Europees worden aanbesteed. Bij het aanbestedingstraject van het nieuwe HRM-systeem ramen wij nu ook de (inhuur)kosten van procesbegeleiding en expertise. Deze schatten wij in op eenmalig € 25.000. Voor de implementatie inclusief de kosten van schaduwdraaien ramen we eenmalig € 70.000.

Investering bouwvoorbereiding basisschool De Wissel	**0**	**0**	**-6**	**-6**

Voor de bouwvoorbereiding nieuwbouw van basisschool De Wissel vragen wij een investeringsbedrag van € 250.000.

Investering bouwvoorbereidingskosten vervangende nieuwbouw/renovatie locatie Heerenmaten (Voortgezet onderwijs)	**0**	**0**	**-6**	**-6**

Voor de bouwvoorbereiding vervangende nieuwbouw e/o renovatie van locatie Heerenmaten (VO) vragen wij een investeringsbedrag van € 250.000.

Investering parkeerdek Masiusplein Zevenaar	**0**	**-18**	**-18**	**-18**

De afwatering van parkeerdek is onvoldoende en vergt noodzakelijk onderhoud. De grond in de tussenlaag is verzadigd met water met als gevolg diverse verzakkingen op het plein. Om het probleem structureel op te lossen dient het plein geheel vernieuwd te worden. Voor het realiseren van deze maatregelen vragen wij een investeringsbudget van € 525.000, dit is inclusief duurzaamheidscomponent. Hiervoor hanteren we een afschrijvingstermijn van 30 jaar. De afschrijvingslasten vanaf 2026 bedragen structureel € 17.500.

Verbeterplan doelgroepenvervoer	**0**	**0**	**0**	**0**

In de raad van 27 maart 2024 is het verbeterplan doelgroepenvervoer vastgesteld. In de 1e voortgangsrapportage hebben wij de kosten van het verbeterplan in 2024 geraamd. In deze kadernota ramen wij de kosten die daarmee vanaf 2025 zijn gemoeid; voor uitvoering van het verbeterplan structureel een vervoersconsulent Wmo (€ 60.000) en voor maatregelen voorliggende voorzieningen (€ 65.000). De vervoersconsulent ramen wij op programma 6. De maatregelen voorliggende voorzieningen op programma 4 (leerlingenvervoer).
Wij ramen op dit moment een besparing in op de vervoerskosten, gelijk aan de opgenomen kosten. Hiermee wordt de aanpassing budgettair neutraal.

Versterken openbaar bibliotheekwerk en borging volwasseneneducatie	**-192**	**-192**	**-192**	**-192**

Vanaf 2025 zijn gemeenten wettelijk verplicht om te zorgen voor een volwaardige, toekomstgerichte openbare bibliotheek. Om de wettelijke taken van de bibliotheek uit te kunnen voeren is een verhoging van het bedrag per inwoner (naar € 21,00) nodig waardoor de Wsob (Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen) taken vanaf 2025 uitgevoerd kunnen worden én het aanbod aan volwasseneducatie met cultureel, maatschappelijk en sociaal belang, geborgd kan worden binnen de bibliotheek.
De zorgplicht vanaf 2025 heeft als doel dat het bibliotheeknetwerk kwantitatief en kwalitatief in stand blijft en kan bijdragen aan lokale maatschappelijke opgaven. Door het verankeren van het aanbod volwasseneducatie aan de taken van de bibliotheek kunnen we tevens de kwaliteit, toegankelijkheid en uitvoerbaarheid van de wettelijke taak op volwasseneducatie vanaf 2025 waarborgen. De verhoging van het bedrag per inwoner ligt nog steeds onder het landelijke gemiddelde (in 2022 gemiddeld € 26,25 per inwoner) dat binnen andere organisaties alleen al nodig is voor de uitvoer van de Wsob. Doordat Kunstwerk! de bibliotheek een multifunctionele organisatie is kan, met de verhoging van het bedrag per inwoner naar € 21,00, worden volstaan om de wettelijke taken uit de Wsob uit te voeren en tegelijkertijd het volwasseneducatie aanbod met cultureel, maatschappelijk en sociaal belang te borgen. Dit zorgt ervoor dat in de bibliotheek ook een 'leven lang leren' binnen bereik blijft voor de inwoners van Zevenaar. Het nadeel, verhoging subsidiebudget voor de bibliotheek, bedraagt € 192.000.
In de verhoging is nog geen rekening gehouden met de structureel extra middelen die gemeenten m.i.v. 2025 ontvangen (meicirculaire 2024) van het Rijk. Deze aanvulling is nodig om het bedrag naar € 21,00 per inwoner te verhogen. In de, nog op te stellen, meerjarenbegroting 2025-2028 zal een voorstel worden verwerkt.

Werkplekken Turmac Kantoorgebouw	**0**	**-5**	**-5**	**-5**

Door de groei van het personeel de afgelopen jaren naar ruim 350 fte neemt de druk op het aantal beschikbare werkplekken toe. Naast een aantal andere interventies, zien we kans om in het gebouw 14 werkplekken toe te voegen. Hierbij hoort een investeringsbedrag van € 50.000 en een jaarlijkse afschrijvingslast van € 5.000.

Totaal mutaties	**-193**	**-175**	**-228**	**-458**

BIJLAGEN

OVERZICHT NIET GEHONOREERDE VOORSTELLEN

Door het college zijn meerdere voorstellen niet gehonoreerd. In onderstaand overzicht ziet u de niet gehonoreerde voorstellen.

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Niet gehonoreerde voorstellen				
2. Actualisatie bestaand beleid	**270**	**215**	**140**	**140**
Bezwaar en beroep / juridisch advies	35	35	35	35
Doorontwikkeling en intensivering Informatiemanagement	45	45	45	45
Functioneel specialisten ICT	60	60	60	60
Recreatiepark Rhederlaagse Meren	100	75		
Uitbreiding online dienstverlening	30			
3. Nieuw beleid	**68**	**53**	**23**	**23**
Actualiseren centrumvisie		30		
Bovengrondse afvalcontainers luiers	0	0	0	0
Dag van de ondernemer	10	10	10	10
Onderhoud en beheer zwemwater de Breuly	13	13	13	13
Opstellen detailhandelsvisie	25			
Opstellen horecabeleid	20			
Totaal niet gehonoreerde voorstellen	**338**	**268**	**163**	**163**

Toelichting niet gehonoreerde voorstellen

2. Actualisatie bestaand beleid:

Functioneel specialisten ICT
Het uitbreiden van functioneel beheer binnen onze organisatie is cruciaal voor het waarborgen van een efficiënte en effectieve bedrijfsvoering. Functioneel beheer zorgt voor het onderhoud en de optimalisatie van gemeentelijke (niet RID) informatiesystemen die essentieel zijn voor onze dagelijkse werkzaamheden. Het gaat om toepassingen zoals schuldhulpverlening en betaald parkeren. Dit zijn applicaties waarin gevoelige data zijn opgenomen. Door te investeren in deze functie, verzekeren we ons van een sterke ondersteuning van onze kernprocessen en een verbeterde gebruikerstevredenheid. Dit leidt tot een hogere productiviteit en stelt ons in staat om beter te voldoen aan de veranderende behoeften van onze inwoners, bedrijven en samenwerkingspartners. We vragen structureel 0,7 fte formatie aan (schaal 10) vanaf 2025.

Bezwaar en beroep / juridisch advies
De komende jaren verwachten we extra inzet met name op het dossier van de raadsenquête en alle daarmee verband houdende zaken. We stellen voor het basisbudget voor juridisch advies van € 72.000 op te hogen met € 30.000. De kosten van bezwaar en beroep verhogen we structureel met € 5.000. De vergoedingen voor de commissieleden zijn verhoogd en er zijn meer zittingen door een toename van het aantal bezwaarschriften.

Doorontwikkeling en intensivering Informatiemanagement
In april heeft uw raad besloten om de samenwerking tussen de organisaties van Duiven, Westervoort, Zevenaar en de RID op het gebied van informatiemanagement te intensiveren. Om de doorontwikkeling van de ICT-samenwerking mogelijk te maken, is het noodzakelijk om ook in de eigen organisatie(s) capaciteit voor informatiemanagement beschikbaar te stellen. Het gaat in Zevenaar om per saldo een 0,5 fte (schaal 10) die wij structureel beschikbaar vragen.

Recreatiepark Rhederlaagse Meren
Om het project recreatiepark Rhederlaagse Meren goed uit te voeren, is het noodzakelijk om capaciteit beschikbaar te hebben. Vanaf eind 2023 hebben we met een projectleider gewerkt. Dit was een belangrijke stap in de aanpak, voor zowel het vakantiepark als voor onze partners. Daarom is in de 1e VGR een budget van € 50.000 gevraagd voor de functie van projectleider vanuit OOV in 2024. We zien dat de aanpak effect heeft en dat de eerste stappen worden gezet om de permanente bewoning te beëindigen. Om de huidige aanpak voort te zetten en de continuïteit te waarborgen moeten we investeren. Daarom vragen wij nu een budget van € 100.000 voor een projecteider van 8 uur in de week voor 2025 en 2026. Aanvullend op de projectleider is het noodzakelijk om extra juridische administratieve ondersteuning in te zetten. Dit gaat om € 50.000 in 2025 en € 25.000 in 2026.

Uitbreiding online dienstverlening
Om digitale dienstverlening te kunnen uitbreiden, is een "mijn omgeving" (burger- of inwonersportaal) essentieel. In dit portaal kan de inwoner de voortgang van je zaken volgen en documenten toevoegen. De weg naar het realiseren van een mijn omgeving vergt de nodige voorbereiding. Om daarin de juiste keuzes te maken, laten we een onderzoek uitvoeren waarbij we kijken naar best-practices van andere gemeenten en mogelijkheden die er zijn in bestaande ICT-samenwerkingen. Voor de onderzoekskosten is in 2025 een budget van € 30.000 nodig.

3. Nieuw beleid

Opstellen horecabeleid
Zoals in programma 3 onder ontwikkelingen is aangegeven is het economisch belang van de horecasector voor onze gemeente groot. Om die reden willen wij horecabeleid opstellen. Hiervoor ramen wij € 20.000 eenmalig in 2025.

Opstellen detailhandelsvisie
Vooruitlopend op de actualisatie van de centrumvisie is er een behoefte aan een visie op detailhandel in de gemeente Zevenaar. Wij ramen hiervoor € 25.000 eenmalig in 2025.

Actualiseren centrumvisie
De huidige centrumvisie kent een looptijd van 2015-2025. In 2026 evalueren we deze centrumvisie en stellen we nieuw beleid op (samen met ondernemers, vastgoedeigenaren en andere belangrijke partners) om te blijven inzetten op een toekomstbestendig centrum Zevenaar. Wij ramen hiervoor € 30.000 eenmalig in 2026.

Dag van de ondernemer
Vanaf 2022 organiseren we jaarlijks in november een ondernemersontbijt op "de dag van de ondernemer". Om de dag van de ondernemer structureel te kunnen organiseren is vanaf 2025 een jaarlijks budget nodig van € 10.000. In 2022 en 2023 is dit ontbijt uit incidentele budgetten gedekt.

Bovengrondse afvalcontainers voor luiers- en incontinentiemateriaal
In de gemeente is behoefte aan de uitbreiding van mogelijkheden om luiers- en incontinentiemateriaal gescheiden in te leveren. Tot voor kort was dit slechts mogelijk op de aanbiedstations in Zevenaar en Lobith. Om voor iedereen een inlevermogelijkheid in de nabijheid te hebben stellen wij voor om in elke woonkern een container te plaatsen en daarnaast nog vijf containers in de kern Zevenaar. In totaal 18 containers. Om dit te realiseren vragen wij een investeringsbudget van € 110.000. De afschrijvingslasten vanaf 2026 bedragen € 11.000. Dit verrekenen we met de afvalstoffenheffing.

Onderhoud en beheer zwemwater de Breuly
De afgelopen jaren is het aantal voorzieningen bij zwemwater de Breuly aanzienlijk uitgebreid, onder meer met een toilet. Om het onderhoud van de Breuly te verbeteren gaan we ervoor zorgen dat het toilet van april tot en met september elke dag wordt schoongemaakt, plaatsen we extra afvalbakken en zorgen we ervoor dat we ook voldoende capaciteit hebben in de weekenden en vakantieperioden om het terrein schoon te houden. Voor de intensivering van het onderhoud van de Breuly vragen we een extra budget aan van structureel € 13.000 per jaar.

Bespreking Kadernota 3 juli 2023/Proces technische vragen

Tijdens de vergadering staan er geen vaste onderwerpen op de agenda, zoals vragenuur, mededelingen college, lijst ingekomen stukken en moties vreemd aan de orde van de dag etc. Er staat één bespreekpunt op de agenda, namelijk de Kadernota. Het Presidium heeft afgesproken dat bij de bespreking van de Kadernota partijen een Algemene Beschouwing kunnen afgeven.

Grofweg ziet de planning er voor 3 juli als volgt uit:

Planning	**Start 14.00 uur**
1e termijn raad *geen interrupties mogelijk!	14.00 – 15.30 (8 min. per fractie)
Schorsing	15.30 – 16.00
1e termijn college *interrupties wel mogelijk	16.00 – 17.00
Schorsing: dinerpauze	**17.00 – 19.00**
2e termijn raad *interrupties wel mogelijk	19.00 – 20.00 (5. min per fractie)
2e termijn college *interrupties wel mogelijk	20.00 – 20.45
Schorsing	20.45 – 21.15
Stemmingen	21.15 – 22.00
Uitloop	22.00 – 23.00

De sprekersvolgorde die gehanteerd wordt is van groot naar klein (partijgrootte), waarbij begonnen wordt met de oppositie. Dit alles leidt tot de volgende spreekvolgorde:

1. WijZZ
2. VVD
3. CDA
4. Lokaal Belang
5. Lijst 11
6. PvdA
7. Sociaal Zevenaar
8. D66
9. SP
10. GroenLinks
11. ONS Zevenaar

Indien een partij dit wenst, mogen er meerdere sprekers per partij het woord voeren. De eerste spreker namens de partij geeft dit aan het begin van het betoog aan. De spreektijd geldt voor de partij, ongeacht het aantal sprekers. Binnen de gestelde spreektijd dient een partij het betoog te verwoorden, alsook eventuele moties en amendementen aan te kondigen en toe te lichten.

Aanleveren moties en amendementen

Fracties worden opgeroepen om amendementen en moties op **dinsdag 2 juli a.s. uiterlijk 12:00 uur** bij de griffie aan te leveren. De griffie zorgt vervolgens voor een overzicht.

Stemmingen

Na de (eventueel) 2e termijn van het college volgt een korte schorsing van 30 minuten waarin u als fractie uw standpunten t.a.v. de ingediende moties en amendementen en de Kadernota als geheel kunt bepalen. Daarna volgen de stemmingen. De volgorde die daarbij gehanteerd wordt is:

1. Amendementen (op volgorde van verstrekkendheid)
2. Kadernota (al dan niet het geamendeerde voorstel)
3. Moties

Proces technische vragen

Datum	Actie
24 mei	Aanbieden Kadernota aan raad
04 juni	Inspraak
11 juni	Inleveren technische vragen bij griffie
18 juni	Beantwoording ingediende technische vragen vóór 16.00 uur *Streven is om de technische vragen voor de commissie Samenleving eerder te beantwoorden
18 juni	Commissie Samenleving
19 juni	Commissie Ruimte
20 juni	Commissie Middelen
02 juli	Beantwoording technische vragen vanuit commissie
03 juli	Raadsvergadering *start: 14.00 uur

- technische vragen worden door fracties aangeleverd bij de griffie door gebruik te maken van het format "vragen aan het college Kadernota"
- De openstaande technische vragen vanuit elke commissie worden z.s.m. door de commissiegriffier ambtelijk doorgezet, uiterlijk donderdagavond na de commissie Middelen;
- Inspraak (voor inwoners en organisaties) gaat alleen door als daar behoefte aan is.

RAADSINFORMATIEBRIEF

Aan de leden van de gemeenteraad

Datum	28 mei 2024
Zaaknummer	Z/24/472384 /ADV/24/1212357
Onderwerp	Rapport strategiebepaling gezonde toekomst
Portefeuillehouder	A. Boone

Geachte leden van de gemeenteraad,

Inleiding
Vanaf 2026 wordt de gemeente geconfronteerd met de ravijnjaren. In de kadernota 2025 -2028 is te zien dat wij vanaf 2026 een tekort hebben van ongeveer 10 miljoen euro. Als bijlage ontvangt u het rapport dat u is toegezegd. Dit rapport verstrekken wij u nu, direct nadat wij als college kennis hebben genomen van de inhoud.

In de raadsvergadering van 28 februari 2024 heeft de gemeenteraad besloten welke strategie zij toe wil passen om deze uitdaging het hoofd te bieden. Bij de kadernota 2026 -2029 wil de gemeenteraad beschikken over voorstellen die de mogelijkheid geven om een sluitende meerjarenbegroting op te stellen. Om meer inzicht te krijgen in bezuinigingsrichtingen is in eerste instantie een benchmark uitgevoerd. Op welke beleidsterreinen is er ruimte om besparingen door te voeren en waar niet. In het rapport is inzicht gegeven door onze gemeente te vergelijken met vergelijkbare (referentie)gemeenten. Mede op basis van deze inzichten willen we bepalen hoe wij kunnen komen tot een structureel sluitende begroting vanaf 2026.

Kernboodschap
In afstemming met de gemeenteraad willen wij bepalen welke bezuinigingstaakstellingen per programma onderzocht moeten worden.

Bij de begroting 2025 – 2028 willen wij in afstemming met de raad een voorstel doen voor de opgaven, zodat wij ter voorbereiding op de kadernota 2026 – 2029 concrete maatregelen kunnen uitwerken en ter besluitvorming kunnen voor leggen aan de raad.

Context
- ☒ Actueel maatschappelijk onderwerp/probleem
- ☒ Collegeprogramma
- ☒ Motie/amendement/toezegging
- ☐ Anders, namelijk

Inhoudelijke boodschap
In de bijlage treft u het rapport aan. In dit rapport is onze gemeente vergeleken op basis van uitgaven of inkomsten per inwoner. Er zijn een drietal vergelijkingen gemaakt, aangevuld met indicatoren rondom bepaalde onderwerpen (pagina 11 van het rapport).

Vergelijking op basis van primaire begroting 2024
Gemeenten moeten op basis van verslaggevingsregels (IV3) hun inkomsten en uitgaven op een vaste plek registreren. In hoofdlijnen zijn gemeenten daardoor met elkaar te vergelijken. In het rapport zijn de cijfers uit de primaire begrotingen 2024 van de Nederlandse gemeenten gebruikt (pagina 10 van het rapport).

Verschillende vergelijkingen
De eerste vergelijking is een vergelijking met het gemiddelde van Nederland, de tweede is een vergelijking met gemeenten in dezelfde grootteklasse en de derde is een vergelijking met referentiegemeenten. Referentiegemeenten zijn gemeenten die op basis van criteria van het CBS en het ministerie van BZK vergelijkbaar zijn met Zevenaar.

Hoofdlijnen van de vergelijkingen
Op pagina 7 van het rapport treft u de hoofdlijnen van de benchmark aan. In de toelichting op deze hoofdlijnen wordt er een duiding gegeven aan de bevindingen.

In hoofdlijnen kan geconcludeerd worden dat wij gemiddeld een hogere algemene uitkering ontvangen en meer (parkeer)belastingen ontvangen dan referentiegemeenten. Wij geven minder uit aan verkeer, vervoer & waterstaat en sport, cultuur & recreatie. Wij besteden aanzienlijk meer per inwoner aan het sociaal domein in alle vergelijkingen. Bij de overhead geven wij meer uit dan referentiegemeenten, maar minder dan gemeenten met een vergelijkbare omvang. In programma 7 geven wij met name meer uit aan maatregelen in het kader van duurzaamheid die zijn opgenomen in taakveld 7.4.

Methoden voor verdeling van taakstellingen
In het onderzoek zijn naast de vergelijkingen ook theoretische methoden opgenomen hoe wij met de taakstelling om kunnen gaan. In paragraaf 5.5 is een totaal overzicht opgenomen.

Methoden die zijn uitgewerkt zijn:
- Een verdeling van de taakstelling op basis van (theoretische) beleidsruimte. De beleidsruimte die is gebaseerd op een onderzoek van de Raad van het Openbaar Bestuur (paragraaf 5.1).
- Taakstellingen gebaseerd op de vergelijking met referentiegemeenten (paragraaf 5.2).
- Een model waarbij rekening wordt gehouden met het VNG advies om de taakstellingen bij medebewindstaken te beleggen (paragraaf 5.3)
- Een toedeling van de taakstelling op basis van de netto-uitgaven per programma.

Zorgvuldigheid
Zoals aangegeven worden verschillende vergelijkingen gemaakt. Door de verschillende aannames, maar ook afwijkingen binnen de vergelijkingen kunnen inzichten alleen als indicatie voor nader onderzoek worden gebruikt. Op basis van de benchmark moet eerst een verdiepende analyse worden uitgevoerd om realistische opgaven te kunnen bepalen.

Bezuinigingrichtingen
In hoofdstuk 6 is een aanzet gemaakt voor mogelijkheden voor bezuinigingen. Bezuinigingen die door andere gemeenten zijn voorgesteld of meer algemeen van toepassing kunnen zijn. Deze zijn niet specifieke geënt op de bevindingen van de benchmark die is uitgevoerd.

In bijlage 2 van het rapport is per taakveld een beschrijving toegevoegd van de belangrijkste taken, verplichtingen, ontwikkelingen en risico's van taakstellingen per taakveld.

Advies vervolg traject
In hoofdstuk 7 staat een advies geformuleerd hoe wij het vervolg proces kunnen vormgeven.

Communicatie en vervolgproces

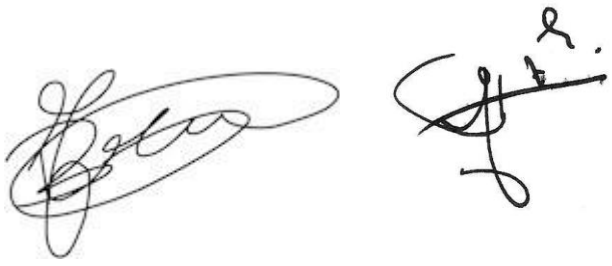
Communicatie naar buiten
Op 4 juni wordt de gemeenteraad door de onderzoekers meegenomen in het onderzoek en de belangrijkste inzichten.

Er wordt een persgesprek ingepland waarbij de portefeuillehouder een toelichting geeft op het rapport.

Vervolgproces
Op basis van het rapport en de presentatie willen wij in afstemming met de gemeenteraad bij de begroting 2025 – 2028 de opgave per programma vaststellen. In de periode tussen het vaststellen van de kadernota en het vaststellen van de begroting willen wij met de raad hierover in gesprek gaan.

Wij zullen bij de agendacommissie een verzoek doen om dit begin september in te plannen.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Zevenaar,

Danielle Jansen
secretaris

Lucien van Riswijk
burgemeester

Bijlagen

1.	1211844	Rapport strategiebepaling gezonde toekomst
2.	1211845	Presentatie strategiebepaling gezonde toekomst

BMC
YACHT GROUP

Strategiebepaling voor een gezonde toekomst

Rapport | mei 2024

Partners in verbetering

Strategiebepaling voor een gezonde toekomst

Rapport
Gemeente Zevenaar

Inhoudsopgave

H1 | Samenvatting **1**
1.1 Opdracht 1
1.2 Een beperkt deel van de begroting is maar beïnvloedbaar 1
1.3 Beïnvloedbaar is niet hetzelfde als ‘franje’ 1
1.4 Een onderscheid tussen de beleidsterreinen en de algemene middelen 1
1.5 Het beïnvloedbare deel bedraagt ongeveer € 32 miljoen 1
H2 | Aanleiding, opdracht en aanpak **3**
2.1 Gemeentefinanciën onder druk 3
2.2 Begrotingsadvies VNG 3
2.3 Situatie in Zevenaar 3
2.4 Vraag aan BMC 4
2.5 Aanpak: een kwantitatief spoor en een kwalitatief spoor 5
H3 | Samenvatting uit de benchmark **6**
3.1 Uitgangspunten voor de benchmark 6
3.2 Samenvattend overzicht van de benchmark 7
3.3 Belangrijkste conclusies van de benchmark 7
3.4 Overzicht van de uitkeringsmaatstaven 13
3.5 Analyse van de uitkeringsmaatstaven 15
H4 | Vrije beleidsruimte **16**
4.1 Speelruimte gemeenten is beperkt 16
4.2 Totaaloverzicht van de beleidsruimte 18
4.3 Invulling van de vrije beleidsruimte in Zevenaar 19
H5 | Voorzet voor een verdeling van een taakstelling **20**
5.1 Taakstelling naar rato van de vrije beleidsruimte 20
5.2 Taakstelling op basis van de benchmark 21
5.3 Begrotingsadvies van de VNG 22
5.4 Modelmatige doorrekening naar advies VNG 23
5.5 Een vergelijking van de varianten 24
H6 | Aanzet voor bezuinigingsrichtingen **26**
6.1 Een samenhangend geheel 26
6.2 Verwevenheid van de beleidsterreinen 26
6.3 De vijf meest significante ombuigingsrichtingen 28
6.4 Overzicht per programma 30
Bestuur en organisatie 31
Veiligheid 32
Verkeer en vervoer 33
Economie 34
Onderwijs 35
Sport, cultuur en recreatie 37
Sociaal Domein 38
Sociaal Domein - Basisvoorzieningen 38
Sociaal Domein - Participatie 39

Sociaal Domein - Wmo/Opvangvoorzieningen 40
Sociaal Domein - Jeugd 41
Volksgezondheid en duurzaamheid 43
Ruimtelijke ontwikkeling, Volkshuisvesting en Stedelijke Vernieuwing 45
H7 | Aanzet voor een vervolgproces 47
Bijlage 1: Overzicht van de algemene middelen 49
Bijlage 2: Beschrijving van beleidsterreinen 50
Programma Bestuur en Ondersteuning 50
Programma Veiligheid 55
Programma Verkeer en Vervoer 57
Programma Economie 60
Programma Onderwijs 62
Programma Sport, cultuur en recreatie 66
Programma Sociaal Domein - Basisvoorzieningen 75
Programma Sociaal Domein - Participatie 79
Programma Sociaal Domein - Wmo/Opvangvoorzieningen 82
Programma Sociaal Domein - Jeugd 87
Programma Volksgezondheid en Duurzaamheid 91
Programma Volkshuisvesting, RO en Stedelijke Vernieuwing 98
Algemene middelen 101
Colofon 108

Dit document (inclusief eventuele bijlagen) is opgesteld door BMC en de (auteurs)rechten met betrekking tot de inhoud en het format van dit document berusten bij BMC. Dit document is uitsluitend bedoeld voor gebruik door de opdrachtgever en mag niet worden gepubliceerd of aan anderen ter beschikking worden gesteld zonder uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van BMC.

H1 | Samenvatting

1.1 Opdracht

De gemeente Zevenaar staat voor de opgave om de meerjarenbegroting vanaf 2026 structureel reëel sluitend te maken. Hiertoe is het traject 'Strategiebepaling voor een gezonde toekomst' in gang gezet. De gemeente Zevenaar heeft aan BMC gevraagd om op korte termijn (uiterlijk 1 mei 2024) op taakveldniveau een (financieel-technische en beleidsmatige) analyse op hoofdlijnen te vervaardigen, waarbij inzicht wordt gegeven in de wendbaarheid (beïnvloedbaarheid) van de verschillende onderdelen van de begroting van de gemeente Zevenaar. Deze inzichten zijn vertaald in een lijst met mogelijke, realistische bezuinigingsrichtingen, die op 4 juni 2024 aan de gemeenteraad worden gepresenteerd.

1.2 Een beperkt deel van de begroting is maar beïnvloedbaar

De beleidsvrijheid van gemeenten wordt ingeperkt door factoren als wet- en regelgeving, de mate van financiële vrijheid en de mate waarin verschillen tussen gemeenten maatschappelijk worden geaccepteerd. Studies van de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) leiden tot de conclusie dat het deel waarin de gemeenten een eigen beleidsvrijheid hebben circa 15 tot 20% bedraagt van de totale uitgaven. In dit rapport borduren we voort op deze analyse, brengen we hier op onderdelen enkele verfijningen aan, en passen we dit toe op de begroting van de gemeente Zevenaar. De opbouw en de aanpak zijn in het rapport verder toegelicht.

1.3 Beïnvloedbaar is niet hetzelfde als 'franje'

Beïnvloedbaar wil alleen maar zeggen of de gemeente een eigen afweging heeft om bepaalde uitgaven wel of niet te doen. Beïnvloedbaar is niet per definitie hetzelfde als 'franje'. Het is zeer wel denkbaar dat de gemeente de eigen beleidsruimte gebruikt voor taken die alom noodzakelijk worden ervaren. Bij deze analyse staat de vraag centraal of de gemeente hierbij een eigen afwegingsruimte heeft.

1.4 Een onderscheid tussen de beleidsterreinen en de algemene middelen

In de analyse maken we een onderscheid tussen de beleidsterreinen en de algemene middelen. Als het gaat om wendbaarheid, kennen de algemene middelen een andere dynamiek en lenen ze zich minder makkelijk voor een meer modelmatige benadering.

1.5 Het beïnvloedbare deel bedraagt ongeveer € 32 miljoen

Bij de analyse van de beleidsterreinen komen we uit op een beïnvloedbaar deel van bijna € 32 miljoen. Op een totale begroting van circa € 165 miljoen (jaarschijf 2024) bedraagt dit aandeel ongeveer 19%. Dat is in lijn met andere studies waarop wij ons hebben gebaseerd. In onderstaand overzicht hebben we dat clustergewijs weergegeven. In het rapport zelf is een meer gespecificeerd overzicht opgenomen.

Tabel 1: Overzicht van het beïnvloedbare gedeelte per cluster van taakvelden

Bedragen x € 1.000	Bruto uitgaven	Kapitaal-lasten	Na correctie	Baten	Netto uitgaven	Beleids-ruimte
Bestuur en organisatie	23.083	866	22.217	2.890	19.327	2.000
Openbare orde en veiligheid	4.822	34	4.788	131	4.657	1.500
Verkeer en vervoer	5.988	632	5.356	279	5.077	3.300
Economie	853	37	816	45	771	600
Onderwijs	6.098	2.376	3.722	1.077	2.645	400
Sport, Cultuur en recreatie	11.724	520	11.204	1.421	9.783	8.700
Basisvoorzieningen	10.326	25	10.301	591	9.710	1.500
Participatie	26.700	0	26.700	11.464	15.236	1.500
WMO	15.878	0	15.878	1.635	14.243	4.700
Jeugd	19.576	0	19.576	0	19.576	2.700
Volksgezondheid en milieubeheer	5.639	81	5.558	804	4.754	2.400
Ruimtelijke ontwikkeling en wonen	4.730	29	4.701	1.250	3.451	2.300
Totaal clusters	**135.417**	**4.600**	**130.817**	**21.587**		
Algemene Middelen	30.061			143.881		
Totaal	**165.478**			**165.468**		**31.600**

H2 | Aanleiding, opdracht en aanpak

In dit hoofdstuk worden allereerst de aanleiding en achtergrond van dit onderzoek toegelicht. Vervolgens wordt de opdracht zoals die aan BMC is verstrekt weergegeven en tot slot wordt de gekozen aanpak voor dit onderzoek toegelicht.

2.1 Gemeentefinanciën onder druk

De financiën van gemeenten staan voor de langere termijn onder druk. Voor de korte termijn (tot en met 2025) is er brede overeenstemming dat de middelen toereikend zijn. Vorig jaar rekende de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) uit dat gemeenten vanaf 2026 € 3 miljard zouden inleveren op de algemene uitkering. In antwoord op Kamervragen is dat bedrag min of meer bevestigd door het kabinet. Ook eerdere analyses, waaronder die van het COELO, kwamen uit op dit bedrag. Uit het meest recente onderzoek dat door BDO is uitgevoerd, blijkt dat gemeenten voor 2026 rekenen met een negatief saldo van ongeveer € 1 miljard. In de Voorjaarsnota heeft het Rijk aangegeven dat de Opschalingskorting van € 675 miljoen met ingang van 2026 definitief geschrapt wordt. Daar staat echter een eenmalige korting van € 675 miljoen in 2025 tegenover.

2.2 Begrotingsadvies VNG

De VNG heeft de gemeenten geadviseerd om na te denken over een situatie waarin de rijkscompensatie uitblijft. Tegelijkertijd geeft de VNG aan te willen voorkomen dat gemeenten te vroeg onnodige en onomkeerbare ombuigingen in gang zetten. Daartoe heeft de VNG een begrotingsadvies uitgebracht. In het kort komt het begrotingsadvies op het volgende neer:

- Bereid ombuigingen voor waartoe in uw gemeente besloten zal worden als de korting van € 3 miljard vanaf 2026 niet wordt teruggedraaid of verzacht. Breng deze zo goed mogelijk in kaart, maar zet ze nog niet in gang.
- Presenteer deze gevolgen financieel én inhoudelijk zo scherp mogelijk.
- Betrek daarbij het advies van de Taskforce Taken en Middelen die aangeeft vooral te focussen op taken in medebewind. We realiseren ons dat dit voor elke gemeente een eigen afweging vraagt die tot andere keuzes kan leiden.
- Beschrijf in ieder geval de vijf meest significante ombuigingsmaatregelen, hun consequenties en het taakveld dat daarmee geraakt wordt.

2.3 Situatie in Zevenaar

In de kadernota 2024-2027 had de gemeente Zevenaar te maken met negatieve begrotingssaldi. Begin juni 2023 is onder de noemer ‘vervolgtraject kadernota’ een traject gestart om dit voor de korte termijn (2024 en 2025) te herstellen. De insteek hierbij was om het voorzieningenniveau op peil te houden, waarbij de maatregelen zo min mogelijk impact hebben op de maatschappij. Daarbij is onder meer gekeken of er rek in reeds beschikbaar gestelde budgetten zat, of het noodzakelijk was om alle budgetten te indexeren, er dekking uit reserves mogelijk was en of er sprake was van planningsoptimisme. Dit traject heeft ervoor gezorgd dat voor de jaren 2024 en 2025 een reëel sluitende begroting kon worden opgesteld. De jaren vanaf 2026 geven echter een negatief saldo te zien. Deze negatieve saldi

worden mede veroorzaakt door de hierboven beschreven ontwikkelingen. Gezien de hoogte van het structurele tekort, wil de gemeente Zevenaar tijdig anticiperen op de financiële situatie vanaf 2026. De opstelling van het Rijk is hierin medebepalend en zorgt voor onzekerheid. Gezien deze onzekerheid is een 'strategiebepaling voor een gezonde toekomst' opgesteld, waarin we verschillende momenten hebben geformuleerd waarop we de benodigde maatregelen kunnen treffen, zodat we ook op de lange termijn een structureel sluitende begroting kunnen presenteren. Op dit moment gaat Zevenaar uit van een tekort van € 9,7 miljoen.

Verwacht wordt dat voor het structureel en reëel sluitend maken van de jaren 2026 en 2027 maatregelen nodig zijn die nadrukkelijk de dienstverlening en het voorzieningenniveau raken. Het gaat om een traject met een lange doorlooptijd en grote complexiteit.

De gemeente Zevenaar wil op hoofdlijnen de volgende stappen doorlopen:

1. Onderzoeksrapport
2. Taakstelling per domein
3. Vervolgproces schetsen
4. Tussentijdse bestuurlijke behandeling

Vervolgproces:

5. Uitwerken per domein
6. Bestuurlijke behandeling

2.4 Vraag aan BMC

De gemeente Zevenaar heeft BMC de opdracht gegeven voor het eerste onderdeel: het onderzoeksrapport. Het onderzoeksrapport bevat belangrijke input voor de vervolgstappen. De gemeente Zevenaar verwacht daarbij de volgende resultaten:

- een beleidsmatige en technische analyse op taakveldniveau (en kostenstructuur) met inbegrip van een vergelijking met andere (vergelijkbare) gemeenten;
- inzicht in beïnvloedbaarheid van de begroting (baten en lasten). Hierbij moet een focus (verdieping) plaatsvinden op de taakvelden van het sociaal domein (met name programma 6). Het resultaat moet integreerbaar zijn in Lias voor meerjarig gebruik;
- inzicht in hoe we de vrije ruimte in de gemeente Zevenaar hebben ingevuld. Wat is (minimaal) wettelijk en wat is eigen beleid/lokale beleidskeuze? Welke beleidskaders spelen een rol?;
- een lijst met mogelijke, realistische bezuinigingsrichtingen. Op welke medebewindstaken zijn bezuinigingen mogelijk?;
- dat het begrotingsadvies 2025-2028 van de VNG van 1 maart 2024 hierbij in acht wordt genomen. Dit betekent in ieder geval het in beeld brengen van 'de vijf meest significante ombuigingsmaatregelen, hun consequenties en het taakveld dat daarmee geraakt wordt', en het in concept opstellen van het onderdeel 'Maatregelen vanwege korting gemeentefonds 2026';
- voorstel voor een taakstellingsbedrag per domein op basis van de beïnvloedbare ruimte. Voorstel voor het doorlopen van het vervolgproces om te komen tot een sluitende reële begroting.

2.5 Aanpak: een kwantitatief spoor en een kwalitatief spoor

Het kwantitatieve spoor: een modelmatige analyse
Onze aanpak bestond uit een meer kwantitatief spoor en een meer kwalitatief spoor. Het kwantitatieve spoor bestaat uit een benchmark en een modelmatige analyse die is gemaakt van de beïnvloedbare uitgaven van de gemeente Zevenaar. We hebben daarbij gebruikgemaakt van eerdere studies en verkenningen, onder meer van de ROB en het ministerie van BZK.

Voor de benchmark wordt de begroting 2024 van de gemeente Zevenaar afgezet tegen die van vergelijkbare gemeenten. In onze analyse maken we een onderscheid tussen:

a. sociale structuur (Zevenaar: redelijk);
b. de mate van stedelijkheid (Zevenaar: matig stedelijk);
c. de grootteklasse (Zevenaar: 20.000 - 50.000 inwoners);
d. centrumfunctie (Zevenaar: redelijk).

Gemeenten die op deze onderdelen vergelijkbaar zijn met Zevenaar:

- Borne (24.526 inwoners);
- Boxtel (33.761 inwoners);
- Geldrop-Mierlo (40.463 inwoners);
- Haaksbergen (24.503 inwoners);
- Oldenzaal (31.919 inwoners);
- Stede Broec (22.135 inwoners);
- Vught (32.115 inwoners);
- Waalwijk (49.945 inwoners);
- Wijchen (41.540 inwoners);
- Winterswijk (29.253 inwoners).

Op basis van beschikbare IV3-data vergelijken we Zevenaar met de referentiegroep wat betreft de baten, lasten, maatstaven van de algemene uitkering en een beperkte set niet-financiële data. De benchmark is gebaseerd op openbare data.

De volledige benchmark vormt een aparte bijlage bij dit rapport en is een zelfstandig leesbaar document. In deze notitie geven wij de belangrijkste conclusies uit de benchmark weer.

Het kwalitatieve spoor: een beschrijvende analyse van het beleidsterrein
Een modelmatige analyse is altijd een verschraalde weergave van de werkelijkheid. Voor het complete beeld is ook een kwalitatieve beschrijving noodzakelijk. We hebben daarom ook ieder beleidsterrein meer kwalitatief beschreven. Het gaat daarbij om eigen beleidsnormen, de mate waarin meerjarige verplichtingen zijn aangegaan, de nog niet budgettair vertaalde ambities en de risico’s van stopzetting van beleid. Aan de drie domeinen is gevraagd om per taakveld een schets te maken van het betreffende beleidsterrein. In een drietal sessies met vertegenwoordigers uit de verschillende domeinen zijn deze schetsen besproken. Ze vormen daarmee de belangrijkste ingrediënten voor de beschrijving per programma in hoofdstuk 6. Daarmee ontstaat als het ware een kwalitatieve tegenhanger van de meer modelmatige rekenexercitie.

H3 | Samenvatting uit de benchmark

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de benchmark gepresenteerd. In paragraaf 2.5 staat beschreven welke referentiegemeenten onderdeel uitmaken van de referentiegroep. De benchmark is onderdeel van het kwantitatieve spoor (technische analyse) van dit onderzoek.

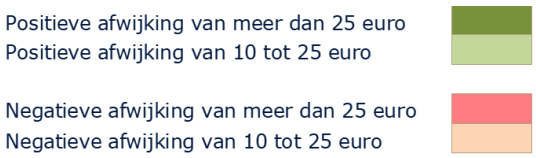
3.1 Uitgangspunten voor de benchmark

IV3-informatie
De gegevens in de benchmark zijn gebaseerd op de IV3-informatie (informatie voor derden) die de gemeenten bij het CBS aangeleverd hebben. De cijfers voor de begroting 2024 zijn gebaseerd op de cijfers van de zogenoemde '2e plaatsing' van januari 2024.

Bedragen per inwoner
De benchmarkcijfers zijn weergegeven in bedragen per inwoners, tenzij anders aangegeven. Negatieve bedragen zijn lasten, positieve bedragen zijn opbrengsten. De lasten zijn uitgedrukt in negatieve bedragen; de baten worden uitgedrukt in positieve bedragen.

Netto-lasten, tenzij anders aangegeven
In de regel presenteren we de netto-lasten; dat wil zeggen de lasten na aftrek van corresponderende inkomsten. Soms worden lasten en baten tot hun brutobedrag weergegeven. Waar daar sprake van is, wordt dat aangegeven.

Afwijkingen zijn gekleurd weergegeven
Daar waar de gemeente afwijkt van de referentiegroep, zijn de afwijkingen in kleur weergegeven. De afwijkingen zijn gekleurd weergegeven als ze groter zijn dan € 10 per inwoner. Dat is als volgt weergegeven:

Hogere inkomsten gelden als een positieve afwijking
In alle gevallen, dus ook bij hogere belastingopbrengsten, gelden hogere inkomsten als een positieve afwijking. Hogere belastingopbrengsten zijn dan ook in groen weergegeven.

3.2 Samenvattend overzicht van de benchmark

In onderstaande tabel presenteren we het samenvattende overzicht van de financiële benchmark. De bedragen zijn in euro's per inwoner. Daar waar de afwijkingen groter zijn dan € 10 ten opzichte van de referentiegroep, is dat financieel geduid.

Positieve afwijking van meer dan 25 euro
Positieve afwijking van 10 tot 25 euro

Negatieve afwijking van meer dan 25 euro
Negatieve afwijking van 10 tot 25 euro

Tabel 2: Samenvattend overzicht financiële benchmark

Omschrijving	Nederland	Grootte-klasse	Referentie-groep	Zevenaar
Algemene Uitkering	2.374	2.002	2.042	**2.129**
Belastingen	354	273	271	**333**
Bestuur en Burgerzaken	-89	-93	-96	**-61**
Overhead	-464	-411	-350	**-386**
Overige baten en lasten	-11	-16	-38	**-24**
Veiligheid	-138	-111	-106	**-104**
Verkeer, vervoer en waterstaat	-238	-182	-185	**-150**
Economie	-1	0	-14	**-15**
Onderwijs	-133	-103	-110	**-111**
Sport, cultuur en recreatie	-304	-241	-266	**-229**
Sociaal domein	-1.269	-1.013	-1.059	**-1.305**
Volksgezondheid en milieu	-48	-40	-39	**-76**
Ruimtelijke ontwikkeling en wonen	-68	-65	-70	**-77**
Reserves	36	2	20	**76**

3.3 Belangrijkste conclusies van de benchmark

Algemene uitkering

De uitkering uit het gemeentefonds is in Zevenaar hoger dan in de referentiegemeenten. Per inwoner ontvangt Zevenaar € 87 meer dan het gemiddelde van de referentiegroep. Dit komt vooral doordat Zevenaar hoger scoort op de maatstaven 'lage inkomens' en 'bijstandsontvangers'. Vergeleken met de referentiegroep heeft Zevenaar meer huishoudens met een laag inkomen en ook meer bijstandsontvangers. Op deze onderdelen ontvangt Zevenaar, omgerekend in een bedrag per inwoner een hoger bedrag dan het gemiddelde van de referentiegroep. Dit vertaalt zich overigens ook in hogere uitgaven op het taakveld 6.3 (inkomensregelingen).

Integratie-uitkering Sociaal Domein
Ten opzichte van de referentiegroep ontvangt Zevenaar een lager bedrag voor de integratie-uitkering Sociaal Domein. Dit heeft met name betrekking op de uitkering in het kader van de Participatiewet. De vergoeding voor de mensen die onder de oude WSW-regeling vallen, valt hier ook onder. Het ligt in de rede om te veronderstellen dat Zevenaar een kleinere WSW-doelgroep heeft dan het gemiddelde van de referentiegroep. Dat zien we ook terug bij de uitgaven op het taakveld 6.4 (begeleide participatie).

Overige maatstaven
De gemeenten in de referentiegroep hebben naar verhouding een iets jongere bevolking en een iets sterkere centrumfunctie. Dat vertaalt zich omgerekend in een lager bedrag per inwoner op deze maatstaven. Daarnaast zien we op de onderliggende maatstaven enkele verschillen. Deze worden nader toegelicht bij de analyse van de uitkeringsmaatstaven (paragraaf 3.5)

Hogere belastingopbrengst dan de referentiegemeenten
De belastingopbrengsten liggen in Zevenaar gemiddeld hoger dan bij de referentiegemeenten. Dat wordt met name veroorzaakt door de onroerende zaakbelasting. De afvalstoffenheffing ligt evenwel lager dan het gemiddelde van de referentiegemeenten. Dat kan worden veroorzaakt door Diftar en de uitgangspunten die in de COELO-vergelijking zijn gekozen.

Tabel 3: Belastingopbrengsten

Omschrijving	Nederland	Grootte-klasse	Referentie-groep	Zevenaar
0.61 OZB woningen	149	155	154	**175**
0.62 OZB niet-woningen	146	104	108	**131**
0.63 Parkeerbelasting	55	12	8	**28**
0.64 Belastingen overig	3	1	2	**-1**
Totaal	**354**	**273**	**271**	**333**

Lagere uitgaven voor verkeer en vervoer
De kosten voor onderhoud wegen liggen beduidend lager dan in de referentiegemeenten. Het verschil is ongeveer € 35 per inwoner.

Tabel 4: Benchmark programma 2 (Verkeer en Vervoer)

Programma 2	Nederland	Grootte-klasse	Referentie-groep	Zevenaar
2.1 Verkeer en vervoer	-206	-168	-150	**-126**
2.2 Parkeren	-17	-7	-7	**-23**
2.3 Recreatieve havens	-1	-1	0	**0**
2.4 Economische havens en waterwegen	-7	-4	-3	**0**
2.5 Openbaar vervoer	-7	-3	-24	**0**
Totaal	**-238**	**-182**	**-185**	**-150**

Uitgaven onderwijs in lijn met referentiegemeenten

Zevenaar geeft ongeveer evenveel uit aan onderwijs als de referentiegroep. Ook bij de maatstaven van de algemene uitkering scoort Zevenaar redelijk gelijk op dit onderdeel.

Tabel 5: Benchmark programma 4 (onderwijs)

Pogramma 4	Nederland	Grootte-klasse	Referentie-groep	Zevenaar
4.1 Openbaar basisonderwijs	-3	-4	-2	**0**
4.2 Onderwijshuisvesting	-77	-58	-64	**-76**
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-53	-41	-44	**-35**
Totaal	**-133**	**-103**	**-110**	**-111**

Lagere netto-lasten bij sport en cultuur

Zevenaar kent lagere netto-lasten bij sport en cultuur dan het gemiddelde van de referentiegroep. Dat geldt voor alle onderdelen.

Openbaar groen op het gemiddelde

De uitgaven voor openbaar groen liggen op het gemiddelde van de referentiegroep.

Tabel 6: Benchmark Programma 5 (Sport, cultuur en recreatie)

Programma 5	Nederland	Grootte-klasse	Referentie-groep	Zevenaar
5.1 Sportbeleid en activering	-19	-14	-15	**-10**
5.2 Sportaccommodaties	-58	-57	-62	**-55**
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproduct..	-63	-26	-34	**-24**
5.4 Musea	-20	-7	-10	**-6**
5.5 Cultureel erfgoed	-7	-6	-7	**-5**
5.6 Media	-27	-22	-23	**-15**
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recr..	-110	-109	-115	**-114**
Totaal	**-304**	**-241**	**-266**	**-229**

Sociaal Domein

Het sociaal omvat een groot deel van de gemeentebegroting. Op alle onderdelen zijn in Zevenaar de netto-lasten per inwoner hoger dan in de referentiegroep. Dat zien we terug in de onderstaande tabel.

Tabel 7: Benchmark programma 6 (Sociaal Domein)

Sociaal Domein	Nederland	Grootte-klasse	Referentie-groep	Zevenaar
Basisvoorzieningen	-240	-196	-171	**-216**
Participatie	-309	-257	-288	**-338**
WMO	-394	-263	-264	**-316**
Jeugd	-326	-297	-336	**-435**
Totaal Sociaal Domein	**-1.269**	**-1.013**	**-1.059**	**-1.305**

Hogere kosten voor de bijstand
Op het onderdeel participatie geeft Zevenaar beduidend meer uit dan de referentiegroep. Het aantal bijstandsgerechtigden is in Zevenaar hoger dan in de referentiegemeenten: net als Zevenaar zijn dit gemeenten met een redelijke sociale structuur. De gemeenten in dezelfde grootteklassen geven omgerekend per inwoner minder uit aan bijstand en arbeidsparticipatie. Het tekort op de inkomensvoorzieningen is weliswaar groter dan dat van de referentiegroep, maar dit ligt in lijn met de hogere score op de maatstaf bijstandsontvangers in de algemene uitkering.

Tabel 8: Benchmark Participatie

Sociaal Domein / Participatie	Nederland	Grootte-klasse	Referentie-groep	Zevenaar
6.3 Inkomensregelingen (lasten)	-511	-345	-374	**-400**
6.3 Inkomensregelingen (baten)	380	246	254	**254**
6.3 Inkomensregelingen (saldo)	**-131**	**-99**	**-120**	**-146**
6.4 Begeleide participatie	**-118**	**-121**	**-136**	**-120**
6.5 Arbeidsparticipatie	**-61**	**-38**	**-32**	**-73**
Totaal Participatie	**-309**	**-257**	**-288**	**-338**

Wmo
Het aantal huishoudens met een Wmo-voorziening ligt hoger dan het gemiddelde van de referentiegroep. Voor een deel kan dit worden verklaard door het feit dat de grijze druk (het aantal mensen van 65 jaar en ouder uitgedrukt in een percentage van het aantal mensen in de leeftijd van 20 t/m 64 jaar) in Zevenaar hoger ligt dan in het gemiddelde van de referentiegroep.

Hogere kosten voor Wmo-dienstverlening
De kosten voor Wmo-dienstverlening (huishoudelijke hulp en vervoer) vallen in Zevenaar hoger uit dan de referentiegroep.

Tabel 9: Benchmark Wmo

Sociaal Domein / WMO dienstverlening en voorzieningen	Nederland	Grootte-klasse	Referentie-groep	Zevenaar
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	-52	-53	-43	**-42**
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-1	-1	0	**0**
6.71a Huishoudelijke hulp (WMO)	-94	-101	-98	**-152**
6.71b Begeleiding (WMO)	-86	-68	-88	**-107**
6.71c Dagbesteding (WMO)	-18	-21	-14	**-1**
6.71d Overige maatwerkarrangementen ..	-17	-8	-16	**0**
Totaal WMO Dienstverlening en voorzieningen	**-268**	**-252**	**-260**	**-302**

Jeugd

Het percentage jongeren met jeugdhulp ligt in Zevenaar hoger dan het gemiddelde van de referentiegemeenten. Het aantal huishoudens met een voorziening op grond van de Jeugdwet ligt in lijn met die van de referentiegroep. Echter, omdat de groene druk (het aantal personen van 19 jaar en jonger, uitgedrukt in een percentage van het aantal personen in de leeftijd van 20 tot 65 jaar) in Zevenaar lager is, geeft ook deze indicator eenzelfde beeld. Met andere woorden: op grond van de demografie zou je hier een lagere waarde verwachten, terwijl het aantal in lijn ligt met de referentiegroep.

Tabel 10: Benchmark Jeugdhulp

Sociaal Domein / Jeugdhulp	Nederland	Grootte-klasse	Referentie-groep	Zevenaar
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-1	-3	-1	**0**
6.72a Jeugdhulp begeleiding	-55	-53	-60	**-71**
6.72b Jeugdhulp behandeling	-55	-46	-78	**-91**
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	-17	-20	-13	**-22**
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf	-33	-27	-51	**-15**
Totaal Jeugdhulp	**-160**	**-150**	**-203**	**-199**

Jeugdzorg met verblijf
In vergelijking met de referentiegemeenten heeft Zevenaar veel jongeren in een jeugdzorgtraject met verblijf. Dat is een dure voorziening. Dat zien we ook terug in de hogere kosten voor Jeugdzorg met verblijf in vergelijking met de referentiegroep.

Tabel 11: Benchmark Jeugdzorg met verblijf

Sociaal Domein / Jeugdzorg	Nederland	Grootte-klasse	Referentie-groep	Zevenaar
6.73a Pleegzorg	-14	-14	-8	**-18**
6.73b Gezinsgericht	-19	-13	-11	**-45**
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	-34	-33	-33	**-64**
6.74a Jeugd behandeling GGZ	-44	-38	-37	**-64**
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-	-19	-20	-16	**-22**
6.74c Gesloten plaatsing	-6	-6	-8	**-2**
Jeugdzorg	**-136**	**-123**	**-112**	**-214**

Kosten eigen organisatie
De kosten voor de eigen organisatie vallen hoger uit dan het gemiddelde van de referentiegroep. Op het onderdeel Bestuur en Burgerzaken vallen de lasten per inwoner gemiddeld lager uit. In totaliteit liggen deze twee in lijn met het gemiddelde van de referentiegroep.

Verrekeningen met reserves
Per saldo onttrekt Zevenaar voor een bedrag van € 76 per inwoner uit de reserves. Ook de referentiegemeenten onttrekken per saldo meer aan de reserves dan dat ze erin storten, maar dat komt neer op een bedrag van € 20. Dat is een verschil van € 56 per inwoner. Er zijn dus taakvelden waar de uitgaven nu als hoger worden aangemerkt, terwijl die gedekt worden uit de reserves. Dat is op grond van de IV3-benchmark bij de referentiegroep niet te achterhalen, omdat daarvoor de specificaties ontbreken.

3.4 Overzicht van de uitkeringsmaatstaven

In onderstaande tabel zijn de scores van Zevenaar op de verschillende uitkeringsmaatstaven weergegeven. De getallen zijn in bedragen per inwoner. Afwijkingen van meer dan € 10 per inwoner zijn gekleurd weergegeven.

Positieve afwijking van meer dan 25 euro
Positieve afwijking van 10 tot 25 euro

Negatieve afwijking van meer dan 25 euro
Negatieve afwijking van 10 tot 25 euro

Tabel 12: Benchmark maatstaven algemene uitkering

Omschrijving	Nederland	Grootte-klasse	Referentie-groep	Zevenaar
inwoners	526	526	526	**526**
lage inkomens met drempel	441	419	443	**541**
regionale centrumfunctie	185	110	163	**135**
inwoners jongeren jonger dan 18 jaar	148	148	147	**136**
bijstandsontvangers	131	97	96	**119**
omgevingsadressendichtheid (oad)	88	60	69	**59**
oppervlakte bebouwing woonkernen * bodemfactor woonkernen	86	93	94	**81**
inwoners 75 plus met drempel	70	87	89	**98**
inwoners met migratieachtergrond	61	40	40	**31**
oppervlakte bebouwing woonkernen	51	55	59	**51**
landelijke centrumfunctie	50	27	42	**32**
inwoners met laag opleidingsniveau met drempel	37	40	40	**53**
eenpersoonshuishoudens	39	34	34	**36**
woonruimten * bodemfactor woonkernen	35	35	35	**35**
oppervlakte bebouwing buitengebied	20	28	20	**27**
vast bedrag voor iedere gemeente	30	41	42	**30**
bedrijven	24	24	23	**20**
leerlingen (V)SO	15	10	14	**7**
meerkernigheid	35	51	22	**50**
leerlingen VO	21	18	25	**17**
lokale centrumfunctie	15	14	15	**14**
oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheid	15	12	7	**6**
Oppervlakte historische kern	8	7	2	**6**
overige	91	101	76	**92**
OZB niet woningen eigenaren	-48	-45	-46	**-43**
OZB niet woningen gebruikers	-35	-32	-33	**-32**
OZB woningen eigenaren	-115	-116	-113	**-97**
Herindeling	1	1	2	**0**
Suppletie-uitkeringen	-10	7	-20	**-13**
Art. 12	1	0	0	**0**
Sociaal domein	219	107	133	**109**
Integratie-uitkeringen	0	0	0	**0**
Decentralisatie-uitkeringen	10	9	7	**6**
G4 / Artikel 12 / verschil 2023 - 2024	127			
Verschil IV3 - Maatstafanalyse		-4	-11	**-3**
Totaal begroting 2024	**2.374**	**2.002**	**2.042**	**2.129**

3.5 Analyse van de uitkeringsmaatstaven

Gemiddeld € 80 per inwoner meer dan de referentiegroep
Verderop is een vergelijking gemaakt op basis van de maatstaven van de algemene uitkering. Per saldo ontvangt Zevenaar € 80 per inwoner meer dan het gemiddelde van de referentiegroep.

Meer huishoudens met een laag inkomen en meer bijstandsontvangers
Vergeleken met de referentiegroep heeft Zevenaar meer huishoudens met een laag inkomen en ook meer bijstandsontvangers. Dat zien we terug in de maatstaven voor de algemene uitkering. Op deze onderdelen ontvangt Zevenaar, omgerekend in een bedrag per inwoner, een hoger bedrag dan het gemiddelde van de referentiegroep. Dit vertaalt zich ook in hogere uitgaven op het taakveld 6.3 (inkomensregelingen).

Maatstaf jongeren
De gemeenten in de referentiegroep hebben naar verhouding een iets jongere bevolking en een iets sterkere centrumfunctie. Dat vertaalt zich omgerekend in een lager bedrag per inwoner op deze maatstaven.

Sociaal Domein
Ten opzichte van de referentiegroep ontvangt Zevenaar een lager bedrag voor de integratie-uitkering Sociaal Domein. Dit heeft met name betrekking op de uitkering in het kader van de Participatiewet. De vergoeding voor de mensen die onder de oude WSW-regeling vallen, valt hier ook onder. Het ligt in de rede om te veronderstellen dat Zevenaar een kleinere WSW-doelgroep heeft dan het gemiddelde van de referentiegroep. Dat zien we ook terug bij de uitgaven op het taakveld 6.4 (Begeleide participatie).

Herverdeling gemeentefonds

Bij de herverdeling van het gemeentefonds is Zevenaar een voordeelgemeente. Zowel het nadeel als het voordeel is nu nog begrensd. Dat wordt gecompenseerd via een suppletie-uitkering. De referentiegemeenten zijn per saldo ook een voordeelgemeente.

Sociaal Domein

De integratie-uitkering Sociaal Domein ligt in Zevenaar lager dan de referentiegemeenten.

H4 | Vrije beleidsruimte

4.1 Speelruimte gemeenten is beperkt

Een belangrijk element bij het inventariseren van mogelijkheden voor bezuinigingen is het feit dat gemeenten te maken hebben met een groot aantal taken die hen van rijkswege zijn opgelegd. Beïnvloedbare ruimte of beleidsvrijheid is een relatief begrip. Gemeenten hebben zich niet alleen aan wet- en regelgeving te houden, maar dienen zich ook rekenschap te geven van maatschappelijke normen. Zo is er in theorie veel beleidsvrijheid in het sociaal domein, maar maatschappelijk worden verschillen daar veel minder geaccepteerd dan in sommige andere domeinen. Er bestaat dan ook geen absoluut objectieve maat voor het vaststellen van de mate van beleidsvrijheid. Dat erkent ook de ROB. De ROB heeft in een adviesrapport een analyse gemaakt van het gemeentelijke takenpakket en inzichtelijk gemaakt welke factoren de mate van beleidsvrijheid bepalen.

De mate van beleidsvrijheid wordt onder meer bepaald door:

a. de mate waarin decentrale overheden de mogelijkheid hebben zelf aanvullende regels te stellen;
b. de gedetailleerdheid waarin gemeenten zich moeten houden aan uitvoeringsregels;
c. de mate waarin er besluitvormingsregels gelden waaraan de gemeenten zich hebben te houden;
d. de mate waarin gemeenten verplicht, dan wel aangewezen zijn of geheel vrij zijn in het aangaan van samenwerkingsverbanden.

Beïnvloedbaar is niet hetzelfde als 'franje'

Beïnvloedbaar wil alleen maar zeggen of de gemeente een eigen afweging heeft om bepaalde uitgaven wel of niet te doen. Beïnvloedbaar is niet per definitie hetzelfde als 'franje'. Het is zeer wel denkbaar dat de gemeente de eigen beleidsruimte gebruikt voor taken die alom noodzakelijk worden ervaren. Bij deze analyse staat de vraag centraal of de gemeente hierbij een eigen afwegingsruimte heeft.

Indicatieve rangorde naar de mate van beleidsvrijheid

Daarmee komt de ROB tot een rangorde naar de mate van beleidsvrijheid over de verschillende uitgavenclusters. Het betreft hier de netto-uitgaven (na aftrek van corresponderende inkomsten), ongeveer 65% van de totale uitgaven. Bij een score 1 is er weinig sprake van beleidsvrijheid en bij een score van 10 is er sprake van volledige beleidsvrijheid. Deze scores zijn door ons omgezet in percentages ten behoeve van de doorrekening. Dat geeft het beeld[1] dat is weergegeven in tabel 13.

[1] De Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) heeft een indeling gemaakt naar de clusters van taakvelden binnen de Algemene Uitkering. Dat is een andere indeling dan de indeling op basis van programma's zoals Zevenaar die hanteert. In de detailberekeningen zijn de taakvelden toebedeeld aan de Zevenaarse indeling.

Tabel 13: Overzicht indicatieve score beleidsterreinen

Beleidsterrein	Indicatieve score	Mate van beleidsvrijheid
Inkomen en participatie	2	10%
Bestuur en organisatie	2	10%
Jeugdzorg	3	15%
Onderwijs / educatie	3	15%
Wijkteams en welzijnswerk	3	15%
WMO & opvangvoorzieningen	4	33%
Openbare orde en veiligheid	4	33%
Volksgezondheid	4	33%
Openbare ruimte	7	66%
Economie	8	80%
Cultuur, sport en recreatie	9	90%

Niet alle taakvelden zijn in de analyse betrokken

Niet alle taakvelden zijn meegenomen in deze modelmatige bepaling van de omvang van de beleidsvrijheid. Met name de taakvelden waar de baten hoger zijn dan de lasten zijn buiten beschouwing gelaten. Het saldo van deze taakvelden (lasten minus de baten) is voor het merendeel negatief en zou daarmee de omvang van de vrije beleidsruimte doen dalen. Dit zijn onderdelen die zich niet lenen voor een modelmatige analyse, maar ze kunnen op onderdelen wel degelijk extra middelen opleveren. Dit vraagt echter om een eigen afweging.
Per saldo gaat het om de taakvelden weergegeven in bijlage 1. Daarbij hebben we een correctie aangebracht voor de kapitaallasten.

Beleidsruimte aan de batenkant

Aan de batenkant kent de gemeente ook een vrije beleidsruimte. Zo is de gemeente vrij om de OZB-tarieven vast te stellen. Dat geldt eveneens voor de parkeertarieven en de toeristenbelasting (taakveld economische promotie). De beleidsruimte bij de tarieven voor afvalstoffenheffing, rioolheffing en de begraafrechten is geringer, omdat deze heffingen maximaal kostendekkend mogen zijn. De vrije beleidsruimte bij de inkomsten uit de grondexploitatie kan worden beïnvloed door bijvoorbeeld het woningbouwprogramma. In de regel leiden dure woningen tot een hogere grondopbrengst dan sociale woningbouw.

De vrije beleidsruimte bedraagt ongeveer 19% van de totale lasten

Op basis van deze uitgangspunten hebben we de modelmatige vrije beleidsruimte van de gemeente Zevenaar berekend. De uitkomsten hiervan hebben we weergegeven op de volgende pagina. Daaruit blijkt dat van de totale uitgaven van € 165 miljoen een bedrag van € 32 miljoen vrij beïnvloedbaar is.

4.2 Totaaloverzicht van de beleidsruimte

In onderstaand overzicht is de beleidsruimte weergegeven per programma, met dien verstande dat het programma Sociaal Domein nader is onderverdeeld in Basisvoorzieningen, Wmo en Jeugd.

Tabel 14: Overzicht beleidsruimte per programma

Bedragen x € 1.000	Bruto uitgaven	Kapitaal-lasten	Na correctie	Baten	Netto uitgaven	Beleids-ruimte
Bestuur en organisatie	23.083	866	22.217	2.890	19.327	2.000
Openbare orde en veiligheid	4.822	34	4.788	131	4.657	1.500
Verkeer en vervoer	5.988	632	5.356	279	5.077	3.300
Economie	853	37	816	45	771	600
Onderwijs	6.098	2.376	3.722	1.077	2.645	400
Sport, Cultuur en recreatie	11.724	520	11.204	1.421	9.783	8.700
Basisvoorzieningen	10.326	25	10.301	591	9.710	1.500
Participatie	26.700	0	26.700	11.464	15.236	1.500
WMO	15.878	0	15.878	1.635	14.243	4.700
Jeugd	19.576	0	19.576	0	19.576	2.700
Volksgezondheid en milieubeheer	5.639	81	5.558	804	4.754	2.400
Ruimtelijke ontwikkeling en wonen	4.730	29	4.701	1.250	3.451	2.300
Totaal clusters	**135.417**	**4.600**	**130.817**	**21.587**		
Algemene Middelen	30.061			143.881		
Totaal	**165.478**			**165.468**		**31.600**

4.3 Invulling van de vrije beleidsruimte in Zevenaar

Per taakveld is een kwalitatieve beschrijving gemaakt. Daarbij gaan we in op de eigen beleidsnormen, de grote ontwikkelingen, de nog niet vertaalde ambities en de risico's bij het stopzetten van beleid. De volledige beschrijving treft u aan in bijlage 2. Een samenvatting van deze beschrijving wordt gebruikt voor de aanzet voor de bezuinigingsrichtingen, in hoofdstuk 6.

H5 | Voorzet voor een verdeling van een taakstelling

In dit hoofdstuk schetsen we een verdeling van de taakstelling naar rato van het aandeel van het betreffende programma in de vrije beleidsruimte. We zijn hierbij uitgegaan van een taakstelling van € 10 miljoen. Hierbij moet worden opgemerkt dat in het onderdeel bestuur en organisatie ook de overhead is begrepen. De directe salariskosten zitten verwerkt in de programma's.

5.1 Taakstelling naar rato van de vrije beleidsruimte

In dit overzicht is de taakstelling bepaald naar rato van de modelmatige vrije beleidsruimte. Een beleidsterrein met een grote mate van vrije beleidsruimte deelt zwaarder mee in de bezuinigingstaakstelling dan een beleidsterrein waar de vrije beleidsruimte veel geringer is.[2]

Tabel 15: Overzicht taakstelling naar rato van de vrije beleidsruimte

Bedragen x € 1.000	Bruto uitgaven	Kapitaal-lasten	Na correctie	Baten	Netto uitgaven	Beleids-ruimte	Aandeel	Taak stelling
Bestuur en organisatie	23.083	866	22.217	2.890	19.327	2.000	6,3%	600
Openbare orde en veiligheid	4.822	34	4.788	131	4.657	1.500	4,7%	500
Verkeer en vervoer	5.988	632	5.356	279	5.077	3.300	10,4%	1.000
Economie	853	37	816	45	771	600	1,9%	200
Onderwijs	6.098	2.376	3.722	1.077	2.645	400	1,3%	100
Sport, Cultuur en recreatie	11.724	520	11.204	1.421	9.783	8.700	27,5%	2.700
Basisvoorzieningen	10.326	25	10.301	591	9.710	1.500	4,7%	500
Participatie	26.700	0	26.700	11.464	15.236	1.500	4,7%	500
WMO	15.878	0	15.878	1.635	14.243	4.700	14,9%	1.500
Jeugd	19.576	0	19.576	0	19.576	2.700	8,5%	900
Volksgezondheid en milieubeheer	5.639	81	5.558	804	4.754	2.400	7,6%	800
Ruimtelijke ontwikkeling en wonen	4.730	29	4.701	1.250	3.451	2.300	7,3%	700
Totaal clusters	**135.417**	**4.600**	**130.817**	**21.587**	**109.230**			
Algemene Middelen	30.061			143.881				
Totaal	**165.478**			**165.468**		**31.600**		**10.000**

[2] We hebben de taakstelling berekend naar rato van het aandeel van de vrije beleidsruimte van het betreffende programma in het totaal van de vrije beleidsruimte. Bestuur en organisatie kent een vrije beleidsruimte van € 2 miljoen. De totale vrije beleidsruimte bedraagt € 31,6 miljoen. Het aandeel bedraagt daarmee 6,3%.

Impliciet werkt de benchmark ook in deze taakstelling door. Hogere uitgaven leiden namelijk tot een hogere vrije beleidsruimte en dus ook tot een relatief hoger aandeel in de bezuinigingstaakstelling. Dit is echter een afgezwakt effect. In een van de varianten die we verderop presenteren, wordt de afwijking ten opzichte van de benchmark sterker meegewogen.

5.2 Taakstelling op basis van de benchmark

In de volgende tabel hebben we de taakstelling bepaald op basis van de benchmark. Het is een modelmatige berekening. We brengen de netto-lasten op het niveau van het gemiddelde van de referentiegroep. Een eventueel restant wordt verdeeld naar rato van de vrije beleidsruimte.

Deze benadering is ingegeven door de redenering dat alle netto-uitgaven die boven het gemiddelde van de referentiegroep uitkomen een volledige beleidsvrijheid kennen. Dat is dus een andere benadering dan de benadering in de vorige paragraaf. Daar gingen we impliciet uit van de veronderstelling dat hogere uitgaven een relatief even grote vrije beleidsruimte kennen.

In dat geval zijn er een paar programma's die er budget bij krijgen: het programma verkeer en vervoer en het programma sport, cultuur en recreatie. Die programma's krijgen in dit model een negatieve taakstelling. Dat leidt ertoe dat uiteindelijk de volledige taakstelling in deze benadering bij het sociaal domein terechtkomt.

Dat resulteert in het volgende overzicht:

Tabel 16: Taakstelling op basis van de benchmark

	Referentie groep	Zevenaar	Verschil	Verschil	Restant taakstelling	Totaal taakstelling
	(per inw.)	(per inw.)	(per inw.)	(x € 1.000)		
Bestuur en Organisatie	446	447	1	45	93	100
Openbare orde en veiligheid	106	104	-2	-106	78	0
Verkeer en vervoer	178	127	-51	-2.302	156	-2.100
Economie	15	18	3	130	31	200
Onderwijs	110	111	1	50	16	100
Sport, cultuur en recreatie	266	229	-38	-1.689	421	-1.300
Basisvoorzieningen	171	216	45	2.028	78	2.100
Participatie	288	338	50	2.272	78	2.300
WMO	260	302	42	1.912	234	2.100
Jeugd	336	435	98	4.431	140	4.600
Opvangvoorzieningen	4	14	10	430	125	600
Volksgezondheid en milieu	92	107	16	707	109	800
Ruimtelijke ontwikkeling en wonen	67	77	10	450	0	500
Totaal	**2.340**	**2.525**	**186**	**8.357**	**1.558**	**10.000**

5.3 Begrotingsadvies van de VNG

Op 1 maart jl. heeft de VNG een begrotingsadvies uitgebracht aan de gemeenten over de vraag hoe om te gaan met de komende begroting. Een tweede deel van het advies wordt na publicatie van de meicirculaire verwacht. Het advies luidt als volgt:

- Bereid ombuigingen voor waartoe in uw gemeente besloten zal worden als de korting van € 3 miljard vanaf 2026 niet wordt teruggedraaid of verzacht.
- Breng deze zo goed mogelijk in kaart, maar zet ze nog niet in gang.
- Presenteer deze gevolgen financieel én inhoudelijk zo scherp mogelijk.
- Betrek daarbij het advies van de Taskforce Taken en Middelen, die aangeven vooral te focussen op taken in medebewind.

De VNG geeft aan dat ze zich realiseert dat dit voor elke gemeente om een eigen afweging vraagt, die tot andere keuzes kan leiden, maar adviseert om in ieder geval de vijf meest significante ombuigingsmaatregelen te beschrijven, en hun consequenties en het taakveld dat daarmee geraakt wordt.

5.4 Modelmatige doorrekening naar advies VNG

In het onderstaande overzicht hebben we een taakstelling van € 10 modelmatig doorgerekend aan de hand van het advies van de VNG, waarbij we de eigen taken (sport, cultuur, recreatie en economie) volledig hebben ontzien. Dat betekent dat de bezuinigingstaakstelling volledig op de medebewindstaken komt te liggen. Afgezien van een aantal taakvelden die we tot de algemene middelen rekenen, betreffen de meeste taakvelden in meer of mindere mate medebewindstaken. De volledig eigen (autonome) taken hebben betrekking op de taakvelden sport, cultuur, recreatie en economie.[3]

Helft van de taakstelling komt bij het sociaal domein
Deze rechtlijnige doorvertaling van het VNG-advies heeft tot gevolg dat ongeveer de helft van de taakstelling bij het sociaal domein komt te liggen (Basisvoorzieningen, Participatie, Wmo en Jeugd: € 4,6 miljoen van de benodigde € 10 miljoen). In feite worden alle overige taakstellingen met ongeveer 50% verzwaard. Dat is niet verwonderlijk, omdat de beleidsterreinen waar een grote vrije beleidsruimte geldt, niet meedoen in de taakstelling.

[3] Zie ook Raad voor het Openbaar Bestuur, Beleidsvrijheid gewogen, 2019.

Tabel 17: Overzicht taakstelling op basis van het VNG-advies

Bedragen x € 1.000	Bruto uitgaven	Kapitaal-lasten	Na correctie	Baten	Netto uitgaven	Beleids-ruimte	Aandeel	VNG
Bestuur en organisatie	23.083	866	22.217	2.890	19.327	2.000	9,0%	900
Openbare orde en veiligheid	4.822	34	4.788	131	4.657	1.500	6,7%	700
Verkeer en vervoer	5.988	632	5.356	279	5.077	3.300	14,8%	1.400
Economie	853	37	816	45	771	600	0,0%	0
Onderwijs	6.098	2.376	3.722	1.077	2.645	400	1,8%	200
Sport, Cultuur en recreatie	11.724	520	11.204	1.421	9.783	8.700	0,0%	0
Basisvoorzieningen	10.326	25	10.301	591	9.710	1.500	6,7%	700
Participatie	26.700	0	26.700	11.464	15.236	1.500	6,7%	700
WMO	15.878	0	15.878	1.635	14.243	4.700	21,1%	2.100
Jeugd	19.576	0	19.576	0	19.576	2.700	12,1%	1.200
Volksgezondheid en milieubeheer	5.639	81	5.558	804	4.754	2.400	10,8%	1.100
Ruimtelijke ontwikkeling en wonen	4.730	29	4.701	1.250	3.451	2.300	10,3%	1.000
Totaal clusters	**135.417**	**4.600**	**130.817**	**21.587**	**109.230**			
Algemene Middelen	30.061			143.881				
Totaal	**165.478**			**165.468**		**31.600**		**10.000**

5.5 Een vergelijking van de varianten

In de volgende tabel zijn de varianten naast elkaar gezet, om een beeld te krijgen van de verschillende effecten ervan. Daar is nog een vierde variant aan toegevoegd: naar rato van de omvang van de netto (gecorrigeerde) uitgaven. Dat geeft het volgende beeld.

Tabel 18: Overzicht van de verschillende varianten

			Taakstelling op basis van			
Bedragen x € 1.000	**Netto uitgaven**	**Beleids-ruimte**	**Beleids ruimte**	**Bench mark**	**VNG**	**Netto uitgaven**
Bestuur en organisatie	19.327	2.000	**600**	**1.600**	**900**	**1.800**
Openbare orde en veiligheid	4.657	1.500	**500**	**400**	**700**	**400**
Verkeer en vervoer	5.077	3.300	**1.000**	**400**	**1.400**	**500**
Economie	771	600	**200**	**100**	**0**	**100**
Onderwijs	2.645	400	**100**	**400**	**200**	**200**
Sport, Cultuur en recreatie	9.783	8.700	**2.700**	**800**	**0**	**900**
Basisvoorzieningen	9.710	1.500	**500**	**700**	**700**	**900**
Participatie	15.236	1.500	**500**	**1.200**	**700**	**1.400**
WMO	14.243	4.700	**1.500**	**1.600**	**2.100**	**1.300**
Jeugd	19.576	2.700	**900**	**2.100**	**1.200**	**1.800**
Volksgezondheid en milieubeheer	4.754	2.400	**800**	**400**	**1.100**	**400**
Ruimtelijke ontwikkeling en wonen	3.451	2.300	**700**	**300**	**1.000**	**300**
Totaal clusters	**109.230**					
Totaal		**31.600**	**10.000**	**10.000**	**10.000**	**10.000**

H6 | Aanzet voor bezuinigingsrichtingen

6.1 Een samenhangend geheel

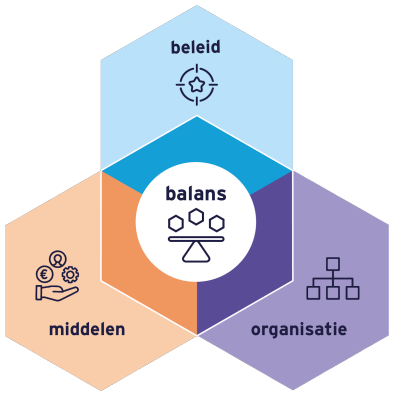
Een aantal elementen komen samen
In dit hoofdstuk komen een aantal stappen samen: de uitkomsten van de benchmark, de uitkomsten van de modelmatige berekening van de vrije beleidsruimte en daaruit voortvloeiende taakstelling, een eerste inventarisatie van bezuinigingen die bij andere gemeenten worden overwogen en de eigen kwalitatieve invulling van het eigen beleidsterrein.

Volledige kwalitatieve invulling in de bijlage
Zoals gezegd heeft in de organisatie een kwalitatieve beschrijving van de betreffende taakvelden plaatsgevonden. De volledige beschrijving treft u aan in bijlage 1. Per programma zijn de uitkomsten in dit hoofdstuk samengevat weergegeven. In dit stadium gaat het niet om besluiten te nemen over concrete bezuinigingsvoorstellen, maar om enigszins 'beeld en geluid' te krijgen bij de verdeling van de financiële opgave.

Inventarisatie van bezuinigingsmaatregelen
We hebben verkend welke praktijkvoorbeelden mogelijk relevant kunnen zijn voor het vervolgtraject. Het gaat hierbij om een inventarisatie van bezuinigingsmaatregelen die bij andere gemeenten worden overwogen of zijn doorgevoerd. We zijn hier mede afhankelijk van de informatie die hierop beschikbaar is gekomen. De meeste gemeenten bevinden zich nog in de inventarisatiefase en verwachten bij de begroting in november 2024 of bij de kadernota in het voorjaar van 2025 definitieve besluiten te kunnen nemen. Niettemin kan er al wel een eerste globaal beeld worden geschetst. Ook hier geldt dat de ene gemeente de andere niet is. Het komt aan op de uitwerking van de voorstellen, die op maat en schaal moeten worden toegesneden op de Zevenaarse situatie.

6.2 Verwevenheid van de beleidsterreinen

Balans vinden tussen beleid, organisatie, middelen is de opgave vanaf 2026
De terugloop in middelen met ingang van 2026 vraagt om een hernieuwde balans in de driehoek beleid, organisatie en middelen. De drie elementen beleid, organisatie en middelen beïnvloeden elkaar. Deze zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Een verandering in een van de drie elementen leidt vaak tot een verandering in één of beide andere onderdelen. Op dit moment zijn er ontwikkelingen in alle drie de elementen van de hiernaast weergegeven driehoek:

- **Beleid:** het Rijk vraagt steeds meer aan gemeenten, onder andere in bijdragen aan (onder andere) woningbouw, asielopvang, klimaatadaptatie en energietransitie.
- **Organisatie:** gemeenten hebben moeite met de invulling van vacatures. Dit zet de uitvoeringskracht van de organisatie onder druk.

- **Middelen:** vanaf 2026 lopen de rijksmiddelen voor gemeenten hard terug. De voorjaarsnota heeft niet geleid tot een drastische bijstelling van dit beeld.

Dat er op alle drie deze aspecten ontwikkelingen zijn, maakt het voor gemeenten extra complex: het beperkt de keuzemogelijkheden om de balans te hervinden. Ook kan het betekenen dat op basis van organisatie en middelen keuzes gemaakt moeten worden in beleid die gemeenten vanuit hun visie en ambitie liever niet zouden maken, of die wellicht niet aansluiten bij de doelstellingen van het Rijk.

Verwevenheid tussen de beleidsterreinen

De beleidsterreinen binnen de gemeenten staan niet op zichzelf, maar kennen een sterke onderlinge verwevenheid. Dat constateerde ook de Taskforce Taken en Middelen in balans[4] van de VNG. Een van de centrale thema's daarbij vormde het integrale karakter van het werk van gemeenten en de investeringen die gedaan zijn en worden om taken meer integraal op te pakken. Door te moeten bezuinigen zal de aandacht voor deze werkwijze naar verwachting verminderen, wat leidt tot een meer verkokerde en minder efficiënte aanpak. Hoewel uiteindelijk duurder, ontbreekt dan in de beleving van gemeenten de tijd en (financiële) ruimte om meer integraal te werken, terwijl integraal werken ook juist een manier kan zijn om te besparen, bijvoorbeeld door gebruik te maken van koppelkansen in het fysieke domein: de weg aanpakken als deze toch open moet voor werkzaamheden aan het warmtenet, waarbij meteen de biodiversiteit en klimaatadaptatie van de groenstrook langs de weg meegenomen worden. Besparen is daarbij vaak geen doel op zich, maar een gevolg van de gehanteerde werkwijze.

Waterbedeffect

Daarnaast hebben besparingen op het ene terrein vaak een negatief financieel effect op het andere terrein. Zo kunnen besparingen in het zorgdomein leiden tot een toename van kosten in het veiligheidsdomein, wanneer bijvoorbeeld de preventieve aanpak van jeugdcriminaliteit wegvalt. Ook kunnen besparingen in het fysieke domein impact hebben op de kosten in het zorgdomein en het veiligheidsdomein, wanneer bijvoorbeeld de sociale structuur niet beïnvloed kan worden door middel van woningbouw, of de ontwikkeling van leegstaande panden stokt en meer inzet vraagt vanuit toezicht en handhaving.

Herkenbaar in de Zevenaarse context

In de ambtelijke sessies binnen de gemeente Zevenaar kwam deze verwevenheid nadrukkelijk op tafel: de hogere beheerlasten van de openbare ruimte als gevolg van de groei van de gemeente, de investeringen in preventie en de gevolgen voor de uitgaven voor maatwerkvoorzieningen, en de relatie tussen kosten voor de energietransitie en klimaatadaptatie werden hierbij onder meer genoemd.

[4] BMC, Taken en Middelen in Balans, 4 augustus 2023, analyse uitgevoerd in opdracht van de VNG.

6.3 De vijf meest significante ombuigingsrichtingen

Voorop staat de erkenning dat bezuinigen niet gemakkelijk is. Het is hard werken. Het betekent dat ambities naar beneden bijgesteld moeten worden, terwijl uit de kwalitatieve analyse blijkt dat de huidige ambities uit het coalitieakkoord nog niet in alle gevallen financieel vertaald zijn. Daarnaast zullen beleidsterreinen geconfronteerd worden met kostenstijgingen. Dat vraagt om doorzettingsvermogen, maar wellicht biedt het ook kansen.

De uitkomst van de vijf meest significante ombuigingsrichtingen is deels afhankelijk van de vraag voor welke verdeling van de taakstelling wordt gekozen. Wij gaan hierbij uit van ombuigingsrichtingen die we in de praktijk tegenkomen. Binnen de gemeente Zevenaar hebben we geen gesprek gehad over bezuinigingsmaatregelen binnen de Zevenaarse context.

Bestuur en organisatie
Maatregelen om de dienstverlening van de gemeente te moderniseren of efficiënter te maken:

- digitalisering;
- het terugdringen van personele en bestuurskosten;
- inkrimping personeel of management;
- efficiencymaatregelen ICT;
- efficiencyverbeteringen en besparingen interne organisatie.

Risico's die zich hierbij voordoen zijn onder meer dat de bestuurlijke samenwerking niet van de grond komt. De doorontwikkeling van ICT wordt niet doorgezet, waardoor er een achterstand ontstaat in de digitaliseringsslag van de dienstverlening. Daarnaast kan een verdere bezuiniging leiden tot een verminderde inzetbaar van personeel, met afbreukrisico als gevolg.

Sport, cultuur en recreatie
Maatregelen om te komen tot efficiëntere inzet van sportvoorzieningen, vercommercialiseren van clubgebouwen en het aanpassen van het beleid rond buitensportaccommodaties en het beheer van de openbare ruimte:

- lagere indexering van subsidies gedurende een aantal jaren;
- multigebruik van sportaccommodaties;
- vercommercialisering van clubgebouwen;
- huurprijsverhoging van de buitensportaccommodaties;
- verhoging van de leges van evenementen;
- verlagen van het onderhoudsniveau van het openbaar groen;
- versobering van het maaibeleid;
- faseren van de vervanging van de speelplekken.

De bezuinigingen leiden ertoe dat de ambities van het collegeakkoord niet worden gerealiseerd. Stopzetten van dit beleid zorgt voor verdere verschraling van de voorzieningen en het concreet wegvallen van voorzieningen, omdat deze al op een minimaal niveau worden gefinancierd.

Minimabeleid

- versoberen van de bijzondere bijstand/armoedebeleid;
- vervallen van de individuele inkomenstoeslag;
- versoberen van het lokaal minimabeleid (zorgverzekering/Leergeld).

De bezuinigingen leiden ertoe dat meer mensen in achterstandssituaties raken en geconfronteerd worden met een verslechtering van de inkomenspositie. Armoede kan op andere terreinen tot verhoging van problematiek leiden (meer beslag op zorgkosten).

Wmo

Meer focus aanbrengen op preventieve maatregelen en integraliteit, terwijl daarnaast wordt bezien of vermindering/aanpassen van bepaalde diensten en het beleid rond minima en schuldhulpverlening tot de mogelijkheden behoort. Meer concreet worden de volgende opties genoemd:

- eigen bijdrage Wmo conform wetsvoorstel en de grens te leggen op 120% van het sociaal minimum;
- meer individuele ondersteuning collectief aanbieden (bijv. begeleiding in groepen i.p.v. individueel) en meer dagactiviteiten als algemene voorziening aanbieden;
- bezuinigingsafspraken verbonden partijen.

Er ontstaan grotere wachtlijsten, er wordt minder maatwerk geleverd en de toegankelijkheid van de Wmo als maatwerkvoorziening neemt af.

Jeugd

Meer focus aanbrengen op preventieve maatregelen en integraliteit, terwijl daarnaast wordt bezien of vermindering/aanpassen van bepaalde diensten en het beleid rond minima en schuldhulpverlening tot de mogelijkheden behoort. Meer concreet worden de volgende opties genoemd:

- inzetten op meer efficiënte en effectievere samenwerking tussen partijen op het gebied van sociale preventie;
- inzetten op synergievoordelen tussen de wijkteams;
- minder budget voor specialistische jeugdhulp;
- bezuinigingsafspraken verbonden partijen.

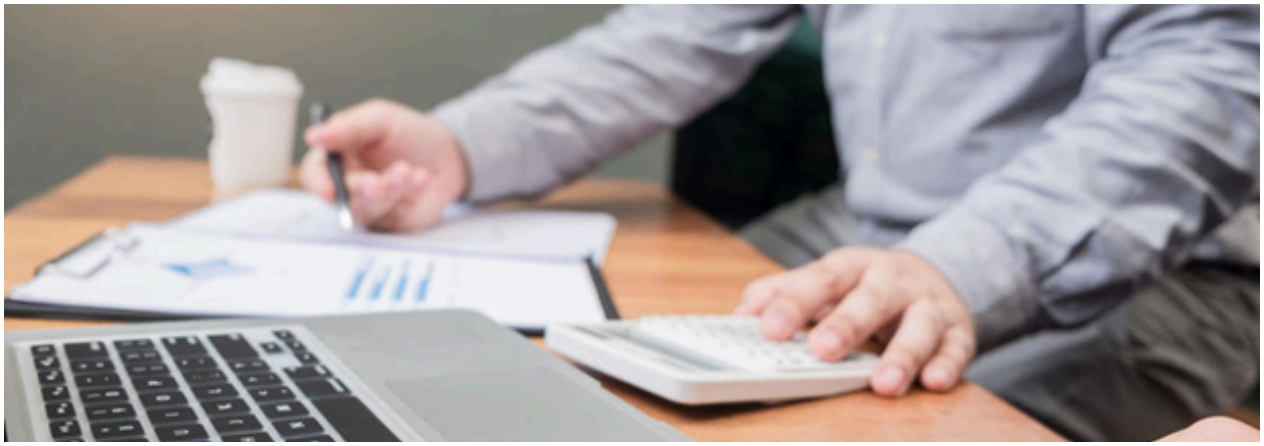
Minder werken aan preventie betekent hogere zorgkosten en meer geïndiceerde zorg. Als de gemeente Zevenaar niet meegaat in de landelijke en regionale ontwikkelingen dan is er geen regionale samenwerking en is er ook geen samenwerking mogelijk met partners en met aanbieders als GI’s, Veilig Thuis, Raad voor de Kinderbescherming. Dit heeft een negatief effect op de inwoners, omdat de gemeente hen niet de zorg, veiligheid en bescherming kan bieden die ze nodig hebben.

6.4 Overzicht per programma

In deze paragraaf geven we per programma het samengevatte beeld weer:

- **Score op de benchmark**: we geven kwalitatief weer hoe de gemeente Zevenaar zich verhoudt in de financiële benchmark op dit programma in relatie tot de referentiegemeenten.
- **Programmatotaal**: hierbij geven we de omvang van de bruto-uitgaven weer van de taakvelden die op dit programma horen.[5]
- **Indicatie van de vrije beleidsruimte**: de uitkomst van de modelmatige berekening van de vrije beleidsruimte.
- **Taakstelling bij een opgave van € 10 miljoen**: hierbij wordt de taakstelling weergegeven zoals die in het vorige hoofdstuk is berekend naar rato van de vrije beleidsruimte.
- **Bezuinigingsvoorstellen in de praktijk**: hierbij geven we een indicatie van bezuinigingsvoorstellen die bij andere gemeenten zijn voorbereid of worden overwogen. Het gaat hierbij om een algemeen beeld.
- **Eigen beleidsnormen**: een samengevatte weergave van de eigen beleidsnormen gegroepeerd per programma, zoals die in bijlage 2 per taakveld meer uitgebreid zijn beschreven.
- **Risico's**: een samengevatte weergave van de risico's, gegroepeerd per programma, zoals die in bijlage 2 per taakveld meer uitgebreid zijn beschreven.

[5] De taakvelden die in het kader van deze analyse tot de 'algemene middelen' worden gerekend maken geen onderdeel uit van dit totaal.

Onderdeel	Toelichting
Score op de benchmark	**Gemiddeld ten opzichte van de referentiegroep** Hogere netto-uitgaven op de overhead, lagere netto-uitgaven op Bestuur en Burgerzaken.
Programmatotaal (bruto)	€ 23,1 miljoen
Indicatie vrije beleidsruimte	€ 2 miljoen
Taakstelling bij een opgave van € 10 miljoen	€ 0,6 miljoen
Bezuinigingsvoorstellen in de praktijk	Het kan hierbij gaan om een breed scala aan maatregelen om de dienstverlening van de gemeente te moderniseren of efficiënter te maken. Dit omvat digitalisering, het terugdringen van personeel en bestuurskosten. Meer concreet worden genoemd: • inkrimping personeel of management • efficiencymaatregelen ICT • incidentele opbrengsten door verkoop vastgoed • efficiencyverbeteringen en besparingen interne organisatie
Eigen beleidsnormen in Zevenaar	• besturingsfilosofie • inkoop en aanbestedingsbeleid • datastrategie/I&A visie en strategie • visie op communicatie • participatiebeleid • integraal accommodatieplan
Risico's	• bestuurlijke samenwerking komt niet van de grond • achterstand in digitaliseringsslag dienstverlening • doorontwikkeling ICT komt niet verder • verminderde inzetbaarheid personeel, afbreukrisico

Veiligheid

Onderdeel	Toelichting
Score op de benchmark	**Gemiddeld ten opzichte van de referentiegroep**
Programmatotaal (bruto)	€ 4,8 miljoen
Indicatie vrije beleidsruimte	€ 1,5 miljoen
Taakstelling bij een opgave van € 10 miljoen	€ 0,5 miljoen
Bezuinigingsvoorstellen in de praktijk	Versoberen of stopzetten van activiteiten in het kader van het eigen lokaal veiligheidsbeleid en het doorsluizen van een deel van de taakstelling naar veiligheidsregio. In de praktijk worden onder meer de volgende opties genoemd: • verlagen van de bijdrage aan de veiligheidsregio • stopzetten activiteiten jaarwisseling • stopzetten subsidie bureau Halt • stoppen bijdrage veiligheidshuis
Eigen beleidsnormen in Zevenaar	• integrale veiligheidsagenda • aanpak ondermijnende criminaliteit • cybercrime
Risico’s	De prioriteiten zoals vastgesteld in de veiligheidsagenda worden niet doorgevoerd.

Verkeer en vervoer

Onderdeel	Toelichting
Score op de benchmark	**Lagere uitgaven opzichte van de referentiegroep** NB De hogere uitgaven voor parkeren worden gedekt door de opbrengst parkeerbelastingen bij de algemene middelen.
Programmatotaal (bruto)	€ 6,0 miljoen
Indicatie vrije beleidsruimte	€ 3,3 miljoen
Taakstelling bij een opgave van € 10 miljoen	€ 1,0 miljoen
Bezuinigingsvoorstellen in de praktijk	In dit domein zien we vooral het overwegen van strategische keuzes om de kwaliteit en het onderhoud van de openbare ruimte te verlagen naar een wettelijk minimum. Meer concreet worden de volgende opties genoemd: • verlaging van het onderhoudsniveau van de wegen/openbare ruimte • versoberen van het schoonmaakonderhoud in de openbare ruimte
Eigen beleidsnormen in Zevenaar	• uitvoeringsprogramma van het Gemeentelijke Verkeers- vervoersplan
Risico's	Er wordt geen invulling gegeven aan het collegeprogramma. Waardering en tevredenheid van bewoners voor de openbare ruimte blijft laag. Ontevreden bewoners. Geen aantrekkelijke gemeente voor bedrijven en inwoners.

Economie

Onderdeel	Toelichting
Score op de benchmark	**Gemiddeld ten opzichte van de referentiegroep**
Programmatotaal (bruto)	€ 0,9 miljoen
Indicatie vrije beleidsruimte	€ 0,6 miljoen
Taakstelling bij een opgave van € 10 miljoen	€ 0,2 miljoen
Bezuinigingsvoorstellen in de praktijk	In de praktijk zien we op deze dossiers voorstellen terugkomen die betrekking hebben op de versobering van de beleidsmatige inzet of de versobering van projecten activiteiten. Meer concreet worden genoemd: • versobering van de beleidsmatige inzet op diverse dossiers • versoberen van werkbudgetten en projectgelden • stoppen met accountmanagement
Eigen beleidsnormen in Zevenaar	• Centrumvisie Zevenaar 2015 - 2025 (2015) • Liemers Economische Visie LEV (2019) • Economische Agenda Zevenaar (2021) • Regionaal Programma Werklocaties (RPW) 2021 - 2024 • Omgevingsvisie Gelders eiland 2030 (2017) • Structuurvisie gemeente Zevenaar 2030 (2012)
Risico's	• afbreukrisico relatie met ondernemers • geen doorontwikkeling op toekomstbestendig maken werklocaties • verslechtering vestigingsklimaat en ondernemersklimaat • verslechtering regionale samenwerking met onderwijs en ondernemers (triple helix)

Onderdeel	Toelichting
Score op de benchmark	**Gemiddeld ten opzichte van de referentiegroep**
Programmatotaal (bruto)	€ 6,1 miljoen
Indicatie vrije beleidsruimte	€ 0,4 miljoen
Taakstelling bij een opgave van € 10 miljoen	€ 0,1 miljoen
Bezuinigingsvoorstellen in de praktijk	In de praktijk zien we voorstellen terugkomen die betrekking hebben op de versobering van de beleidsagenda of de eigen lokaal educatieve agenda. Meer concreet worden volgende opties genoemd: • het versoberen van samenwerking met de kinderopvang • versoberen van de activiteiten voor laaggeletterdheid • inkrimpen van de schoolbegeleiding
Eigen beleidsnormen in Zevenaar	• Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Zevenaar • Visie Sociaal Domein • Verordening bekostiging Leerlingenvervoer Gemeente Zevenaar 2024 • Verbeterplan doelgroepenvervoer 2024-2025
Risico's	De gemeente heeft een wettelijke taak om voor adequate onderwijshuisvesting te zorgen. Met het stoppen van de verordening en/of IHP verandert dit niet zomaar. Het zou zelfs tot gevolg kunnen geven dat we minder lokale richtlijnen en handvatten hebben. Zevenaar kan uit de GRHVOL treden, maar dan zal er een financiële afrekening plaats moeten vinden. Ook zal moeten worden gekeken of dit financiële voordelen oplevert als Zevenaar zelf opdraait voor

Onderdeel	Toelichting
	alle kosten voor de drie (straks twee) vo-gebouwen binnen de gemeente ten opzichte van de afdracht voor de vo-gebouwen binnen de andere twee gemeenten. Daarnaast kan het ook de relatie met de andere deelnemende gemeenten verstoren. Ten aanzien van het leerlingenvervoer heeft de gemeente een wettelijke verplichting.

Sport, cultuur en recreatie

Onderdeel	Toelichting
Score op de benchmark	**Lagere netto-uitgaven ten opzichte van de referentiegroep**
Programmatotaal (bruto)	€ 11,7 miljoen
Indicatie vrije beleidsruimte	€ 8,7 miljoen
Taakstelling bij een opgave van € 10 miljoen	€ 2,7 miljoen
Bezuinigingsvoorstellen in de praktijk	Op dit domein zien we dat gemeenten zoeken naar beheersing van uitgaven, efficiëntere inzet van sportvoorzieningen, vercommercialiseren van clubgebouwen en het aanpassen van het beleid rond buitensportaccommodaties. Meer concreet worden de volgende opties genoemd. • lagere indexering van subsidies gedurende een aantal jaren • multigebruik van sportaccommodaties • vercommercialisering van clubgebouwen • huurprijsverhoging van de buitensportaccommodaties • verhoging van de leges van evenementen • verlagen van het onderhoudsniveau van het openbaar groen • versobering van het maaibeleid • faseren van de vervanging van de speelplekken
Eigen beleidsnormen in Zevenaar	• Lokaal sportakkoord • Beleidsnota Sport en Bewegen • Realisatie herinrichting Sportpark Hengelder • Visie Sociaal Domein • Subsidieprogramma Welzijn, Cultuur, Sport • Beleidskader Liemers t.b.v. Kunstwerk!
Risico's	De ambities van het collegeakkoord worden niet gerealiseerd. Stopzetten van dit beleid zorgt voor verdere verschraling van de voorzieningen; concreet het wegvallen van voorzieningen, omdat deze al op een minimaal niveau worden gefinancierd.

Sociaal Domein - Basisvoorzieningen

Onderdeel	Toelichting
Score op de benchmark	**Hogere netto-uitgaven ten opzichte van de referentiegroep**
Programmatotaal (bruto)	€ 10,3 miljoen
Indicatie vrije beleidsruimte	€ 1,5 miljoen
Taakstelling bij een opgave van € 10 miljoen	€ 0,5 miljoen
Bezuinigingsvoorstellen in de praktijk	Meer focus aanbrengen op preventieve maatregelen en integraliteit, terwijl daarnaast wordt bezien of vermindering/aanpassen van bepaalde diensten en het beleid rond minima en schuldhulpverlening tot de mogelijkheden behoort. Meer concreet worden de volgende opties genoemd: • inzetten op meer efficiënte en effectievere samenwerking tussen partijen op het gebied van sociale preventie • inzetten op synergievoordelen tussen de wijkteams • efficiëntere en effectieve maatwerkinzet Gemeentelijke Gezondheidsdienst • eigen bijdrage Wmo conform wetsvoorstel en de grens te leggen op 120% van het sociaal minimum • minder budget voor specialistische jeugdhulp; meer individuele ondersteuning collectief aanbieden (bijv. begeleiding in groepen i.p.v. individueel) en meer dagactiviteiten als algemene voorziening aanbieden • versoberen van de bijzondere bijstand/armoedebeleid • vervallen van de individuele inkomenstoeslag • versoberen van het lokaal minimabeleid (zorgverzekering/Leergeld)

Onderdeel	Toelichting
	• bezuinigingsafspraken verbonden partijen
Eigen beleidsnormen in Zevenaar	• Visie Sociaal Domein • Subsidieprogramma Welzijn en Sport • Programma Zevenaar Verbindt • Subsidieregeling Burgerinitiatieven en Vrijwilligerswerk • Hervormingsagenda Jeugd
Risico's	Op korte termijn zou het een invulling van de bezuinigingsopgave kunnen betekenen, maar dat vertaalt zich vervolgens in heel veel meerkosten van zwaardere zorg en ondersteuning, evenals in een verlies van levenskwaliteit en veerkracht van inwoners, buurten, wijken en dorpen, met alle gevolgen en maatschappelijk kosten van dien. Stopzetten van het programma Zevenaar Verbindt betekent een groot risico op het verliezen van de verbinding met inwoners, raden en (vrijwilligers)organisaties, met gevolgen voor de veerkracht van dien. Het broze vertrouwen tussen overheid en samenleving komt verder onder druk, wat preventie en de uitvoering van wettelijke taken kan bemoeilijken. Wanneer deze beweging niet wordt gemaakt, zal het aantal af te geven beschikkingen Jeugdhulp en Wmo conform trend sterk oplopen. Dat zijn langjarige verplichtingen van hulp en ondersteuning die aanzienlijk duurder zijn dan de beoogde lichte en kortdurende ondersteuning. Bovendien betekent het dat inwoners een grotere mate van afhankelijkheid hebben en minder kwaliteit van leven.

Sociaal Domein - Participatie

Onderdeel	Toelichting
Score op de benchmark	**Hogere netto-uitgaven ten opzichte van de referentiegroep**
Programmatotaal (bruto)	€ 26,7 miljoen
Indicatie vrije beleidsruimte	€ 1,5 miljoen
Taakstelling bij een opgave van € 10 miljoen	€ 0,5 miljoen
Bezuinigingsvoorstellen in de praktijk	Meer focus aanbrengen op preventieve maatregelen en integraliteit, terwijl daarnaast wordt bezien of vermindering/aanpassen van bepaalde diensten en het beleid rond minima en schuldhulpverlening tot de mogelijkheden behoort. Meer concreet worden de volgende opties genoemd: • versoberen van de bijzondere bijstand/armoedebeleid

Onderdeel	Toelichting
	• vervallen van de individuele inkomenstoeslag • versoberen van het lokaal minimabeleid (zorgverzekering/Leergeld) • bezuinigingsafspraken verbonden partijen
Eigen beleidsnormen in Zevenaar	• Participatiewet • schuldhulpverlening • minimabeleid
Risico's	Mensen raken in achterstandssituaties, verslechtering van de inkomenspositie, armoede, waaruit op andere terreinen verhoging van problematiek kan ontstaan (meer beslag op zorgkosten).

Sociaal Domein - Wmo/Opvangvoorzieningen

Onderdeel	Toelichting
Score op de benchmark	**Hogere netto-uitgaven ten opzichte van de referentiegroep**
Programmatotaal (bruto)	€ 15,9 miljoen
Indicatie vrije beleidsruimte	€ 4,7 miljoen
Taakstelling bij een opgave van € 10 miljoen	€ 1,5 miljoen
Bezuinigingsvoorstellen in de praktijk	Meer focus aanbrengen op preventieve maatregelen en integraliteit, terwijl daarnaast wordt bezien of vermindering/aanpassen van bepaalde diensten en het beleid rond minima en schuldhulpverlening tot de mogelijkheden behoort. Meer concreet worden de volgende opties genoemd: • eigen bijdrage Wmo conform wetsvoorstel en de grens te leggen op 120% van het sociaal minimum • meer individuele ondersteuning collectief aanbieden (bijv. begeleiding in groepen i.p.v. individueel) en meer dagactiviteiten als algemene voorziening aanbieden • bezuinigingsafspraken verbonden partijen
Eigen beleidsnormen in Zevenaar	• Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 • Visie Sociaal Domein • Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Zevenaar • nadere en beleidsregels maatschappelijke ondersteuning gemeente Zevenaar
Risico's	Escalatie van complexe problematiek die voortkomt uit psychische kwetsbaarheid en daarbij een verhoging van de (maatschappelijke) kosten en een gevoel van onveiligheid van onze inwoners.

Onderdeel	Toelichting
	Het aanwenden van de gelden van centrumgemeente Arnhem voor andere doeleinden dan afgesproken heeft de volgende risico's: • Er is geen ontwikkeling van preventieve voorliggende voorzieningen t.b.v. een kleine maar wel problematische doelgroep. • De signalen van Wmo-consulenten en regiefunctionarissen orde en veiligheid over ontbrekend aanbod voor dagbesteding, time-out voorziening zullen blijven. • Het beroep op bemoeizorg zal onverminderd groot blijven, aangezien preventieaanbod ontbreekt. • We ondermijnen de samenwerking met centrumgemeente Arnhem en de regiogemeenten. De versterking van de sociale infrastructuur is noodzakelijk om mensen met een psychische kwetsbaarheid (psychisch en/of psychosociale problematiek lvb) te ondersteunen in zelfstandig wonen. Zonder deze versterking wordt instroom in BW niet afgeremd, is uitstroom uit BW niet mogelijk en krijgen lokale gemeenten die niet of onvoldoende investeren in de sociale lokale infrastructuur uiteindelijk een dure rekening te betalen.

Sociaal Domein - Jeugd

Onderdeel	Toelichting
Score op de benchmark	**Hogere netto-uitgaven ten opzichte van de referentiegroep**
Programmatotaal (bruto)	€ 19,6 miljoen
Indicatie vrije beleidsruimte	€ 2,7 miljoen
Taakstelling bij een opgave van € 10 miljoen	€ 0,9 miljoen
Bezuinigingsvoorstellen in de praktijk	Meer focus aanbrengen op preventieve maatregelen en integraliteit, terwijl daarnaast wordt bezien of vermindering/aanpassen van bepaalde diensten en het beleid rond minima en schuldhulpverlening tot de mogelijkheden behoort. Meer concreet worden de volgende opties genoemd: • inzetten op meer efficiënte en effectievere samenwerking tussen partijen op het gebied van sociale preventie • inzetten op synergievoordelen tussen de wijkteams • minder budget voor specialistische jeugdhulp • bezuinigingsafspraken verbonden partijen
Eigen beleidsnormen in Zevenaar	• Beleidsplan Jeugdwet • Visie Sociaal Domein

Onderdeel	Toelichting
	• Verordening Jeugdhulp • Subsidieprogramma Welzijn en Sport • Programma Zevenaar Verbindt • Subsidieregeling Burgerinitiatieven en Vrijwilligerswerk • Hervormingsagenda Jeugd
Risico's	Minder werken aan preventie betekent hogere zorgkosten en meer geïndiceerde zorg. Als de gemeente Zevenaar niet meegaat in de landelijke en regionale ontwikkelingen dan is er geen regionale samenwerking en is er ook geen samenwerking mogelijk met partners en met aanbieders als GI's, Veilig Thuis, Raad voor de Kinderbescherming. Dit heeft een negatief effect op de inwoners, omdat wij hen niet de zorg, veiligheid en bescherming kunnen bieden die ze nodig hebben.

Volksgezondheid en duurzaamheid

Onderdeel	Toelichting
Score op de benchmark	**Hogere netto-uitgaven ten opzichte van de referentiegroep** Kleinere verschillen op de achterliggende taakvelden
Programmatotaal (bruto)	€ 5,6 miljoen
Indicatie vrije beleidsruimte	€ 2,4 miljoen
Taakstelling bij een opgave van € 10 miljoen	€ 0,8 miljoen
Bezuinigingsvoorstellen in de praktijk	• bezuinigingsopdrachten richting GGD • versoberen van duurzaamheidsinitiatieven
Eigen beleidsnormen in Zevenaar	Visie Sociaal Domein
Risico's	Stopzetten betekent dat de GGD zijn wettelijke taken niet naar behoren kan uitvoeren. Uiteindelijk worden gemeenten er dan mee geconfronteerd dat de gezondheidsachterstanden die zo worden opgebouwd zich vertalen naar meer en duurdere hulp en ondersteuning, los van het kwaliteit-van-leven-verlies van inwoners. Het niet kunnen leveren wat het Rijk van de gemeenten vraagt bij de energietransitie. Met allerlei consequenties (niet voldoen aan het klimaatakkoord, niet voldoen aan de internationale afspraken, het bereiken van onomkeerbare situaties etc.). Gezichtsverlies ten aanzien voor het commitment en de samenwerkingen die zijn aangegaan met o.a. woningcorporaties, bedrijven en inwoners.

Onderdeel	Toelichting
	Wij verduurzamen onze eigen organisatie en vastgoed (CP 7.2.2) Gemeente Zevenaar vervult een voorbeeldfunctie voor inwoners en bedrijven. Door het stopzetten van beleid ontstaat het risico dat ook zij temporiseren en/of dat wij niet meer serieus worden genomen. Ook zijn er diverse wettelijke verplichtingen in het beleid opgenomen (onder andere de Energiebesparingsplicht en Rapportageverplichting werkgebonden personenmobiliteit). Stopzetten van het beleid betekent dat wij niet voldoen aan deze wettelijke taken alsook het behalen van eigen klimaatdoelstellingen 2030/2050. Als we de doelstellingen omtrent water- en hitteoverlast niet halen, krijgen we vaker water op straat en schade aan panden. Ook gaan we door de hitteoverlast vaker oversterfte meemaken in warme periodes. Door aanhoudende droogte kan gewassenverlies optreden en krijgen we door bodemdaling en inklinking ook lokaal schade aan panden. Als we geen nieuw beleid invoeren om de toekomstige problematiek te voorkomen, worden de voorgenoemde situaties alleen verergerd. Het klimaat verandert en wordt steeds extremer en warmer. Er is op het moment vrij weinig beleid op het vlak van biodiversiteit. Dat betekent niet dat er niets gebeurt, integendeel. Het staat alleen niet geborgd in een overkoepelende visie. Als al het beleid wegvalt, dan kan er overal gekapt worden, komt er waarschijnlijk een hogere mate van bodemverontreiniging voor, en zullen populaties van verscheidene plant- en diersoorten verder kelderen. Dit geldt ook als er verder geen nieuw beleid meer wordt ingevoerd.

Ruimtelijke ontwikkeling, Volkshuisvesting en Stedelijke Vernieuwing

Onderdeel	Toelichting
Score op de benchmark	**In lijn met de referentiegroep**
Programmatotaal (bruto)	€ 4,7 miljoen
Indicatie vrije beleidsruimte	€ 2,3 miljoen
Taakstelling bij een opgave van € 10 miljoen	€ 0,7 miljoen
Bezuinigingsvoorstellen in de praktijk	• versobering van de beleidsmatige inzet op diverse dossiers • versoberen van werkbudgetten en projectgelden.
Eigen beleidsnormen in Zevenaar	• Structuurvisie Zevenaar 2012-2030 • Omgevingsvisie Gelders Eiland 2030 • Integraal Accommodatieplan 2020-2040 (IAP) • Nota Grondbeleid Zevenaar 2021 • Woondeal Arnhem Nijmegen 2.0 (2023) • Nota vastgoedbeleid • Liemerse Woonagenda 2020 • Toets- en afwegingskader grootschalige duurzame energieopwekking (zon en wind) • VAB-beleid (2012)
Risico's	Gemeenten spelen een cruciale rol in de toekomst van het landelijk gebied. Zij weten als geen ander welke impact de stikstofaanpak heeft op de gezinnen van deze bedrijven en de gemeenschap in het algemeen. Gemeenten weten als geen ander wat de ondernemers nodig hebben om vooruit te kunnen en hoe ze het landelijk gebied weer perspectief kunnen bieden. Dat doen ze met de samenleving en vanuit hun rol als verantwoordelijke voor de planologische

Onderdeel	Toelichting
	herbestemming en vergunningverlening. Om stoppende agrariërs perspectief te kunnen bieden is actualisatie nodig van het VAB-beleid. Wanneer we niet gaan investeren in een gebiedsdekkend omgevingsplan voor 2032, voldoen we niet aan een wettelijke verplichting. De Wet Versterking regie volkshuisvesting geeft overheden de juiste wettelijke instrumenten om – met meer tempo en doorzettingskracht – te sturen op de woningbouwopgave. Hiermee moet de gemeente zorgen voor voldoende woongelegenheid in het betaalbare segment en gelijke kansen creëren voor urgent woningzoekenden. Het opstellen van een volkshuisvestingsprogramma is ook een wettelijke verplichting. Mocht de gemeente dat niet doen, dan heb je kans op toename van dakloosheid, stijging van huisvestingskosten, verergering van sociale ongelijkheid, slechte leefomgeving, gezondheidsrisico's, minder sociale cohesie en economische instabiliteit. Een ander risico is dat we onze woningbouwopgave niet halen.

H7 | Aanzet voor een vervolgproces

In dit hoofdstuk geven we een aanzet voor een vervolgproces. Het proces is erop gericht om uiterlijk in het voorjaar van 2025, bij de kadernota tot definitieve besluitvorming te komen.

Stap 1: Formuleer de financiële opgave en laat deze bestuurlijk vaststellen
De kadernota ter voorbereiding op de begroting is het moment om de financiële opgave bestuurlijk te laten vaststellen. Dat geeft de organisatie een richtpunt waarop gekoerst moet worden. Geadviseerd wordt om de financiële opgave door de gemeenteraad te laten vaststellen.

Stap 2: Maak een verdeling tussen de inkomstentaakstelling en de uitgaventaakstelling
Zoals eerder is aangegeven zijn in deze analyse een aantal taakvelden niet betrokken, maar die kunnen wel degelijk een bijdrage leveren aan de oplossing van de financiële opgave. Dit zijn vooral de taakstellingen die betrekking hebben op de inkomstenkant. Geadviseerd wordt om vooraf een heldere verdeling te maken van in welke mate de inkomsten een bijdrage kunnen en vooral mogen leveren aan de oplossing van de financiële opgave.

Stap 3: Maak een heldere verdeling verdeling over de programma's/domeinen
Maak een heldere verdeling van de taakstellingen over de programma's/domeinen en bepaal in welke mate er al dan niet een uitruil mag plaatsvinden. Geadviseerd wordt om deze taakstelling/spelregels door de gemeenteraad te laten vaststellen.

Stap 4: Richt een projectstructuur in voor de bezuinigingsopgave
Maak in het begin van het proces heldere afspraken over de projectstructuur. Maak daarin ten minste onderscheid tussen de volgende rollen en procesinrichting, zodanig dat de betrokkenheid van de organisatie is gewaarborgd, een heldere projectstructuur is ingericht en gewerkt kan worden aan de hand van een uitgewerkt plan van aanpak. Meer concreet kan worden gedacht aan de volgende elementen:

a. inrichten van de stuurgroep;
b. inrichten van de werkgroepen (aantal en bemensing);
c. benoemen van een ambtelijk trekker van de bezuinigingsopgave;
d. organiseren van voldoende betrokkenheid en deelname van zowel inhoud als de financiële discipline;
e. inrichten van een startconferentie;
f. plannen van de werksessies;
g. plannen van de stuurgroepbijeenkomsten.

Stap 5: voorbereiden en organiseren van werksessies
Per programma(onderdeel) of domein(onderdeel) zullen een aantal werksessies moeten worden georganiseerd, die uiteindelijk tot doel hebben om met bezuinigingsvoorstellen te komen. De ervaring leert dat per onderdeel een aantal sessies noodzakelijk zijn. De doorlooptijd van deze sessies bedraagt al gauw vier à vijf maanden. Meer concreet gaat het dan om:

- de wettelijke taken en de taken die voortvloeien uit eigen gemeentelijk beleid per progamma(onderdeel) meer gedetailleerd in kaart brengen;
- de taken koppelen aan formatie, budgetten en activiteiten;
- de mogelijkheden van clustering of verdere opsplitsing bezien;
- de taken naar de formatie vertalen;
- de taken aan de doelstellingen van beleid koppelen;
- de inventarisatie naar concrete bezuinigingsmogelijkheden vertalen.

Stap 6: Tussentijds informeren van college en gemeenteraad
Het is van belang dat college en gemeenteraad tussentijds worden geïnformeerd over de voortgang van het traject.

Stap 7: Bijtijds betrekken van relevante stakeholders in het traject
In het plan van aanpak dient aandacht te zijn voor de wijze waarop ook relevante stakeholders een plek krijgen in het proces. Dat kan variëren van actief meedenken over de invulling van de taakstelling tot het achteraf informeren over de uitkomsten ervan.

Stap 8: Opstellen van het eindrapport
Dit vormt het document met de keuzes die het college aan de raad wil voorleggen.

Bijlage 1: Overzicht van de algemene middelen

Bedragen x € 1.000	Bruto uitgaven	Kapitaal-lasten	Na correctie	Baten	Netto uitgaven
0.10 Mutaties reserves	2.393	0	2.393	5.423	-3.030
0.11 Resultaat van de rekening van bat..	-379	0	-379	12	-391
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	2.231	533	1.698	816	882
0.5 Treasury	540	-1.852	2.392	896	1.496
0.61 OZB woningen	960	0	960	8.826	-7.866
0.62 OZB niet-woningen	30	0	30	5.948	-5.918
0.63 Parkeerbelasting	0	0	0	1.277	-1.277
0.64 Belastingen overig	262	0	262	223	39
0.7 Algemene uitkeringen en overige ui..	0	0	0	95.940	-95.940
0.9 Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0
2.2 Parkeren	1.032	403	629	1	628
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	8.685	-142	8.827	8.685	142
3.4 Economische promotie	321	1	320	448	-128
7.2 Riolering	4.172	1.034	3.138	5.115	-1.977
7.3 Afval	4.389	190	4.199	5.036	-837
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	323	31	292	135	157
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijvente..	5.102	530	4.572	5.100	-528
Algemene Middelen	**30.061**	**728**	**29.333**	**143.881**	**-114.548**

Bijlage 2: Beschrijving van beleidsterreinen

Programma Bestuur en Ondersteuning

Financiën Bestuur en Ondersteuning

Bedragen x € 1.000	Bruto uitgaven	Kapitaal-lasten	Na correctie	Baten	Netto uitgaven	Beleids-vrijheid	Beleids-ruimte
0.1 Bestuur	2.234	0	2.234	0	2.234	10%	200
0.2 Burgerzaken	1.400	0	1.400	879	521	10%	100
0.4 Overhead	19.405	866	18.539	1.995	16.544	10%	1.700
0.8 Overige baten en lasten	44	0	44	16	28	10%	0
Bestuur en organisatie	**23.083**	**866**	**22.217**	**2.890**	**19.327**		**2.000**

Relevante wetgeving

- Gemeentewet
- Rechtspositiebesluit
- Wet Basisregistratie personen
- Besluit Paspoortgelden

Beleidsvrijheid

- Verplichte taak
- Enige mate van vrijheid ten aanzien van intensiteit

Taakveld 0.1 Bestuur

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	Besturingsfilosofie Collegeprogramma 2022-2026 Verordening Rekenkamer 2023 Nota Verbonden partijen verordening op de raadscommissie
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	Regionale agenda van de GMR (Groene Metropool Regio) bijdrage Regiobureau (€ 115.000) en de bijdrage aan The Economic Board € 1 per inwoner (EUR 45.000) Deelname in de EU-regio
Majeure ontwikkelingen	Bestuurlijke samenwerking/gemeenten met minder bestuurskracht in de Liemers/bestuurskrachtonderzoek Duiven Verzoek vanuit de regio richting verbonden partijen om indexatie in begroting te beperken/keuzes te maken Rekenkameronderzoeken Op grond van nieuwe verordening raadscommissie is vergoeding leden verhoogd Aankomende verkiezingen gemeenteraad in 2026
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	Uitbreiding van de raad naar 45.000 + gemeente Diverse ambities uit de Raadsagenda o.a. vergroten en stimulering van inwonersparticipatie o.a. verbetering bestuurlijk en ambtelijk samenspel En andere onderwerpen van de raadsagenda die niet binnen dit taakveld thuis horen.
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	Bestuurlijke samenwerking komt in de ijskast

Taakveld 0.2 Burgerzaken

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	Publiekszaken volgt algemeen landelijk beleid. Geen eigen beleidsnormen, enige mogelijke bezuiniging is welkomstpakket nieuwe inwoners afschaffen of kwaliteit van dienstverlening verlagen en/of wachttijden verhogen. Veel prijzen zijn vastgesteld door de centrale overheid (leges), enkele kunnen lokaal verhoogd worden (bijvoorbeeld uittreksel BRP). Visie op dienstverlening: zoveel mogelijk digitaal, persoonlijk waar nodig.
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	Enkel op onderliggende faciliteiten die we nodig hebben; systemen.
Majeure ontwikkelingen	Wettelijke verplichtingen op het gebied van digitale dienstverlening (WMEBV) en toegankelijkheid

Onderdeel	Toelichting
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	-Doorontwikkeling KCC met KCC Zorg (of zit dit in organisatieontwikkeling?) -Implementatie digitalisering dienstverlening (incl. ontwikkeling en implementatie mijn omgeving) -Nieuwe telefooncentrale KCC (bellen met Team – adoptie in de organisatie en ondersteuning) -Nieuwe applicatie burgerzaken
Investeringsbudgetten/ Nieuw beleid	We hebben voor alle onderdelen al budget in de kadernota opgenomen. Het zou hoogstens kunnen zijn dat er een aanvulling hierop wordt gevraagd.
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	(Financiële) penalty's van niet (tijdig) voldoen aan wettelijke verplichtingen Achterstand in digitaliseringsslag dienstverlening die lastig/niet meer in te halen is. Effect hiervan is dat inwoners meer moeten bellen/langskomen. Druk op front- en backoffice neemt hiermee uiteindelijk toe, zelfredzaamheid van inwoners (voorliggend veld) af.

Taakveld 0.4 Overhead

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	Inkoop- en aanbestedingsbeleid 2017 Liemerse gemeenten en SDL Verordening controle financieel beheer en organisatie (artikel 213 Gemeentewet) 2023 Datastrategie (vastgesteld 14 maart 2023) I&A visie en strategie (vastgesteld april 2024) Organisatiebesluit (2024, nieuw) Mandaatverordening o.b.v. organisatiebesluit (nieuw) Normen- en toetsingskader 2023 Visie op communicatie Participatieleidraad (2022) Integraal Accommodatieplan (2020)
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	Softwarecontracten met leveranciers, Veelal in regionaal verband bij de RID. Onderhoudscontracten gemeentehuis (?) Bij intern beheer lopen allerlei abonnementen bij uitgevers
Majeure ontwikkelingen	Doorontwikkeling ICT-samenwerking, organisatieontwikkeling, datagedreven werken, dynamiek arbeidsmarkt waardoor processen HR aangepast moet worden, vermindering productieve uren a.g.v. wettelijke verloven, ontvlechting/professionalisering inkoop en aanbesteding en borging in eigen organisatie, Cloudgang/transitie, E-depot, domeingericht archiveren, langlopende juridische vraagstukken vergen veel capaciteit, aanbesteding PersoneelsInformatieSysteem (PIS). Aanpassing functiehuis en conversietabel. Strategische personeelsplanning, continuïteit op personele capaciteit (verminderde inzetbaarheid en personeelsverloop) Wet Open Overheid

Onderdeel	Toelichting
	Aantrekkelijke werkgever blijven Ravijnjaren vanaf 2026 met forse financiële begrotingstekorten Druk op werkplekken kantoorgedeelte gemeentehuis Verduurzamen vastgoed om aan klimaatdoelstellingen 2030 en 2050 te voldoen. Er loopt een verkenning naar verplaatsing van de gemeentewerf naar een andere locatie. Invulling geven aan wet- en regelgeving met een I-component o.a. NIS2, AI Act, eIDAS 2.0, Data Governance verordening (Digital Decade)
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	ICT-doorontwikkeling, Cloudgang, Informatiemanagement, functioneel specialisten ICT, loongebouw teammanagement n.a.v. organisatieontwikkeling, aanbesteding PIS, vermindering productieve uren a.g.v. wettelijke verloven. Aanpassing functiehuis en conversietabel Strategische personele begroting, continuïteit op personele capaciteit. Aanpassing werkplekken Turmac kantoorgebouw. het oplossen van de financiële tekorten/ravijnjaren (projectleiding, uitvoeringskosten, frictiekosten etc.) Voor het verduurzamen van gemeentehuis en kantoor gemeentewerf is onvoldoende budget beschikbaar om gasloos te worden.
Investeringsbudgetten/ Nieuw beleid	Vervanging hardware werkplekken in 2025 en verder opleidingstrajecten/cultuurtraject/management development diverse gehonoreerde formatie-uitbreidingen op diverse afdelingen welke nog niet zijn ingezet
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	Zevenaar komt niet meer mee in veranderopgaven, er vindt geen innovatie in de bedrijfsvoering plaats, kwetsbaarheid in onze informatieveiligheid, zonder ontwikkeling op gebied van inkoop/aanbesteding rechtmatigheidsrisico's, de positie op de arbeidsmarkt verzwakt, de ingezette ontwikkeling in datagedreven werken stokt, uitvoering van wettelijke taken komt in het gedrang, verdere prioritering in de uitvoering van het collegeprogramma.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	Normbedrag voor onvoorziene uitgaven Nota activerings- en afschrijvingsbeleid 2022 Beleidsnota risicomanagement en weerstandsvermogen 2023
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	N.v.t. Onder dit taakveld vallen algemene baten en lasten en onvoorziene uitgaven.
Majeure ontwikkelingen	Sterke daling van de vrije ruimte in de algemene reserve en de weerstandsratio

	Sterke inflatie geeft een wisselend beeld in de stelpost voor inflatie. In de huidige begroting ± 9 ton.
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	Anticiperend op het traject van ombuigingen/strategische keuzes: incidenteel budget voor projectleiding, uitvoeringskosten, frictiekosten etc.
Investeringsbudgetten/ Nieuw beleid	
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	

Financiën Veiligheid

Bedragen x € 1.000	Bruto uitgaven	Kapitaal-lasten	Na correctie	Baten	Netto uitgaven	Beleids-vrijheid	Beleids-ruimte
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	3.469	34	3.435	71	3.364	33%	1.100
1.2 Openbare orde en veiligheid	1.353	0	1.353	60	1.293	33%	400
Openbare orde en veiligheid	**4.822**	**34**	**4.788**	**131**	**4.657**		**1.500**

Relevante wetgeving

- Gemeentewet
- Wet op de Veiligheidsregio's
- Drank en Horecawet
- Wet Openbare Manifestaties
- Wet Bibob
- Wet bijzondere opnemingen

Beleidsvrijheid

- Verplichte taak/beperkte beleidsvrijheid
- Enige mate van vrijheid ten aanzien van intensiteit met name bij toezicht en handhaving
- Veel keuzes worden in regionaal verband gemaakt

Taakveld 1.1 Crisisbeheersing en brandweer

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	Binnen dit domein valt de bijdrage VGGM, de bijdrage voor de brandweer, en opleiden, trainen, oefenen van de gemeentelijke crisisorganisatie.

Onderdeel	Toelichting
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	Niet. Bijdrage VGGM gaat jaarlijks. Opleidingsbehoefte wordt ook jaarlijks geïnventariseerd.
Majeure ontwikkelingen	Binnen VGGM loopt het project 'beter bedrijfsvoeren'. De organisatie van de VGGM moet versterkt worden. Hierdoor wordt er een hogere bijdrage gevraagd van de deelnemende gemeenten.
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	Toekomst van de VGGM voor de komende jaren.
Investeringsbudgetten/ Nieuw beleid	/
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	Geen optie.

Taakveld 1.2 Openbare Orde en Veiligheid

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	Drie benoemde prioriteiten waarop we extra investeren: 1. Aanpak ondermijnende criminaliteit 2. Zorg en veiligheid 3. Cybercrime Hierop doen we iets extra's. Presentatie dag jaarlijks. Verbinding zoeken met partijen
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	MMA-contract - € 660 Hackshield drie jaar (2023 – 2024 – 2025) – € 2500,- En vast jaarlijkse bijdragen aan bepaalde samenwerkingsverbanden, totale afdracht ongeveer € 50.000: - Veiligheidshuis Arnhem: 30 - ODRA: 7 - Veiligheidsnetwerk Oost-NL: 3 - RIEC: 10
Majeure ontwikkelingen	Aanpak vakantieparken.
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	De aanpak van vakantiepark Rhederlaagse Meren.
Investeringsbudgetten/ Nieuw beleid	Al jarenlang werken we binnen OOV met een relatief klein budget dat 'vrij' te besteden is. Alle extra zaken en aandacht voor de prioriteiten realiseren we binnen dit budget.
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	De integrale veiligheidsagenda 2023-2026 is in 2023 door de raad vastgesteld. De prioriteiten komen overeen met de andere gemeenten in de regio, de Liemers, als Gelderland-Midden. Om een waterbed-effect te voorkomen moeten we meegaan in de stroom en de aanpak resoluut voortzetten.

Financiën Verkeer en Vervoer

Bedragen x € 1.000	Bruto uitgaven	Kapitaal lasten	Na correctie	Baten	Netto uitgaven	Beleids-vrijheid	Beleids-ruimte
2.1 Verkeer en vervoer	5.972	632	5.340	279	5.061	66%	3.300
2.3 Recreatieve havens	0	0	0	0	0	66%	0
2.4 Economische havens en waterwegen	0	0	0	0	0	66%	0
2.5 Openbaar vervoer	16	0	16	0	16	66%	0
Verkeer en vervoer	**5.988**	**632**	**5.356**	**279**	**5.077**		**3.300**

Relevante wetgeving

- Onderhoudsplicht o.g.v. Wegenwet
- CROW-normen voor wegonderhoud
- Omgevingswet

Beleidsvrijheid

Voornamelijk wettelijke taken, maar biedt wel ruimte voor eigen beleidskeuzes

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer

Onderdeel	Toelichting voetgangersoversteekplaatsen Parkeerring 7255 FcL
Eigen beleidsnormen	In het Gemeentelijk Verkeers en Vervoersplan is deze maatregel in het bijbehorende uitvoeringsprogramma opgenomen
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	niet
Majeure ontwikkelingen	Landelijk is er de ontwikkeling om alle wegen binnen de bebouwde kom om te zetten naar 30 km per uur. De parkeerring zou ook in aanmerking kunnen komen voor omvorming naar een regime van 30 km per uur.
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	Voor deze maatregel is nog geen plan opgesteld.
Investeringsbudgetten/ Nieuw beleid	Betreft een beschikbaar gesteld krediet van € 100.000. Kapitaallasten: € 2.500.

Onderdeel	Toelichting voetgangersoversteekplaatsen Parkeerring 7255 FcL
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	Landelijk is er de ontwikkeling om wegen binnen de bebouwde kom af te waarderen naar GOW 30 km/h. De parkeerring komt mogelijk in aanmerking voor deze afwaardering. Een eventuele afwaardering gaat gepaard met een volledige herinrichting van de centrumring. Hiervoor dient allereerst een integraal plan opgesteld te worden voor de gehele parkeerring. De oversteekplaatsen op de centrumring worden daarmee onderdeel van een volledige herinrichting van de parkeerring. Het voorafgaand uitvoeren van specifieke maatregelen (oversteekplaatsen) draagt daarmee niet bij aan de integraliteit die wij willen bereiken bij een toekomstige herinrichting van de parkeerring.

Onderdeel	Toelichting fietspad Geitenwaard 7093 FcL
Eigen beleidsnormen	Maakt onderdeel uit van het recreatief fietsnetwerk
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	niet
Majeure ontwikkelingen	niet
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	Voor dit fietspad is nog geen plan opgesteld
Investeringsbudgetten/ Nieuw beleid	Betreft een beschikbaar gesteld krediet van € 100.000. Kapitaallasten: € 2.500.
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	Het krediet is niet toereikend voor realisatie van het fietspad. Er zijn nog geen initiatieven richting aanwonenden geweest. Er zijn dus geen financiële of andere afbreukrisico's. Wel ontbreekt er een schakel in ons recreatief fietsnetwerk.

Taakveld 2.5 Openbaar Vervoer

Onderdeel	Toelichting Subsidie FCL 6117
Eigen beleidsnormen	Jaarlijkse subsidie aan de Buurtbusvereniging Zevenaar.
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	Verplichting aangegaan om jaarlijks gemeentelijke subsidie te verstrekken aan buurtbusvereniging Zevenaar
Majeure ontwikkelingen	In 2026 wijzigt de Provinciale bijdrage aan de buurtbusvereniging. De financiële gevolgen voor de gemeente Zevenaar zijn nog onbekend.
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	-
Investeringsbudgetten/ Nieuw beleid	Betreft een beschikbaar gesteld budget van € 5.452
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	De buurtbus is van grote waarde voor de bereikbaarheid van onze kleine kernen. Het coalitieakkoord geeft het belang van de gemeente Zevenaar weer om de bereikbaarheid van de kleine kernen te behouden. Bij het stopzetten van het beleid vervalt er een belangrijk middel qua bereikbaarheid van de kleine kernen.

Onderdeel	Toelichting Subsidie FCL 6117
Eigen beleidsnormen	Jaarlijkse subsidie aan de Buurtbusvereniging Zevenaar.
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	Verplichting aangegaan om jaarlijks gemeentelijke subsidie te verstrekken aan buurtbusvereniging Zevenaar
Majeure ontwikkelingen	In 2026 wijzigt de provinciale bijdrage aan de buurtbusvereniging. De financiële gevolgen voor de gemeente Zevenaar zijn nog onbekend.
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	-
Investeringsbudgetten/ Nieuw beleid	Betreft een beschikbaar gesteld budget van € 5.452
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	De buurtbus is van grote waarde voor de bereikbaarheid van onze kleine kernen. Het coalitieakkoord geeft het belang van de gemeente Zevenaar weer om de bereikbaarheid van de kleine kernen te behouden. Bij het stopzetten van het beleid vervalt er een belangrijk middel qua bereikbaarheid van de kleine kernen.

Financiën Economie

Bedragen x € 1.000	Bruto uitgaven	Kapitaal-lasten	Na correctie	Baten	Netto uitgaven	Beleids-vrijheid	Beleids-ruimte
3.1 Economische ontwikkeling	687	34	653	0	653	80%	500
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	166	3	163	45	118	80%	100
Economie	**853**	**37**	**816**	**45**	**771**		**600**

Taakveld 3.1 Economische ontwikkeling

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	Centrumvisie Zevenaar 2015 - 2025 (2015) Liemers Economische Visie LEV (2019) Economische Agenda Zevenaar (2021) Regionaal Programma Werklocaties (RPW) 2021 - 2024 Omgevingsvisie Gelders eiland 2030 (2017) Structuurvisie gemeente Zevenaar 2030 (2012)
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	Driejarige overeenkomst met Liemerse Ambassade (2024-2026) Driejarige overeenkomst uitvoering Liemers Economische Visie (2024-2026) Vierjarige uitvoering LEADER (vanaf 2024) Structurele ondersteuning stadspromotie Structurele ondersteuning professionalisering samenwerking (BIZ) Lidmaatschappen Clok, DNWS, Provinciale Werkgelegenheids Enquête (PWE), Deelname Groene Metropoolregio, Productieve regio (inclusief verplicht RPW)
Majeure ontwikkelingen	Netcongestie, circulaire economie, transitie landbouw, toekomstbestendig maken werklocaties, Via15, Human Capital inclusief krappe arbeidsmarkt, arbeidsmigranten

Onderdeel	Toelichting
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	Nieuw horeca- en detailhandelsbeleid en actualisatie centrumvisie. Herstructurering en transformatie bedrijventerreinen.
Investeringsbudgetten/ Nieuw beleid	Incidenteel 20.000 (horecabeleid) 25.000 detailhandelsvisie 30.000 centrumvisie; structureel 10.000 Dag van de Ondernemer.
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	Afbreukrisico relatie met ondernemers, geen doorontwikkeling op toekomstbestendig maken werklocaties, verslechtering vestigingsklimaat en ondernemersklimaat, verslechtering regionale samenwerking met onderwijs en ondernemers (triple helix).

Taakveld 3.3 Bedrijfsloket en Bedrijfsregelingen

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	Centrumvisie Zevenaar 2015 - 2025 (2015) Liemers Economische Visie LEV (2019) Economische Agenda Zevenaar (2021) Regionaal Programma Werklocaties (RPW) 2021 - 2024 Omgevingsvisie Gelders eiland 2030 (2017) Structuurvisie gemeente Zevenaar 2030 (2012)
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	Lidmaatschappen Lindus, MKB Zevenaar, Locatus.
Majeure ontwikkelingen	Netcongestie, circulaire economie, transitie landbouw, toekomstbestendig maken werklocaties, Via15, Human Capital inclusief krappe arbeidsmarkt, arbeidsmigranten
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	n.v.t.
Investeringsbudgetten/ Nieuw beleid	n.v.t.
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	Afbreukrisico relatie met ondernemers, geen doorontwikkeling op toekomstbestendig maken werklocaties, verslechtering vestigingsklimaat en ondernemersklimaat.

Financiën Onderwijs

Bedragen x € 1.000	Bruto uitgaven	Kapitaal-lasten	Na correctie	Baten	Netto uitgaven	Beleids-vrijheid	Beleids-ruimte
4.1 Openbaar basisonderwijs	10	0	10	0	10	15%	0
4.2 Onderwijshuisvesting	3.448	2.363	1.085	14	1071	15%	200
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.640	13	2.627	1.063	1.564	15%	200
Onderwijs	**6.098**	**2.376**	**3.722**	**1.077**	**2.645**		**400**

Relevante wetgeving

- Huisvestingsverordening
- Wet onderwijsachterstandenbeleid
- Leerplichtwet

Beleidsvrijheid

- Verplichte taak
- Enige mate van vrijheid ten aanzien van intensiteit

Taakveld 4.1 Openbaar basisonderwijs

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Zevenaar 2020
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	Uitbetaling klokuren bewegingsonderwijs, wettelijke verplichting, staat ook vermeld in verordening
Majeure ontwikkelingen	Onbekend
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	Onbekend

Onderdeel	Toelichting
Investeringsbudgetten/ Nieuw beleid	Onbekend
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	Dan hebben we nog steeds een wettelijke verplichting en zorgplicht

Taakveld 4.2 Onderwijshuisvesting

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Zevenaar 2020 Gemeenschappelijke regeling huisvesting voortgezet onderwijs de Liemers (GRHVOL) Mogelijk per 2025 wordt een Integraal Huisvestingsplan wettelijk verplicht met een bindend besluit op de eerste vier jaar voor huisvestingsprojecten (uitbreiding/vervangende nieuwbouw)
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	Er zijn meerdere meerjarige verplichtingen waar we niet zomaar mee kunnen stoppen: Kapitaallasten bestaande onderwijsgebouwen (po en vo) Klokurenvergoeding bewegingsonderwijs basisonderwijs (zowel voor openbare als bijzondere scholen) GRHVOL, voor een langdurige/duurzame portefeuille vo-gebouwen binnen regio de Liemers IHP wat iedere vier jaar moet worden geüpdatet Jaarprogramma aanvragen voorzieningen onderwijshuisvesting
Majeure ontwikkelingen	Updaten nieuwe IHP vóór 2025 Raadsbesluit voor onderzoeken nieuwe schoollocaties voor twee basisscholen en evt. verhuizing van de Taalschool Nieuw vo-gebouw (vanuit GRHVOL) binnen de gemeente Zevenaar (9.500 m2) Uitbreiding bestaande po-gebouwen, als gevolg van woningbouw in kernen Grote woningbouwopgave, met als potentieel gevolg dat nieuwe po-gebouwen/scholen nodig zijn Verdere uitwerking verduurzaming schoolgebouwen om klimaatdoelstellingen te halen en bijbehorende aanpassingen/verbouwingen
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	Vervangende nieuwbouw voor twee basisscholen en de Taalschool. Vorig budget was bestemd voor twee scholen op één locatie maar het plan is weggestemd vorig jaar. Voor het opsplitsen van de twee basisscholen en op andere locaties vervangende nieuwbouw te realiseren (iets nieuws te regelen) is het vorige budget niet toereikend. Daarnaast dienen er budgetten beschikbaar te worden gesteld voor de aanschaf van Onderwijsleerpaketten in de nieuwe scholen. Nieuw vo-gebouw. Ook hier budgettair niet toereikend wegens wegstemming van het project en opzet nieuw bouwproject, dat hogere kosten met zich mee zal brengen want meegenomen in eerder weggestemd project

	Renovatie/uitbreiding bestaande po-scholen (een deel hiervan is 40+ jaar oud) Potentieel nieuwe po-scholen n.a.v. woningbouwopgave Vervolgstappen n.a.v. duurzaamheidsonderzoek schoolgebouwen en gemeentelijke mede-investeringen
Investeringsbudgetten/ Nieuw beleid	IHP dient opnieuw ontwikkeld en vastgesteld te worden. Dit is beoogd voor eind 2024/begin 2025. Het huidige IHP is verouderd en niet gericht op de toekomstige situatie binnen de gemeente Zevenaar (woningbouwopgave) of aan wettelijke verduurzamingseisen/doelen. Mogelijk samenhang met IAP vanwege verduurzamingsrealisatie conform routekaart verduurzaming.
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	De gemeente heeft een wettelijke taak om voor adequate onderwijshuisvesting te zorgen. Met het stoppen van de verordening en/of IHP verandert dit niet zomaar. Het zou zelfs tot het gevolg kunnen geven dat we minder lokale richtlijnen en handvatten hebben. Zevenaar kan uit de GRHVOL treden maar dan zal er een financiële afrekening plaats moeten vinden. Ook zal moeten worden gekeken of dit financiële voordelen oplevert als Zevenaar zelf opdraait voor alle kosten voor de drie (straks 2) vo-gebouwen binnen de gemeente t.o.v. de afdracht voor de vo-gebouwen binnen de andere twee gemeenten. Daarnaast kan het ook de relatie met de andere deelnemende gemeenten verstoren.

Taakveld 4.3 Onderwijsbeleid en Leerlingzaken

Onderdeel Leerlingzaken (leerlingenvervoer)	Toelichting
Eigen beleidsnormen	- Wettelijke taak - Visie Sociaal Domein - Verordening bekostiging leerlingenvervoer gemeente Zevenaar 2024 - Verbeterplan doelgroepenvervoer 2024-2025
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	Het leerlingenvervoer is als onderdeel van het doelgroepenvervoer ondergebracht in de opdracht aan de BVO DRAN. Gemeente Zevenaar is een van de achttien deelnemende gemeenten in deze gemeenschappelijke regeling. Voor het doelgroepenvervoer en specifiek het leerlingenvervoer is een meerjarige verplichting aangegaan.
Majeure ontwikkelingen	In het coalitieakkoord 2022-2026 is opgenomen om te besparen op de kosten voor het doelgroepenvervoer via de BVO DRAN. Daartoe is het verbeterplan doelgroepenvervoer 2024-2025 vastgesteld. Actualisatie kaderbeleid is een van de verbeteringen: Verordening bekostiging leerlingenvervoer gemeente Zevenaar 2024. Door in de praktijk verbeteringen op te pakken is in 2023 al een structurele bezuiniging doelgroepenvervoer, incl. het leerlingenvervoer, voor de komende jaren gerealiseerd.
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	De behaalde besparingen kunnen budgettair vertaald worden.
Investeringsbudgetten/ Nieuw beleid	De investeringsbudgetten om alle verbeteringen in het verbeterplan uit te kunnen voeren zijn in maart 2024 door de gemeenteraad toegekend.

Onderdeel Leerlingzaken (leerlingenvervoer)	Toelichting
	Hiermee is de verwachting dat (verder) bespaard kan worden op het leerlingenvervoer, in ieder geval op het leerlingenvervoer via de BVO DRAN.
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	Stopzetten van dit beleid is niet mogelijk aangezien het leerlingenvervoer een wettelijke taak is.

Financiën Sport, cultuur en recreatie

Bedragen x € 1.000	Bruto uitgaven	Kapitaal-lasten	Na correctie	Baten	Netto uitgaven	Beleids-vrijheid	Beleids-ruimte
5.1 Sportbeleid en activering	431	0	431	0	431	90%	400
5.2 Sportaccommodaties	3.697	339	3.358	1.198	2.160	90%	1.900
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproduct..	1.228	111	1.117	161	956	90%	900
5.4 Musea	290	0	290	17	273	90%	200
5.5 Cultureel erfgoed	248	6	242	24	218	66%	100
5.6 Media	684	0	684	0	684	90%	600
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recr..	5.146	64	5.082	21	5.061	90%	4.600
Sport, Cultuur en recreatie	**11.724**	**520**	**11.204**	**1.421**	**9.783**		**8.700**

Relevante wetgeving

- Archiefwet
- Mediawet
- Wsob
- Flora en faunawet
- Wet natuurbescherming

Beleidsvrijheid

- Voornamelijk eigen taken

Taakveld 5.1 Sportbeleid en activering

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	Lokaal sportakkoord, beleidsnota sport en bewegen
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	In de Brede SPUK 2023-2026 zijn doelstellingen en daarmee budgetten opgenomen voor lokale aanpak voor samenwerking en cofinanciering op gebied van sport en bewegen, gezonde leefstijl, preventie.
Majeure ontwikkelingen	Gemeente wil Centrum voor Uniek Sporten realiseren op Sportpark van de Toekomst 2.0. Gemeente wil hiermee Zevenaar 'Sportief op de kaart zetten' en daarmee ook regionaal een 'pin' op de regionale kaart zetten.

Onderdeel	Toelichting
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	Zie § 5.2
Investeringsbudgetten/ Nieuw beleid	
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	

Taakveld 5.2 Sportaccommodaties

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	Collegeakkoord: realisatie/herinrichting Sportpark Hengelder
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	
Majeure ontwikkelingen	Realisatie/herinrichting Sportpark Hengelder (Sportpark van de Toekomst 2.0). Aanbesteding voor Projectonderzoek/-begeleiding. Er worden minimaal drie scenario's uit het vorige onderzoek (Synarchis) uitgewerkt door het extern bureau (CB5) in samenwerking met de Projectgroep. Er staan op de schetsen een aantal gebouwen: - (handhaven)huidig clubgebouw jeu de boulesclub - (handhaven) huidig clubgebouw rugby - nieuw gezamenlijk clubgebouw voetbal/hockey - (handhaven) huidig gebouw materialenopslag Sportbedrijf Ataro - wens: sporthal - wens: medisch centrum (zorggebouw voor eerstelijnsprofessionals) (mogelijk gefinancierd door zorgaanbieders/zorgverzekeraars). - wens: centrum voor Uniek Sporten (sporters met beperking). Besparing in gebouwen: Er kan een flinke besparing bereikt worden als er één groot multifunctioneel gebouw komt waar alle voorgaande functies in ondergebracht worden. Er zijn voorbeelden in den lande waar dit gerealiseerd is. Het is niet van deze tijd dat elke club zijn eigen gebouw heeft. Bovendien handhaven en daarmee onderhouden, wellicht zelfs renoveren van bestaande gebouwen is in verhouding vele malen duurder. We starten binnenkort (medio mei 24) met Project Herinrichting Sportpark. Er zullen berekeningen gemaakt moeten worden. Grofweg (puur indicatie) zou qua gebouwen een flinke besparing gerealiseerd kunnen worden. In raming van Synarchis is voor handhaving bestaande gebouwen 'PM' opgenomen, terwijl voor multigebouw voor voetbal/tennis € 3,5 miljoen is opgenomen. Voorstelbaar is om bestaande gebouwen te slopen. Gebouw jeu de boules zou evt. ingepast kunnen worden in

Onderdeel	Toelichting
	multi-accommodatie. Voor evt. sporthal is geen bedrag geraamd, evenals voor zorggebouw. We zouden (voorstel) raming kunnen (laten) maken van totale kosten o.b.v. nu voorliggende scenario's en vervolgens keuzes kunnen maken die daarmee leidend zijn voor vervolgopdracht. Besparing in investering velden: Als er aangestuurd wordt op fusie van voetbalverenigingen kan dat besparing in aanleg en renovatie/onderhoud van velden betekenen. Multifunctioneel gebruik van velden kan besparing opleveren. Dat kan binnenkort berekend worden. Opdracht voor aanpassing opdracht: er zou voor gekozen kunnen worden om een aantal varianten nader te duiden, die uitgewerkt worden: - 0-variant: niets doen - minimale variant: een van de drie scenario's uitwerken - multi-variant: alle bestaande gebouwen slopen en één multi-sport-complex. Gemeente Zevenaar wil met Sportpark van de Toekomst 2.0 de regionale sportfunctie 'pakken en verstevigen'.
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	De totale kosten van herinrichting van sportpark. Planning is dat in dec 24 het Eindrapport door DB5 wordt opgeleverd met daarbij zicht op Voorlopig Ontwerp en voorlopige kostenraming. In Q5 financiële besluitvorming door de raad.
Investeringsbudgetten/ Nieuw beleid	
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	Dat er geen Sportpark van de Toekomst 2.0 wordt gerealiseerd.

Taakveld 5.3 Cultuurpresentatie, cultuur- productie en cultuurparticipatie

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	Visie Sociaal Domein, subsidieprogramma welzijn, cultuur en sport, beleidskader Liemers t.b.v. Kunstwerk!
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	Regioprogramma volwasseneducatie, deelname Groene Metropool regio, langlopende subsidierelaties (deels jaarlijks beschikt) met o.a. Filmhuis en Kunstwerk!
Majeure ontwikkelingen	- De sociale basis en voorliggende voorzieningen, waaronder kunst en cultuur, zijn van cruciaal belang om inwoners sterker en meer zelf-, en samenredzaam te maken. In de (nieuwe) Visie Sociaal Domein staat deze beweging beschreven en is de ambitie vertaald naar meer preventie en gerichter en meer decentraal werken. Voor Zevenaar is dit van extra belang, wegens groot vrijwilligers- en verenigingsleven, verspreidde dorpskernen met eigen identiteiten, veel kwetsbaarheden (o.a. lage SES, herindeling,) en de bezuinigingsoperatie van enkele jaren geleden die diepe sporen in het voorliggende veld heeft achtergelaten.

	- Gedreven door meerdere bezuinigingen en landelijke ontwikkelingen heeft er in de afgelopen jaren een verregaande fusie plaatsgevonden van de grotere culturele instellingen tot 'Kunstwerk!' (bibliotheek, theater, muziekeducatie, cultuureducatie, volwasseneducatie, cultureel erfgoed, Liemers museum en Natuur en Milieueducatie) - Exploitatie Turmac Cultuurfabriek is in najaar 2023 onderzocht. Met aanpassingen in de huidige afspraken zitten er mogelijkheden in om de exploitatie op een gezond niveau te krijgen waarbij investering (terug) in de cultuursector denkbaar zou kunnen zijn. - Dorpshuizen en locaties in de kernen en wijken hebben een steeds belangrijkere rol binnen de gemeente, dit geldt ook voor het toegankelijk kunnen aanbieden van kunst & cultuur activiteiten (als middel) voor talentontwikkeling, cultuureducatie en zelfontplooiing.
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	- De gehele Visie Sociaal Domein is nog niet budgettair vertaald. Opgaves zitten hem vanuit de gemeente in het versterken van de voorliggende voorzieningen, inclusief kunst & cultuur. Zowel de capaciteit als de samenwerking moeten worden versterkt. - Reparatie voor de uitvoering WSOB (bibliotheek) en volwasseneducatie (investering per inwoner voor bibliotheek en volwasseneducatie ligt in Zevenaar zeer ver onder landelijk gemiddelde, voorstel voor herstel in kadernota). - Doorontwikkeling tot toekomstbestendige bedrijfsvoering Filmhuis Zevenaar (vanuit coalitieakkoord, onderzoekskosten gemeld in 1e VGR)
Investeringsbudgetten/ Nieuw beleid	- Er wordt al gewerkt aan nieuw subsidiebeleid Welzijn, Cultuur en Sport, waarbij maatschappelijk doel en impact belangrijke graadmeter wordt in toekennen subsidies. - Exploitatie Turmac Cultuurfabriek is in najaar 2023 onderzocht. Met aanpassingen in de huidige afspraken zitten er mogelijkheden in om de exploitatie op een gezond niveau te krijgen waarbij investering (terug) in de cultuursector denkbaar zou kunnen zijn. -Verdere investering in kunst en cultuur is juist nodig als middel om het voorliggende veld te versterken en de doelen binnen het sociaal domein te kunnen behalen. Zo worden verdere stijging in (Wmo) zorgkosten beperkt en kan een deel worden teruggedrongen. In de laatste cijfers blijkt dat bij nieuwe Wmo-aanvragen, minimaal 10% opgevangen kan worden met maatschappelijk werk en overige voorliggende voorzieningen. Zie ook taakveld 6.1
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	Stopzetten van dit beleid zorgt voor verdere verschraling van de voorzieningen, concreet het wegvallen van voorzieningen aangezien deze al op minimaal niveau worden gefinancierd. Dit resulteert in; teruggang in de sociale basis van de inwoners, hogere mate van eenzaamheid en verminderde sociale cohesie onder inwoners. Verschraling zorgt er onder andere voor dat er meer vraag komt naar individuele (maatwerk) oplossingen, meer overlast en lagere mate van leefbaarheid. Verdere investering in het voorliggende veld is dus nodig om juist op overige (zorg)kosten te bezuinigen. Hierbij geldt cultuur presentatie, productie en cultuurparticipatie als duurzaam inzetbaar middel in het terugdringen van dure zorgindicaties en hulpvragen. Hiervoor moet cultuur in de brede zin van het woord voor iedere inwoner toegankelijk, bereikbaar en

	aantrekkelijk blijven. Kunst en cultuur biedt de mogelijkheid op meer kansengelijkheid en op talentontwikkeling. Dat raakt aan alle terreinen van het sociaal domein, waaronder ook armoedebeleid en bestaanszekerheid. Dit wordt bevestigt in het recente stelseladvies van de Raad voor Cultuur 'Toegang tot cultuur; op weg naar een nieuw bestel in 2029' en de VNG propositie 'Samen cultuur borgen' van januari 2024.

Taakveld 5.4 Musea

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	Beleidskader Liemers t.b.v. Kunstwerk! Deelname Groene Metropoolregio, cultuureducatie en erfgoededucatie binnen het primair onderwijs
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	- Beleidskader Liemers t.b.v. Kunstwerk! - Gezamenlijke meerjaren financiering door Liemerse gemeenten (jaarlijks vastgesteld) - Beheer Liemerse collectie en gemeentelijke kunstcollecties
Majeure ontwikkelingen	- Doelstellingen erfgoededucatie vastgesteld; alle leerlingen (primair en voortgezet onderwijs) leren over de regionale geschiedenis, kunst en erfgoed van de Liemers. Met bijbehorende resultaten; een goed toegankelijk en verzorgd museum in de Turmac Cultuurhal, kwalitatieve museumlessen voor scholen (ontwikkeling in 2022 en vanaf 2023 ingezet) - Totstandkoming depot, zodat de museumcollectie goed wordt beheerd in het depot van de Turmac Cultuurfabriek - Regierol in programma Romeinen (lokaal en aangesloten bij Groene metropoolregio) - Het ontwikkelen en jaarlijks uitvoeren van het kunstplan Gemeentehuis en Turmac Cultuurfabriek - De inhoudelijke ondersteuning van verschillende projecten (zowel educatief als historisch). Het museum functioneert als historisch kenniscentrum/partner voor organisaties en Historische Kringen in de Liemers - Netwerk van kunsthistorici verenigingen, schutterijen - Leer/werkplek en de stagebegeleiding van studenten van Graafschap College, CIBAP, ArtEZ, MBO Velp
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	- (Coördinatie van) projecten in kader van 80 jaar Vrijheid in 2025
Investeringsbudgetten/ Nieuw beleid	- Regioprogramma 80 jaar Vrijheid
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	Het museum is belangrijk in het kader van het leren over deze omgeving, maar heeft ook een duidelijke link met de vrijetijdseconomie. Daarnaast heeft het museum nog de zorg voor het behoud en beheer van een drietal belangrijke kunstcollecties. Het museum biedt een podium voor (lokale) kunstenaars door met regelmaat exposities te organiseren voor met name regionale kunstenaars. Het Liemers Museum heeft een belangrijke rol als verbinding van cultuureducatie richting de scholen. Kinderen en jeugd moeten laagdrempelig toegang houden tot

Onderdeel	Toelichting
	cultureel erfgoed, dat kan alleen als er minimaal regionaal een plek is zoals het Liemers Museum. Tevens organiseren ze ook tentoonstellingen die maatschappelijke thema's aan de orde brengen, bijvoorbeeld de landelijke tentoonstelling 'Zilveren Camera'. Het Liemers museum behoort tot de basis culturele infrastructuur van Zevenaar, als financiering van het museum stopt, zal het moeten sluiten en zal er geen cultuur en erfgoededucatie aangeboden kunnen worden over onze regio op scholen en op locatie. Daarnaast zal er een andere financiering en organisatie opgezet moeten worden voor het toeristisch informatiepunt Zevenaar, wat naar verwachting zal resulteren in een hogere investering dan besparing.

Taakveld 5.5 Cultuur erfgoed

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	- Beleidsnotitie: Een visie op erfgoed 2015 -2019 (Zevenaar) - Archeologie in de gemeente Zevenaar. Actualisatie van de archeologische waarden en verwachtingskaart; archeologisch onderzoek. RAAP-RAPPORT 4892. (vastgesteld maart 2023) - Beleidskader Vrijetijdseconomie 2030 (2019) - Cultuur- en erfgoedpact de Liemers 2022 -2024 - Structuurvisie gemeente Zevenaar 2012-2030 - Omgevingsvisie Gelders eiland 2030 (2017) - Individueel Management Plan (IMP) Neder-Germaanse Limes, Herwen – De Bijland (2022) - Kwaliteitsgids Landschap Gemeente Zevenaar, Bouwsteen Omgevingsvisie (januari 2022) - Dorpsgezicht Oud Zevenaar (vastgesteld 29092016) - Monumentenregister rijks- en gemeentelijke monumenten
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	- Voor de gemeentelijke monumenten kunnen de eigenaren een beroep doen op een gemeentelijke subsidie bij onderhoud en restauratie. De provincie verhoogt de bijdrage met 70 %. - Met betrekking tot Unesco rijksmonument Neder-Germaanse Limes, Herwen – De Bijland voert de gemeente het IMP uit. Hier volgen verplichtingen uit. In samenwerking met de regio (GMR en de provincie Gelderland) wordt een totaalverhaal rond de Romeinen ontwikkeld. Dit ligt qua inzet en financieel gezien bij VTE.
Majeure ontwikkelingen	- Een nieuwe beleidsvisie wordt het komende jaar ontwikkeld. Nog niet bekend is wat hieruit aan ambitie zal volgen en wat mogelijk nieuw beleid aan financiën vragen zal. - Volgens de Omgevingswet mogen ontwikkelingen in de omgeving van een monument geen nadelige consequenties hebben voor het monument. Hiertoe moet nog beleid worden ontwikkeld.

Onderdeel	Toelichting
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	De hierboven genoemde beleidsontwikkeling om het monument te beschermen tegen ontwikkelingen in de omgeving van het monument.
Investeringsbudgetten/ Nieuw beleid	Niet bekend.
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	De uitvoering van de wettelijke taken ten aanzien van rijksmonumenten en archeologie kunnen niet worden stopgezet. Beperken van de ambitie m.b.t. instandhouding van ons gemeentelijk erfgoed en landschap, zal tot verval en wellicht verdwijnen ervan leiden. Dit is tegengesteld aan de ambitie van het college, de raad en de provincie. Dit heeft consequenties voor de ruimtelijke kwaliteit, toerisme en recreatie, ondernemers en de binding van bewoners aan hun omgeving.

Taakveld 5.6 Media

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	VNG richtlijnen streekomroepen
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	Aanwijzing Commissariaat voor de Media voor RTV Connect (Liemerse Omroep Stichting) als lokale publieke media-instelling 2023-2028 (voor de gemeenten Doesburg, Duiven, Westervoort en Zevenaar) Overeenkomst gemeente Zevenaar, Duiven, Westervoort met ziekenomroep TVR Mozaïek (jaarlijks verlengd).
Majeure ontwikkelingen	- Elke gemeente in Nederland heeft een lokale publieke omroep. Deze zijn op advies van de gemeente aangewezen door het Commissariaat voor de Media. De gemeente heeft een bekostigingsplicht voor de lokale omroep en ontvangt hiervoor een bijdrage in het gemeentefonds, het richtsnoerbedrag. Zoals het er nu naar uitziet gaat het stelsel, de financiering en de regelgeving rond lokale omroepen de komende jaren fors op de schop. Dat zal gevolgen hebben voor de rol van de gemeenten. Het Rijk heeft het voornemen om meer geld beschikbaar te stellen voor lokale omroepen, en daarbij in te zetten op het vormen van streekomroepen. Dit moet een grote kwaliteitsimpuls opleveren voor de lokale omroepen met veel meer aandacht voor de journalistieke taak van media als 'waakhond' van het gemeentebestuur. - In 2027 moeten alle 250 lokale omroepen geformeerd zijn naar 80 streekomroepen. De algemene lokale omroepen van Zevenaar en de regio zijn al geformeerd naar een streekomroep, namelijk RTV Connect (Liemerse Omroep Stichting), hiermee lopen zij voor op de landelijke ontwikkelingen. - RTV Connect is aangemerkt als top 20 streekomroep met de meeste potentie. Het Stimuleringsfonds voor de Journalistiek heeft binnen de subsidieregeling Professionalisering Lokale Publieke Media-instellingen daarom hun aanvraag gehonoreerd. In 2024 gaat RTV Connect met deze

Onderdeel	Toelichting
	subsidie verder aan de slag met professionalisering. - Ook loopt er een grensoverschrijdend subsidieprogramma vanuit Euregio. Waarbij onze streekomroep op journalistiek vlak actief samenwerkt met andere Nederlandse en Duitse streekomroepen. - Naast de lokale streekomroep is er ook een streek ziekenomroep, TVR Mozaïek. Zij worden slechts met een klein gedeelte van het richtsnoerbedrag gefinancierd, Duiven en Westervoort financieren hierop mee. Daarnaast ontvangen zij bijdragen van Rijnstate Ziekenhuis Zevenaar, de Liemerije en enkele kleinere giften van aangesloten zorginstellingen.
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	- Verdere professionalisering van de streekomroep.
Investeringsbudgetten/ Nieuw beleid	Geen nieuw beleid. Richtsnoerbedrag in gemeentefonds is € 1,57 per huishouden, dit hanteert Zevenaar ook als subsidiebedrag, hier wordt niet op geplust. Komende jaren kan dit zo blijven, extra investeringen kunnen elders gevonden worden, bijvoorbeeld in rijkssubsidieprogramma's en Stimuleringsfonds voor de journalistiek.
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	Beleid zit al op wettelijk minimum, het richtsnoerbedrag dat in gemeentefonds zit(cluster cultuur en ontspanning, nieuwe cijfers via meicirculaire) wordt een-op-een gebruikt voor de lokale omroepen. Stopzetten van beleid is dus geen optie. Verdere professionalisering kan voor een groot gedeelte op basis van andere aanvullende fondsen, zodat de streekomroep zich alsnog verder kan ontwikkelen. Lokaal kan er nog wel gekeken worden naar de verdeling van gelden tussen de ziekenomroep Mozaïek en RTV Connect, waarbij op termijn het richtsnoerbedrag gebruikt wordt voor één omroep i.p.v. verdeling over twee omroepen, maar dit levert alleen inhoudelijk meer mogelijkheden op, geen financiële besparing.

Taakveld 5.7 Openbaar Groen

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	Beleidsplan IBOR; 1. impuls aantrekkelijk en uitnodigend maken van de openbare ruimte; 2. 1600 extra bomen tot 2026; 3. Verlagen onderhoudsniveau openbare ruimte 4. Inrichting buurtpark Bizetstraat
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	1. Geen 2. Geen 3. Er zijn besteksverplichtingen aangegaan m.b.t. integrale onderhoudsbestekken, bomenbestek en bermenbestek tot en met 2024, met verlenging van twee keer één jaar. Dus maximaal tot en met 2026. 4. Er is opdracht gegeven voor het participatieproces en DO-ontwerp. Bewoners hebben meegedacht met het ontwerp.
Investeringsbudgetten/	1. Investeringsbudget voor de jaren 2025 en 2026. In totaal € 200.000

Nieuw beleid	2. Investeringsbudget € 400.000 3. Geen idee 4. Investeringsbudget € 200.000; weinig onderhoud groen als inrichting beperkt blijft tot gras en bomen.
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	1. Er wordt geen invulling gegeven aan het collegeprogramma. Waardering en tevredenheid van bewoners voor de openbare ruimte blijft laag. 2. Er zijn geen risico's. Ambitie collegeprogramma wordt niet gerealiseerd. 3. Ontevreden bewoners. Geen aantrekkelijke gemeente voor bedrijven en inwoners. 4. Zeer ontevreden bewoners. Geen kwaliteitsimpuls groene ruimte in Zonnemaat

Taakveld 5.7 Toerisme en recreatie

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	Uitvoering Beleidskader Vrijetijdseconomie Zevenaar 2030
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	Structurele uitgaven 2024: € 169.461, begroting voor 2025-2027: € 183.394 (waarvan een aantal jaarlijks worden verlengd) + 4 pm-posten, die tezamen goed zijn voor ca. € 40k tot € 150k, en 3 'incidentele' pm-posten, waar nog (met derden en meerdere partijen) meerjarige afspraken voor in de maak zijn. De hoogte daarvan is nog onduidelijk, maar zal jaarlijks tussen de ca. € 50k en € 100k kunnen zijn. In de begroting 2023-2026 heeft de raad ingestemd om het totale bedrag dat wordt ontvangen voor toeristenbelasting in te zetten voor het uitvoeren van het beleidskader vrijetijdseconomie. Dit is inmiddels ook (met de sector) gedeeld. Ook in dat licht zijn wij aan het onderzoeken of en hoe we samen met de sector kunnen beslissen waaraan die inkomsten worden uitgegeven. In de nieuwe Liemerse Economische Visie (uitvoering door Liemerse Ambassade) is Vrijetijdseconomie een van de onderdelen.
Majeure ontwikkelingen	m.n. Waterverhaal (al dan niet met Rijnobservatorium) en Romeins verleden (zie ook hieronder)
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	In regionaal verband werken wij aan een belevingsconcept om het derde waterverhaal 'De Rivier, je kan er niet omheen' te ontwikkelen. Afhankelijk van het uitvoeringsprogramma, dat in de loop van 2024 in dat kader wordt ontwikkeld, en de ambitie van Zevenaar zullen middelen nodig zijn om het waterverhaal 'aan de man te brengen'. Wij komen bij de raad als er voor de begroting van 2026 meer financiële middelen nodig zijn dan dat we uit de inkomsten uit toeristenbelasting kunnen halen. Wij gaan het Romeins verleden in Zevenaar/Liemers nog beter zichtbaar en beleefbaar maken. In de loop van 2024 (met uitloop naar 2025) zal duidelijk worden welke financiële consequenties daaraan vasthangen. Wij komen bij de raad als er voor de begroting van 2026 meer financiële middelen nodig zijn dan dat we uit de inkomsten uit toeristenbelasting kunnen halen.

Financiën Basisvoorzieningen

Bedragen x € 1.000	Bruto uitgaven	Kapitaal-lasten	Na correctie	Baten	Netto uitgaven	Beleids-vrijheid	Beleids-ruimte
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	5.176	25	5.151	589	4.562	15%	700
6.2 Wijkteams	5.150	0	5.150	2	5148	15%	800
Basisvoorzieningen	**10.326**	**25**	**10.301**	**591**	**9.710**		**1.500**

Relevante wetgeving

- Wet Maatschappelijke ondersteuning
- Wet Kinderopvang
- Wet harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzaalwerk

Beleidsvrijheid

- Verplichte taak/beperkte beleidsvrijheid
- Enige mate van vrijheid ten aanzien van intensiteit

Taakveld 6.1 Samenkracht en Burgerparticipatie

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	Visie Sociaal Domein; subsidieprogramma welzijn en sport; Programma Zevenaar Verbindt; subsidieregeling Burgerinitiatieven en vrijwilligerswerk
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	Er is veelal sprake van langlopende subsidierelaties en contracten, zowel met (grote) organisaties, als inzake bewonerinitiatieven, die weliswaar per jaar worden aangegaan, maar waarbij de afbouwtermijnen van de Awb gelding hebben. Daarnaast zijn er de vrijwilligersverzekeringen en verzekeringen ten behoeve van materieel.
Majeure ontwikkelingen	De sociale basis en voorliggende voorzieningen zijn van cruciaal belang om de beweging op gang te brengen en in gang te houden om inwoners

Onderdeel	Toelichting
	sterker en meer zelf- en samenredzaam te maken. In de (nieuwe) Visie Sociaal Domein staat deze beweging beschreven en is de ambitie vertaald naar normaliseren, meer preventie en gerichter en meer decentraal werken. Naast dat dit een beweging is die in heel Nederland actueel is, is dit voor Zevenaar extra van belang, omdat er enerzijds een groot vrijwilligersleven is, anderzijds veel kwetsbaarheden bestaan (o.a. individualisering, lage SES, herindeling) en de bezuinigingsoperatie van enkele jaren geleden diepe sporen in het voorliggende veld heeft achtergelaten. We zetten in op 'it takes a village to raise a child (and grown-ups)'. Burgerparticipatie is een veelvoorkomend thema in het huidige collegeprogramma 2022-2026. Op het onderdeel 0.2.1 wordt het komende jaar een vertaling gemaakt hoe participatie binnen de gemeente Zevenaar vorm gegeven dient te worden. Het zit verweven in meerdere domeinen binnen de organisatie. Zo zijn er duidelijke raakvlakken met onder andere de dienstverleningsvisie en woonzorgvisie. De afgelopen jaren is door middel van opbouwwerk een stevig fundament gelegd voor burgerparticipatie. Dit behoeft aandacht, zichtbaarheid en vertrouwen. Landelijk is sprake van een nieuw wetsvoorstel: Versterking participatie op decentraal niveau. In 2023 is de beweging in gang gezet om burgerinitiatieven op een andere wijze te ondersteunen, middels het platform zevenaardoet.nl In opdracht van het college van B en W zijn onze kernen (vrijblijvend) aan de slag met het ontwikkelen van dorpenvisies die ondersteunend zijn aan de gemeentelijke visies. Vanuit Fysiek domein is het initiatief gestart om te werken met Wijkplannen.
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	De gehele beweging zoals die is beschreven in de Visie Sociaal Domein is nog niet budgettair vertaald. Sterker: voor 2024 is in het voorliggende veld nog een (laatste) bezuiniging doorgevoerd van de eerdere grote bezuinigingsopgave (2018). Hiermee zitten we onder het niveau van wat regulier wenselijk is – check de benchmark vergelijkbare gemeenten. Laat staan dat er geïnvesteerd kan worden om de noodzakelijk geachte beweging met kracht in gang te zetten. Opgaves zitten hem vanuit de gemeente vooral in het versterken van de voorliggende voorzieningen. Zowel de capaciteit als de samenwerking moeten worden versterkt. Wat betreft maatschappelijke dienstverlening zitten we na de bezuiniging van 2024 –beargumenteerd- onder het vereiste niveau. Wat betreft Burgerparticipatie zit de opgave vooral in het betrekken, verbreden en versterken van (burger)participatie. Veel dorpenvisies zijn nog in ontwikkeling en daarom nog niet budgettair vertaald. Inzet op preventie met behulp van Buurtbemiddeling is na 2025 nog niet budgettair vertaald en vraagt bestuurlijke afstemming met Duiven en

Onderdeel	Toelichting
	Westervoort.
Investeringsbudgetten/ Nieuw beleid	De basis op orde vergt minimaal 1 fte maatschappelijk werk (incl. sociaal raadslieden werk). Willen we de geschetste beweging maken en daarmee o.a. kosten Wmo-begeleiding besparen, dan zou daar minimaal nog 2 fte aan moeten worden toegevoegd. 1 fte maatschappelijk werk staat gelijk aan 100 – 120 trajecten, waarvan 10 tot 15% direct wordt voorkomen om richting Wmo-begeleiding door te vloeien (1 traject Wmo-begeleiding, van drie uur per week, kost zo'n € 10.000 per jaar). In indirecte zin is dat nog vele malen hoger, doordat mensen zelf- en samenredzamer worden en eerst later (of in het geheel niet) een zorgvraag ontwikkelen. Daarnaast vergt de basis op orde inzet van Opbouwwerk dat momenteel niet in Zevenaar is, om de leefbaarheid en sociale samenhang in een wijk, dorp of buurt te versterken, minimaal 1, beter 2 fte (1 voor de kern Zevenaar en 1 voor de overige kernen). Om de beweging van zorg naar (collectief) welzijn door te zetten is het van belang daar juist te investeren. Diverse onderzoeken tonen aan dat elke geïnvesteerde euro als opbrengst een factor 1,6 heeft. Tevens vraagt het stimuleren van ontmoeting en daarmee het bouwen aan sociale netwerken een investering in buurt- en dorpshuizen en –initiatieven. Kritisch kan worden gekeken naar het subsidieprogramma Welzijn en Sport, waarbij meer focus op maatschappelijke doelen kan worden aangelegd.
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	Op korte termijn zou het een invulling van de bezuinigingsopgave kunnen betekenen, maar dat vertaalt zich vervolgens in heel veel meerkosten van zwaardere zorg en ondersteuning, evenals in een verlies van levenskwaliteit en veerkracht van inwoners, buurten, wijken en dorpen, met alle gevolgen en maatschappelijk kosten van dien. Stopzetten van het programma Zevenaar Verbindt betekent een groot risico op het verliezen van de verbinding met inwoners, raden en (vrijwilligers)organisaties, met gevolgen voor de veerkracht van dien. Het broze vertrouwen tussen overheid en samenleving komt verder onder druk, wat preventie en de uitvoering van wettelijke taken kan bemoeilijken.

Taakveld 6.2 Wijkteams

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	Visie Sociaal Domein; Hervormingsagenda Jeugd
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	Er is hier met name sprake van personeelsverplichtingen en subsidierelaties. Dat betreft dienstverbanden die langjarige verplichtingen met zich meebrengen en Awb-termijnen in geval van subsidies.
Majeure ontwikkelingen	Zevenaar werkt toe naar een systeem van sterke lokale teams van 0 – 100 die niet alleen beschikkingen afgeven, maar ook zelfstandig lichte

Onderdeel	Toelichting
	vormen van ondersteuning gaan oppakken. Daarmee wordt de beweging in gang gezet waarbij minder beschikkingen voor Jeugdhulp en Wmo worden afgegeven en inwoners langer zelf- en samenredzaam kunnen zijn.
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	Er is nog geen financiële vertaling van deze ontwikkeling gemaakt. Planning is dat de komende jaren wordt toegewerkt naar deze nieuwe vorm.
Investeringsbudgetten/ Nieuw beleid	Deze beweging vraagt een versterking van lokale teams in de vorm van capaciteit en kwaliteit. Afhankelijk van de vorm die uiteindelijk wordt gekozen, komen mensen in dienst van de gemeente, of vanuit een subsidie- en samenwerkingsrelatie. Hoe hoog de benodigde investering is, wordt nog bepaald. Investeren in deze voorliggende vorm betekent 'verdienen' aan de duurdere achterkant van zorg en ondersteuning en tevens een kwaliteitsverhoging van de levens van inwoners.
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	Wanneer deze beweging niet wordt gemaakt, zal het aantal af te geven beschikkingen Jeugdhulp en Wmo conform trend sterk oplopen. Dat zijn langjarige verplichtingen van hulp en ondersteuning die aanzienlijk duurder is dan de beoogde lichte en kortdurende ondersteuning. Bovendien betekent het dat inwoners een grotere mate van afhankelijkheid hebben en minder kwaliteit van leven.

Financiën Participatie

Bedragen x € 1.000	Bruto uitgaven	Kapitaal-lasten	Na correctie	Baten	Netto uitgaven	Beleids-vrijheid	Beleids-ruimte
6.3 Inkomensregelingen	18.039	0	18.039	11.464	6.575	10%	700
6.4 Begeleide participatie	5.394	0	5.394	0	5394	10%	500
6.5 Arbeidsparticipatie	3.267	0	3.267	0	3.267	10%	300
Participatie	**26.700**	**0**	**26.700**	**11.464**	**15.236**		**1.500**

Beleidsvrijheid

- Doelvoorschriften, normen zijn in wetgeving vastgelegd
- Uitvoering wettelijke taken
- Enige beleidsvrijheid ten aanzien van vorm en intensiteit
- Armoedebeleid, kwijtschelding, schuldhulpverlening

Relevante wetgeving

- Participatiewet
- WSW
- Wet inburgering

Taakveld 6.3 Inkomensregelingen

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	- Participatiewet - Schuldhulpverlening - Minimabeleid
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	- Meerjarenbegroting SDL/RSD
Majeure ontwikkelingen	- Vroegsignalering Schuldhulpverlening - Participatiewet in Balans

Onderdeel	Toelichting
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	Niet van toepassing
Investeringsbudgetten/ Nieuw beleid	Nog niet bekend, wordt beoordeeld bij de uitvoeringsplannen, onderdeel bestaanszekerheid
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	Participatiewet en Schuldhulpverlening: Geven geen invulling aan de wettelijke taak in kader van medebewind en doen daarmee de inwoners tekort. Minimabeleid: Het bezuinigen op deze taak, veroorzaakt problemen voor inwoners op andere levensgebieden. Mensen raken in achterstandssituaties, verslechtering van de inkomenspositie, armoede, waaruit op andere terreinen verhoging van problematiek kan ontstaan (meer beslag op zorgkosten)

Taakveld 6.4 Begeleide participatie

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	- Formeel en materieel werkgeverschap SW via MGR-sdcg - Participatiewet - WSW (oud)
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	- Meerjarenbegroting MGR-sdcg (onderdeel WGSW) - Regeling uitvoering WSW 2023-2025
Majeure ontwikkelingen	- Toekomstvisie sociaal ontwikkelbedrijf
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	Niet van toepassing
Investeringsbudgetten/ Nieuw beleid	Mogelijk in de toekomst, op dit moment nog niet bekend
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	Wettelijke opdracht in kader van medebewind

Taakveld 6.5 Arbeidsparticipatie

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	Participatiewet Re-integratieverordening Bestuurlijke opdracht RSD de Liemers
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	Meerjarenbegroting SDL/RSD Meerjarenbegroting MGR-sdcg (onderdeel WSP) Bestuurlijke opdracht RSD de Liemers 2024-2026
Majeure ontwikkelingen	- https://findo.nl/content/65---Arbeidsparticipatie - Ambitie, scope en visie arbeidsmarktregio Midden-Gelderland. - Jaarplan arbeidsmarktregio Midden Gelderland - Participatiewet in Balans
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	Niet van toepassing

Onderdeel	Toelichting
Investeringsbudgetten/ Nieuw beleid	Niet van toepassing
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	Geven geen invulling aan de wettelijke taak in kader van medebewind en doen daarmee de inwoners tekort. Mensen raken in achterstandssituaties, verslechtering van de inkomenspositie, armoede, waaruit op andere terreinen verhoging van problematiek kan ontstaan (meer beslag op zorgkosten)

Bedragen x € 1.000	Bruto uitgaven	Kapitaal-lasten	Na correctie	Baten	Netto uitgaven	Beleids-vrijheid	Beleids-ruimte
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	2.346	0	2.346	435	1.911	33%	600
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0	0	33%	0
6.71a Huishoudelijke hulp (WMO)	6.833	0	6.833	0	6.833	33%	2.300
6.71b Begeleiding (WMO)	4.828	0	4.828	0	4.828	33%	1.600
6.71c Dagbesteding (WMO)	42	0	42	0	42	33%	0
6.71d Overige maatwerkarrangementen ..	10	0	10	0	10	33%	0
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0	33%	0
6.81a Beschermd wonen (WMO)	1.424	0	1.424	1.200	224	33%	100
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang	395	0	395	0	395	33%	100
WMO	**15.878**	**0**	**15.878**	**1.635**	**14.243**		**4.700**

Relevante wetgeving

- Wet maatschappelijke ondersteuning

Beleidsvrijheid

- Verplichte taak/beperkte beleidsvrijheid
- Enige mate van vrijheid ten aanzien van intensiteit

Taakveld 6.6 en 6.71 a t/m c: Maatwerkvoorzieningen en Maatwerkdienstverlening

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	Wet maatschappelijke ondersteuning 2015; Visie Sociaal Domein; Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Zevenaar; Nadere- en beleidsregels maatschappelijke ondersteuning gemeente Zevenaar.
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	Voor diverse Wmo-maatwerkvoorzieningen zijn, na aanbestedingen, meerjarige verplichtingen aangegaan en/of worden aangegaan.
Majeure ontwikkelingen	1. In lijn met de Visie Sociaal Domein bewegen we voor de uitvoering van de Wmo meer en meer richting preventie, voorliggende en/of algemene voorzieningen. Deze voorzieningen zijn van cruciaal belang om inwoners sterker en meer zelf- en samenredzaam te maken. Dit ook

Onderdeel	Toelichting
	gelet op de vergrijzing en een krimpende arbeidsmarkt. Echter, in Zevenaar staan dit soort voorzieningen onder druk, nog in de kinderschoenen of nog op stapel. Investeringen zijn dus juist nog wel hiervoor gevraagd om er zo voor te zorgen dat het stijgende beroep op (de druk op) de duurdere maatwerkvoorzieningen Wmo (het vangnet) vermindert en/of uitgesteld wordt. 2. In het coalitieakkoord 2022-2026 is opgenomen om te besparen op de kosten voor het doelgroepenvervoer via de BVO DRAN. Daartoe is het verbeterplan doelgroepenvervoer 2024-2025 vastgesteld dat zich o.a. richt op het Wmo-vraagafhankelijk- en -routegebonden vervoer. Door in de praktijk verbeteringen op te pakken is in 2023 al een structurele bezuiniging Wmo-vervoer voor de komende jaren gerealiseerd. 3. Actualisatie Wmo-beleid: verordening en nadere- en beleidsregels maatschappelijke ondersteuning gemeente Zevenaar 2024. Hiermee willen we bereiken om kritisch te zijn aan de poort en alleen maatschappelijke ondersteuning via maatwerk te bieden aan die inwoners die dat nodig hebben. 4. Inkoop Wmo: in 2024 is gestart met de inkoop van trapliften en woningaanpassingen. Ook worden Wmo-hulpmiddelen opnieuw ingekocht. De verwachting is dat we met deze (nieuwe) inkoopronde efficiency slagen in de uitvoering realiseren en ook besparingen op de kosten voor deze maatwerkvoorzieningen Wmo.
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	De benodigde investeringen in voorliggende en/of algemene voorzieningen zijn nog niet vertaald. Evenmin zijn de te verwachten besparingen door de actualisatie van het Wmo-beleid budgettair vertaald. Op termijn kan het een ingezet worden voor het ander!
Investeringsbudgetten/ Nieuw beleid	Investeringsbudgetten voor voorliggende en/of algemene voorzieningen t.b.v. de uitvoering van de Wmo liggen m.n. op de volgende onderdelen: - algemene voorziening sociale basis en ontmoeting (bijv. via Kunst en Cultuur) t.b.v. Wmo-groepsbegeleiding; - versterken maatschappelijke werk t.b.v. Wmo-begeleiding; - scootmobielpool(s) en stallingen t.b.v. lokaal vervoer; - algemene voorliggende vervoersvoorziening t.b.v. lokaal vervoer; - algemene voorziening was- en strijkservice t.b.v. huishoudelijke ondersteuning.
Wat zijn de risico’s van stopzetten van beleid?	Stopzetten van het Wmo-beleid is geen optie, omdat dit een wettelijke taak betreft.

Taakveld 6.71 d: Zorg en Veiligheid

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	- Wet zorg en dwang; wet verplichte geestelijke gezondheidszorg; wet woonoverlast; wet tijdelijk huisverbod; bestuurlijk akkoord nazorg ex-gedetineerden - Notitie opgave en werkwijze Zorg en Veiligheid - Visie Sociaal Domein
In welke mate zijn	Er zijn 2,5 fte aan procesregisseurs binnen de gemeente aangesteld. Een

Onderdeel	Toelichting
meerjarige verplichtingen aangegaan?	procesregisseur voert procesregie op complexe gezinssituaties en casuïstiek die kan leiden tot crimineel gedrag, overlastgevend gedrag of het verder afglijden van de inwoner.
Majeure ontwikkelingen	Er is steeds meer complexe problematiek die vraagt om een domeinoverstijgende aanpak vanuit het sociaal domein, wonen en het team openbare orde en veiligheid (OOV). We zetten in op het voorkomen van escalatie in domeinoverstijgende en ernstig complexe casuïstiek op het snijvlak van zorg en veiligheid. Hiermee werken we toe naar passende zorg voor onze kwetsbare inwoners. Daarnaast bereiken we onder andere dat de onrust in de openbare ruimte wordt voorkomen of teruggedrongen en het gevoel van veiligheid weer terugkeert.
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	Er is nu nog geen preventie ingericht voor onze kwetsbare inwoners met een psychische kwetsbaarheid. Hiermee bedoelen we in elk geval een open inloop in de buurt en een herstelacademie. Inwoners met psychische kwetsbaarheid kunnen nu alleen terecht bij de GGZ die een flinke wachtlijst heeft. Door het aanbieden van een open inloop en een herstelacademie zetten we in op (terugval)preventie. Dit met als doel om het vangnet (maatwerkvoorzieningen) te ontzien.
Investeringsbudgetten/ Nieuw beleid	Sinds maart 2024 loopt de pilot wijk-GGD vanuit een subsidie van ZonMW. De wijk-GGD gaat op huisbezoek na een melding van verward en/of onbegrepen gedrag en zet vervolgens de meest passende zorg in. Het snel inzetten van passende zorg voorkomt escalatie van de problematiek. Vanaf maart 2025 moeten de kosten voor de wijk-GGD vanuit eigen middelen worden betaald. Dit komt voor 1 fte neer op zo'n 83.000 euro.
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	Escalatie van complexe problematiek die voortkomt uit psychische kwetsbaarheid en daarbij een verhoging van de (maatschappelijke) kosten en een gevoel van onveiligheid van onze inwoners.

Taakveld 6.81: Beschermd Wonen

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Zevenaar 2024 verwijst naar beleid Arnhem. Beschermd wonen betreft de verantwoordelijkheid van de centrumgemeente Arnhem die daarvoor van het Rijk de middelen ontvangt. In het lokale uitvoeringsplan Samen aan Zet gemeente Zevenaar (gereed zomer 2024) worden de acties voorgesteld om de lokale infrastructuur in Zevenaar te versterken t.b.v. de doelgroep. Het lokale uitvoeringsplan wordt tweejaarlijks opgesteld.
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	Op regionaal niveau werken we samen in diverse werkgroepen om de transformatie mogelijk te maken.
Majeure ontwikkelingen	Van beschermd wonen naar beschermd thuis betreft een landelijke opgave die regionaal is vertaald naar afspraken op o.a inhoudelijk en

Onderdeel	Toelichting
	financieel niveau. Het beleid is gericht op de stapsgewijze invoering van beschermd wonen naar beschermd thuis. Een transformatie waarbij BW wordt afgebouwd ten gunste van zelfstandig wonen met ambulante zorg en begeleiding dicht bij huis. Door deze transformatie worden lokale gemeenten verantwoordelijk voor de financiering van de eigen inwoners die in BW (een dure voorziening) instromen. De invoeringsdatum is 1-1-2026. Het lokale plan leidt tot initiatieven op de gebieden wonen, welzijn en zorg en veiligheid.
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	Centrumgemeente Arnhem is verantwoordelijk voor het BW en ontvangt van het Rijk de middelen. Echter, voor de jaren 2022, 2023 en 2024 zijn met Arnhem financiële afspraken gemaakt en ontvangen we middelen om te investeren in de lokale infrastructuur. Het gaat om een bedrag van in totaal € 653.394,- per jaar. Afgesproken is dat deze middelen in de periode 2023 t/m 2027 ingezet kunnen worden.
Investeringsbudgetten/ Nieuw beleid	Alle acties in het uitvoeringsplan (Q2 2024) hebben betrekking op bestaand beleid. Echter zij verschillen in de mate van intensivering van preventief beleid
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	Het aanwenden van de gelden van centrumgemeente Arnhem voor andere doeleinden dan afgesproken heeft de volgende risico's: geen ontwikkeling van preventieve voorliggende voorzieningen t.b.v. een kleine maar wel problematische doelgroep. De signalen van Wmo-consulenten en regie functionarissen orde en veiligheid over ontbrekend aanbod voor dagbesteding, time-out voorziening zullen blijven Het beroep op bemoeizorg zal onverminderd groot blijven aangezien preventieaanbod ontbreekt. We ondermijnen de samenwerking met centrumgemeente Arnhem en de regiogemeenten. De invoeringsdatum januari 2026 is een streefdatum. Het kan zijn dat die wordt uitgesteld (bijv. omdat de kabinetsformatie nog langer gaat duren). Gemeente Arnhem zal niet genegen zijn om de financiële afspraken te verlengen als blijkt dat we de gelden gebruiken om te bezuinigen. De versterking van de sociale infrastructuur is noodzakelijk om mensen met een psychische kwetsbaarheid (psychisch en/of psychosociale problematiek lvb) te ondersteunen in zelfstandig wonen. Zonder deze versterking wordt instroom in BW niet afgeremd, is uitstroom uit BW niet mogelijk en krijgen lokale gemeenten die niet of onvoldoende investeren in de sociale lokale infrastructuur uiteindelijk een dure rekening te betalen.

Taakveld 6.82: Maatschappelijke en vrouwenopvang

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Zevenaar 2024 verwijst naar beleid Arnhem. MO betreft de verantwoordelijkheid van de centrumgemeente Arnhem. Arnhem ontvangt budget van het Rijk. Echter: alle gemeenten hebben wel de plicht om dak- en thuisloosheid te voorkomen, d.v. preventief beleid en om uitstroom uit de opvang mogelijk te maken (huisvesting, afspraken met woningbouwcorporaties enz).
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	Geen (op gebied van sociaal domein)
Majeure ontwikkelingen	geen
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	geen
Investeringsbudgetten/ Nieuw beleid	De versterking van de lokale infrastructuur in het uitvoeringsplan Samen aan Zet van Zevenaar (gereed Q2) komt ook ten goede aan de doelgroep die risico loopt om dak- en thuisloos te worden.
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	Als gemeente zijn we verplicht om dak- en thuisloosheid te voorkomen. Investeren in de lokale infrastructuur is dan nodig. We zetten in op beleid in het kader van de groene metropool om huisvesting van bijzondere doelgroepen mogelijk te maken. Zie verder hetgeen is gemeld bij beschermd wonen.

Financiën Jeugd

Bedragen x € 1.000	Bruto uitgaven	Kapitaal lasten	Na correctie	Baten	Netto uitgaven	Beleids-vrijheid	Beleids-ruimte
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	0	15%	0
6.72a Jeugdhulp begeleiding	3.216	0	3.216	0	3216	15%	500
6.72b Jeugdhulp behandeling	4.094	0	4.094	0	4.094	15%	600
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	988	0	988	0	988	15%	100
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	683	0	683	0	683	15%	100
6.73a Pleegzorg	810	0	810	0	810	15%	100
6.73b Gezinsgericht	2.047	0	2.047	0	2.047	15%	300
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	2.869	0	2.869	0	2869	15%	400
6.74a Jeugd behandeling GGZ zonder ..	2.868	0	2.868	0	2.868	15%	400
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	981	0	981	0	981	15%	100
6.74c Gesloten plaatsing	85	0	85	0	85	15%	0
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0	15%	0
6.82a Jeugdbescherming	750	0	750	0	750	15%	100
6.82b Jeugdreclassering	185	0	185	0	185	15%	0
							0
Jeugd	**19.576**	**0**	**19.576**	**0**	**19.576**		**2.700**

Relevante wetgeving

- Jeugdwet
- Uitvoering rechterlijke uitspraken

Beleidsvrijheid

- Verplichte taak
- Enige mate van vrijheid ten aanzien van intensiteit

Taakvelden 6.72a t/m d: Jeugd zonder verblijf

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	- Beleidsplan Jeugdwet, Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) en Participatiewet 2020-2023 (2020) - Beleidsvisie Sociaal Domein 2020-2023 (2020) - Conceptvisie Sociaal Domein 2024-2040 - Verordening jeugdhulp 2023 inclusief beleidsregels en nadere regels Als gemeente hebben we de wettelijke plicht om jeugdzorg aan te bieden. We willen maatwerkcontracten beperken. Verder willen we het voorliggend veld vergroten en werken aan preventie. Normaliseren. Zo thuis mogelijk. Er is een beperkte beleidsvrijheid. Veel keuzes worden in regionaal/landelijk verband gemaakt. Hierdoor is er weinig ruimte voor bezuiniging.
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	Regionaal ingekochte zorg (geïndiceerde zorg) is meerjarig. Lokaal ingekochte zorg (voorliggend veld) zijn kortere contracten (1-2 jaar). De subsidiebedragen hiervoor liggen rond de € 10.000-15.000 jaarlijks.
Majeure ontwikkelingen	De Hervormingsagenda Jeugd heeft als doel knelpunten in de jeugdhulp structureel aan te pakken. Een ander doel is het jeugdhulpstelsel financieel houdbaar te maken voor de toekomst. De Hervormingsagenda omvat een groot pakket afspraken om deze doelen te bereiken. Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming: een regionale en landelijke afspraak om te komen tot een nieuwe werkwijze voor kind- en gezinsbescherming, waarin gezinsgericht en in samenhang met alle betrokkenen wordt ingezet op eerdere en passende hulp aan alle leden in een gezin. Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming: de ambitie is om beter met elkaar te gaan samenwerken vanuit één visie, met dezelfde werkwijze en eenduidige formulieren, zodat een gezin kan rekenen op een vast team van contactpersonen: professionals vanuit het lokale team van de gemeente en de veiligheidsorganisaties, die van elkaar weten wat ze doen in het gezin en elkaar daarin aanvullen. De nieuwe Leidraad werken aan Veiligheid geeft gemeenten handvatten voor de hulp, ondersteuning en bescherming aan inwoners die te maken hebben met onveiligheid in afhankelijkheidsrelaties of ontwikkelingsbedreiging van minderjarigen. Verwerving Essentiële Functies: hoogcomplexe zorg. Leidende principes voor alle bovenstaande ontwikkelingen: zorg dicht(er)bij, hulp bieden aan het hele gezinssysteem (0-100), sterke lokale toegang, professionals en het lokale team werken met elkaar samen, normaliseren waar dat kan.

Onderdeel	Toelichting
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	De opgaves uit de Hervormingsagenda en Toekomstscenario zijn nog niet budgettair vertaald, zoals: - Werken naar Stevige Lokale teams waarbij de consulenten niet enkel indiceren maar ook zelf hulp verlenen en regie voeren aan/over het hele gezinssysteem (0-100). - Betere afstemming onderwijs en jeugdzorg. - Het effect van normaliseren. - Het effect van de Afbakening reikwijdte jeugdzorg. - Samenwerking Regionaal Veiligheidsteam met het lokale team. De verwachting van het Rijk is dat als deze onderdelen worden doorgevoerd, dit een besparing op de kosten jeugdzorg oplevert.
Investeringsbudgetten/ Nieuw beleid	Algemeen maatschappelijk werk op school als voorliggende voorziening. De hierboven genoemde opgaven zullen investeringen vragen, maar die zijn nu nog niet bekend.
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	We voldoen niet aan onze wettelijke verplichting. Minder werken aan preventie betekent hogere zorgkosten en meer geïndiceerde zorg. Als gemeente Zevenaar niet meegaat in de landelijke en regionale ontwikkelingen dan is er geen regionale samenwerking en is er ook geen samenwerking mogelijk met partners en met aanbieders als GI's, Veilig Thuis, Raad voor de Kinderbescherming. Dit heeft een negatief effect op de inwoners omdat wij hen niet de zorg, veiligheid en bescherming kunnen bieden die ze nodig hebben.

Taakvelden 6.73: Jeugd met verblijf

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	- Beleidsplan Jeugdwet, Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) en Participatiewet 2020-2023 (2020) - Beleidsvisie Sociaal Domein 2020-2023 (2020) - Conceptvisie Sociaal Domein 2024-2040 - Verordening jeugdhulp 2023 inclusief beleidsregels en nadere regels Als gemeente hebben we de wettelijke plicht om jeugdzorg aan te bieden. We willen maatwerkcontracten beperken. Verder willen we het voorliggend veld vergroten en werken aan preventie. Normaliseren. Zo thuis mogelijk. Er is een beperkte beleidsvrijheid. Veel keuzes worden in regionaal/landelijk verband gemaakt. Hierdoor is er weinig ruimte voor bezuiniging.
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	Regionaal ingekochte zorg (geïndiceerde zorg) is meerjarig.
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	De opgaves uit de Hervormingsagenda en Toekomstscenario zijn nog niet budgettair vertaald, zoals: - Werken naar Stevige Lokale teams waarbij de consulenten niet enkel

Onderdeel	Toelichting
	indiceren maar ook zelf hulp verlenen en regie voeren aan/over het hele gezinssysteem (0-100). - Betere afstemming onderwijs en jeugdzorg. - Het effect van Normaliseren. - Het effect van de Afbakening reikwijdte jeugdzorg. - Samenwerking Regionaal Veiligheidsteam met het lokale team. - Voorkomen en verkorten residentiële zorg. De verwachting van het Rijk is dat als deze onderdelen worden doorgevoerd, dit een besparing op de kosten van de jeugdzorg oplevert.
Investeringsbudgetten Nieuw beleid	Algemeen maatschappelijk werk op school als voorliggende voorziening. De hierboven genoemde opgaven zullen investeringen vragen, maar zijn nu nog niet bekend.
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	We voldoen niet aan onze wettelijke verplichting. Minder werken aan preventie betekent hogere zorgkosten en meer geïndiceerde zorg. Als gemeente Zevenaar niet meegaat in deze ontwikkelingen dan is er geen regionale samenwerking en is er ook geen samenwerking mogelijk met partners en met aanbieders als GI's, Veilig Thuis, Raad voor de Kinderbescherming. Dit heeft een negatief effect op de inwoners omdat wij hen niet de zorg, veiligheid en bescherming kunnen bieden die ze nodig hebben.

Financiën Volksgezondheid en Duurzaamheid

Bedragen x € 1.000	Bruto uitgaven	Kapitaal-lasten	Na correctie	Baten	Netto uitgaven	Beleids-vrijheid	Beleids-ruimte
7.1 Volksgezondheid	2.190	0	2.190	0	2.190	33%	700
7.4 Milieubeheer	3.449	81	3.368	804	2.564	66%	1.700
Volksgezondheid en milieubeheer	**5.639**	**81**	**5.558**	**804**	**4.754**		**2.400**

Relevante wetgeving

- Wet publieke gezondheid
- Besluit Publieke Gezondheid
- Handreiking Gezondheid en welzijn van kinderen statushouders

Beleidsvrijheid

- Verplichte taak/beperkte beleidsvrijheid
- Medebewind
- Enige mate van vrijheid ten aanzien van intensiteit met name bij toezicht en handhaving
- Veel uitvoeringstaken belegd bij de GGD

Taakveld 7.1: Volksgezondheid

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	Wet publieke gezondheid (Wpg); Visie Sociaal Domein; Jeugdwet (JGz preventieve taak)
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	Het gros van de Volksgezondheidstaken vloeien voort uit de Wpg en kennen een borging in de Gemeenschappelijke regeling (GR) omtrent de GGD. Hierbij is sprake van meerjarig beleid, met jaarlijkse begrotingen. Vanwege de wettelijke verplichtingen is afbouwen of zelfs uitstappen niet aan de orde. Speelruimte zit in lokaal maatwerk, wat vanuit Zevenaar al

Onderdeel	Toelichting
	zeer gering is.
Majeure ontwikkelingen	Vanuit de eerdere bezuinigingsoperatie (2018) was de GGD kwetsbaar en niet altijd in staat om de wettelijke normen te halen. In 2024 en 2025 wordt toegewerkt naar een reparatie om het basisniveau weer op orde te krijgen zodat in ieder geval de wettelijke taken kunnen worden uitgevoerd en kan worden geïnvesteerd in continuïteit. Dit betreft regionale afspraken binnen de GR. In een coproductie van gemeenten en VGGM/GGD wordt toegewerkt naar een toekomstbestendige GGD voor 2025 e.v. (algemene publieke gezondheid en Jeugdgezondheidszorg). Hervormingsagenda Jeugd, waarin de JGz een nog belangrijkere taak heeft en krijgt in preventie (bijvoorbeeld opvoedingsondersteuning voor ouders van jonge kinderen).
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	De nodige bijstellingen voor 2025 worden verwerkt in de kadernota 2025 e.v.
Investeringsbudgetten/ Nieuw beleid	Het gaat om het verwerken van achterstanden en stijgende kosten en zorgen dat de basis op orde is met een toekomstbestendige GGD. De Hervormingsagenda Jeugd vraagt om een versterking (en daarmee budget) van de collectieve preventie door de JGz.
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	Stopzetten betekent dat de GGD zijn wettelijke taken niet naar behoren kan uitvoeren. Uiteindelijk worden gemeenten er dan mee geconfronteerd dat de gezondheidsachterstanden die zo worden opgebouwd zich vertalen naar meer en duurdere hulp en ondersteuning, los van het kwaliteit-van-leven-verlies van inwoners.

Taakveld 7.4: Milieubeheer - Duurzaamheid

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	Wij stimuleren maatschappelijke discussie, bewustwording en voorlichting over de energietransitie (CP 7.2.1) Voor het stimuleren van de maatschappelijke discussie over de energietransitie is een opdracht gegeven aan derden voor de uitvoering en begeleiden van de 'dialoog met de samenleving (2024-2025) Wij verduurzamen onze eigen organisatie en vastgoed (CP 7.2.2) Eind 2023 is het Klimaatplan 'op weg naar een klimaatneutrale organisatie' vastgesteld, een uitwerking van de duurzaamheidsopgave op strategisch niveau. Als vervolg op dit plan is opdracht gegeven aan derden voor het uitwerken van een uitvoeringsprogramma (planvorming 2024). Daarnaast zijn op de korte termijn incidentele middelen beschikbaar gesteld voor bepaalde investeringen. Wij werken in de regio samen aan de Regionale Energie Strategie (CP

Onderdeel	Toelichting
	7.2.3) In het kader van de Regionale energiestrategie (GMR RES) zijn er afspraken gemaakt over de energietransitie (het overschakelen van fossiele energie naar duurzame energie. Deze afspraken zijn vastgelegd in het 'RES-bod 1.0' dat bij NP RES (landelijk) is ingediend. Dit bod is vertaald naar de opgave van de individuele gemeenten, dit bod is bestuurlijk vastgesteld door de betreffende raden. Wij zetten in op energiebesparing (CP 7.2.4). Voor het verbreden van ondersteuningsmaatregelen ten aanzien van energiebesparing in de woningvoorraad is opdracht gegeven aan derden (2024-2025-2026) voor het coördineren en begeleiden van de inzet van energiecoaches en het inrichten van fysieke ondersteuningsloketten. Ook is eind 2023 de duurzaamheidscampagne ZeveNaarMorgen {betaald uit uitvoeringskosten klimaatbeleid} gelanceerd waarmee in- en extern wordt ingezet op het toegankelijker en meer benaderbaar maken van de duurzaamheidstransitie, het stimuleren en activeren van collega's, bedrijven en inwoners om met duurzaamheid aan de slag te gaan.
Majeure ontwikkelingen	Het betaalbaar houden van de energietransitie en er voor zorgen dat iedereen mee kan doen! (bijv. overheidsEsco's etc.)
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	Wij verduurzamen onze eigen organisatie en vastgoed (CP 7.2.2) In vervolg op het Klimaatplan is opdracht gegeven aan derden voor het uitwerken van een uitvoeringsprogramma klimaatneutrale organisatie (planvorming 2024). Vooruitlopend op vaststelling van het uitvoeringsprogramma heeft de gemeenteraad reeds budget opgenomen in de meerjarenbegroting 2024-2027. Of dit budget afdoende is, moet blijken uit het op te stellen uitvoeringsprogramma.
Investeringsbudgetten/ Nieuw beleid	Wij verduurzamen onze eigen organisatie en vastgoed (CP 7.2.2) Wanneer aanvullende middelen nodig zijn voor uitvoering van het uitvoeringsprogramma klimaatneutrale organisatie, wordt dit opgevoerd in de kadernota 2026 en verder.
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	Het niet kunnen leveren wat het Rijk van de gemeenten vragen bij de energietransitie. Met allerlei consequenties (niet voldoen aan het klimaatakkoord, niet voldoen aan de internationale afspraken, het bereiken van onomkeerbare situaties etc.) Wij verduurzamen onze eigen organisatie en vastgoed (CP 7.2.2) Gemeente Zevenaar vervult een voorbeeldfunctie voor inwoners en bedrijven. Door stopzetten van beleid ontstaat het risico dat ook zij temporiseren en/of dat wij niet meer serieus worden genomen. Ook zijn er diverse wettelijke verplichtingen in het beleid opgenomen (onder andere de Energiebesparingsplicht en Rapportageverplichting werkgebonden personenmobiliteit). Stopzetten van het beleid betekent dat wij niet voldoen aan deze wettelijke taken als ook het behalen van

Onderdeel	Toelichting
	eigen klimaatdoelstellingen 2030/2050.

Taakveld 7.4: Milieubeheer - Aardgasvrij

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	Warmtetransitie visie (vastgesteld 2019): aardgasvrij in 2040
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	Werken aan een aardgasvrij Zevenaar in 2050 (CP 7.3.1) Het actualisatie van de Transitievisie warmte en het opstellen van het Warmteprogramma: voor het onderzoek naar kansrijke alternatieven voor aardgas is opdracht verleend (bouwsteen voor de Wtv). Dit onderzoek wordt betaald uit de CDOKE-gelden. Daarnaast lopen een tweetal concrete onderzoeken/projecten: Wijk van de Toekomst en pilot Angerlo Aardgasvrij – fase 2 – het komen tot een Wijkuitvoeringsplan (WUP) en warmtenet Spijk – gebruik van restwarmte van de steenfabriek). Wij zetten in op een warmtenet en het gebruik van restwarmte (CP 7.3.2) Voor stad Zevenaar onderzoekt gemeente Zevenaar de mogelijkheden voor de aanleg van een warmtenet met bijbehorende verplichtingen (verleende opdrachten) en uitgesproken intenties naar partners (zoals woningcorporaties, bedrijfsleven, inwoners, etc.) Binnen de RES-regio het warmtespoor (incl. RES warmtecluster AVR) heeft Zevenaar de intenties uitgesproken om tot een gezamenlijke aanpak te komen voor het verdelingsvraagstuk restwarmte (dit vraagt m.n. uren inzet en een eventuele bijdrage voor onderzoek)
Majeure ontwikkelingen	Vanuit (toekomstige) wet- en regelgeving (o.a. Wgiw, Wcw) worden gemeente verplicht om iedere vijf jaar een warmteprogramma op te stellen waarin wordt beschreven in welke wijken zij de komende tijd aan de slag gaan met verduurzaming of het aardgasvrij maken. Het warmteprogramma wordt geborgd in de Omgevingsvisie en is bindend. Bij de implementatie van de Wcw en de Wgiw moet de gemeente zgn warmtekavels aanwijzen zodat publieke en/of combi met private partijen daarmee aan de slag kunnen. Wat de impact hiervan is op de organisatie is nog niet bekend'. In de kamerbrief van 21 oktober 2022 heeft de minister voor Klimaat en Energie aangekondigd van plan te zijn om in de wet collectieve warmtevoorziening (Wcw) op te nemen dat warmtebedrijven die collectieve warmte infrastructuur exploiteren (netten met meer dan 1.500 aansluitingen), voor tenminste 51% in publieke handen moet zijn (aandelen direct of indirect in handen van een overheid). Dit vraag iets voor de rol- en positie van gemeente Zevenaar waarbij de begrippen 'betaalbaar, betrouwbaar en uitvoerbaar' centraal staan (ook impact op organisatie).

Onderdeel	Toelichting
	Daarnaast zal het ontwikkelen/realiseren van kleine warmtenetten via het GWIB ook om een (financiële) rol van de gemeente vragen.
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	Voor de uitrol van aardgasvrij (proces en begeleiding) zijn (nog) geen middelen gereserveerd. (= uitvoering geven van de Warmtetransitievisie) Voor de eventueel benodigde investeringen bij deelname aan een warmtenet zijn geen middelen gereserveerd.
Investeringsbudgetten/ Nieuw beleid	
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	Het niet kunnen leveren wat het Rijk van de gemeenten vraagt bij de warmtetransitie. Met allerlei consequenties (niet voldoen aan het klimaatakkoord, niet voldoen aan de internationale afspraken, het bereiken van onomkeerbare situaties etc.) Gezichtsverlies ten aanzien voor het commitment en de samenwerkingen die zijn aangegaan met o.a. woningcorporaties, bedrijven en inwoners.

Taakveld 7.4: Milieubeheer - Klimaat

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	7.5.1 Wij nemen maatregelen ter voorkoming van wateroverlast en droogte Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie 7.5.2 Wij verminderen hittestress Programma dat geborgd wordt in het uitvoeringsprogramma Klimaatadapatie
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	In het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie, vastgesteld door gemeenten Westervoort, Duiven en Zevenaar en het Waterschap Rijn en IJssel, staat vastgesteld dat wij aan dertien projecten meewerken en meebetalen. Voor veel van deze projecten zijn de gelden al vastgesteld en staan die op bestaande budgetten. Voor sommige projecten krijgen wij hier gewoon een rekening van conform de verdeelsleutel nadat dit heeft plaatsgevonden. Voorbeelden hiervan zijn: Subsidieregeling de Liemers (komt nog op de collegetafel). Gemeentelijk vastgoed klimaatadaptief inrichten. Afkoppelkansen kaart. Droogteonderzoek met bijbehorend handelingsperspectief.
Majeure ontwikkelingen	Klimaatadaptatie grenst aan de volgende gemeentelijke taakvelden: het inrichten van de leefomgeving, recreatie, volksgezondheid en milieu, en veiligheid. De grote ontwikkelingen op deze gebieden zijn: Landelijke maatlat klimaatadaptatie; Provinciaal kader leefbare verstedelijking; Actieplan groene schoolpleinen; Veranderende weerspatronen met extremer weer. In de gemeente werken we aan revitaliseringsprojecten van de openbare ruimte waarin het riool op de schop gaat. Dit gaat ook het veld volkshuisvesting aan, waar de publieke ruimte opnieuw ingericht moet

Onderdeel	Toelichting
	worden om aanhoudende hitte- en wateroverlast te kunnen verdragen, evenals de droogteproblematiek en mogelijke overstromingen. Op gemeentelijk niveau zijn hiervoor documenten zoals de menukaart hitte, het ruimtelijk afwegingskader klimaatadaptieve gebouwde omgeving, en water en bodem sturend als leidend principe gecreëerd. Er gaat worden verwacht van de gemeente dat we visie hebben op de inrichting van de toekomstige woningvoorraad, en de huidige openbare ruimte toekomstbestendig inrichten. Hier zijn financiële plaatjes aan gekoppeld. Het college heeft besloten om mee te koppelen waar het kan met bestaande opgaven.
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	Beleid dat wel in het uitvoeringsprogramma staat, maar nog geen budget aan gekoppeld is: Gemeentelijk vastgoed klimaatadaptief inrichten. Actieplan schoolpleinen Klimaatadaptieve lessen op scholen.
Investeringsbudgetten/ Nieuw beleid	Voor de drie genoemde projecten hierboven zal nog in de kadernota moeten worden opgenomen als het niet geborgd is in de budgetten bij BOR.
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	Als we de doelstellingen omtrent water- en hitteoverlast niet halen, krijgen we vaker water op straat en schade aan panden. Ook gaan we door de hitteoverlast vaker oversterfte meemaken in warme periodes. Door aanhoudende droogte kan gewassenverlies optreden en krijgen we door bodemdaling en inklinking krijgen we ook lokaal schade aan panden Als we geen nieuw beleid invoeren om de toekomstige problematiek te voorkomen, worden de voorgenoemde situaties alleen verergerd. Het klimaat verandert en wordt steeds extremer en warmer.

Taakveld 7.4: Milieubeheer - Biodiversiteit

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	Op het moment zijn hier nog geen meerjarige verplichtingen over aan gegaan. Er zijn eenmalige uitgaves die de biodiversiteit bevorderen. Wel kijken we of het mogelijk is om een biodiversiteitsvisie en uitvoeringsprogramma op te zetten die lange termijn doelstellingen in acht neemt en daar subsidies voor verstrekt.
Majeure ontwikkelingen	Landelijk wordt de roep om de biodiversiteit te versterken steeds groter. Op het moment heeft Nederland nog maar 14% van de MSA (mean species abundance, of het gemiddelde percentage van de voorkomendheid van soorten in het alternatief waar er geen bebouwing is), terwijl de MSA globaal op 70% ligt. Het verlies van ecosysteemdiensten, wat gepaard gaat met een complete instorting van de biodiversiteit, zal in Nederland alleen al in de triljoenen liggen volgens de Nederlandsche Bank.

Onderdeel	Toelichting
	Gemeente specifiek worden de taken steeds uitgebreider. De provincie heeft doelstellingen voor de groenblauwe dooradering gezet, waar gemeenten aan moeten meewerken om die te behalen. Ook bestaan er kaderrichtlijnen voor water, vogels, en bredere biodiversiteitskaders op Europees en nationaal niveau die we moeten behalen. Eind 2024 zal hier een begroting voor gemaakt moeten worden. In 2025 kan het biodiversiteitsprogramma vastgesteld worden
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	Uitvoeringsprogramma biodiversiteit.
Investeringsbudgetten/ Nieuw beleid	Aan de raad wordt eerst een aantal opties voorgelegd over een biodiversiteitsvisie. Hierop volgend wordt een biodiversiteitprogramma ontwikkeld. De financiële kosten verbonden aan dit uitvoeringsprogramma zijn afhankelijk van het ambitieniveau van het college en de doelstellingen die de raad wil opnemen in de biodiversiteitsvisie.
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	Er is op het moment vrij weinig beleid op het vlak van biodiversiteit. Dat betekent niet dat er niets gebeurt, integendeel. Het staat alleen niet geborgd in een overkoepelende visie. Als al het beleid wegvalt, dan kan er overal gekapt worden, komt er waarschijnlijk een hogere mate van bodemverontreiniging voor, en zullen populaties van verscheidene plant- en diersoorten verder kelderen. Dit geldt ook als er verder geen nieuw beleid meer wordt ingevoerd.

Financiën Volkshuisvesting, RO en Stedelijke Vernieuwing

Bedragen x € 1.000	Bruto uitgaven	Kapitaal lasten	Na correctie	Baten	Netto uitgaven	Beleids-vrijheid	Beleids-ruimte
8.1 Ruimte en leefomgeving	1.762	17	1.745	299	1.446	66%	1.000
8.3 Wonen en bouwen	2.968	12	2.956	951	2.005	66%	1.300
Ruimtelijke ontwikkeling en wonen	**4.730**	**29**	**4.701**	**1.250**	**3.451**		**2.300**

Taakveld 8.1: Ruimtelijke ordening

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	Structuurvisie Zevenaar 2012-2030 Omgevingsvisie Gelders Eiland 2030 Integraal Accommodatieplan 2020-2040 (IAP) Nota Grondbeleid Zevenaar 2021 Woondeal Arnhem Nijmegen 2.0 (2023) Nota vastgoedbeleid Liemerse Woonagenda 2020 Toets- en afwegingskader grootschalige duurzame energieopwekking (zon en wind) VAB-beleid (2012)
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	Compensatie gederfde inkomsten zandwinning Rhederlaag
Majeure ontwikkelingen	Implementatie Omgevingswet: voorbereiden en vaststellen van de gemeentelijke omgevingsvisie; voorbereiden en vaststellen van gebiedsgerichte programma's; voorbereiden en vaststellen van het omgevingsplan. Opstellen milieubeleidsstukken
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	Opstellen van een gebiedsdekkend Omgevingsplan voor de gemeente Zevenaar, opstellen gebiedsgerichte programma's, opstellen

Onderdeel	Toelichting
	milieubeleidsstukken
Investeringsbudgetten/ Nieuw beleid	Actualisatie VAB-beleid à Toezegging Raad (2024)
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	Gemeenten spelen een cruciale rol in de toekomst van het landelijk gebied. Zij weten als geen ander welke impact de stikstofaanpak heeft op de gezinnen van deze bedrijven en de gemeenschap in het algemeen. Gemeenten weten als geen ander wat de ondernemers nodig hebben om vooruit te kunnen en hoe ze het landelijk gebied weer perspectief kunnen bieden. Dat doen ze met de samenleving en vanuit hun rol als verantwoordelijke voor de planologische herbestemming en vergunningverlening. Om stoppende Agrariërs perspectief te kunnen bieden is actualisatie nodig van het VAB-beleid Wanneer we niet gaan investeren in een gebiedsdekkend omgevingsplan voor 2032 voldoen we niet aan een wettelijke verplichting.

Taakveld 8.3: Bouwen en wonen

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	Huisvestingsverordening 2024, Woondeal Arnhem-Nijmegen 2.0 (2023) Plan Woningbouw (2022), Liemerse woonagenda (2020), Richtlijnen woningbouw 2020 Beleidsregels voor het verlenen van tijdelijke omgevingsvergunning voor de huisvesting van arbeidsmigranten (2020) Beleidsplan vergunningverlening, Toezicht en handhaving, Omgevingsrecht, APV en bijzondere wetten 2024.
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	Bestuursovereenkomst uitvoering Urgentieregeling (2024-2028)
Majeure ontwikkelingen	Implementatie Wet versterking regie volkshuisvesting (regie op hoeveel, waar en voor wie. Voldoende betaalbare woningen, kortere procedures en eerlijke verdeling) Opstellen van een volkshuisvestingsprogramma (artikel 4.33 van het Besluit kwaliteit leefomgeving) Opstellen Woonzorgvisie; Evenwichtige verdeling van urgent woningzoekenden.
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	Uitvoering van de Wet versterking regie Volkshuisvesting. Stedelijke vernieuwing: gebiedsgerichte aanpak woningvoorraad, woonomgeving en voorzieningen;
Investeringsbudgetten/ Nieuw beleid	Uitvoering volkshuisvestingsprogramma en Woonzorgvisie.
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	De Wet versterking regie Volkshuisvesting geeft overheden de juiste wettelijke instrumenten om – met meer tempo en doorzettingskracht – te sturen op de woningbouwopgave. Hiermee moet de gemeente zorgen voor voldoende woongelegenheid in het betaalbare segment en gelijke

Onderdeel	Toelichting
	kansen creëren voor urgent woningzoekenden. Het opstellen van een volkshuisvestingsprogramma is ook een wettelijke verplichting. Mocht de gemeente dat niet doen dan heb je kans op toename van dakloosheid, stijging van huisvestingskosten, verergering van sociale ongelijkheid, slechte leefomgeving, gezondheidsrisico's, minder sociale cohesie en economische instabiliteit. Een ander risico is dat we onze woningbouwopgave niet halen.

Financiën Algemene middelen

Bedragen x € 1.000	Bruto uitgaven	Kapitaal-lasten	Na correctie	Baten	Netto uitgaven
0.10 Mutaties reserves	2.393	0	2.393	5.423	-3.030
0.11 Resultaat van de rekening van bat..	-379	0	-379	12	-391
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	2.231	533	1.698	816	882
0.5 Treasury	540	-1.852	2.392	896	1.496
0.61 OZB woningen	960	0	960	8.826	-7.866
0.62 OZB niet-woningen	30	0	30	5.948	-5.918
0.63 Parkeerbelasting	0	0	0	1.277	-1.277
0.64 Belastingen overig	262	0	262	223	39
0.7 Algemene uitkeringen en overige ui..	0	0	0	95.940	-95.940
0.9 Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0
2.2 Parkeren	1.032	403	629	1	628
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	8.685	-142	8.827	8.685	142
3.4 Economische promotie	321	1	320	448	-128
7.2 Riolering	4.172	1.034	3.138	5.115	-1.977
7.3 Afval	4.389	190	4.199	5.036	-837
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	323	31	292	135	157
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijvente..	5.102	530	4.572	5.100	-528
Algemene Middelen	**30.061**	**728**	**29.333**	**143.881**	**-114.548**

Taakveld 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

Toelichting: omdat het gemeentelijk vastgoed over diverse taakvelden versnipperd is, kan dit beschouwd worden als basis voor de taakstellingen binnen het beheer en de ontwikkelingen van het gemeentelijk vastgoed.

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	Nota Vastgoedbeleid (2017), Integraal Accommodatieplan (2020), Groenstrokenbeleid (2019), bezuinigingsopgave vastgoedlocaties.
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	Alle verbintenissen die zijn aangegaan tussen gemeente en externe partijen (huurovereenkomsten/erfpacht/recht van opstal/pacht/etc.), in beperkte mate onderhoudscontracten (meeste contracten zijn jaarlijks opzegbaar). Terugkoop brandweerkazerne Pannerden is een contractuele verplichting.
Majeure ontwikkelingen	Verduurzaming maatschappelijk vastgoed (klimaatdoelstellingen 2030 en 2050, aardgasvrij), klimaatadaptief en circulair bouwen en verbouwen, onzekerheid kosten inkoop gas en elektriciteit.
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	Verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed, slechts beperkte budgetten voor korte termijn beschikbaar bij RO cluster duurzaamheid. Klimaatadaptatie is nagenoeg niet opgenomen in budgetten.
Investeringsbudgetten/ Nieuwe beleid	Aan de verduurzamingsrealisatie conform de routekaart verduurzaming (onderdeel van het IAP) is geen budget toegekend. Het beleid rondom klimaatadaptief en circulair (ver)bouwen wordt momenteel ontwikkeld. Daarnaast is er nog geen investeringsbudget voor de terugkoop brandweerkazerne Pannerden.
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	Klimaatdoelstellingen 2030 en 2050 worden niet behaald.

Taakveld 0.61 Onroerende zaakbelasting + 0.62 OZB-niet woningen

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	Verordening onroerende zaakbelasting
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	De belastingaanslagen worden geprint en verstuurd door DataB. Geen contract, op offertebasis.
Majeure ontwikkelingen	Geen
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	Geen
Investeringsbudgetten/ Nieuwe beleid	Geen

Onderdeel	Toelichting
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	Afschaffing van de onroerende zaakbelasting betekent een inkomstenderving.

Taakveld 0.63 Parkeerbelasting

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	Parkeerverordening en parkeerbelastingverordening
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	Onderhoud parkeerautomaten (contract loopt nog 6 jaar) Onderhoud toegang centrumafsluiting (contract loopt nog 6 jaar) Onderhoud Stadsparkeren/IP Parking (contract loopt nog 7 jaar) Vergunningenapplicatie
Majeure ontwikkelingen	Digitalisering van de parkeervergunningen is lopende, nog niet afgerond. Tariefverhoging vanaf 1-6-2024 van € 0,90 naar € 1,- per uur (kortparkeren) en van € 1,90 naar € 2,30 per 5 uur en 3,80 naar € 4,30 per dag (lang parkeerlocaties). Pilot vanaf 1 juni 2e uur gratis parkeren.
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	De verdere digitalisering van de lopende vergunningen, geschat € 5.000 - € 10.000
Investeringsbudgetten/ Nieuwe beleid	n.v.t.
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	Parkeerorganisatie inkomsten/uitgaven is kostendekkend ingericht. Om die reden n.v.t.

Taakveld 0.64 Belastingen overig

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	Geldende verordening precariobelasting en reclamebelasting, geen hondenbelasting (onlangs afgeschaft), geldende regeling kwijtschelding
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	-De opbrengst van de reclamebelasting wordt onder aftrek van de perceptiekosten overgemaakt naar een ondernemersfonds. -De kwijtschelding en oninbare belastingaanslagen worden gedekt bij de tariefberekeningen. -De belastingaanslagen worden geprint en verstuurd door DataB. Geen contract, op offertebasis.
Majeure ontwikkelingen	Geen

Onderdeel	Toelichting
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	Geen
Investeringsbudgetten/ Nieuwe beleid	Geen
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	-Het afschaffen van de precariobelasting betekent een inkomstenderving. -Het afschaffen van de reclamebelasting betekent een inkomstenderving voor het ondernemersfonds die activiteiten in de gemeente Zevenaar organiseert.

Taakveld 0.7 Algemene uitkering en overige uitkering gemeentefonds

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	Er zijn geen eigen beleidsnormen vastgelegd. Hieronder een aantal posten met een eigen gemeentelijke invulling: **Hervormingsagenda** De korting vanwege de Hervormingsagenda (€ 1.017 miljoen) is in Zevenaar in de algemene uitkering verwerkt. Dit is voor Zevenaar € 2.600.000 in 2027. In de begroting is bij de jeugd nog geen besparing opgenomen. De besparing moet dus nog begroot worden en levert daardoor een mogelijk voordeel op van € 2.600.000. **Aanvullende korting jeugd € 511 miljoen** Deze post bedraagt voor Zevenaar € 1.400.000. De korting op de algemene uitkering is verwerkt in de begroting. Bij de jeugd is op taakveld 6.72A een opbrengst begroot van € 1.400.000. Deze korting is dus neutraal opgenomen in de begroting. **Verwerking BCF onder plafond** In de algemene uitkering is structureel een stelpost van € 700.000 opgenomen voor de verwachte uitkering van de ruimte van het BCF onder het plafond. De laatst bekende voorlopige afrekening van het BCF onder het plafond was in september 2023 voor € 861.000.
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	n.v.t.
Majeure ontwikkelingen	n.v.t.
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	Hervormingsagenda. Zie hierboven.
Investeringsbudgetten/ Nieuwe beleid	n.v.t.
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	n.v.t.

Taakveld 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	Collegeprogramma, Regionaal Programma Werklocaties, Omgevingsvisie.
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	7PoortI is een grex en loopt al jaren. Voor 7PoortII wordt gelijktijdig met het vaststellen van het bestemmingsplan ook de grondexploitatie geopend (geagendeerd voor de raad van juni 2024).
Majeure ontwikkelingen	7PoortII
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	Zie hiervoor. Verder is er een voorbereidingskrediet beschikbaargesteld van afgerond 1 miljoen. En een aankoopkrediet van 26 miljoen.
Investeringsbudgetten/ Nieuwe beleid	Zie hiervoor
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	Geen ontwikkeling van een nieuw bedrijventerrein 7PoortII. Er zijn al verplichtingen aangegaan in de vorm van grondaankopen, die dan afgewaardeerd moeten worden en mogelijke schadeloosstellingen. Geen locaties voor bedrijfsverplaatsingen of uitbreidingen in de regio. Dit kan gevolgen hebben voor de werkgelegenheid.

Taakveld 3.4 Economische promotie

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	Geldende verordening toeristenbelasting, geen vermakelijkhedenretributie (onlangs afgeschaft) en forensenbelasting
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	-De opbrengst van de toeristenbelasting is wettelijk vrij besteedbaar, maar door de gemeente Zevenaar beperkt tot Recreatie en Toerisme. -De opbrengst bij kermissen is op basis van huurovereenkomsten (staangeld). -De belastingaanslagen worden geprint en verstuurd door DataB. Geen contract, op offertebasis.
Majeure ontwikkelingen	Geen
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	Geen
Investeringsbudgetten/ Nieuwe beleid	Geen
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	Afschaffing van de toeristenbelasting betekent een inkomstenderving.

Taakveld 7.2 Riolering

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	Het Watertakenplan. In dit plan worden benodigde kosten t.b.v. beheer, onderhoud en vervangingen van het rioolsysteem voor een periode van vijf jaar opgenomen, inclusief klimaatadaptieve maatregelen. De totale rioleringskosten worden gedekt door de rioolheffing.
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	Geen
Majeure ontwikkelingen	Geplande vervangingen
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	
Investeringsbudgetten/ Nieuwe beleid	
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	Dit kan negatieve gevolgen hebben op de volksgezondheid en het milieu. Uitstel van vervangingsinvesteringen (niet exploitatie) zou een optie kunnen zijn. Dit kan leiden tot lagere bedrijfszekerheid en relatief hogere onderhoudskosten. De hoogte van rioolheffing zou in dat geval tijdelijk kunnen worden verlaagd.

Taakveld 7.3 Afval

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	Startnotitie afvalbeleidsplan Klimaatplan -geformuleerde doelstellingen hebben invloed op afvalstoffenbeleid-
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	Gemeenschappelijke regeling Reinigingsdienst de Liemers Aanbestedingen transport en verwerking huishoudelijke afvalstromen
Majeure ontwikkelingen	2030 - minimaal 60% van al het huishoudelijke afval recyclen
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	- uitbreiding inzameling luiers- en incontinentiemateriaal structurele kosten - zomerinzameling gft structurele kosten
Investeringsbudgetten/ Nieuwe beleid	- uitbreiding inzameling luiers- en incontinentiemateriaal investeringskosten
Wat zijn de risico's van stopzetten van beleid?	Niet voldoen aan vastgestelde doelstellingen Niet voldoen aan de landelijke doelstelling
	Kosten worden vanuit afvalstoffenheffing bekostigd, kostendekkend.

Onderdeel	Toelichting
	Mogelijkheid om nieuw beleid niet door te voeren, afvalstoffenheffing lager te houden en elders (bijv. OZB) op te plussen.

Taakveld 8.2 Grondexploitatie

Onderdeel	Toelichting
Eigen beleidsnormen	Inrichting openbare ruimte (HIOR), duurzaamheidseisen, woonprogramma
In welke mate zijn meerjarige verplichtingen aangegaan?	Voor de lopende grexen zijn meerjarige verplichtingen aangegaan en (contractuele) beloftes gedaan. Daar is moeilijk van af te wijken. Voor nieuw op te stellen grexen kan door te sleutelen aan de kostenkant en opbrengstenkant een beter financieel resultaat worden bewerkstelligd. Dit gaat dan wel ten koste van de gewenste kwaliteit en programma van de plannen.
Majeure ontwikkelingen	Groot Holthuizen, Vastgoedlocaties, WVG locaties
Welke opgaves zijn nog niet budgettair vertaald?	WVG-locaties
Investeringsbudgetten/ Nieuwe beleid	WVG-locaties
Wat zijn de risico’s van stopzetten van beleid?	Geen woningbouwontwikkeling

BMC

Databankweg 26D
3821 AL Amersfoort

Postbus 490
3800 AL Amersfoort

(033) [redacted]
info@bmc.nl
www.bmc.nl

KvK BMC Advies 32078667
IBAN NL[redacted]
BTW NL[redacted]

Colofon

Mei 2024

Classificatie	:	Intern gebruik
Namen adviseurs	:	• [redacted] •
Projectnummer	:	PO044037

Kijk voor meer informatie op onze website: www.bmc.nl

Benchmarkanalyse gemeente Zevenaar

BMC

YACHT GROUP

Aanleiding en opdracht (1)

Gemeentefinanciën onder druk

De financiën van gemeenten staan voor de langere termijn onder druk. Voor de korte termijn (tot en met 2025) is er brede overeenstemming dat de middelen toereikend zijn. Vorig jaar rekende de VNG uit dat gemeenten vanaf 2026 € 3 miljard zouden inleveren op de algemene uitkering. In antwoord op Kamervragen is dat bedrag min of meer bevestigd door het kabinet. Ook eerdere analyses, waaronder die van het COELO, kwamen uit op dit bedrag. Uit het meest recente onderzoek dat door BDO is uitgevoerd, blijkt dat gemeenten voor 2026 rekenen met een negatief saldo van ongeveer € 1 miljard.

In de Voorjaarsnota heeft het Rijk aangegeven dat de Opschalingskorting van € 675 miljoen met ingang van 2026 definitief geschrapt wordt. Daar staat echter een eenmalige korting van € 675 miljoen in 2025 tegenover.

Vanaf 2026 een negatief saldo in Zevenaar

In de kadernota 2024-2027 had de gemeente Zevenaar te maken met negatieve begrotingssaldi. Begin juni 2023 is onder de noemer ‘vervolgtraject kadernota’ een traject gestart om dit voor de korte termijn (2024 en 2025) te herstellen. De insteek hierbij was om het voorzieningenniveau op peil te houden, waarbij de maatregelen zo min mogelijk impact hebben op de maatschappij. Daarbij is onder meer gekeken of er rek in reeds beschikbaar gestelde budgetten zat, of het noodzakelijk was om alle budgetten te indexeren, er dekking uit reserves mogelijk was en of er sprake was van planningsoptimisme. Dit traject heeft ervoor gezorgd dat voor de jaren 2024 en 2025 een reëel sluitende begroting kon worden opgesteld. De jaren vanaf 2026 geven echter een negatief saldo te zien.

BMC
YACHT GROUP

Aanleiding en opdracht (2)

Deze negatieve saldi worden mede veroorzaakt door de hierboven beschreven ontwikkelingen. Gezien de hoogte van het structurele tekort, wil de gemeente Zevenaar tijdig anticiperen op de financiële situatie vanaf 2026. De opstelling van het Rijk is hierin medebepalend en zorgt voor onzekerheid. Gezien deze onzekerheid is een ‘strategiebepaling voor een gezonde toekomst’ opgesteld waarin we verschillende momenten hebben geformuleerd waarop we de benodigde maatregelen kunnen treffen, zodat we ook op de lange termijn een structureel sluitende begroting kunnen presenteren. De gemeente Zevenaar gaat ervan uit dat er nog een gedeeltelijke compensatie van het Rijk zal plaatsvinden.

Verwacht wordt dat voor het structureel en reëel sluitend maken van de jaren 2026 en 2027 maatregelen nodig zijn die nadrukkelijk de dienstverlening en het voorzieningenniveau raken. Het gaat om een traject met een lange doorlooptijd en grote complexiteit.

Opdracht

De gemeente Zevenaar heeft BMC opdracht gegeven tot het maken van een analyse en verwacht daarbij de volgende resultaten:

- Een beleidsmatige en technische analyse op taakveldniveau (en kostenstructuur) met inbegrip van een vergelijking met andere (vergelijkbare) gemeenten.
- Inzicht in beïnvloedbaarheid van de begroting (baten en lasten). Hierbij moet een focus (verdieping) plaatsvinden op de taakvelden van het sociaal domein (met name programma 6). Het resultaat moet integreerbaar zijn in Lias voor meerjarig gebruik.
- Inzicht in hoe we de vrije ruimte in de gemeente Zevenaar hebben ingevuld. Wat is (minimaal) wettelijk en wat is eigen beleid/lokale beleidskeuze? Welke beleidskaders spelen een rol?
- Een lijst met mogelijke, realistische bezuinigingsrichtingen. Op welke medebewindstaken zijn bezuinigingen mogelijk?

.

BMC
YACHT GROUP

Aanleiding en opdracht (3)

- Het begrotingsadvies 2025-2028 van de VNG d.d. 1 maart 2024 moet hierbij in acht worden genomen. Dit betekent in ieder geval het in beeld brengen van ‘de vijf meest significante ombuigingsmaatregelen, hun consequenties en het taakveld dat daarmee geraakt wordt.’ En het in concept opstellen van het onderdeel ‘Maatregelen vanwege korting gemeentefonds 2026’.
- Voorstel voor een taakstellingsbedrag per domein op basis van de beïnvloedbare ruimte. Voorstel voor het doorlopen van het vervolgproces om te komen tot een sluitende reële begroting.
- Presenteren van de resultaten aan de raad/de raad meenemen in de resultaten.
- Het onderzoekrapport is uiterlijk 1 mei 2024 gereed.

Rapportage

Deze rapportage bevat de resultaten van de eerste twee stappen. De analyse op taakveldniveau en inzicht in de modelmatige beleidsvrijheid. Op basis van deze uitkomsten worden de volgende stappen vormgegeven.

BMC
YACHT GROUP

Vergelijkbaarheid

BMC

YACHT GROUP

Referentiegroep: vier criteria

Referentiegroep: bepalen aan de hand van vier criteria

We bepalen de referentiegroep aan de hand van een viertal criteria, die we hier nader toelichten. Het eerste criterium betreft de ***sociale structuur.*** Het ministerie van Binnenlandse Zaken hanteert bij zijn begrotingsanalyse, mede op basis van de maatstaven van het gemeentefonds een vierdeling. Deze indeling wordt ook gehanteerd.

a. Goede sociale structuur
b. Redelijke sociale structuur
c. Matige sociale structuur
d. Zwakke sociale structuur

Het tweede criterium betreft de ***centrumfunctie***. Wanneer de gemeente een sterke centrumfuncties heeft, staan daar vaak hogere uitgaven (en een hogere gemeentefondsuitkering) tegenover. Ook deze indeling is gebaseerd op de begrotingsanalyse van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en kent de volgende indeling:

a. Sterke centrumfuncties
b. Redelijke centrumfuncties
c. Weinig centrumfuncties
d. Zonder centrumfuncties

Grootteklasse

De grootteklasse is gebaseerd op de CBS-indeling naar rato van het aantal inwoners. De volgende indeling wordt gehanteerd.

a. Waddeneilanden
b. Kleiner dan 10.000 inwoners
c. 10.001 tot 20.000 inwoners
d. 20.001 tot 50.000 inwoners
e. 50.001 tot 100.000 inwoners
f. 100.000+ exclusief G4
g. G4-gemeenten

De mate van stedelijkheid

De mate van stedelijkheid is gebaseerd op basis van de CBS-indeling naar **omgevingsadressendichtheid.** De volgende indeling wordt gehanteerd.

a. Zeer sterk stedelijk
b. Sterk stedelijk
c. Matig stedelijk
d. Weinig stedelijk
e. Niet stedelijk

BMC
YACHT GROUP

Referentiegemeenten

20.000 tot 50.000 inwoners
Matig stedelijke gemeente
Gemeente met een redelijke sociale structuur
Gemeente met een redelijke centrumfunctie

Borne	24.526
Boxtel	33.761
Geldrop-Mierlo	40.463
Haaksbergen	24.503
Oldenzaal	31.919
Stede Broec	22.135
Vught	32.115
Waalwijk	49.945
Wijchen	41.540
Winterswijk	29.253

BMC
YACHT GROUP

Uitgangspunten voor de benchmark

IV3-informatie
De gegevens in de benchmark zijn gebaseerd op de IV3 informatie (informatie voor derden) die de gemeenten bij het CBS aangeleverd hebben. De cijfers voor de begroting 2024 zijn gebaseerd op de cijfers van de zgn. "2e plaatsing" van januari 2024.

Bedragen per inwoner
De benchmarkcijfers zijn weergegeven in bedragen per inwoners, tenzij anders aangegeven.

Negatieve bedragen zijn lasten, positieve bedragen zijn opbrengsten
De lasten zijn uitgedrukt in negatieve bedragen; de baten worden uitgedrukt in positieve bedragen.

Netto-lasten, tenzij anders aangegeven
In de regel presenteren we de netto-lasten; dat wil zeggen de lasten na aftrek van corresponderende inkomsten. Soms worden lasten en baten tot hun bruto bedrag weergegeven. Waar daar sprake van is, wordt dat aangegeven.

Afwijkingen zijn gekleurd weergegeven
Daar waar de gemeente afwijkt van de referentiegroep, zijn de afwijkingen in kleur weergegeven. De afwijkingen zijn gekleurd weergegeven, indien ze groter zijn dan 10 euro per inwoner. Dat is als volgt weergegeven.

Positieve afwijking van meer dan 25 euro
Positieve afwijking van 10 tot 25 euro

Negatieve afwijking van meer dan 25 euro
Negatieve afwijking van 10 tot 25 euro

Hogere inkomsten gelden als een positieve afwijking
In alle gevallen, dus ook bij hogere belastingopbrengsten, gelden hogere inkomsten als een positieve afwijking. Hogere belastingopbrengsten zijn dan ook in groen weergegeven.

BMC
YACHT GROUP

Hoofdlijnen van de benchmark (1)

Op de volgende twee pagina's laten we op hoofdlijnen de conclusies van de benchmark zien. Hier presenteren we alvast de belangrijkste conclusies.

OZB

Wanneer we de Begroting 2024-gegevens vergelijken, zien we op hoofdlijnen dat de belastingopbrengsten van Zevenaar op het niveau liggen van de referentiegroep. De OZB-opbrengst ligt beduidend hoger dan die van de referentiegroep.

Parkeerbelasting

De opbrengst voor de parkeerbelasting is in Zevenaar hoger dan in de referentiegemeenten.

Afvalstoffenheffing

In de statistieken, zoals die door het COELO worden gehanteerd, ligt de afvalstoffenheffing per huishouden in Zevenaar beduidend lager dan het gemiddelde in de referentiegroep. Dat kan worden veroorzaakt door Diftar en de uitgangspunten die in de COELO vergelijking zijn gekozen.

Meer huishoudens met een laag inkomen en meer bijstandsontvangers

Per saldo ontvangt Zevenaar € 80 per inwoner meer dan het gemiddelde van de referentiegroep. Dat wordt met name veroorzaakt door het feit dat Zevenaar in vergelijking met de referentiegroep heeft Zevenaar meer huishoudens kent met een laag inkomen en ook meer bijstandsontvangers. Dat laatste vertaalt zich overigens ook in een hogere netto last voor de bijstand (Taakveld 6.3).

Lagere netto uitgaven voor onderhoud wegen

De netto-uitgaven per inwoner voor Verkeer en vervoer is € 126 ten opzichte van € 150 in de referentiegemeenten, Zevenaar geeft hier gemiddeld minder uit dat de referentiegemeenten.

Kosten parkeren

In vergelijking met de referentiegroep maakt Zevenaar meer kosten voor parkeren. Daar staan de extra opbrengsten voor parkeerbelasting tegenover (onderdeel belastingen). Daar zien we een hogere opbrengst ten opzichte van de referentiegroep.

BMC
YACHT GROUP

Hoofdlijnen van de benchmark (2)

WMO

Het aantal huishoudens met een WMO voorziening ligt hoger dan in het gemiddelde van de referentiegroep. Voor een deel kan dit worden verklaard door het feit dat de grijze druk (het aantal mensen van 65 jaar en ouder uitgedrukt in een percentage van het aantal mensen in de leeftijd van 20 t/m 64 jaar) in Zevenaar hoger ligt dan in het gemiddelde van de referentiegroep.

Jeugd

Het percentage jongeren met jeugdhulp ligt in Zevenaar hoger dan het gemiddelde van de referentiegemeenten. Het aantal huishoudens met een voorziening ogv de Jeugdwet ligt in lijn met die van de referentiegroep. Maar omdat de groene druk in Zevenaar lager is, geeft ook deze indicator een zelfde beeld.

Inkomensvoorzieningen

Het tekort op de inkomensvoorzieningen is weliswaar groter dan dat van de referentiegroep. Maar dit ligt in lijn met de hogere score op de maatstaf bijstandsontvangers in de algemene uitkering.

Jeugdzorg met verblijf

In vergelijking met de referentiegemeenten heeft Zevenaar veel jongeren in een jeugdzorgtraject met verblijf. Dat is een dure voorziening. Dat zien we ook terug in de hogere kosten voor Jeugdzorg met verblijf in vergelijking met de referentiegroep.

Hogere kosten voor WMO-dienstverlening

De kosten voor WMO-dienstverlening (huishoudelijke hulp en vervoer) vallen in Zevenaar hoger uit dan de referentiegroep.

BMC
YACHT GROUP

Hoofdlijnen van de benchmark

Omschrijving	Nederland	Grootte-klasse	Referentie-groep	Zevenaar
Algemene Uitkering	2.374	2.002	2.042	**2.129**
Belastingen	354	273	271	**333**
Bestuur en Burgerzaken	-89	-93	-96	**-61**
Overhead	-464	-411	-350	**-386**
Overige baten en lasten	-11	-16	-38	**-24**
Veiligheid	-138	-111	-106	**-104**
Verkeer, vervoer en waterstaat	-238	-182	-185	**-150**
Economie	-1	0	-14	**-15**
Onderwijs	-133	-103	-110	**-111**
Sport, cultuur en recreatie	-304	-241	-266	**-229**
Sociaal domein	-1.269	-1.013	-1.059	**-1.305**
Volksgezondheid en milieu	-48	-40	-39	**-76**
Ruimtelijke ontwikkeling en wonen	-68	-65	-70	**-77**
Reserves	36	2	20	**76**

BMC
YACHT GROUP

Maatstaven van de algemene uitkering

Gemiddeld € 80 per inwoner meer dan de referentiegroep
Op de volgende pagina is een vergelijking gemaakt op basis van de maatstaven van de algemene uitkering. Per saldo ontvangt Zevenaar € 80 per inwoner meer dan het gemiddelde van de referentiegroep.

Meer huishoudens met een laag inkomen en meer bijstandsontvangers
Vergeleken met de referentiegroep heeft Zevenaar meer huishoudens met een laag inkomen en ook meer bijstandsontvangers. Dat zien we terugkomen in de maatstaven voor de algemene uitkering. Op deze onderdelen ontvangt Zevenaar, omgerekend in een bedrag per inwoner een hoger bedrag dan het gemiddelde van de referentiegroep. Dit vertaalt zich ook in hogere uitgaven op het taakveld 6.3 (inkomensvoorzieningen).

Maatstaf jongeren
De gemeenten in de referentiegroep hebben naar verhouding een iets jongere bevolking en een iets sterkere centrumfunctie. Dat vertaalt zich omgerekend in een lager bedrag per inwoner op deze maatstaven.

Sociaal Domein
Ten opzichte van de referentiegroep ontvangt Zevenaar een lager bedrag voor de integratieuitkering Sociaal Domein. Dit heeft met name betrekking op de uitkering in het kader van de Participatiewet. De vergoeding voor de mensen die onder de oude WSW-regeling vallen, valt hier ook onder. Het ligt in de rede om te veronderstellen dat Zevenaar een kleinere WSW-doelgroep heeft dan het gemiddelde van de referentiegroep. Dat zien we ook terug bij de uitgaven op het taakveld 6.4 (Begeleide participatie).

Hogere uitgaven op taakveld 6.5
Ondanks het feit dat de gemeente Zevenaar een lager bedrag ontvangt op de integratieuitkering Sociaal Domein, zien we op het taakveld 6.5 relatief hoge uitgaven.

BMC
YACHT GROUP

Omschrijving	Nederland	Grootte-klasse	Referentie-groep	Zevenaar
inwoners	526	526	526	**526**
lage inkomens met drempel	441	419	443	**541**
regionale centrumfunctie	185	110	163	**135**
inwoners jongeren jonger dan 18 jaar	148	148	147	**136**
bijstandsontvangers	131	97	96	**119**
omgevingsadressendichtheid (oad)	88	60	69	**59**
oppervlakte bebouwing woonkernen * bodemfactor woonkernen	86	93	94	**81**
inwoners 75 plus met drempel	70	87	89	**98**
inwoners met migratieachtergrond	61	40	40	**31**
oppervlakte bebouwing woonkernen	51	55	59	**51**
landelijke centrumfunctie	50	27	42	**32**
inwoners met laag opleidingsniveau met drempel	37	40	40	**53**
eenpersoonshuishoudens	39	34	34	**36**
woonruimten * bodemfactor woonkernen	35	35	35	**35**
oppervlakte bebouwing buitengebied	20	28	20	**27**
vast bedrag voor iedere gemeente	30	41	42	**30**
bedrijven	24	24	23	**20**
leerlingen (V)SO	15	10	14	**7**
meerkernigheid	35	51	22	**50**
leerlingen VO	21	18	25	**17**
lokale centrumfunctie	15	14	15	**14**
oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheid	15	12	7	**6**
Oppervlakte historische kern	8	7	2	**6**
overige	91	101	76	**92**
OZB niet woningen eigenaren	-48	-45	-46	**-43**
OZB niet woningen gebruikers	-35	-32	-33	**-32**
OZB woningen eigenaren	-115	-116	-113	**-97**
Herindeling	1	1	2	**0**
Suppletie-uitkeringen	-10	7	-20	**-13**
Art. 12	1	0	0	**0**
Sociaal domein	219	107	133	**109**
Integratie-uitkeringen	0	0	0	**0**
Decentralisatie-uitkeringen	10	9	7	**6**
G4 / Artikel 12 / verschil 2023 - 2024	127			
Verschil IV3 - Maatstafanalyse		-4	-11	**-3**
Totaal begroting 2024	**2.374**	**2.002**	**2.042**	**2.129**

Benchmark maatstaven Algemene uitkering

- De gepresenteerde cijfers zijn in bedragen per inwoner
- De maatstaven zijn geanalyseerd op de begrotingsanalyse 2024

Positieve afwijking van meer dan 25 euro

Positieve afwijking van 10 tot 25 euro

Negatieve afwijking van meer dan 25 euro

Negatieve afwijking van 10 tot 25 euro

BMC YACHT GROUP

Beleidsruimte

BMC

YACHT GROUP

Beleidsruimte (1)

Wet en regelgeving en maatschappelijke normen zijn van belang

Een belangrijke element bij het inventariseren van mogelijkheden voor bezuinigingen is het dat gemeenten te maken hebben met een groot aantal taken die hen van Rijkswege zijn opgelegd. Beïnvloedbare ruimte of beleidsvrijheid is een *relatief begrip*. Gemeenten hebben zich niet alleen aan *wet- en regelgeving te houden*, maar dienen zich ook rekenschap te geven van *maatschappelijke normen*. Zo is er in theorie veel beleidsvrijheid in het sociaal domein, maar maatschappelijk worden verschillen daar veel minder geaccepteerd dan in sommige andere domeinen. Er bestaat dan ook geen absoluut objectieve maat voor het vaststellen van de mate van beleidsvrijheid. Dat erkent ook de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB). De Raad heeft in een adviesrapport een analyse gemaakt van het gemeentelijke takenpakket en inzichtelijk gemaakt welke factoren de mate van beleidsvrijheid bepalen.

De mate van beleidsvrijheid wordt onder meer bepaald door:

a. De mate waarin decentrale overheden de mogelijkheid hebben zelf aanvullende regels te stellen;
b. De gedetailleerdheid waarin gemeenten zich moeten houden aan uitvoeringsregels;
c. De mate waarin er besluitvormingsregels gelden waaraan de gemeenten zich hebben te houden;
d. De mate waarin gemeenten verplicht, dan wel aangewezen zijn of geheel vrij zijn in het aangaan van samenwerkingsverbanden.

Beïnvloedbaar is niet hetzelfde als “franje”

Beïnvloedbaar wil alleen maar zeggen of de gemeente een eigen afweging heeft om bepaalde uitgaven wel of niet te doen. Beïnvloedbaar is niet per definitie hetzelfde als “franje”. Het is zeer wel denkbaar dat de gemeente de eigen beleidsruimte gebruikt voor taken die alom noodzakelijk worden ervaren. Bij deze analyse staat de vraag centraal of de gemeente hierbij een eigen afwegingsruimte heeft.

BMC
YACHT GROUP

Beleidsruimte (2)

Indicatieve rangorde naar de mate van beleidsvrijheid

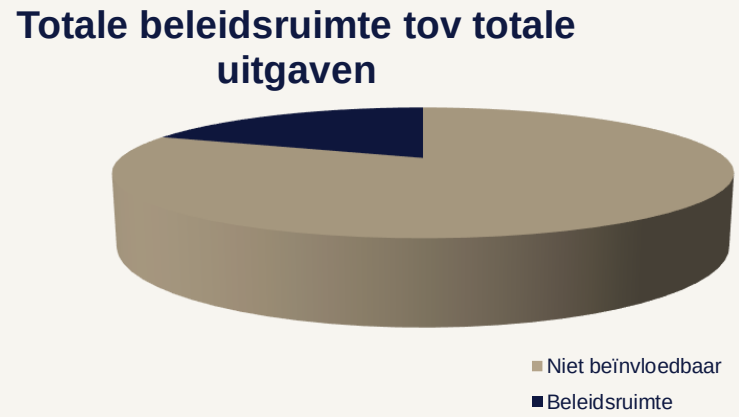
Daarmee komt de Raad tot een rangorde naar de mate van beleidsvrijheid over de verschillende uitgavenclusters. Het betreft hier de netto-uitgaven (na aftrek van corresponderende inkomsten), ongeveer 65% van de totale uitgaven. Bij een score 1 is er weinig sprake van beleidsvrijheid en bij een score van 10 is er sprake van volledige beleidsvrijheid. Deze scores zijn door ons omgezet in percentage ten behoeve van de doorrekening. Dat geeft het volgende beeld.

Beleidsterrein	Indicatieve score	Mate van beleidsvrijheid
Inkomen en participatie	2	10%
Bestuur en organisatie	2	10%
Jeugdzorg	3	15%
Onderwijs / educatie	3	15%
Wijkteams en welzijnswerk	3	15%
WMO & opvangvoorzieningen	4	33%
Openbare orde en veiligheid	4	33%
Volksgezondheid	4	33%
Openbare ruimte	7	66%
Economie	8	80%
Cultuur, sport en recreatie	9	90%

Daarnaast hebben we een correctie aangebracht voor de kapitaallasten.

De vrije beleidsruimte bedraagt ongeveer 19% van de totale lasten

Op basis van deze uitgangspunten hebben we de modelmatige vrije beleidsruimte van de gemeente Zevenaar berekend. De uitkomsten hiervan hebben we weergegeven op de volgende pagina. Daaruit blijkt dat van de totale uitgaven van € 165 miljoen een bedrag van € 32 miljoen vrij beïnvloedbaar is.

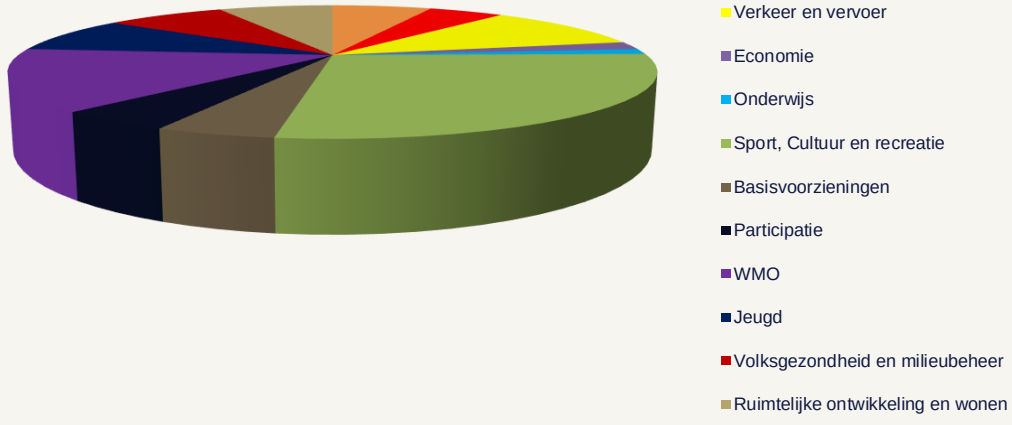

BMC
YACHT GROUP

Beleidsruimte: totaal overzicht

Bedragen x € 1.000	Bruto uitgaven	Kapitaal-lasten	Na correctie	Baten	Netto uitgaven	Beleids-ruimte
Bestuur en organisatie	23.083	866	22.217	2.890	19.327	2.000
Openbare orde en veiligheid	4.822	34	4.788	131	4.657	1.500
Verkeer en vervoer	5.988	632	5.356	279	5.077	3.300
Economie	853	37	816	45	771	600
Onderwijs	6.098	2.376	3.722	1.077	2.645	400
Sport, Cultuur en recreatie	11.724	520	11.204	1.421	9.783	8.700
Basisvoorzieningen	10.326	25	10.301	591	9.710	1.500
Participatie	26.700	0	26.700	11.464	15.236	1.500
WMO	15.878	0	15.878	1.635	14.243	4.700
Jeugd	19.576	0	19.576	0	19.576	2.700
Volksgezondheid en milieubeheer	5.639	81	5.558	804	4.754	2.400
Ruimtelijke ontwikkeling en wonen	4.730	29	4.701	1.250	3.451	2.300
Totaal clusters	**135.417**	**4.600**	**130.817**	**21.587**		
Algemene Middelen	30.061			143.881		
Totaal	**165.478**			**165.468**		**31.600**

Beleidsruimte alle beleidsterreinen

BMC YACHT GROUP

Beleidsruimte vergelijken met andere gemeenten

Beleidsruimte: hoger dan in de referentiegemeenten

Op de volgende pagina is de vrije beleidsruimte van Zevenaar vergeleken met die van andere gemeenten. Om te kunnen vergelijken zijn de bedragen uitgedrukt in een bedrag per inwoner. De omvang van de vrije beleidsruimte ligt € 20 per inwoner hoger dan het gemiddelde van de referentiegemeenten.

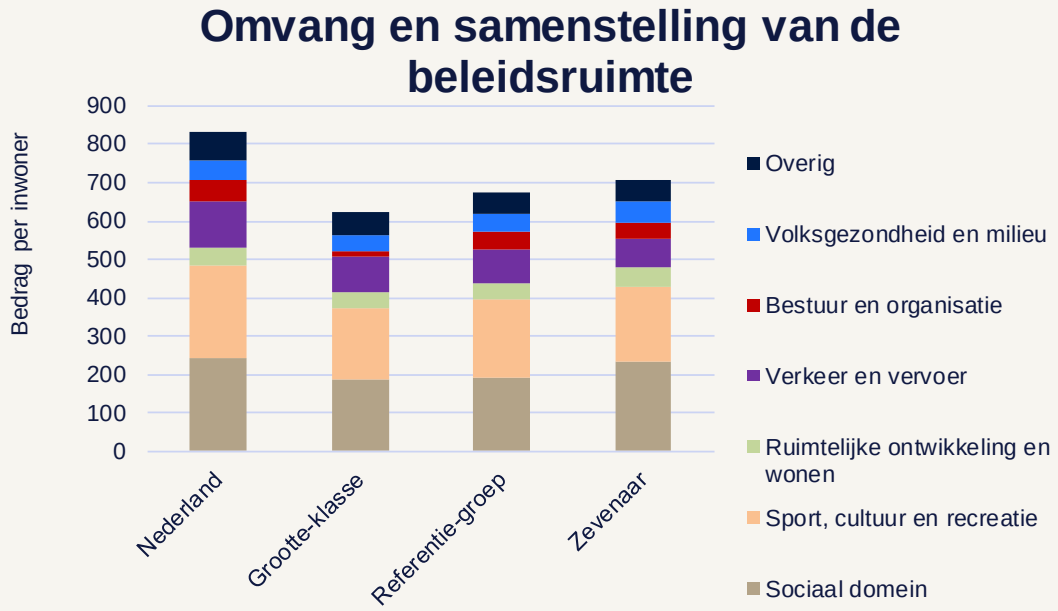
Meer uitgaven, dan ook een hogere beleidsruimte

We gaan hier uit van een modelmatige benadering van de beleidsruimte. Als een gemeente meer uitgeeft dan de referentiegroep, dan wordt de vrije beleidsruimte geacht toe te nemen. We zien op WMO en Jeugd dat de gemeente daar, omgerekend in een bedrag per inwoner een hogere beleidsruimte heeft, omdat de gemeente op deze terreinen meer uitgeeft dan het gemiddelde van de referentiegroep.

BMC
YACHT GROUP

Omvang en samenstelling van de beleidsruimte vergeleken met andere gemeenten

Bedragen per inwoner	Nederland	Grootte-klasse	Referentie-groep	Zevenaar
Bestuur en Organisatie	56	12	47	43
Openbare orde en veiligheid	45	36	35	34
Verkeer en vervoer	116	92	88	74
Economie	16	12	12	14
Onderwijs	14	10	10	9
Sport, cultuur en recreatie	242	188	206	194
Basisvoorzieningen	35	28	25	32
Participatie	31	26	29	34
WMO	88	83	86	100
Jeugd	49	44	50	65
Opvangvoorzieningen	41	4	1	5
Volksgezondheid en milieu	51	46	44	54
Ruimtelijke ontwikkeling en wonen	47	42	43	51
Totaal beleidsruimte	**832**	**623**	**674**	**708**
Totaal lasten	**4.369**	**3.449**	**3.411**	**3.673**
Percentage	**19,1%**	**18,1%**	**19,8%**	**19,3%**

BMC YACHT GROUP

Voorzet voor een verdeling van de taakstelling

BMC

YACHT GROUP

Naar rato van de vrije beleidsruimte

Taakstelling naar rato van de vrije beleidsruimte

In dit overzicht is de taakstelling bepaald naar rato van de modelmatige vrije beleidsruimte. Een beleidsterrein met een grote mate van vrije beleidsruimte deelt zwaarder mee in de bezuinigingstaakstelling dan een beleidsterrein waar de vrije beleidsruimte veel geringer is.

Bedragen x € 1.000	Bruto uitgaven	Kapitaal-lasten	Na correctie	Baten	Netto uitgaven	Beleids-ruimte	Aandeel	Taak stelling
Bestuur en organisatie	23.083	866	22.217	2.890	19.327	2.000	6,3%	600
Openbare orde en veiligheid	4.822	34	4.788	131	4.657	1.500	4,7%	500
Verkeer en vervoer	5.988	632	5.356	279	5.077	3.300	10,4%	1.000
Economie	853	37	816	45	771	600	1,9%	200
Onderwijs	6.098	2.376	3.722	1.077	2.645	400	1,3%	100
Sport, Cultuur en recreatie	11.724	520	11.204	1.421	9.783	8.700	27,5%	2.700
Basisvoorzieningen	10.326	25	10.301	591	9.710	1.500	4,7%	500
Participatie	26.700	0	26.700	11.464	15.236	1.500	4,7%	500
WMO	15.878	0	15.878	1.635	14.243	4.700	14,9%	1.500
Jeugd	19.576	0	19.576	0	19.576	2.700	8,5%	900
Volksgezondheid en milieubeheer	5.639	81	5.558	804	4.754	2.400	7,6%	800
Ruimtelijke ontwikkeling en wonen	4.730	29	4.701	1.250	3.451	2.300	7,3%	700
Totaal clusters	**135.417**	**4.600**	**130.817**	**21.587**	**109.230**			
Algemene Middelen	30.061			143.881				
Totaal	**165.478**			**165.468**		**31.600**		**10.000**

BMC
YACHT GROUP

Naar rato van de benchmark

Taakstelling naar rato van de vrije beleidsruimte

In deze tabel hebben we de taakstelling bepaald op basis van de benchmark. Het is een modelmatige berekening. We brengen de netto-lasten op het niveau van het gemiddelde van de referentiegroep. Een eventueel restant wordt verdeeld naar rato van de vrije beleidsruimte.

Deze benadering is ingegeven door de redenering dat alle netto-uitgaven die boven het gemiddelde van de referentiegroep uitkomen een volledige beleidsvrijheid kennen. Dat is dus een andere benadering dan de benadering in de vorige paragraaf. Daar gingen we impliciet uit van de veronderstelling dat hogere uitgaven een relatief even grote vrije beleidsruimte kennen.

In dat geval zijn er een paar programma's die er budget bij krijgen: het programma verkeer en vervoer en het programma sport, cultuur en recreatie. Die programma's krijgen in dit model een negatieve taakstelling. Dat leidt ertoe dat uiteindelijk de volledige taakstelling in deze benadering bij het sociaal domein terechtkomt.

	Referentie groep	Zevenaar	Verschil	Verschil	Restant taakstelling	Totaal taakstelling
	(per inw.)	(per inw.)	(per inw.)	(x € 1.000)		
Bestuur en Organisatie	446	447	1	45	93	100
Openbare orde en veiligheid	106	104	-2	-106	78	0
Verkeer en vervoer	178	127	-51	-2.302	156	-2.100
Economie	15	18	3	130	31	200
Onderwijs	110	111	1	50	16	100
Sport, cultuur en recreatie	266	229	-38	-1.689	421	-1.300
Basisvoorzieningen	171	216	45	2.028	78	2.100
Participatie	288	338	50	2.272	78	2.300
WMO	260	302	42	1.912	234	2.100
Jeugd	336	435	98	4.431	140	4.600
Opvangvoorzieningen	4	14	10	430	125	600
Volksgezondheid en milieu	92	107	16	707	109	800
Ruimtelijke ontwikkeling en wonen	67	77	10	450	0	500
Totaal	**2.340**	**2.525**	**186**	**8.357**	**1.558**	**10.000**

BMC
YACHT GROUP

Op basis van het VNG-Advies

Taakstelling op basis van het VNG

In dit overzicht hebben we een taakstelling van € 10 modelmatig doorgerekend aan de hand van het advies van de VNG, waarbij we de eigen taken (sport, cultuur, recreatie en economie) volledig hebben ontzien. Dat betekent dat de bezuinigingstaakstelling volledig op de medebewindstaken komt te liggen. Afgezien van een aantal taakvelden die we tot de algemene middelen rekenen, betreffen de meeste taakvelden in meer of mindere mate medebewindstaken. De volledig eigen (autonome) taken hebben betrekking op de taakvelden sport, cultuur, recreatie en economie.

Deze rechtlijnige doorvertaling van het VNG-advies heeft tot gevolg dat ongeveer de helft van de taakstelling bij het sociaal domein komt te liggen (Basisvoorzieningen, Participatie, Wmo en Jeugd: € 4,6 miljoen van de benodigde € 10 miljoen). In feite worden alle overige taakstellingen met ongeveer 50% verzwaard. Dat is niet verwonderlijk, omdat de beleidsterreinen waar een grote vrije beleidsruimte geldt, niet meedoen in de taakstelling.

Bedragen x € 1.000	Bruto uitgaven	Kapitaal-lasten	Na correctie	Baten	Netto uitgaven	Beleids-ruimte	Aandeel	VNG
Bestuur en organisatie	23.083	866	22.217	2.890	19.327	2.000	9,0%	900
Openbare orde en veiligheid	4.822	34	4.788	131	4.657	1.500	6,7%	700
Verkeer en vervoer	5.988	632	5.356	279	5.077	3.300	14,8%	1.400
Economie	853	37	816	45	771	600	0,0%	0
Onderwijs	6.098	2.376	3.722	1.077	2.645	400	1,8%	200
Sport, Cultuur en recreatie	11.724	520	11.204	1.421	9.783	8.700	0,0%	0
Basisvoorzieningen	10.326	25	10.301	591	9.710	1.500	6,7%	700
Participatie	26.700	0	26.700	11.464	15.236	1.500	6,7%	700
WMO	15.878	0	15.878	1.635	14.243	4.700	21,1%	2.100
Jeugd	19.576	0	19.576	0	19.576	2.700	12,1%	1.200
Volksgezondheid en milieubeheer	5.639	81	5.558	804	4.754	2.400	10,8%	1.100
Ruimtelijke ontwikkeling en wonen	4.730	29	4.701	1.250	3.451	2.300	10,3%	1.000
Totaal clusters	**135.417**	**4.600**	**130.817**	**21.587**	**109.230**			
Algemene Middelen	30.061			143.881				
Totaal	**165.478**			**165.468**		**31.600**		**10.000**

BMC
YACHT GROUP

Overzicht van de varianten

In deze tabel zijn de varianten naast elkaar gezet, om een beeld te krijgen van de verschillende effecten ervan. Daar is nog een vierde variant aan toegevoegd: naar rato van de omvang van de netto (gecorrigeerde) uitgaven. Dat geeft het volgende beeld.

			Taakstelling op basis van			
Bedragen x € 1.000	**Netto uitgaven**	**Beleids-ruimte**	**Beleids ruimte**	**Bench mark**	**VNG**	**Netto uitgaven**
Bestuur en organisatie	19.327	2.000	**600**	**1.600**	**900**	**1.800**
Openbare orde en veiligheid	4.657	1.500	**500**	**400**	**700**	**400**
Verkeer en vervoer	5.077	3.300	**1.000**	**400**	**1.400**	**500**
Economie	771	600	**200**	**100**	**0**	**100**
Onderwijs	2.645	400	**100**	**400**	**200**	**200**
Sport, Cultuur en recreatie	9.783	8.700	**2.700**	**800**	**0**	**900**
Basisvoorzieningen	9.710	1.500	**500**	**700**	**700**	**900**
Participatie	15.236	1.500	**500**	**1.200**	**700**	**1.400**
WMO	14.243	4.700	**1.500**	**1.600**	**2.100**	**1.300**
Jeugd	19.576	2.700	**900**	**2.100**	**1.200**	**1.800**
Volksgezondheid en milieubeheer	4.754	2.400	**800**	**400**	**1.100**	**400**
Ruimtelijke ontwikkeling en wonen	3.451	2.300	**700**	**300**	**1.000**	**300**
Totaal clusters	**109.230**					
Totaal		**31.600**	**10.000**	**10.000**	**10.000**	**10.000**

BMC
YACHT GROUP

Verdiepende cijfers
IV3 Benchmark

BMC

YACHT GROUP

Financiën - algemeen

BMC

YACHT GROUP

Financiën - algemeen

Financiële ratio's

De solvabiliteitsratio (de verhouding tussen het eigen vermogen en het vreemd vermogen ligt in Zevenaar onder het landelijk gemiddelde. De De afhankelijkheidsquote (de mate waarin de gemeente afhankelijk is van rijksuitkeringen) ligt in Zevenaar lager dan bij het gemiddelde van de referentiegroep. De inkomsten uit de grondexploitatie zijn hier mede de oorzaak van.

De boekwaarde van de grondexploitatie, uitgedrukt in een percentage van de inkomsten (voorraadquote) ligt in Zevenaar hoger dan in de referentiegemeenten.

De hoge voorraadquote en de een solvabiliteitsratio die onder het gemiddelde ligt zorgt er mede voor dat de netto schuldquote (netto schuld uitgedrukt in een percentage van de jaarlijkse inkomsten) uitkomt boven het gemiddelde van de referentiegroep.

Ratio's demografie

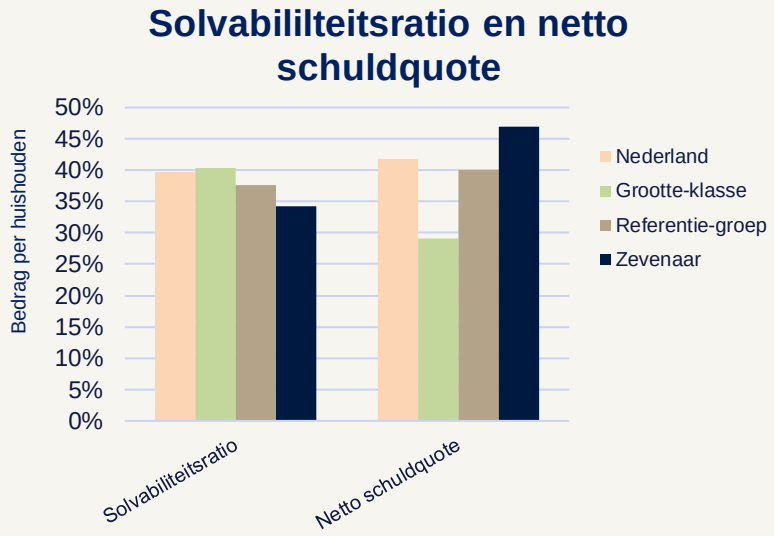
De groene druk (het aantal jongeren t/m 19 jaar, uitgedrukt in een percentage van de bevolking tussen 20 en 65 jaar) ligt in Zevenaar lager ten opzichte van het gemiddelde van de referentiegroep, terwijl de grijze druk wat hoger ligt.

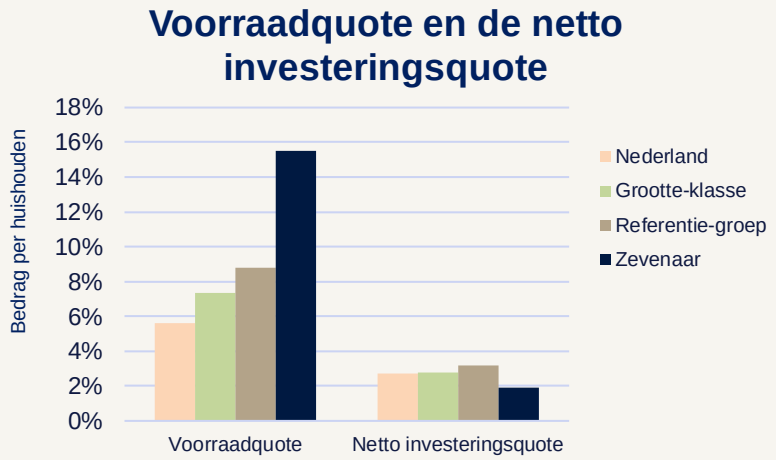
Ratio's woonlasten

De woonlasten liggen in Zevenaar in lijn met die van de referentiegroep. De OZB-opbrengst van de niet-woningen ligt hoger dan in de referentiegroep. De aftrekpost in de algemene uitkering die gebaseerd is op de gemiddelde waarde ligt in lijn met de referentiegroep. Dat duidt erop dat het tarief in Zevenaar hoger ligt dan in de referentiegroep.

BMC
YACHT GROUP

Financiële ratio’s

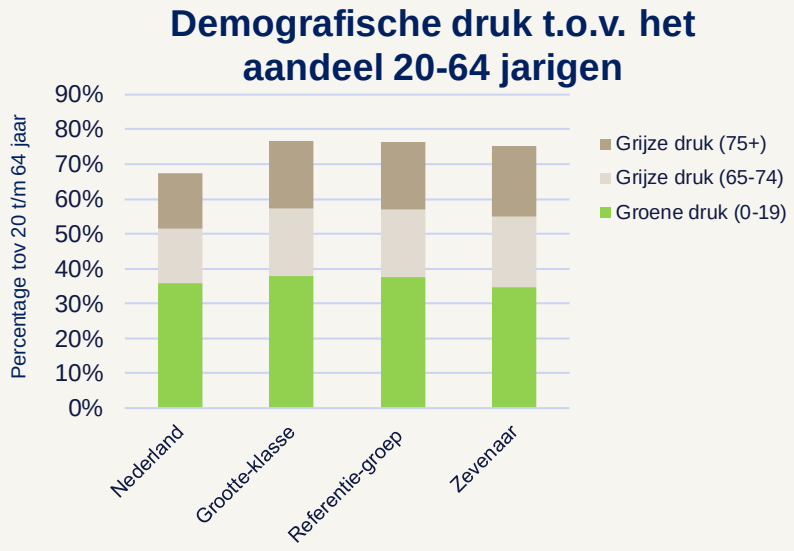

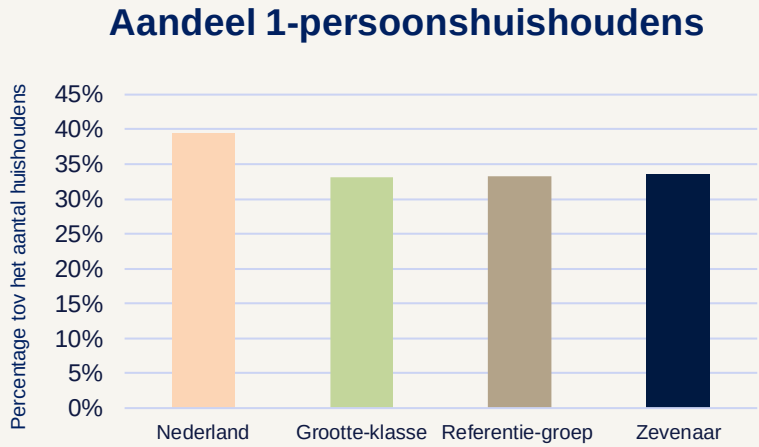

Omschrijving	Nederland	Grootte-klasse	Referentie-groep	Zevenaar
Solvabiliteitsratio	**39,7%**	**40,4%**	**37,6%**	**34,3%**
Netto schuldquote	**41,7%**	**29,1%**	**40,0%**	**46,9%**
Voorraadquote	**5,6%**	**7,3%**	**8,8%**	**15,5%**
Afhankelijkheidsratio	**68,5%**	**69,1%**	**70,9%**	**62,1%**
Netto investeringsquote	**2,7%**	**2,8%**	**3,2%**	**1,9%**

BMC
YACHT GROUP

Ratio’s Demografie

Omschrijving	Nederland	Grootte-klasse	Referentie-groep	Zevenaar
Demografische druk	**70,3%**	**79,5%**	**79,3%**	**79,6%**
Groene druk (tov 20 t/m 64 jaar)	**35,9%**	**38,0%**	**37,7%**	**34,8%**
Grijze druk (tov 20 t/m 64 jaar)	**34,4%**	**41,5%**	**41,6%**	**44,8%**
w.v. Grijze druk (65-74)	**18,7%**	**22,3%**	**22,3%**	**24,6%**
w.v. Grijze druk (75+)	**15,7%**	**19,3%**	**19,3%**	**20,2%**
Aandeel 1-persoonshuishoudens	**39,5%**	**33,1%**	**33,3%**	**33,5%**

BMC
YACHT GROUP

Woonlasten

BMC

YACHT GROUP

Woonlasten

OZB

Wanneer we de Begroting 2024-gegevens vergelijken, zien we op hoofdlijnen dat de belastingopbrengsten van Zevenaar op het niveau liggen van de referentiegroep. De OZB-opbrengst ligt beduidend hoger dan die van de referentiegroep.

Parkeerbelasting

De opbrengst voor de parkeerbelasting is in Zevenaar hoger dan in de referentiegemeenten.

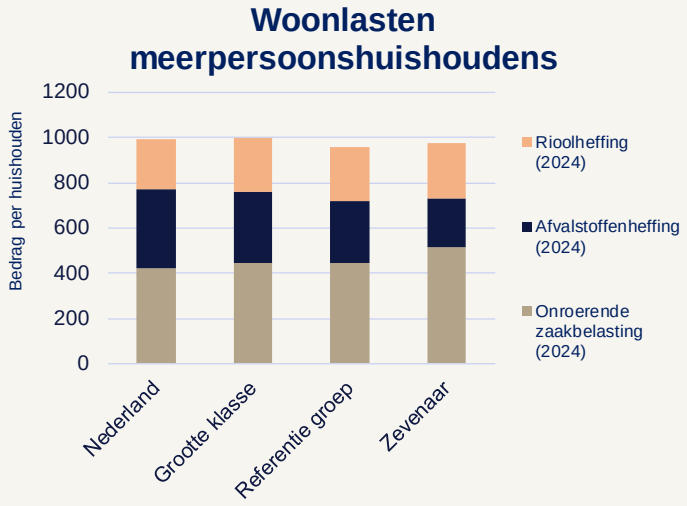
Afvalstoffenheffing

In de statistieken, zoals die door het COELO worden gehanteerd, ligt de afvalstoffenheffing per huishouden in Zevenaar beduidend lager dan het gemiddelde in de referentiegroep. Dat kan worden veroorzaakt door Diftar en de uitgangspunten die in de COELO vergelijking zijn gekozen.

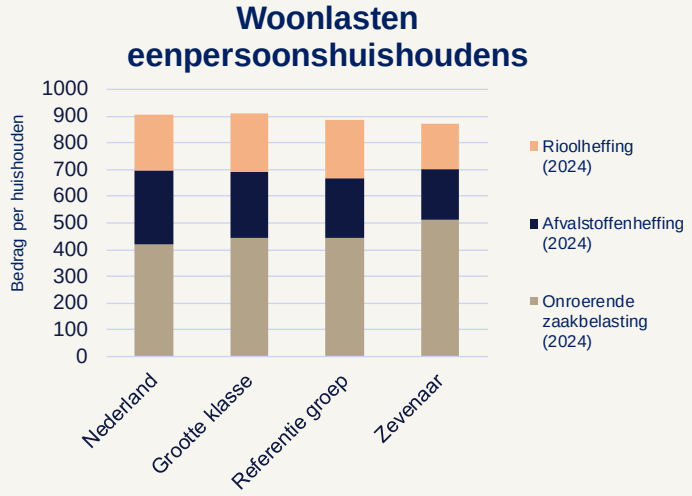
BMC
YACHT GROUP

Ratio’s: Woonlasten

Omschrijving	Nederland	Grootte klasse	Referentie groep	Zevenaar
Woonlasten meerpersoonshuishouden (2024)	994	999	957	975
Onroerende zaakbelasting (2024)	420	443	444	513
Afvalstoffenheffing (2024)	351	319	277	219
Rioolheffing (2024)	223	237	236	243
Onbenutte belastingscapaciteit	0,2%	0,8%	0,6%	-2,3%

Omschrijving	Nederland	Grootte klasse	Referentie groep	Zevenaar
Woonlasten eenpersoonshuishouden (2024)	906	912	888	871
Onroerende zaakbelasting (2024)	420	443	445	512
Afvalstoffenheffing (2024)	275	251	222	190
Rioolheffing (2024)	211	217	222	169

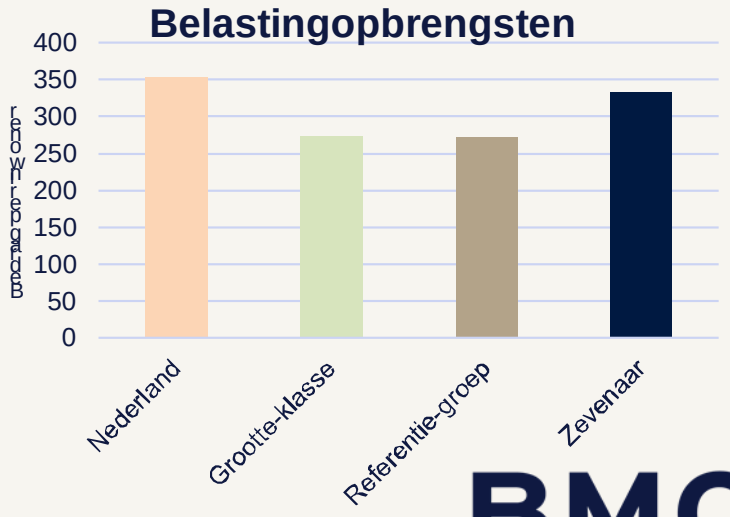

BMC
YACHT GROUP

Benchmark op basis van de begroting 2024

Omschrijving	Nederland	Grootte-	Referentie-	Zevenaar
0.61 OZB woningen	149	155	154	**175**
0.62 OZB niet-woningen	146	104	108	**131**
0.63 Parkeerbelasting	55	12	8	**28**
0.64 Belastingen overig	3	1	2	**-1**
Totaal	**354**	**273**	**271**	**333**

BMC
YACHT GROUP

Veiligheid

BMC
YACHT GROUP

Veiligheid

Ratio’s: Openbare orde en veiligheid

De gepresenteerde ratio’s liggen in lijn met die van de referentiegroep.

Benchmark

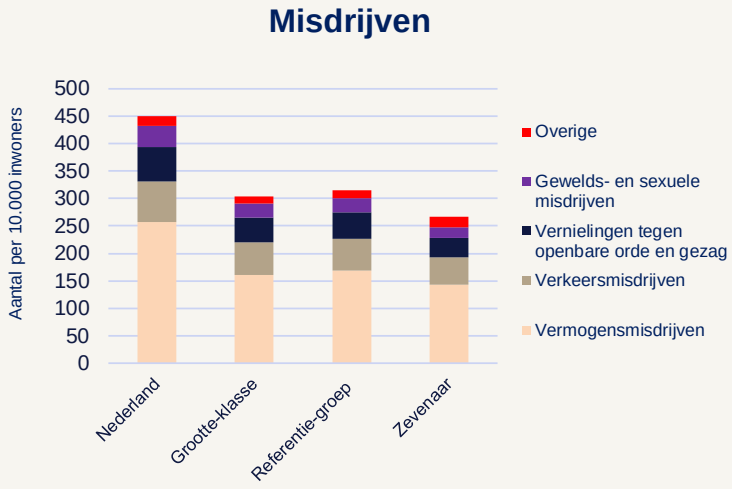
In de benchmark scoort Zevenaar rond het gemiddelde van de referentiegroep. Dit wordt mede veroorzaakt door het feit dat veel beleid is vastgelegd in wet- en regelgeving en bovendien ook regionaal is vormgegeven.

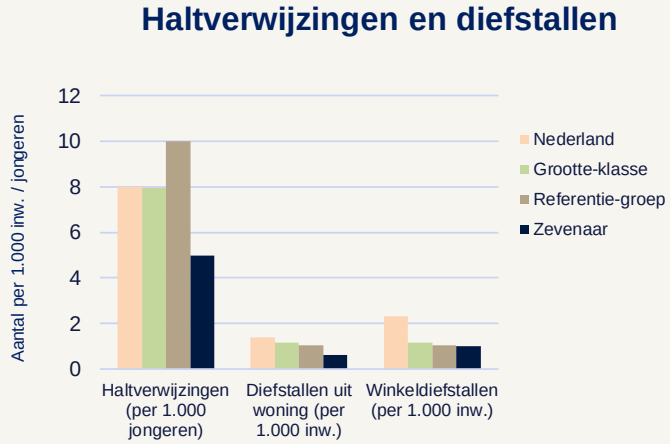
BMC
YACHT GROUP

Ratio's: Openbare orde en veiligheid

Aantal per jaar per 10.000 inwoners	Nederland	Grootte-klasse	Referentie-groep	Zevenaar
Misdrijven	**450**	**304**	**316**	**266**
Vermogensmisdrijven	**257**	**161**	**169**	**142**
Verkeersmisdrijven	**74**	**59**	**57**	**50**
Vernielingen tegen openbare orde en gezag	**62**	**45**	**49**	**36**
Gewelds- en sexuele misdrijven	**39**	**26**	**27**	**19**
Overige	**19**	**13**	**15**	**19**

Omschrijving	Nederland	Grootte-klasse	Referentie-groep	Zevenaar
Haltverwijzingen (per 1.000 jongeren)	**8,0**	**8,0**	**10,0**	**5,0**
Diefstallen uit woning (per 1.000 inw.)	**1,4**	**1,2**	**1,1**	**0,6**
Winkeldiefstallen (per 1.000 inw.)	**2,3**	**1,2**	**1,0**	**1,0**

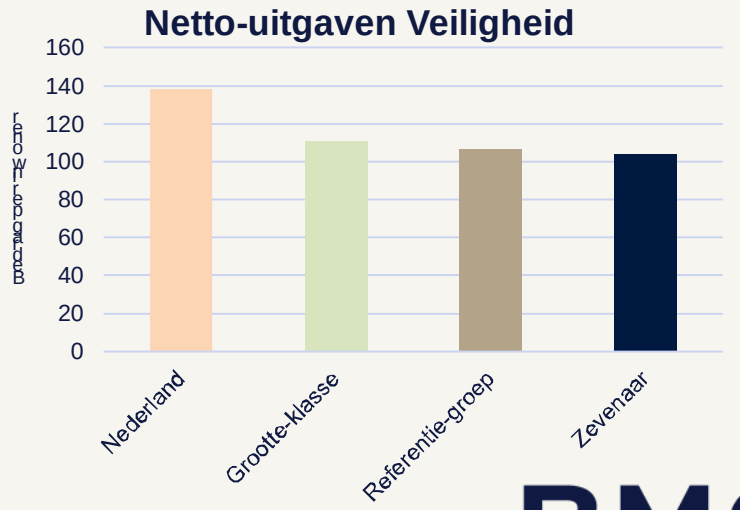

BMC
YACHT GROUP

Benchmark op basis van de begroting 2024

Programma 1	Nederland	Grootte-klasse	Referentie-groep	Zevenaar
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-84	-77	-72	**-75**
1.2 Openbare orde en veiligheid	-54	-34	-35	**-29**
Totaal	**-138**	**-111**	**-106**	**-104**

BMC
YACHT GROUP

Verkeer en vervoer

BMC
YACHT GROUP

Verkeer en vervoer

Lagere netto uitgaven voor onderhoud wegen
De netto-uitgaven per inwoner voor Verkeer en vervoer is € 126 ten opzichte van € 150 in de referentiegemeenten, Zevenaar geeft hier gemiddeld minder uit dat de referentiegemeenten.

Maar ook een lagere score bij de algemene uitkering
Bij de maatstaven voor de algemene uitkering scoort Hoorn ook lager op de oppervlaktemaatstaven. (oppervlakte bebouwing woonkernen)

Kosten parkeren
In vergelijking met de referentiegroep maakt Zevenaar meer kosten voor parkeren. Daar staan de extra opbrengsten voor parkeerbelasting tegenover (onderdeel belastingen). Daar zien we een hogere opbrengst ten opzichte van de referentiegroep.

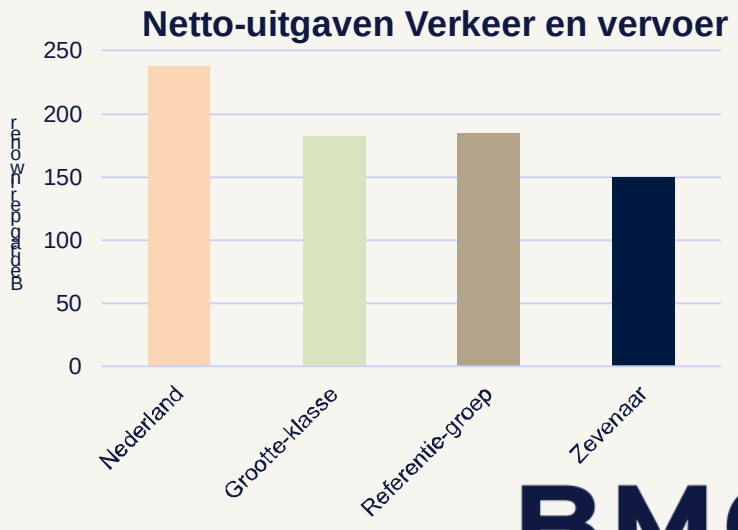
BMC
YACHT GROUP

Benchmark op basis van de begroting 2024

Programma 2	Nederland	Grootte-klasse	Referentie-groep	Zevenaar
2.1 Verkeer en vervoer	-206	-168	-150	**-126**
2.2 Parkeren	-17	-7	-7	**-23**
2.3 Recreatieve havens	-1	-1	0	**0**
2.4 Economische havens en waterwegen	-7	-4	-3	**0**
2.5 Openbaar vervoer	-7	-3	-24	**0**
Totaal	**-238**	**-182**	**-185**	**-150**

.

Economie

BMC

YACHT GROUP

Economie

Ratio’s werk en inkomen

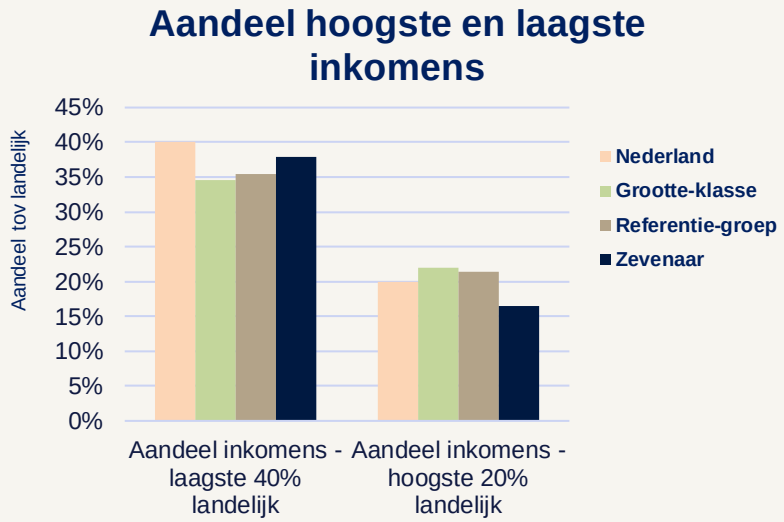
In Zevenaar is het aantal banen per 1.000 inwoners net iets lager dan de referentiegemeenten. Zowel de laagste als de hoogste inkomens zijn in Zevenaar ondervertegenwoordigd, ten opzichte van het landelijke beeld. De referentiegroep kent verhoudingsgewijs meer huishoudens met een hoger inkomen en minder huishoudens met een laag inkomen.

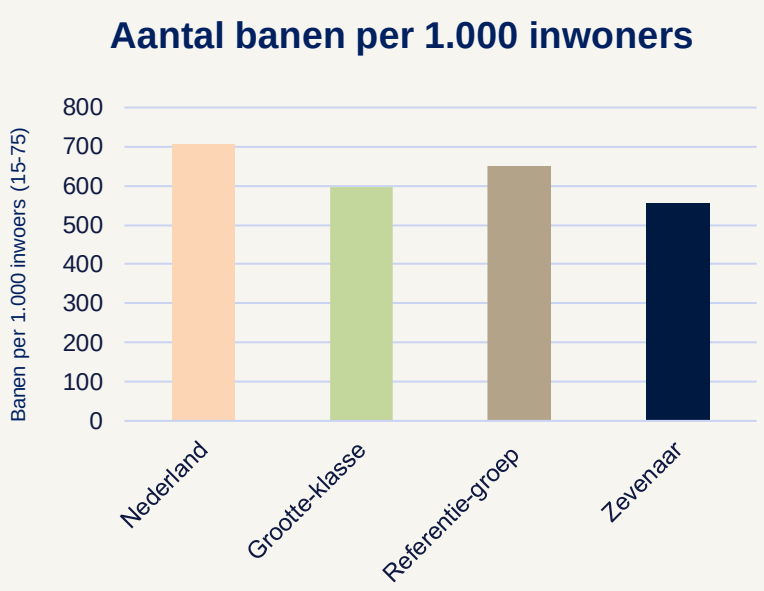
Economische ontwikkeling

De financiële benchmark levert geen verschillen op.

BMC
YACHT GROUP

Ratio’s Werk en inkomen

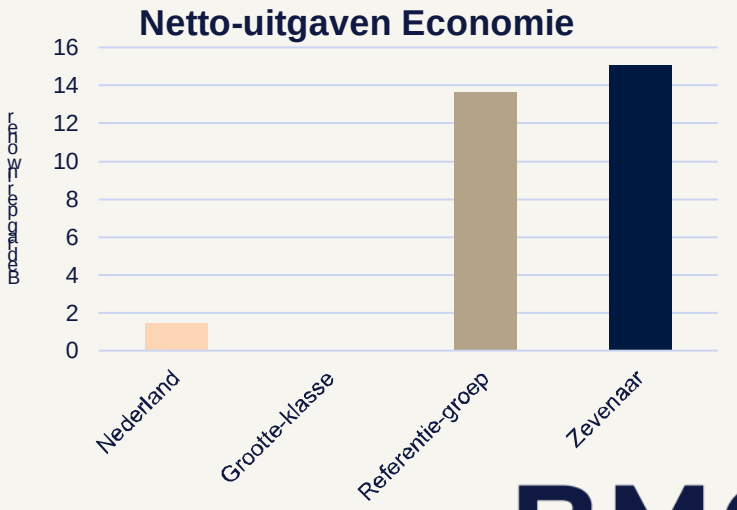
Omschrijving	Nederland	Grootte-klasse	Referentie-groep	Zevenaar
Aandeel inkomens - laagste 40% landelijk	**40,1%**	**34,6%**	**35,4%**	**37,9%**
Aandeel inkomens - hoogste 20% landelijk	**20,0%**	**22,0%**	**21,4%**	**16,5%**
Netto arbeidsparticipatie	**72,2%**	**72,7%**	**73,1%**	**71,0%**
Aantal banen per 1.000 inwoners (15-74)	**704**	**597**	**651**	**556**
Functiemenging (0= volledig wonen / 100 = volledig werken)	**53,8**	**49,5**	**51,4**	**47,5**

BMC
YACHT GROUP

Benchmark op basis van de begroting 2024

Programma 3	Nederland	Grootte-klasse	Referentie-groep	Zevenaar
3.1 Economische ontwikkeling	-19	-12	-13	**-15**
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0	**0**
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-4	-3	-2	**-3**
3.4 Economische promotie (lasten)	-14	-11	-9	**-7**
3.4 Economische promotie (baten)	35	26	11	**10**
Saldo	**21**	**15**	**2**	**3**
Totaal	**-1**	**0**	**-14**	**-15**

BMC
YACHT GROUP

Onderwijs

BMC

YACHT GROUP

Onderwijs

Onderwijs

Op totaalniveau liggen de kosten voor onderwijs op het niveau van de referentiegroep. De kosten voor onderwijshuisvesting liggen iets hoger dan het gemiddelde van de referentiegroep.

Maar wel een lagere score bij de algemene uitkering

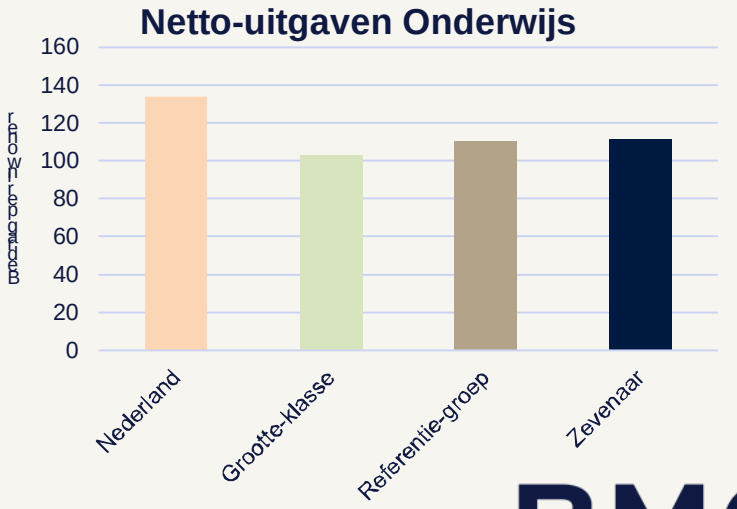
Bij de maatstaven voor de algemene uitkering scoort Zevenaar lager op de maatstaf leerlingen voortgezet onderwijs en ook lager op de maatstaf jongeren.

BMC
YACHT GROUP

Benchmark op basis van de begroting 2024

Pogramma 4	Nederland	Grootte-klasse	Referentie-groep	Zevenaar
4.1 Openbaar basisonderwijs	-3	-4	-2	**0**
4.2 Onderwijshuisvesting	-77	-58	-64	**-76**
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-53	-41	-44	**-35**
Totaal	**-133**	**-103**	**-110**	**-111**

Sport, cultuur en recreatie

BMC

YACHT GROUP

Sport, Cultuur en recreatie

Lagere nettolasten bij Sport en Cultuur

Zevenaar kent lagere netto lasten bij sport en cultuur dan het gemiddelde van de referentiegroep. Dat geldt voor alle onderdelen.

Openbaar groen op het gemiddelde

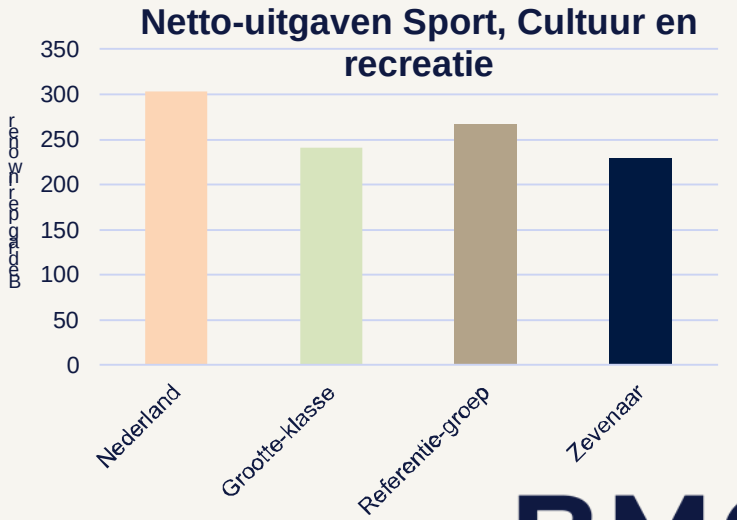
De uitgaven voor openbaar groen liggen op het gemiddelde van de referentiegroep.

BMC
YACHT GROUP

Benchmark op basis van de begroting 2024

Programma 5	Nederland	Grootte-klasse	Referentie-groep	Zevenaar
5.1 Sportbeleid en activering	-19	-14	-15	**-10**
5.2 Sportaccommodaties	-58	-57	-62	**-55**
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproduct..	-63	-26	-34	**-24**
5.4 Musea	-20	-7	-10	**-6**
5.5 Cultureel erfgoed	-7	-6	-7	**-5**
5.6 Media	-27	-22	-23	**-15**
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recr..	-110	-109	-115	**-114**
Totaal	**-304**	**-241**	**-266**	**-229**

Sociaal domein

BMC

YACHT GROUP

Sociaal domein

Ratio’s Werk en inkomen
In de benchmark zien we dat in Zevenaar het aantal bijstandsgerechtigden hoger ligt dan in het gemiddelde van de referentiegroep. Dat zien we ook terug in de maatstaf bijstandsontvangers van de algemene uitkering.

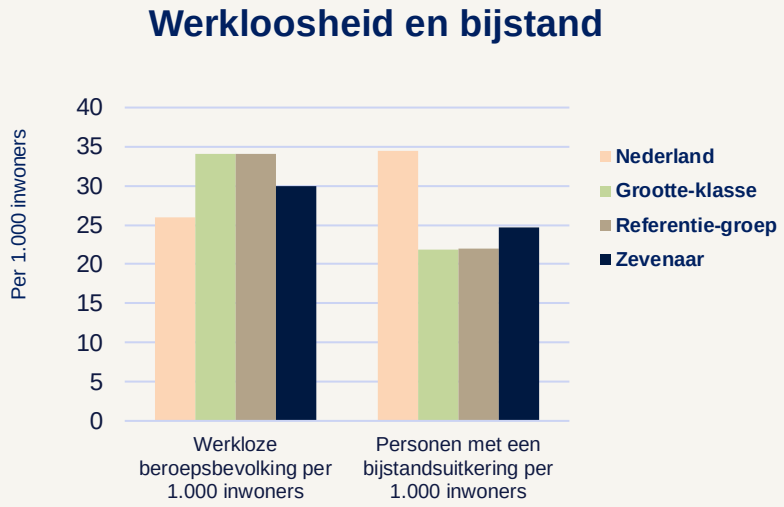
WMO
Het aantal huishoudens met een WMO voorziening ligt hoger dan in het gemiddelde van de referentiegroep. Voor een deel kan dit worden verklaard door het feit dat de grijze druk (het aantal mensen van 65 jaar en ouder uitgedrukt in een percentage van het aantal mensen in de leeftijd van 20 t/m 64 jaar) in Zevenaar hoger ligt dan in het gemiddelde van de referentiegroep.

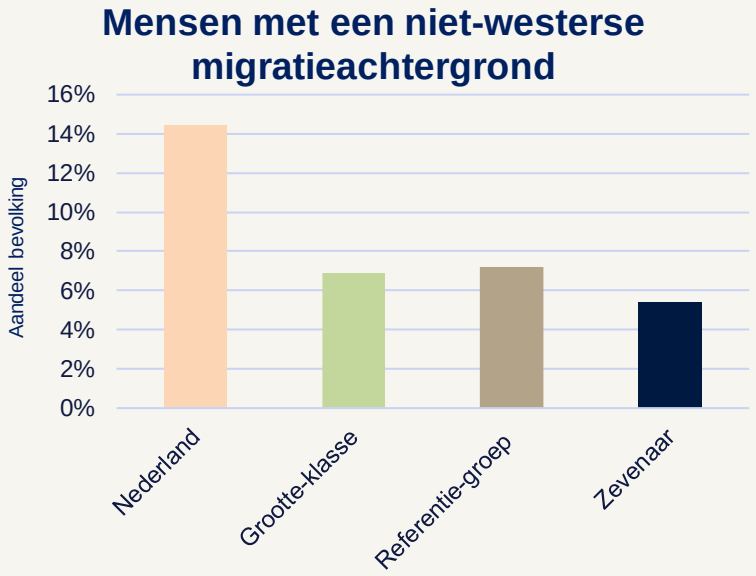
Jeugd
Het percentage jongeren met jeugdhulp ligt in Zevenaar hoger dan het gemiddelde van de referentiegemeenten. Het aantal huishoudens met een voorziening ogv de Jeugdwet ligt in lijn met die van de referentiegroep. Maar omdat de groene druk in Zevenaar lager is, geeft ook deze indicator een zelfde beeld.

Inkomensvoorzieningen
Het tekort op de inkomensvoorzieningen is weliswaar groter dan dat van de referentiegroep. Maar dit ligt in lijn met de hogere score op de maatstaf bijstandsontvangers in de algemene uitkering.

Jeugdzorg met verblijf
In vergelijking met de referentiegemeenten heeft Zevenaar veel jongeren in een jeugdzorgtraject met verblijf. Dat is een dure voorziening. Dat zien we ook terug in de hogere kosten voor Jeugdzorg met verblijf in vergelijking met de referentiegroep.

Ratio’s Werk en inkomen

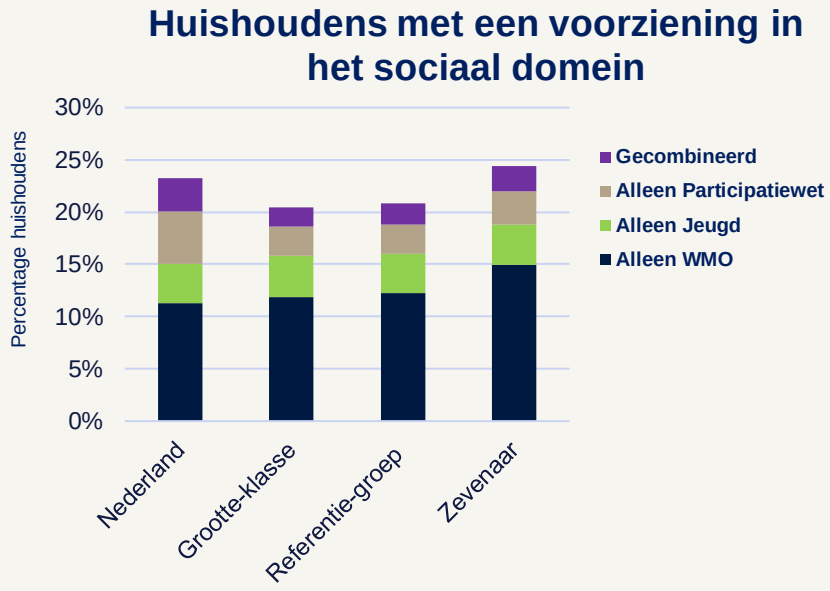

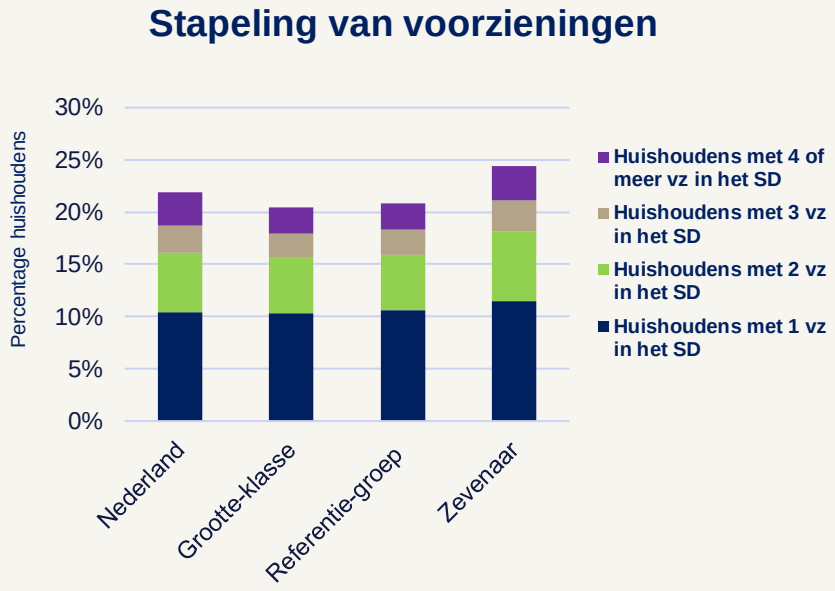

Omschrijving	Nederland	Grootte-klasse	Referentie-groep	Zevenaar
Eenouder huishoudens	**7,4%**	**6,6%**	**7,0%**	**7,1%**
Werkloze beroepsbevolking per 1.000 inwoners	**26,0**	**34,0**	**34,1**	**30,0**
Mensen met een niet-westerse migratieachtergrond	**14,4%**	**6,9%**	**7,2%**	**5,4%**
Personen met een bijstandsuitkering per 1.000 inwoners	**34,5**	**21,8**	**22,0**	**24,7**

BMC
YACHT GROUP

Ratio’s Sociaal Domein

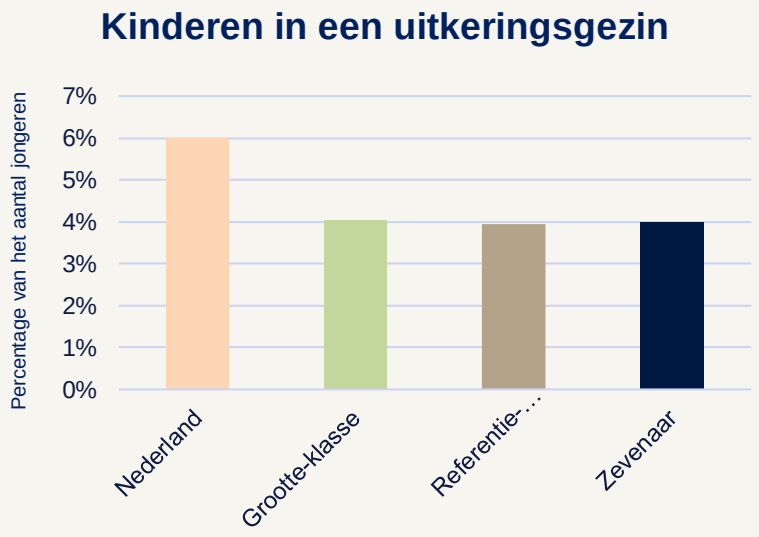

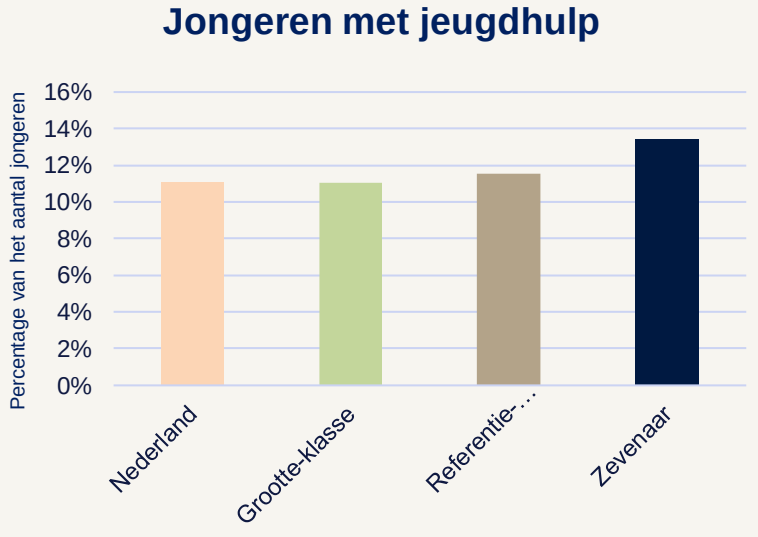

Omschrijving	Nederland	Grootte-klasse	Referentie-groep	Zevenaar
Huishoudens met een vz in het SD	**23,2%**	**20,4%**	**20,8%**	**24,4%**
Alleen Jeugd	**3,7%**	**3,9%**	**3,8%**	**3,9%**
Alleen Participatiewet	**5,1%**	**2,8%**	**2,7%**	**3,2%**
Alleen WMO	**11,3%**	**11,9%**	**12,2%**	**14,9%**
Gecombineerd	**3,1%**	**1,9%**	**2,0%**	**2,4%**

BMC
YACHT GROUP

Ratio’s Sociaal Domein

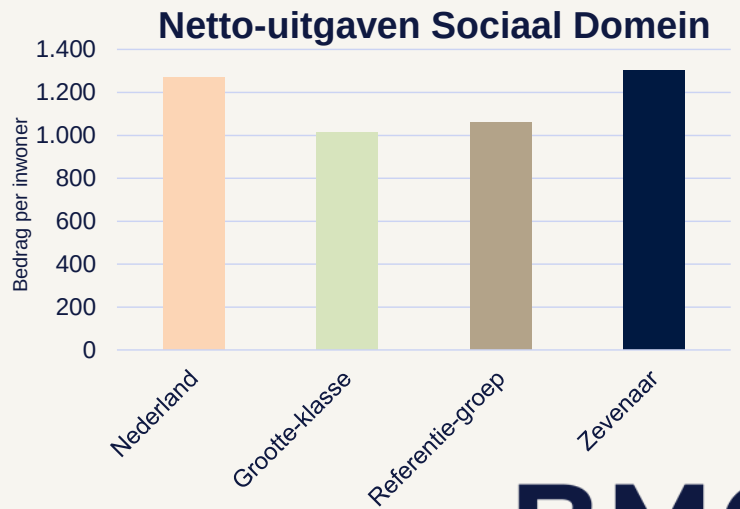
Omschrijving	Nederland	Grootte-klasse	Referentie-groep	Zevenaar
Kinderen in een uitkeringsgezin	**6,0%**	**4,0%**	**3,9%**	**4,0%**
Jongeren met jeugdhulp	**11,1%**	**11,1%**	**11,5%**	**13,4%**
waarvan: zonder verblijf	**10,1%**	**10,1%**	**10,6%**	**11,9%**
waarvan: met verblijf	**1,0%**	**1,0%**	**0,9%**	**1,5%**
Jongeren met Jeugdbescherming	**1,0%**	**1,0%**	**0,9%**	**1,3%**

BMC
YACHT GROUP

Benchmark op basis van de begroting 2024

Sociaal Domein	Nederland	Grootte-klasse	Referentie-groep	Zevenaar
Basisvoorzieningen	-240	-196	-171	**-216**
Participatie	-309	-257	-288	**-338**
WMO	-394	-263	-264	**-316**
Jeugd	-326	-297	-336	**-435**
Totaal Sociaal Domein	**-1.269**	**-1.013**	**-1.059**	**-1.305**

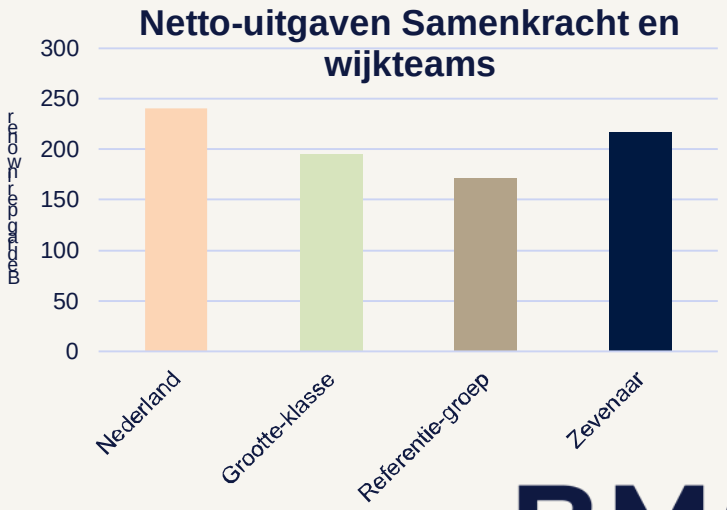

BMC
YACHT GROUP

Benchmark op basis van de begroting 2024

Sociaal Domein / Basisvoorzieningen	Nederland	Grootte-klasse	Referentie-groep	Zevenaar
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-136	-112	-123	**-102**
6.2 Wijkteams	-104	-84	-48	**-114**
Totaal	**-240**	**-196**	**-171**	**-216**

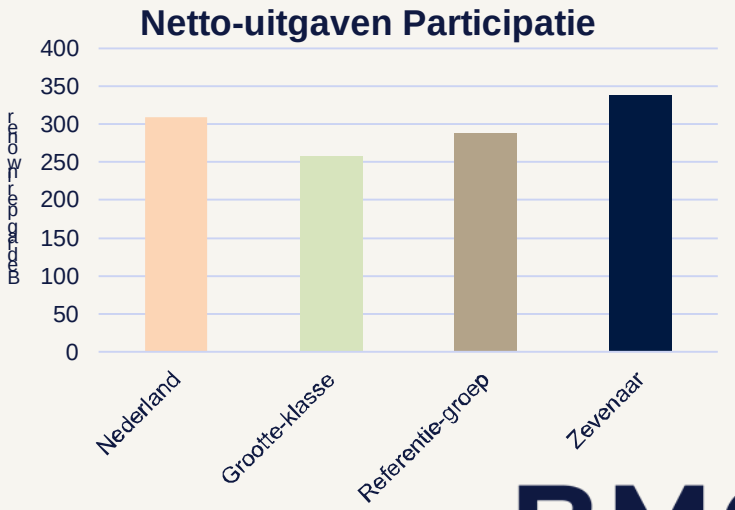
BMC
YACHT GROUP

Benchmark op basis van de begroting 2024

Sociaal Domein / Participatie	Nederland	Grootte-klasse	Referentie-groep	Zevenaar
6.3 Inkomensregelingen (lasten)	-511	-345	-374	**-400**
6.3 Inkomensregelingen (baten)	380	246	254	**254**
6.3 Inkomensregelingen (saldo)	**-131**	**-99**	**-120**	**-146**
6.4 Begeleide participatie	**-118**	**-121**	**-136**	**-120**
6.5 Arbeidsparticipatie	**-61**	**-38**	**-32**	**-73**
Totaal Participatie	**-309**	**-257**	**-288**	**-338**

.

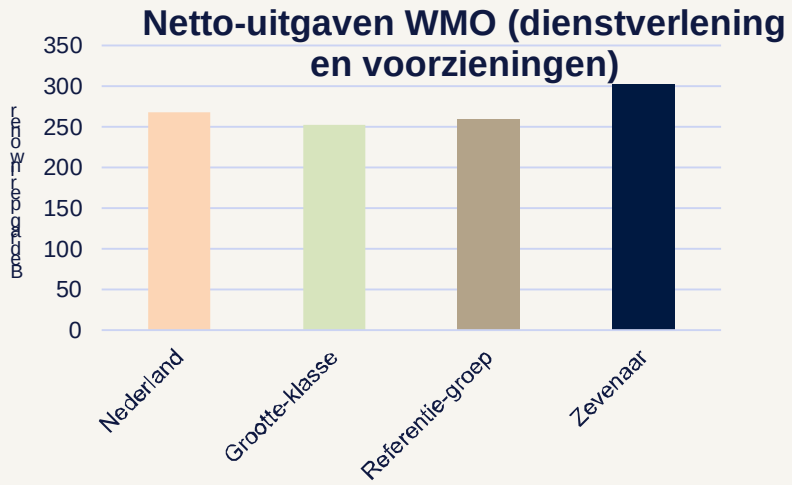

BMC
YACHT GROUP

Benchmark op basis van de begroting 2024

Sociaal Domein / WMO dienstverlening en voorzieningen	Nederland	Grootte-klasse	Referentie-groep	Zevenaar
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	-52	-53	-43	**-42**
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-1	-1	0	**0**
6.71a Huishoudelijke hulp (WMO)	-94	-101	-98	**-152**
6.71b Begeleiding (WMO)	-86	-68	-88	**-107**
6.71c Dagbesteding (WMO)	-18	-21	-14	**-1**
6.71d Overige maatwerkarrangementen ..	-17	-8	-16	**0**
Totaal WMO Dienstverlening en voorzieningen	**-268**	**-252**	**-260**	**-302**

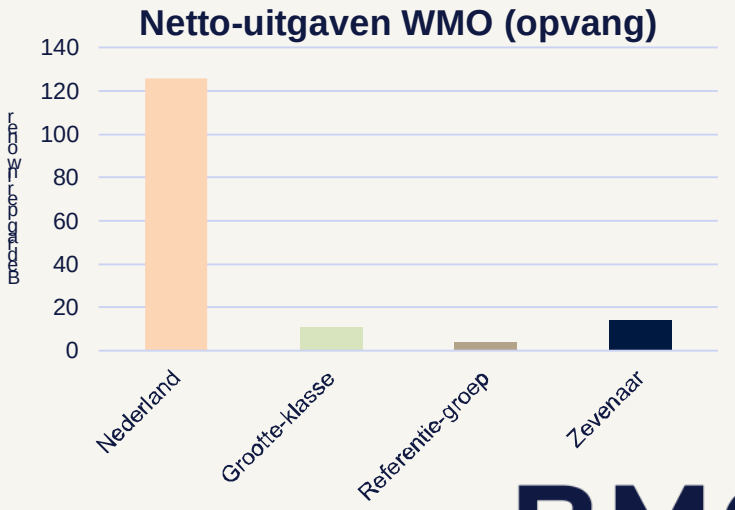

BMC
YACHT GROUP

Benchmark op basis van de begroting 2024

Sociaal Domein / WMO opvang	Nederland	Grootte-klasse	Referentie-groep	Zevenaar
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	-0,0503589	0	**0**
6.81a Beschermd wonen (WMO)	-79	-7	-3	**-5**
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang	-47	-4	-1	**-9**
Totaal WMO - Opvang	**-126**	**-11**	**-4**	**-14**

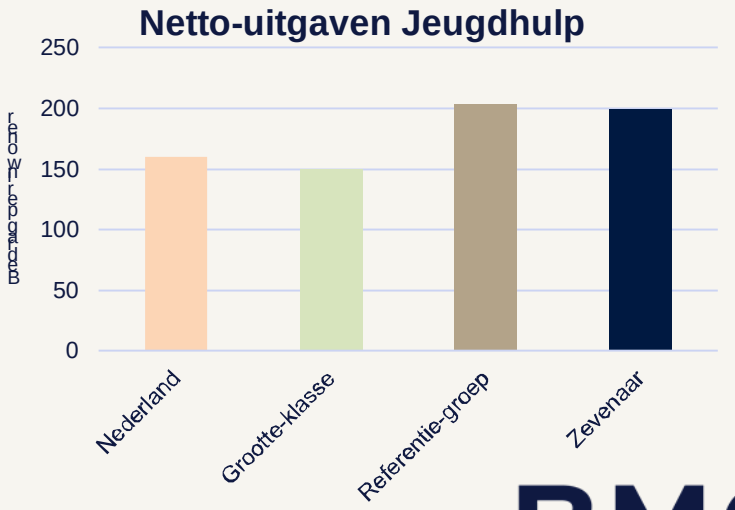

Benchmark op basis van de begroting 2024

Sociaal Domein / Jeugdhulp	Nederland	Grootte-klasse	Referentie-groep	Zevenaar
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-1	-3	-1	**0**
6.72a Jeugdhulp begeleiding	-55	-53	-60	**-71**
6.72b Jeugdhulp behandeling	-55	-46	-78	**-91**
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	-17	-20	-13	**-22**
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	-33	-27	-51	**-15**
Totaal Jeugdhulp	**-160**	**-150**	**-203**	**-199**

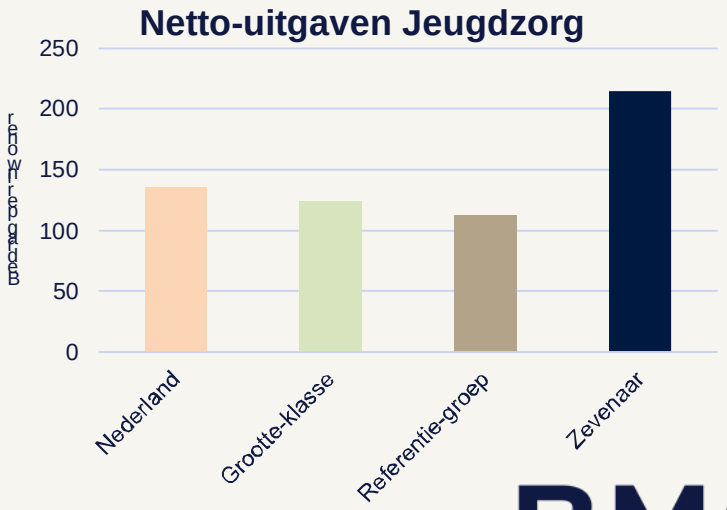

BMC
YACHT GROUP

Benchmark op basis van de begroting 2024

Sociaal Domein / Jeugdzorg	Nederland	Grootte-klasse	Referentie-groep	Zevenaar
6.73a Pleegzorg	-14	-14	-8	**-18**
6.73b Gezinsgericht	-19	-13	-11	**-45**
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	-34	-33	-33	**-64**
6.74a Jeugd behandeling GGZ zonder ..	-44	-38	-37	**-64**
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-	-19	-20	-16	**-22**
6.74c Gesloten plaatsing	-6	-6	-8	**-2**
Jeugdzorg	**-136**	**-123**	**-112**	**-214**

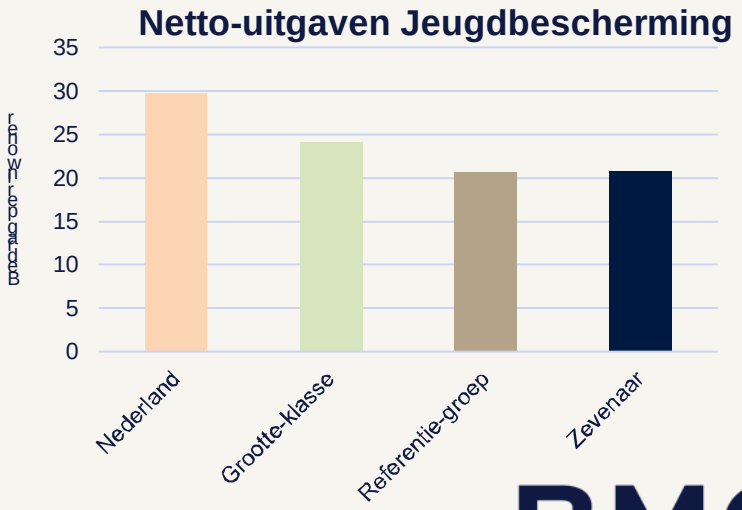

BMC
YACHT GROUP

Benchmark op basis van de begroting 2024

Sociaal Domein / Jeugdbescherming & Jeugdreclassering	Nederland	Grootte-klasse	Referentie-groep	Zevenaar
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	-1	0	**0**
6.82a Jeugdbescherming	-25	-20	-18	**-17**
6.82b Jeugdreclassering	-4	-3	-2	**-4**
Jeugdbescherming / Jeugdreclassering	**-30**	**-24**	**-21**	**-21**

BMC
YACHT GROUP

Volksgezondheid en duurzaamheid

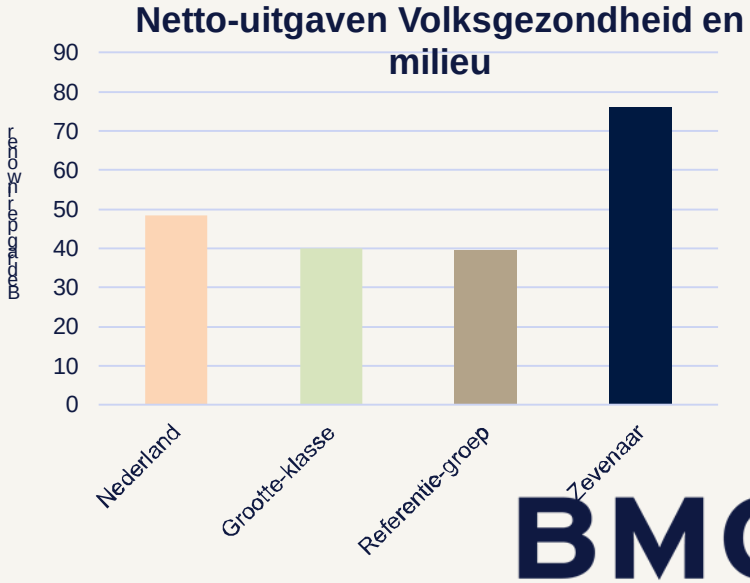
BMC

YACHT GROUP

Benchmark op basis van de begroting 2024

Volksgezondheid en milieu	Nederland	Grootte-klasse	Referentie-groep	Zevenaar
7.1 Volksgezondheid (Saldo)	-51	-50	-49	**-49**
7.2 Riolering lasten	-91	-91	-87	**-93**
7.2 Riolering baten	116	120	117	**114**
Saldo	**25**	**29**	**30**	**21**
7.3 Afval lasten	-131	-118	-108	**-97**
7.3 Afval baten	163	146	133	**112**
Saldo	**32**	**27**	**25**	**14**
7.5 Begraven lasten	-10	-11	-7	**-7**
7.5 Begraven baten	9	9	4	**3**
Saldo	**-1**	**-2**	**-3**	**-4**
7.4 Mileubeheer (saldo)	-53	-45	-43	**-59**
Totaal	-48	-40	-39	**-76**

Ruimtelijke ontwikkeling en wonen

BMC

YACHT GROUP

Ruimtelijke ordening en wonen

Ratio’s Omgevingsvergunning

Voor de omgevingsvergunning kijken we naar de waardeklasse van een bouwwerk. Vergeleken met de referentiegemeenten ligt het gemiddelde tarief voor de omgevingsvergunning lager dan bij het gemiddelde van de referentiegemeenten. Dat zien we ook terug bij de baten bij Wonen en Bouwen.

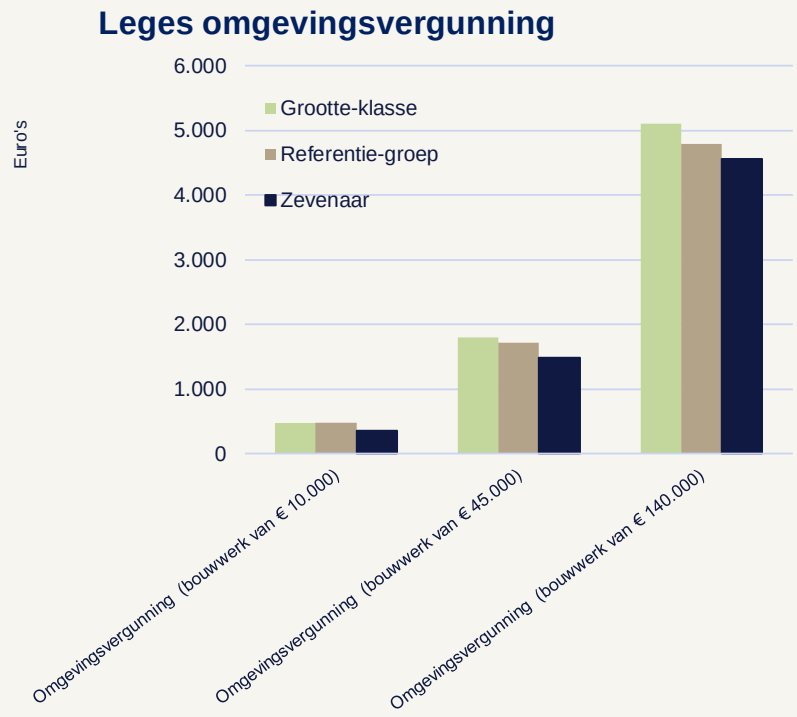
Ruimtelijke ordening

De omvang van de grondexploitaties ligt in Zevenaar hoger dan bij het gemiddelde van de referentiegroep. Hetzelfde beeld zagen we terug bij de afhankelijkheidsratio en de voorraadquote.

BMC
YACHT GROUP

Ratio’s Omgevingsvergunning

Omschrijving	Nederland	Grootte-klasse	Referentie-groep	Zevenaar
Omgevingsvergunning (bouwwerk van € 10.000)	**NNB**	**478**	**471**	**358**
Omgevingsvergunning (bouwwerk van € 45.000)	**NNB**	**1.793**	**1.714**	**1.477**
Omgevingsvergunning (bouwwerk van € 140.000)	**NNB**	**5.109**	**4.795**	**4.560**

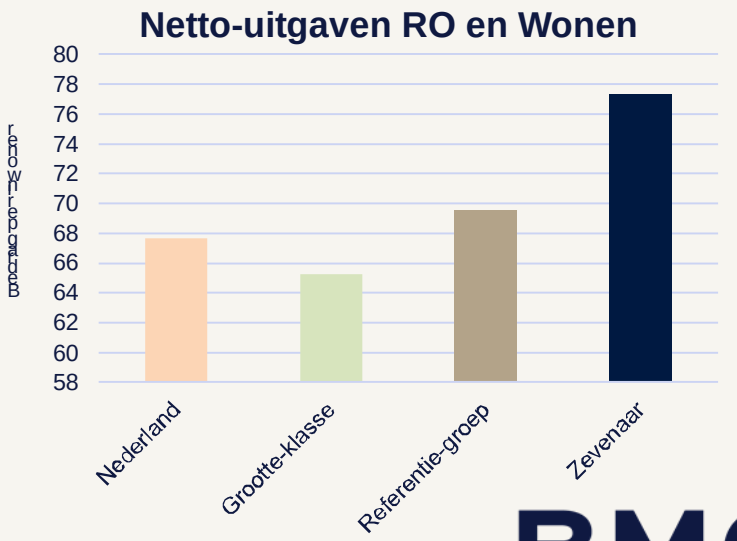

BMC
YACHT GROUP

Benchmark op basis van de begroting 2024

Programma 8	Nederland	Grootte-klasse	Referentie-groep	Zevenaar
8.1 Ruimtelijke ordening (saldo)	-35	-35	-37	**-32**
8.2 Grondexploitatie (lasten)	-176	-111	-35	**-113**
8.2 Grondexploitatie (baten)	187	114	33	**113**
Saldo	**11**	**3**	**-2**	**0**
8.3 Wonen en bouwen (lasten)	-100	-82	-60	**-66**
8.3 Wonen en bouwen (baten)	56	49	30	**21**
Saldo	**-44**	**-33**	**-30**	**-45**
Totaal	**-68**	**-65**	**-70**	**-77**

BMC
YACHT GROUP

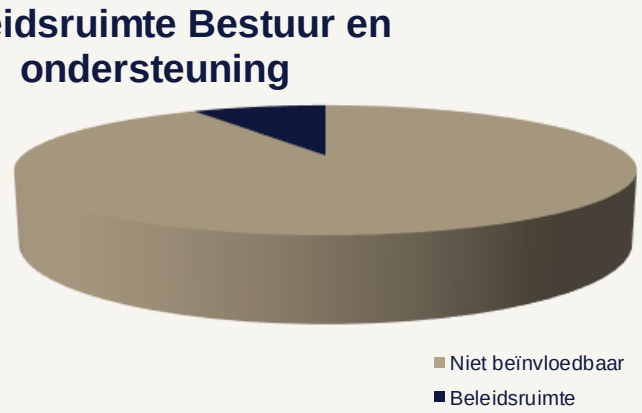
Verdiepende cijfers beleidsruimte

BMC

YACHT GROUP

Beleidsruimte Bestuur en ondersteuning

Bedragen x € 1.000	Bruto uitgaven	Kapitaal-lasten	Na correctie	Baten	Netto uitgaven	Beleids-vrijheid	Beleids-ruimte
0.1 Bestuur	2.234	0	2.234	0	2.234	10%	200
0.2 Burgerzaken	1.400	0	1.400	879	521	10%	100
0.4 Overhead	19.405	866	18.539	1.995	16.544	10%	1.700
0.8 Overige baten en lasten	44	0	44	16	28	10%	0
Bestuur en organisatie	**23.083**	**866**	**22.217**	**2.890**	**19.327**		**2.000**

Relevante wetgeving

- Gemeentewet
- Rechtspositiebesluit
- Wet Basisregistratie personen
- Besluit Paspoortgelden

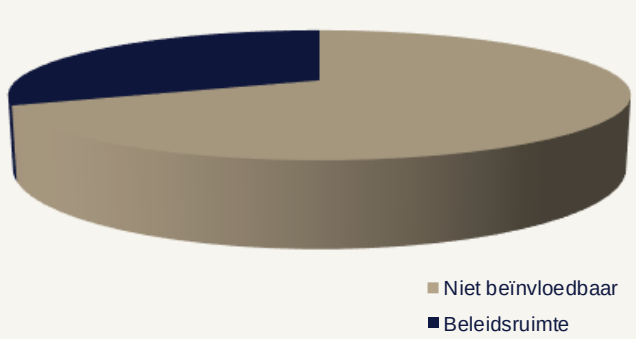
Beleidsvrijheid

- Verplichte taak
- Enige mate van vrijheid ten aanzien van intensiteit

BMC YACHT GROUP

Beleidsruimte Veiligheid

Bedragen x € 1.000	Bruto uitgaven	Kapitaal-lasten	Na correctie	Baten	Netto uitgaven	Beleids-vrijheid	Beleids-ruimte
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	3.469	34	3.435	71	3.364	33%	1.100
1.2 Openbare orde en veiligheid	1.353	0	1.353	60	1.293	33%	400
Openbare orde en veiligheid	**4.822**	**34**	**4.788**	**131**	**4.657**		**1.500**

Relevante wetgeving

- Gemeentewet
- Wet op de Veiligheidsregio's
- Drank en Horecawet
- Wet Openbare Manifestaties
- Wet Bibob
- Wet bijzondere opnemingen

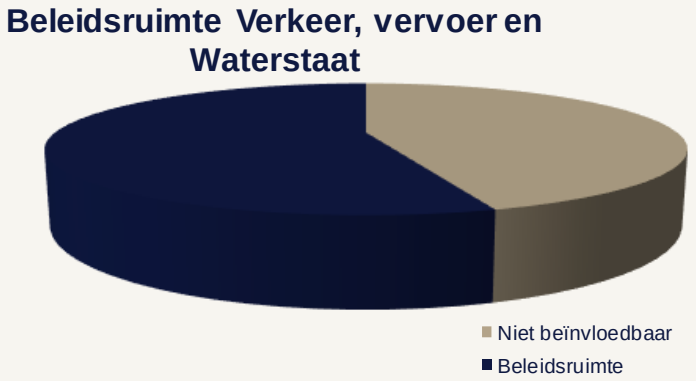
Beleidsvrijheid

- Verplichte taak / beperkte beleidsvrijheid
- Enige mate van vrijheid ten aanzien van intensiteit met name bij toezicht en handhaving
- Veel keuzes worden in regionaal verband gemaakt

BMC YACHT GROUP

Beleidsruimte Verkeer en vervoer

Bedragen x € 1.000	Bruto uitgaven	Kapitaal-lasten	Na correctie	Baten	Netto uitgaven	Beleids-vrijheid	Beleids-ruimte
2.1 Verkeer en vervoer	5.972	632	5.340	279	5.061	66%	3.300
2.3 Recreatieve havens	0	0	0	0	0	66%	0
2.4 Economische havens en waterwegen	0	0	0	0	0	66%	0
2.5 Openbaar vervoer	16	0	16	0	16	66%	0
Verkeer en vervoer	**5.988**	**632**	**5.356**	**279**	**5.077**		**3.300**

Relevante wetgeving

- Onderhoudsplicht ogv Wegenwet
- CROW-normen voor wegonderhoud
- Omgevingswet

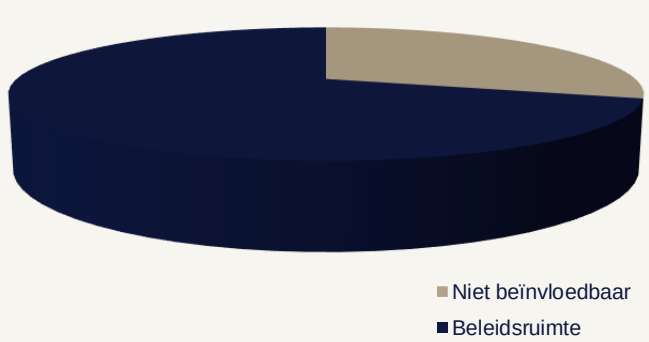
Beleidsvrijheid

- Voornamelijk wettelijke taken, maar biedt wel ruimte voor eigen beleidskeuzes

BMC YACHT GROUP

Beleidsruimte Economie

Bedragen x € 1.000	Bruto uitgaven	Kapitaal-lasten	Na correctie	Baten	Netto uitgaven	Beleids-vrijheid	Beleids-ruimte
3.1 Economische ontwikkeling	687	34	653	0	653	80%	500
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	166	3	163	45	118	80%	100
Economie	**853**	**37**	**816**	**45**	**771**		**600**

Relevante wetgeving

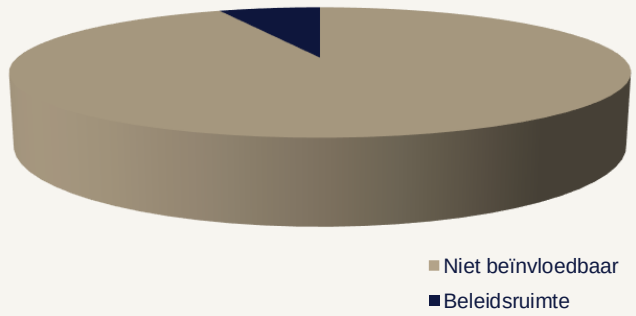
Beleidsvrijheid

BMC YACHT GROUP

Beleidsruimte Onderwijs

Bedragen x € 1.000	Bruto uitgaven	Kapitaal-lasten	Na correctie	Baten	Netto uitgaven	Beleids-vrijheid	Beleids-ruimte
4.1 Openbaar basisonderwijs	10	0	10	0	10	15%	0
4.2 Onderwijshuisvesting	3.448	2.363	1.085	14	1071	15%	200
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.640	13	2.627	1.063	1.564	15%	200
Onderwijs	**6.098**	**2.376**	**3.722**	**1.077**	**2.645**		**400**

Beleidsruimte Onderwijs

Relevante wetgeving

- Huisvestingsverordening
- Wet onderwijsachterstandenbeleid
- Leerlichtwet

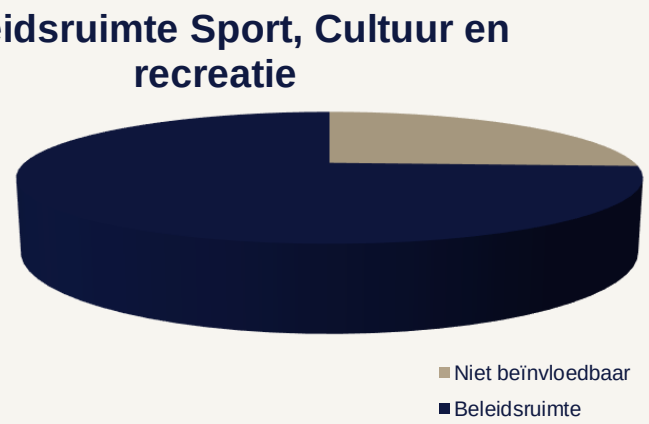
Beleidsvrijheid

- Verplichte taak
- Enige mate van vrijheid ten aanzien van intensiteit

BMC
YACHT GROUP

Beleidsruimte Sport, Cultuur en recreatie

Bedragen x € 1.000	Bruto uitgaven	Kapitaal-lasten	Na correctie	Baten	Netto uitgaven	Beleids-vrijheid	Beleids-ruimte
5.1 Sportbeleid en activering	431	0	431	0	431	90%	400
5.2 Sportaccommodaties	3.697	339	3.358	1.198	2.160	90%	1.900
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproduct..	1.228	111	1.117	161	956	90%	900
5.4 Musea	290	0	290	17	273	90%	200
5.5 Cultureel erfgoed	248	6	242	24	218	66%	100
5.6 Media	684	0	684	0	684	90%	600
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recr..	5.146	64	5.082	21	5.061	90%	4.600
Sport, Cultuur en recreatie	**11.724**	**520**	**11.204**	**1.421**	**9.783**		**8.700**

Relevante wetgeving

- Archiefwet
- Mediawet
- Wsob
- Flora en faunawet
- Wet natuurbescherming

Beleidsvrijheid

- Voornamelijk eigen taken

BMC YACHT GROUP

Beleidsruimte Basisvoorzieningen

Bedragen x € 1.000	Bruto uitgaven	Kapitaal-lasten	Na correctie	Baten	Netto uitgaven	Beleids-vrijheid	Beleids-ruimte
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	5.176	25	5.151	589	4.562	15%	700
6.2 Wijkteams	5.150	0	5.150	2	5148	15%	800
Basisvoorzieningen	**10.326**	**25**	**10.301**	**591**	**9.710**		**1.500**

Relevante wetgeving

- Wet Maatschappelijke ondersteuning
- Wet Kinderopvang
- Wet harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzaalwerk

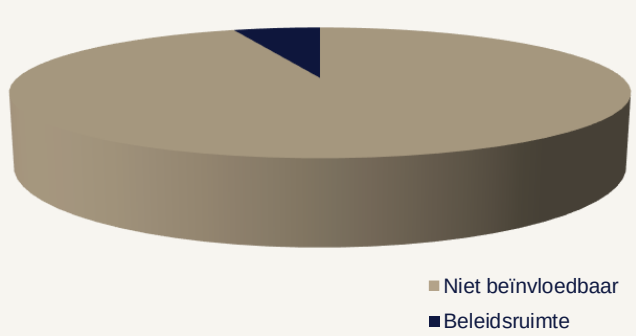
Beleidsvrijheid

- Verplichte taak / beperkte beleidsvrijheid
- Enige mate van vrijheid ten aanzien van intensiteit

BMC YACHT GROUP

Beleidsruimte Participatie

Bedragen x € 1.000	Bruto uitgaven	Kapitaal-lasten	Na correctie	Baten	Netto uitgaven	Beleids-vrijheid	Beleids-ruimte
6.3 Inkomensregelingen	18.039	0	18.039	11.464	6.575	10%	700
6.4 Begeleide participatie	5.394	0	5.394	0	5394	10%	500
6.5 Arbeidsparticipatie	3.267	0	3.267	0	3.267	10%	300
Participatie	**26.700**	**0**	**26.700**	**11.464**	**15.236**		**1.500**

Beleidsvrijheid

- Doelvoorschriften, normen zijn in wetgeving vastgelegd
- Uitvoering wettelijke taken
- Enige beleidsvrijheid ten aanzien van vorm en intensiteit
- Armoedebeleid, kwijtschelding, schuldhulpverlening

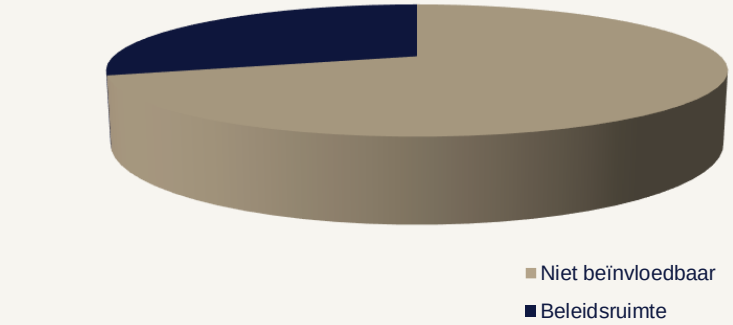
Relevante wetgeving

- Participatiewet
- WSW
- Wet inburgering

BMC
YACHT GROUP

Beleidsruimte WMO / Opvangvoorzieningen

Bedragen x € 1.000	Bruto uitgaven	Kapitaal-lasten	Na correctie	Baten	Netto uitgaven	Beleids-vrijheid	Beleids-ruimte
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	2.346	0	2.346	435	1.911	33%	600
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0	0	33%	0
6.71a Huishoudelijke hulp (WMO)	6.833	0	6.833	0	6.833	33%	2.300
6.71b Begeleiding (WMO)	4.828	0	4.828	0	4.828	33%	1.600
6.71c Dagbesteding (WMO)	42	0	42	0	42	33%	0
6.71d Overige maatwerkarrangementen ..	10	0	10	0	10	33%	0
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0	33%	0
6.81a Beschermd wonen (WMO)	1.424	0	1.424	1.200	224	33%	100
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang	395	0	395	0	395	33%	100
WMO	**15.878**	**0**	**15.878**	**1.635**	**14.243**		**4.700**

Relevante wetgeving

- Wet Maatschappelijke ondersteuning

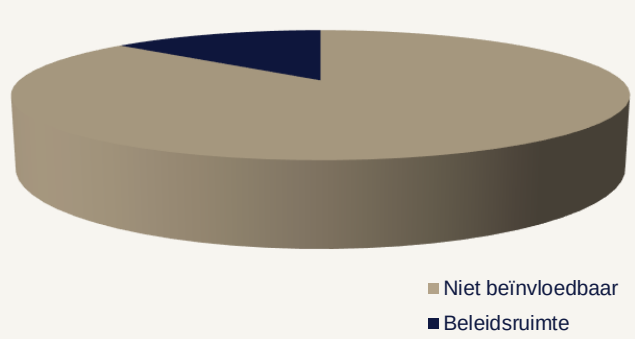
Beleidsvrijheid

- Verplichte taak / beperkte beleidsvrijheid
- Enige mate van vrijheid ten aanzien van intensiteit

BMC YACHT GROUP

Beleidsruimte Jeugd

Bedragen x € 1.000	Bruto uitgaven	Kapitaal-lasten	Na correctie	Baten	Netto uitgaven	Beleids-vrijheid	Beleids-ruimte
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	0	15%	0
6.72a Jeugdhulp begeleiding	3.216	0	3.216	0	3216	15%	500
6.72b Jeugdhulp behandeling	4.094	0	4.094	0	4.094	15%	600
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	988	0	988	0	988	15%	100
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	683	0	683	0	683	15%	100
6.73a Pleegzorg	810	0	810	0	810	15%	100
6.73b Gezinsgericht	2.047	0	2.047	0	2.047	15%	300
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	2.869	0	2.869	0	2869	15%	400
6.74a Jeugd behandeling GGZ zonder ..	2.868	0	2.868	0	2.868	15%	400
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	981	0	981	0	981	15%	100
6.74c Gesloten plaatsing	85	0	85	0	85	15%	0
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0	15%	0
6.82a Jeugdbescherming	750	0	750	0	750	15%	100
6.82b Jeugdreclassering	185	0	185	0	185	15%	0
							0
Jeugd	**19.576**	**0**	**19.576**	**0**	**19.576**		**2.700**

Relevante wetgeving

- Jeugdwet
- Uitvoering rechterlijke uitspraken

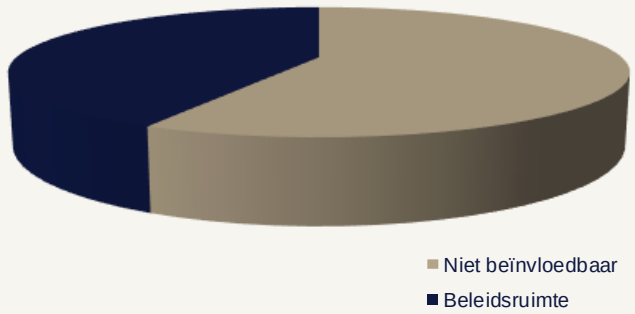
Beleidsvrijheid

- Verplichte taak
- Enige mate van vrijheid ten aanzien van intensiteit

BMC YACHT GROUP

Beleidsruimte Volksgezondheid en duurzaamheid

Bedragen x € 1.000	Bruto uitgaven	Kapitaal-lasten	Na correctie	Baten	Netto uitgaven	Beleids-vrijheid	Beleids-ruimte
7.1 Volksgezondheid	2.190	0	2.190	0	2.190	33%	700
7.4 Milieubeheer	3.449	81	3.368	804	2.564	66%	1.700
Volksgezondheid en milieubeheer	**5.639**	**81**	**5.558**	**804**	**4.754**		**2.400**

Relevante wetgeving

- Wet publieke gezondheid
- Besluit Publieke Gezondheid
- Handreiking Gezondheid en welzijn van kinderen statushouders

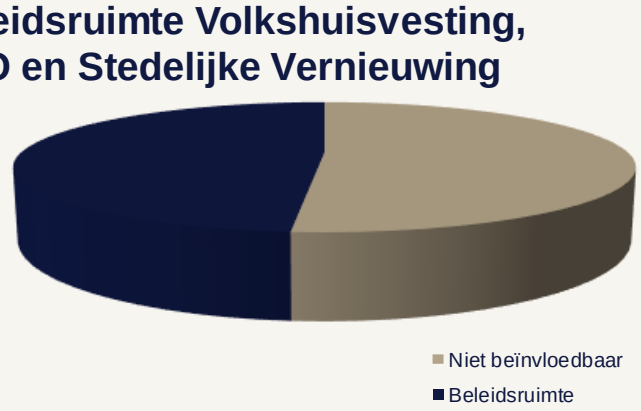
Beleidsvrijheid

- Verplichte taak / beperkte beleidsvrijheid
- Medebewind
- Enige mate van vrijheid ten aanzien van intensiteit met name bij toezicht en handhaving
- Veel uitvoeringstaken belegd bij de GGD

BMC
YACHT GROUP

Beleidsruimte Volkshuisvesting, RO en Stedelijke Vernieuwing

Bedragen x € 1.000	Bruto uitgaven	Kapitaal-lasten	Na correctie	Baten	Netto uitgaven	Beleids-vrijheid	Beleids-ruimte
8.1 Ruimte en leefomgeving	1.762	17	1.745	299	1.446	66%	1.000
8.3 Wonen en bouwen	2.968	12	2.956	951	2.005	66%	1.300
Ruimtelijke ontwikkeling en wonen	**4.730**	**29**	**4.701**	**1.250**	**3.451**		**2.300**

Relevante wetgeving

Beleidsvrijheid

BMC YACHT GROUP

Algemene middelen

Bedragen x € 1.000	Bruto uitgaven	Kapitaal-lasten	Na correctie	Baten	Netto uitgaven
0.10 Mutaties reserves	2.393	0	2.393	5.423	-3.030
0.11 Resultaat van de rekening van bat..	-379	0	-379	12	-391
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	2.231	533	1.698	816	882
0.5 Treasury	540	-1.852	2.392	896	1.496
0.61 OZB woningen	960	0	960	8.826	-7.866
0.62 OZB niet-woningen	30	0	30	5.948	-5.918
0.63 Parkeerbelasting	0	0	0	1.277	-1.277
0.64 Belastingen overig	262	0	262	223	39
0.7 Algemene uitkeringen en overige ui..	0	0	0	95.940	-95.940
0.9 Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0
2.2 Parkeren	1.032	403	629	1	628
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	8.685	-142	8.827	8.685	142
3.4 Economische promotie	321	1	320	448	-128
7.2 Riolering	4.172	1.034	3.138	5.115	-1.977
7.3 Afval	4.389	190	4.199	5.036	-837
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	323	31	292	135	157
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijvente..	5.102	530	4.572	5.100	-528
Algemene Middelen	**30.061**	**728**	**29.333**	**143.881**	**-114.548**

Het gaat hierbij om de begrotingsonderdelen waarbij de batenkant een grote rol speelt. Dit zijn onderdelen die zich niet lenen voor een modelmatige analyse, maar kunnen op onderdelen wel degelijk extra middelen opleveren. Dit vraagt echter om een eigen afweging.

BMC
YACHT GROUP

Verantwoording

BMC

YACHT GROUP

Gebruikte data

CBS – IV3 informatie 2024 – Tweede plaatsing
VNG - Financiële posities gemeenten
CBS - Huishoudelijk afval
CBS Bevolkingsstatistiek
CBS - Bevolking naar leeftijd en geslacht
CBS - Huishoudensstatistiek
Politie
SWOV - Verkeersongevallen
CBS BAG/LISA - bewerking ABF Research
CBS Bevolkingsstatistiek / LISA - bewerking ABF Research
CBS - Arbeidsdeelname
CBS - Bevolkingstatistiek naar migratieachtergrond
CBS - Gebruik voorzieningen sociaal domein; aantal voorzieningen
Stichting Halt
CBS - Geregistreerde criminaliteit
CBS - Geregistreerde diefstallen
DUO/Ingrado
Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM

BMC
YACHT GROUP

BMC

Databankweg 26D
3821 AL Amersfoort

P.O. box 490
3800 AL Amersfoort

(033) [redacted]
info@bmc.nl

KvK BMC Advies 32078667
IBAN NL[redacted]
BTW NL[redacted]

Dit document (inclusief eventuele bijlagen) is opgesteld door BMC en de (auteurs)rechten met betrekking tot de inhoud en het format van dit document berusten bij BMC. Dit document is uitsluitend bedoeld voor gebruik door de opdrachtgever en mag niet worden gepubliceerd of aan anderen ter beschikking worden gesteld zonder uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van BMC.

Kijk voor meer info op onze website: bmc.nl

BMC
YACHT GROUP

RAADSINFORMATIEBRIEF

Aan de leden van de gemeenteraad

Datum	11 juni 2024
Zaaknummer	Z/24/473415 /ADV/24/1214182
Onderwerp	Meicirculaire 2024
Portefeuillehouder	A. Boone

Contactpersoon	Ingrid Meijerink
E-mail	i.meijerink@zevenaar.nl
Telefoon	0316-595377

Geachte leden van de gemeenteraad,

Inleiding
Op 27 mei 2024 verscheen de meicirculaire 2024. Daarmee kunnen de inkomsten uit het gemeentefonds voor de gemeente Zevenaar geactualiseerd worden.

Kernboodschap
De meicirculaire 2024 laat een positief beeld zien, waardoor ook het meerjarenbeeld van de nog te behandelen meerjarenbegroting 2025-2028 verbetert. Daarover informeren wij u in deze brief.

Context
☐ Actueel maatschappelijk onderwerp/probleem
☐ Collegeprogramma
☐ Motie/amendement/toezegging
x Anders, namelijk meicirculaire 2024

Inhoudelijke boodschap
Hieronder geven wij het eindresultaat van de meicirculaire 2024 voor de gemeente Zevenaar en de gevolgen daarvan voor de begroting 2024 tot en met 2028. Daarna geven we aan hoe dit resultaat is opgebouwd.

Resultaat meicirculaire 2024

bedragen x € 1.000	2024	2025	2026	2027	2028
Eindresultaat meicirculaire 2024	2.687	28	3.333	3.336	3.373

Gevolgen voor de begrotingen 2024 tot en met 2028

bedragen x € 1.000	2024	2025	2026	2027	2028
Stand kadernota 2025 (structureel saldo)	-5.206	-1.938	-10.089	-10.127	-9.802
Eindresultaat meicirculaire 2024	2.687	28	3.333	3.336	3.373
Waarvan incidenteel *		1.584			
Nieuwe stand begroting (structureel saldo)	-2.519	-326	-6.756	-6.791	-6.429

*Het is de verwachting dat de provincie Gelderland een richtlijn gaat uitgeven bij de begroting 2025 om de eenmalige korting in 2025 als incidenteel te bestempelen.

Toelichting meicirculaire 2024

Mutaties algemene uitkering

Het totaal van de inkomsten van de algemene uitkering wordt in de meicirculaire met de volgende bedragen verhoogd:

bedragen x € 1.000	2024	2025	2026	2027	2028
Totaal mutaties algemene uitkering	2.169	3.907	5.904	5.910	5.950

Toelichting herkomst mutaties

Hieronder volgt een uitsplitsing naar de herkomst van de mutaties in de algemene uitkering.

bedragen x € 1.000	2024	2025	2026	2027	2028
Accres	-215	3.100	3.213	3.157	3.102
Eenmalige korting		-1.584			
Schrappen oploop opschalingskorting			1.584	1.580	1.580
Afrekening BCF plafond 2023	506				
Verhoging stelpost BCF onder plafond	600	600	600	600	600
Hoeveelheidsverschillen	464	-266	-120	-40	40
Besparingsverlies jeugd		1.300			
Taakmutaties	814	757	627	613	628
Totaal	2.169	3.907	5.904	5.910	5.950

Accres

Het accres is gesplitst in een volume- en een nominaal deel, waarbij het nominale deel ter compensatie is van loon- en prijsstijging en het volumedeel ter compensatie van bevolkingstoename en (economische) groei. Het volume accres wordt vanaf 2024 gebaseerd op een 8-jaars historisch gemiddelde (t-9 t/m t-2)

van de ontwikkeling van het bbp (bruto binnenlands product). Deze methodiek is vervroegd van 2027 naar 2024. Het nominale deel voor loon- en prijsstijgingen (LPO-deel) wordt jaarlijks vastgesteld in de meicirculaire.

Eenmalige korting
In verband met het vervroegen van de gewijzigde bbp-indexatie van 2027 naar 2024 dalen het volume en LPO accres voor de jaren 2024 tot en met 2029. Voor 2024 wordt dit volledig gecompenseerd en voor 2025 voor ongeveer 50%, zodat landelijk een tekort van € 675 miljoen resteert. Voor Zevenaar gaat het in 2025 om een korting van € 1.584.000.

Schrappen oploop opschalingskorting
Sinds 2015 worden gemeenten geconfronteerd met een korting op het gemeentefonds, die oploopt tot € 975 miljoen in 2026. Deze korting is opgelegd omdat gemeenten door gedwongen opschaling kosten zouden besparen. Sinds 2019 is een stand van de opschalingskorting bereikt van € 300 miljoen. In de meicirculaire 2024 is de oploop van de opschalingskorting vanaf 2026, een structurele uitname van € 675 miljoen, geschrapt. Voor Zevenaar gaat het om € 1.584.000 in 2026 en € 1.580.000 in 2027 en 2028.

Afrekening BCF plafond 2023
Het BTW-compensatiefonds (BCF) heeft een plafond. Jaarlijks wordt in september van het lopende jaar een voorschot uitgekeerd van de ruimte onder het plafond. In mei vindt de definitieve afrekening van het voorgaande jaar plaats. Voor Zevenaar is de definitieve afrekening aanvullend € 506.000.

Verhoging stelpost BCF onder plafond
Op basis van de ruimte onder het plafond van het jaar 2023 mag in de meerjarenbegroting 2025 – 2028 een structurele stelpost worden opgenomen ter hoogte van dit bedrag. Voor Zevenaar gaat het om een bedrag van € 1.361.000. In de begroting houden we al rekening met een voorschot van € 700.000. Dit voorschot hebben we nu verhoogd naar € 1.300.000. Een verhoging van € 600.000. Wij willen er wel op wijzen dat deze verhoging een risico kan zijn voor de toekomst maar wij volgen de richtlijn vanuit de provincie.

Hoeveelheidsverschillen
De algemene uitkering verandert ook door wijziging van de aantallen van de diverse maatstaven (bijvoorbeeld inwoners, woonruimten, bijstandsontvangers).

Besparingsverlies jeugd
In het coalitieakkoord Rutte IV is een aanvullende besparing op Jeugdzorg opgenomen die oploopt naar structureel € 511 miljoen vanaf 2027. De geraamde besparing van € 500 miljoen in 2025 kan nog niet gerealiseerd worden, omdat de maatregelen die tot besparing moeten leiden nog niet door het Rijk zijn gerealiseerd. Om die reden wordt in 2025 incidenteel € 500 miljoen toegevoegd aan de algemene uitkering. Voor Zevenaar gaat het om een bedrag van € 1.300.000 in 2025.

Taakmutaties

In de meicirculaire zijn diverse taakmutaties verwerkt. De mutaties zijn in totaal in de tabel vermeld. De belangrijkste taakmutaties zijn:
-Loon- en prijsbijtelling 2024 participatie: 2024 € 504.000, 2025 € 361.000, 2026 € 359.000, 2027 € 341.000 en 2028 € 336.000. Dit zijn loon- en prijsbijstellingen die apart toegekend worden en niet in het accres zitten.

-Uitvoeringskosten Omgevingswet: € 189.000 in 2024, dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden (2024 € 89.000 oplopend naar € 93.000 in 2028) en werkdrukverlaging jeugdbescherming (2024 tot en met 2028 € 84.000).

Toelichting bestemming mutaties algemene uitkering

Hierboven zijn de mutaties in de algemene uitkering toegelicht. Van de extra inkomsten in de algemene uitkering zonderen wij nog een deel af vanwege inflatie en taakmutaties. We lichten de mutaties hieronder toe. Wat resteert is het netto resultaat van de algemene uitkering.

bedragen x € 1.000	2024	2025	2026	2027	2028
Totaal mutatie algemene uitkering	**2.169**	**3.907**	**5.904**	**5.910**	**5.950**
Af te zonderen:					
Compensatie hogere lonen en prijzen		-2.675	-2.675	-2.675	-2.675
Vrijval restant stelpost inflatie septembercirculaire 2023	924	624	624	624	624
Terugdraaien stelpost verwachte compensatie loon- en prijsstijgingen gemeenschappelijke regelingen		-337	-337	-337	-337
Besparingsverlies jeugd		-1.300			
Taakmutaties	-406	-191	-183	-186	-189
Totaal mutaties	**518**	**-3.879**	**-2.571**	**-2.574**	**-2.577**
Resultaat algemene uitkering	**2.687**	**28**	**3.333**	**3.336**	**3.373**

Af te zonderen:

Compensatie hogere lonen en prijzen

In de stijging van de algemene uitkering zit een compensatie vanwege gestegen inflatie. Deze bedragen moeten apart gezet worden om de budgetten te verhogen met de gestegen inflatie.

Vrijval restant stelpost inflatie septembercirculaire 2023

In de septembercirculaire 2023 is op basis van de toen bekende inflatiecijfers voor loonontwikkeling € 1.000.000 gereserveerd. De huidige inflatiepercentages liggen lager waardoor in 2024 € 924.000 en vanaf 2025 € 624.000 niet wordt ingezet.

Terugdraaien stelpost verwachte compensatie loon- en prijsstijgingen gemeenschappelijke regelingen

In de kadernota 2025 is een stelpost geraamd voor de verwachte compensatie voor lonen en prijzen van de gemeenschappelijke regelingen. Deze stelpost draaien we nu terug omdat het bedrag onderdeel is van deze meicirculaire.

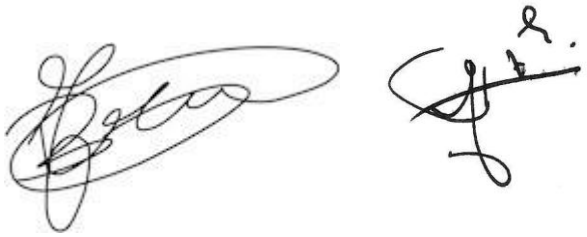
Besparingsverlies jeugd

In verband met de geraamde besparing op jeugdzorg van € 500 miljoen in 2025 hebben wij in onze begroting een stelpost opgenomen van € 1.300.000 (inkomst). Deze stelpost valt nu weg tegen het bedrag dat nu in de meicirculaire is opgenomen. Een budgettair neutrale mutatie.

Taakmutaties
In de algemene uitkering worden extra bedragen beschikbaar gesteld voor extra taken. De grootste posten die apart gezet worden zijn: uitvoeringskosten Omgevingswet in 2024 (€ 189.000), dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden (2024 € 89.000 oplopend naar € 93.000 in 2028) en werkdrukverlaging jeugdbescherming (2024 tot en met 2028 € 84.000).

Communicatie en vervolgproces
De gevolgen van de meicirculaire 2024 verwerken wij in de 2e voortgangsrapportage 2024.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Zevenaar,

Danielle Jansen
secretaris

Lucien van Riswijk
burgemeester

Tussentijdse cijfers

Programma 6

Sociaal Domein

Ter informatie: Commissievergadering Samenleving d.d. 11-06-2024

		2023	2023	2023	2024	2024	2024	2024	2024	2024	
Taakveld	Taakveld omschrijving	Begroting VDJ	Rekening VDJ	Berichten-verkeer rekening P1 tm P4 2023 Dashboard	Begroting HDJ PRIM	Gewijzigde begroting HDJ	Rekening HDJ	Gewijzigde begroting berichten verkeer HDJ	Gewijzigde begroting HDJ P1 tm P4	Berichten-verkeer rekening P1 tm P4 2024 Dashboard	
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	10.050.780	9.092.239		5.176.577	11.327.056	3.522.193				
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	4.736.851	4.986.688	10.714	5.150.129	5.080.110	648.965	25.000	8.333	22.190	
6.3	Inkomensregelingen	19.827.854	20.806.455		18.037.804	18.984.804	10.043.057				
6.4	WSW en beschut werk	5.463.151	5.183.835		5.393.038	5.220.338	2.545.694				
6.5	Arbeidsparticipatie	2.722.308	3.172.613	65.570	3.265.866	3.835.866	1.858.475	220.000	73.333	74.912	
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.185.257	1.967.022		2.346.449	2.227.449	950.071				
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	6.530.700	6.622.491	2.193.920	6.833.150	7.398.400	2.439.522	7.150.000	2.383.333	2.371.167	
6.71B	Begeleiding (WMO)	4.679.930	3.942.171	1.255.273	4.827.510	4.400.200	1.509.623	4.150.000	1.383.333	1.248.346	
6.71C	Dagbesteding (WMO)	40.000	75.362	23.940	41.560	65.000	23.802	65.000	21.667	23.802	
6.71D	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	10.000			10.390	5.000		5.000	1.667		
6.72A	Jeugdhulp begeleiding	3.268.440	2.862.394	838.601	3.216.250	3.498.440	969.036	3.000.000	1.000.000	842.757	
6.72B	Jeugdhulp behandeling	3.940.000	3.258.916	1.105.926	4.093.660	3.400.000	1.291.127	3.350.000	1.116.667	1.289.586	
6.72C	Jeugdhulp dagbesteding	929.200	299.832	54.295	987.866	426.846	167.101	300.000	100.000	93.244	
6.72D	Jeugdhulp zonder verblijf overig	657.000	1.599		682.620	20.000		5.000	1.667		
6.73A	Pleegzorg	780.000	923.429	282.907	810.420	950.000	285.721	900.000	300.000	285.721	
6.73B	Gezinsgericht	1.970.000	2.058.581	682.631	2.046.830	2.115.000	640.998	2.100.000	700.000	640.998	
6.73C	Jeugdhulp met verblijf overig	3.076.500	4.317.986	1.295.226	2.869.200	6.050.000	1.396.109	6.000.000	2.000.000	1.365.904	
6.74A	Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	2.760.500	3.169.358	1.027.798	2.868.160	3.415.000	1.238.394	3.400.000	1.133.333	1.238.394	
6.74B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	944.000	424.889	80.506	980.820	330.000	122.445	330.000	110.000	122.445	
6.74C	Gesloten plaatsing	82.000	-31.463	69.773	85.200	350.000	1.053	350.000	116.667		
6.81A	Beschermd wonen (WMO)	359.227	12.353		1.423.965	1.428.965	-174.689	5.000	1.667		
6.81B	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	380.464	197.747		395.304	391.994	9.499	5.000	1.667		
6.82A	Jeugdbescherming	750.000	798.082	280.347	750.000	1.015.000	312.388	1.000.000	333.333	312.388	
6.82B	Jeugdreclassering	184.610	113.948	31.122	184.610	175.000	42.573	125.000	41.667	42.573	
		76.328.772	**74.256.527**	**9.298.549**	**72.477.378**	**82.110.468**	**29.843.157**	**32.485.000**	**10.828.333**	**9.974.427**	
										853.906	

Taakveld 6.2 Toegang en eerstelijns voorzieningen.

In 2024 over de periode 1 t/m 4 namen de totale kosten inzet Forza (aanpak schoolverzuim) toe tot € 22.190 ten opzichte van € 8.766 over dezelfde periode in 2023.
In 2024 over periode 1 t/m 4 namen de kosten actieve consultatieve dienstverlening af tot € 0 ten opzichte van € 1.948 over dezelfde periode in 2023.

Taakveld 6.72 B Jeugdhulp behandeling

De kosten 2024 over periode 1 t/m 4 zijn ten opzichte van dezelfde periode 2023 met 16,6% toegenomen. In 2024 is € 1.289.586 gedeclareerd over de periode P1 t/m P4 ten opzichte van 2023 over dezelfde periode ad € 1.105.926. Dat is een kosten toename van € 183.660 (16,6%).

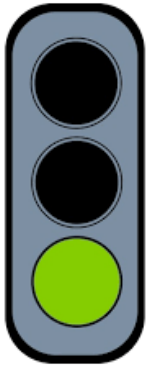
Wanneer we Jeugdhulp behandeling opsplitsen zien we dat de stijging van de kosten over de eerste 4 maanden jaar 2024 ten opzichte van het jaar 2023 voornamelijk komt door een toename van de kosten ad € 179.779 op product 41A15 “Behandeling groep B”. De kosten P1 t/m P4 namen van € 134.133 in 2023 toe tot € 313.912 in 2024.
Deze stijging is volledig toe te rekenen aan een specifieke aanbieder waar de kosten en het aantal voorzieningen toe nam van € 61.781, zijnde 6 voorzieningen in 2023 naar € 249.425, zijnde 21 voorzieningen over de eerste vier maanden 2024.

Taakveld 6.74 B Jeugdhulp crisis / LTA / GGZ-verblijf

De kosten 2024 over periode 1 t/m 4 zijn ten opzichte van dezelfde periode 2023 met € 41.939 (52,1%) toegenomen. In 2024 is € 122.445 over de periode 1 t/m 4 gedeclareerd ten opzichte van 2023 ad € 80.506 over dezelfde periode.

Wanneer we opsplitsen zien we dat voornamelijk vanwege twee individuele indicaties de kosten periode 1 t/m 4 jaar 2024 zijn toegenomen op product 54015 “Jeugd-ggz verblijf tariefklasse G” ad € 20.132 en product 54014 “Jeugd-ggz verblijf tariefklasse F” ad € 18.202 in het jaar 2024 ten opzichte van € nihil over het jaar 2023.

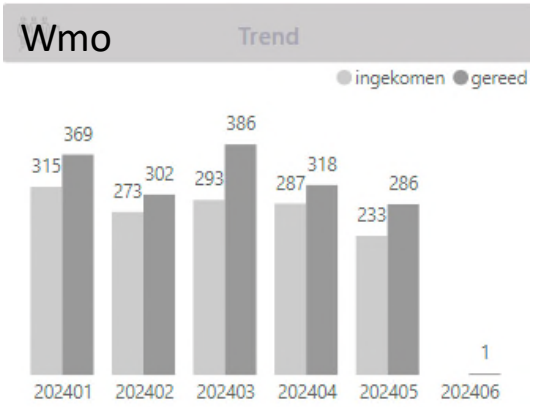
Taakveld 6.74 A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf

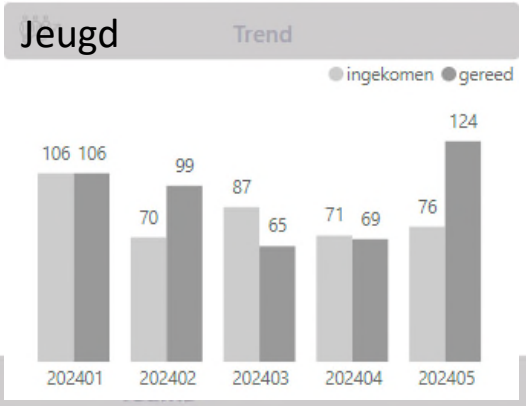
De kosten 2024 over periode 1 t/m 4 zijn ten opzichte van dezelfde periode 2023 met 20,5 % toegenomen. In 2024 is € 1.027.798 gedeclareerd over de periode P1 t/m P4 ten opzichte van 2023 over dezelfde periode ad € 1.238.394. Dat is een kosten toename van € 210.596 (20,5 %).

Wanneer we Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf opsplitsen zien we dat de grootste stijging van de kosten over de eerste 4 maanden jaar 2024 ten opzichte van het jaar 2023 voornamelijk komt door een toename van de kosten ad € 181.256 op product 54J13 “Behandeling D”. De kosten P1 t/m P4 namen toe van € 510.957 in 2023 tot € 692.213 in 2024.

De toegang: aantal nieuwe ondersteuningsvragen en afhandelingen

Totaal

team	aantal	dagen_open
Gebiedsteam Wmo - HBH	110	41,86
Gebiedsteam Wmo - WRV	72	32,25
Gebiedsteam Jeugd - Algemeen	52	47,21
Gebiedsteam Wmo-BG en DB	48	25,79
Jeugdbescherming maatregel	9	39,78
Gebiedsteam Jeugd - Spoed	2	14,50
Gebiedsteam Jeugd- stopberichten	1	17,00
Totaal	**294**	**37,50**

In 2024 zijn in de eerste vijf maanden 2.124 aanmeldingen afgehandeld. Dat betekent dat er over deze periode 313 meldingen meer zijn afgehandeld dan dat er nieuwe zijn binnengekomen. Als we het gemiddelde van de afgelopen maanden doortellen komen we uit op in totaal 4.346 nieuwe aanmeldingen. Dat zou 17,5 % minder zijn dan vorig jaar.